T. B. M. M.
TUTANAK DERGİSİ

56 ncı Birleşim

22 . 12 . 1990 Cumartesi

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	383
II. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI	384
A) TEZKERELER VE ÖNERGELER	*384*
1. — İstanbul Milletvekili Behiç Sadi Abbasoğlu'nun, Dilekçe Komisyonu üyeliğinden çekildiğine ilişkin önergesi (4/251)	384
2. — (10/56) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu Başkanlığının, Komisyonun görev süresinin uzatılmasına ilişkin tezkeresi (3/1498)	384
3. — (10/79) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu Başkanlığının, Komisyonun görev süresinin uzatılmasına ilişkin tezkeresi (3/1499)	385
III. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER	385,414
1. — 1991 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Bütçe Kanunu Tasarıları ile 1989 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Kesinhesap Kanunu Tasarılarının (1/752, 1/753; 1/732, 3/1398; 1/733, 3/1399) (S. Sayıları : 488, 489, 495, 493)	385:413 414:501

	Sayfa
A) İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	*385,414*
1. — İçişleri Bakanlığı 1991 Malî Yılı Bütçesi	385:413, 414:449
2. — İçişleri Bakanlığı 1989 Malî Yılı Kesinhesabı	385:413, 414:450
a) Emniyet Genel Müdürlüğü	*385*
1. — Emniyet Genel Müdürlüğü 1991 Malî Yılı Bütçesi	385:413, 414:450
2. — Emniyet Genel Müdürlüğü 1989 Malî Yılı Kesinhesabı	385:413, 414:451
b) Jandarma Genel Komutanlığı	*385*
1. — Jandarma Genel Komutanlığı 1991 Malî Yılı Bütçesi	385:413, 414:452
2. — Jandarma Genel Komutanlığı 1989 Malî Yılı Kesinhesabı	385:413, 414:452
c) Sahil Güvenlik Komutanlığı	*385*
1. — Sahil Güvenlik Komutanlığı 1991 Malî Yılı Bütçesi	385:413, 414:453
2. — Sahil Güvenlik Komutanlığı 1989 Malî Yılı Kesinhesabı	385:413, 414:454
B) MALİYE VE GÜMRÜK BAKANLIĞI	*454*
1. — Maliye ve Gümrük Bakanlığı 1991 Malî Yılı Bütçesi	454:499
2. — Maliye ve Gümrük Bakanlığı 1989 Malî Yılı Kesinhesabı	454:501
IV. — SATAŞMALARA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR VE CEVAPLAR	413
1. — Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler'in İçişleri Bakanlığı bütçesi görüşmeleri sırasında SHP Grubu adına konuşan Artvin Milletvekili Ayhan Arifağaoğlu'nun iddiası münasebetiyle açıklaması ve cevabı.	413:414

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 10.00'da açılarak üç oturum yaptı.

1991 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Bütçe Kanunu Tasarıları ile 1989 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Kesinhesap Kanunu Tasarıları (1/752, 1/753; 1/732, 3/1398; 1/733, 3/1399) (S. Sayıları : 488, 489, 495, 493) görüşmelerine devam olunarak;

Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı,
Orman Genel Müdürlüğü,
Tarım Reformu Genel Müdürlüğü,
Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü,

1991 Malî Yılı bütçeleri ile 1989 Malî Yılı kesinhesapları kabul edildi.

22.12.1990 Cumartesi günü saat 10.00'da toplanmak üzere, birleşime 20.04'te son verildi.

Başkan
Başkanvekili
Abdulhalim Aras

Kâtip Üye	Kâtip Üye
Çanakkale	Ordu
Mümin Kahraman	*Ertuğrul Özdemir*

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 10.00

BAŞKAN : Başkanvekili E. Yıldırım Avcı

KÂTİP ÜYELER : Mustafa Ertuğrul Ünlü (Bursa), Kadir Demir (Konya)

BAŞKAN — Türkiye Büyük Millet Meclisinin 56 ncı Birleşimini açıyorum.

1991 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçe Kanunu Tasarılarıyla, 1989 Malî Yılı Kesinhesap Kanunu Tasarıları üzerindeki görüşmelere devam edeceğiz; ancak, görüşmelere başlamadan önce, Başkanlığın sunuşları vardır.

II. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) TEZKERELER VE ÖNERGELER

1. — İstanbul Milletvekili Behiç Sadi Abbasoğlu'nun, Dilekçe Komisyonu üyeliğinden çekildiğine ilişkin önergesi (4/251)

BAŞKAN — Komisyondan bir istifa önergesi vardır; okutup bilgilerinize sunacağım:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Dilekçe Komisyonu üyeliğinden istifa ediyorum.

Gereğini müsaadelerinize arz ederim.

Behiç Sadi Abbasoğlu
İstanbul

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

2. — (10/56) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu Başkanlığının, Komisyonun görev süresinin uzatılmasına ilişkin tezkeresi (3/1498)

BAŞKAN — 10/56 ve 10/79 esas numaralı Meclis araştırma komisyonlarının, çalışma süresinin uzatılmasına dair iki tezkere vardır.

Okutup, ayrı ayrı oylarınıza sunacağım:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Horzum olayı ve Türkiye Emlak Bankası eski Genel Müdürü ile ilgili iddiaların gerçeklik derecesinin araştırılması hakkında kurulan (10/56) sayılı Araştırma Komisyonumuz çalışmalarına devam etmektedir.

Komisyonumuzun çalışmalarını sürdürüp araştırmalarını tamamlayabilmesi için 10.1.1991 tarihinden itibaren 3 aylık süre talebinin, Genel Kurulun onayına sunulmasını, saygılarımızla arz ederiz.

Ledin Barlas
Araştırma Komisyonu Başkanı

BAŞKAN — Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3. — (10/79) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu Başkanlığının, Komisyonun görev süresinin uzatılmasına ilişkin tezkeresi (3/1499)

BAŞKAN — Diğer tezkereyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Ankara İlindeki hava kirliğinin nedenlerini ve bu konuda alınacak tedbirleri tespit etmek amacıyla Genel Kurulun 11.9.1990 tarihli 5 inci Birleşiminde kurulan (10/79) esas numaralı Komisyonun görev süresi 2.1.1991 tarihinde sona erecektir.

Komisyonumuzun çalışmalarını tamamlayabilmesi için, görev süresinin 2.1.1991 tarihinden itibaren 3 ay uzatılmasını arz ederim.

Saygılarımla.

Ali Talip Özdemir
Konya
Komisyon Başkanı

BAŞKAN — Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

III. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1. — 1991 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Bütçe Kanunu Tasarıları ile 1989 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Kesinhesap Kanunu Tasarılarının (1/752, 1/753; 1/732, 3/1398; 1/733, 3/1399) (S. Sayıları : 488, 489, 495, 493) (1)

A) İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

1. — İçişleri Bakanlığı 1991 Malî Yılı Bütçesi

2. — İçişleri Bakanlığı 1989 Malî Yılı Kesinhesabı

a) Emniyet Genel Müdürlüğü

1. — Emniyet Genel Müdürlüğü 1991 Malî Yılı Bütçesi

2. — Emniyet Genel Müdürlüğü 1989 Malî Yılı Kesinhesabı

b) Jandarma Genel Komutanlığı

1. — Jandarma Genel Komutanlığı 1991 Malî Yılı Bütçesi

2. — Jandarma Genel Komutanlığı 1989 Malî Yılı Kesinhesabı

c) Sahil Güvenlik Komutanlığı

1. — Sahil Güvenlik Komutanlığı 1991 Malî Yılı Bütçesi

2. — Sahil Güvenlik Komutanlığı 1989 Malî Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, programa göre, İçişleri Bakanlığının bütçesi ve kesinhesabının görüşmelerine başlıyoruz.

Komisyon ve Hükümet yerlerini aldılar.

İçişleri Bakanlığı bütçesi üzerinde grupları ve şahısları adına söz alan sayın üyelerin adlarını sırayla okuyorum:

---

(1) 488, 489, 495, 493 S. Sayılı Basmayazılar 10.12.1990 tarihli, 44 üncü Birleşim Tutanağına eklidir.

Anavatan Partisi Grubu adına Rize Milletvekili Sayın Mustafa Nazikoğlu, Van Milletvekili Sayın Selahattin Mumcuoğlu, Erzurum Milletvekili Sayın Mehmet Kahraman; Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubu adına Artvin Milletvekili Sayın Arif Ağaoğlu, Hatay Milletvekili Sayın Kemal Duduoğlu, Kocaeli Milletvekili Sayın Rıza Sirmen; Doğru Yol Partisi adına Erzurum Milletvekili Sayın İsmail Köse.

Şahısları adına söz isteyen muhterem üyeler: Denizli Milletvekili Sayın Aycan Çakıroğulları, Ordu Milletvekili Sayın Yılmaz Sanioğlu, lehte olarak; aleyhinde Malatya Milletvekili Sayın İbrahim Aksoy ve İçel Milletvekili Sayın Ekin Dikmen.

İlk söz, Anavatan Partisi Grubu adına Rize Milletvekili Sayın Nazikoğlu'nda.

Buyurun Sayın Nazikoğlu.

ANAP GRUBU ADINA MUSTAFA NAZİKOĞLU (Rize) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, İçişleri Bakanlığının mümtaz temsilcileri; görüşülmekte olan 1991 malî yılı İçişleri Bakanlığı bütçesi üzerinde Anavatan Partisi Grubunun görüşlerini arz etmek üzere huzurlarınızdayım. Bu vesile ile Yüce Heyetinizi Anavatan Partisi Grubu adına saygıyla selamlıyorum. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Cumhuriyetten bu yana ağır mükellefiyetler yüklenmiş, büyük ve kalıcı eserler meydana getirmiş, ülkemizin bugünkü seviyesine ulaşmasında hizmetlerini ve hizmetlerini hayatının gayesi yapmış muhterem mülkî idare âmirlerini minnetle ve şükranla yâd ederken, dahilî emniyetimizin tesisinde, arkalarında boynu bükük, dul ve yetimler bırakarak, canını vatanı için seve seve veren kahraman mensuplarını, şerefli Türk jandarmasını, emniyetimizin teminatı şerefli Türk polislerini huzurlarımızda rahmetle ve şükranla anıyorum.

Şehadet mertebesine ulaşma pahasına, hain namlıların kahpe ve kalleş kurşunlarına hedef olmuş, görevini hayatından daha elzem saymış ve vatan evlatlarının kanı, bugünkü Türkiye Cumhuriyetinin telaffuz ettiği hürriyetin bedelidir.

İçişleri Bakanlığı, ülkenin en ufak yerleşim ünitelerine kadar ulaşan yaygın bir teşkilatın ve o teşkilatta görev alan insanların şeref duyarak, canları pahasına hizmet verdiği vefakârların bakanlığıdır.

Bakanlık olarak, ülkenin asayiş ve emniyetini tesis ederken, gerek imkânları bakımından, gerekse karşılaştığı problemler açısından, muasırımız olan bir çok ülkenin şartlarından ayrı şartlara sahip olduğumuz gerçeğini özellikle vurgulamak istiyorum. Bunun için de, müsaadelerinizle, geçmişten günümüze bazı misaller vermek ve gelişmeleri cümlecikler arasında tebarüz ettirmek istiyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Bakanlık imkânları, at sırtında gezen vali ve kaymakamlar devrini, polis ve jandarmanın tesiz, silah, mühimmat imkânsızlıklarını ve piyade devriye günlerini artık geride bırakmış; özellikle 1980'li yılların başından bu yana; araç, gereç ve silah imkânlarının bir hayli değiştiği, imkânlarımız, Batı seviyesinde olmasa bile, mesafenin kapatılmasında büyük yol alınmış olduğunu memnuniyetle müşahede etmekteyiz. Özellikle, 1991 malî yılı bütçesi içerisinde yer alan asayiş ve emniyet hizmetlerine ayrılan kaynakla asayiş ve emniyetin tesisinden sorumlu bu Bakanlığın gelişmesinde, mükemmelleşmesinde, Hükümet olarak çok ciddî bir tavır konulduğunu memnuniyetle tespit etmiş bulunuyoruz.

Elbette, geçmişte yaşanan günlerden cumhuriyet hükümetlerinin çıkardığı bir hayli ders vardır. 1980 öncesinin kan gölü haline düşürüldüğü bu mukaddes toprakları vatan tutmuş bu milletin evlatları, bir daha o acılı, ıstıraplı günlere dönmek istememektedir. Bundan sonra, polis ve jandarmanın, vatana ihaneti gaye edinen bir avuç zavallı karşısında acze düşmemeleri için alınması gerekli her türlü tedbiri almak, her türlü fedakârlığı yapmak mecburiyetindeyiz. Atılan olumlu adımlar bu gayeye matuftur. Zaman zaman, ülkemizde nükseden anarşi ve terörün, ülke bütünlüğü ve cumhuriyete yönelik olması, bizim ülkemizi, asayiş ve emniyet açısından, diğer ülkelerden ayıran çok önemli bir faktördür.

Polis ve jandarmanın uğraştığı hadiseler, ülkenin varlığını alakadar eden ve sosyal problemlerin getirdiği depresyonla değil, son derece teşkilatlı, dıştan desteklenen, beslenen teşkilatların ülke çapında ortalığı fesada vermelerinden kaynaklanmaktadır. Asrımızda çoğu devletler, dıştan müdahalelerle hasım devletleri veya kendi varlığına zararlı gördükleri devletleri ortadan kaldıramazlar. Zira bu, milletlerarası paktların ve dengelerin varlığına aykırı düşmektedir; ama, bunu yapmayan dış güçlerin belli devletlerin beşinci kol kuvvetleriyle, o devletin içine şöyle veya böyle atacakları fitne ve bölücü tohumları yeşertecek, devletin varlığına ve ülke bütünlüğüne yönlendirerek tehlike haline getirdikleri olaylar, yeni bilinen bir metot değildir.

Ülkemizin zaman zaman çektiği sancılar, içerisine düşürülmek istenen darboğazlar, daima dıştan ateşleme ile kukla güçlerin ülkemizde kopardıkları fırtınalardır.

Güneydoğu meselesinin, her şeyden önce tarihî bir boyutu vardır. Bu mesele, altmış yıllık cumhuriyet tarihinin meselesi değil, Osmanlı İmparatorluğunun son yıllarından beri bazı güçlerin sahneye koyduğu bir meseledir. Hatta, niyet itibariyle, Türklerin Anadolu'ya girişlerine kadar dayanır. Türklerin Anadolu'ya girmeleriyle birlikte, Hıristiyan Batı dünyası, Türklere karşı bir "Şark Meselesi" senaryosu uygulamaya başladı. Bu senaryonun birinci safhası, Osmanlı İmparatorluğunun yükselme devrine kadar, Türkleri Anadolu'ya sokmamak, Türkleri Rumeli'ye, yani Avrupa'ya sokmamak ve İstanbul'u Türklere vermemek şeklinde sahneye kondu. İmparatorluğumuzun gerileme devrine girmesiyle birlikte "Şark Meselesi'nin" ikinci safhası başladı. Buna göre, sırasıyla, Türkleri Avrupa'dan atmak, İstanbul'u Türklerden almak ve neticede Türkleri Anadolu'dan atmak niyetleri yer almaktadır. Bu plana bütün Haçlı âlemi fiilen katılmıştır. Birinci Dünya Savaşıyla birlikte, Amerika Birleşik Devletleri de bu planın uygulanmasında başrolü oynamaya başlamıştır. Bugün Amerika Birleşik Devletleri ve diğer Batılı ülkelerin müştereken uygulamaya koydukları bölüm, son bölümdür; yani, Türkleri Anadolu'dan atmak.

İşte, güneydoğudaki problemler, bu "Şark Meselesi"nin bir uzantısından ibarettir. Yakın tarihle ilgili olarak biraz çalışma yapanlar, İngiliz belgelerinde güneydoğu bölgemize ilişkin plan ve çalışmalara rastlayabilirler. Milyonlarca halkı halen sömüren, işkence eden, emperyalist davranışlarının oldukça eski tarihi kökleri olan Fransa'nın güneydoğuda işi nedir? Amerika Birleşik Devletlerinin, güneydoğu meselesini kaşıdığı artık aşikâr durumdadır. Yani, Batı dünyası ve Amerika Birleşik Devletleri Türkiye'ye karşı, Türklük âlemine karşı çeşitli tertipler içerisindedirler ve güneydoğu meselesi bu tertibin bir boyutudur. Nitekim, Ermeni meselesi de aynı paralelde mütalaa edilmelidir. Türkiye'den toprak talebinde bulunulan her hareket, "Şark Meselesi"nin bir uzantısıdır. Üç beş tane Ermeni katilin talepleri, Amerika Birleşik Devletlerini neden ilgilendirmektedir de, "Ermeni Tasarısı" gibi kendi halkına dahi anlatamadığı garip ve karanlık tavırlara girmektedir?

Netice olarak -altını çizerek söylüyorum- Türk'ün, Türk'ten başka dostu yoktur. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri) Baba kanıyla, kardeş kanıyla yoğrulmuş bu vatan toprakları üzerinde 900 sene beraber yaşayan, beraber gülen, beraber ağlayan, Allah'ı bir, Peygamberi bir, Kitabı bir, Bayrağı bir bu Büyük Milletin, doğulusu ile, batılısı ile, güneylisi ile, kuzeylisi ile, bölünme kabul etmez mukaddes bir bütün olduğunu bütün dünyaya haykırıyoruz: Ne mutlu Türk'üm diyene.

Sözlerime son verirken, İçişleri Bakanlığı bütçesinin büyük Türk Milletine ve İçişleri Bakanlığı mensuplarına hayırlı, uğurlu olmasını diler, Anavatan Grubu adına, tekrar hepinize saygılar sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Nazikoğlu, gayet nazik bir şekilde süreye riayet ederek konuşmanızı bitirdiniz, teşekkür ediyorum.

Bundan sonra, diğer konuşmacı arkadaşlarımızın da süreye riayet etmelerini bilhassa rica ediyorum.

İkinci konuşmacı Van Milletvekili Sayın Selahattin Mumcuoğlu, buyurun. (ANAP sıralarından alkışlar)

ANAP GRUBU ADINA SELAHATTİN MUMCUOĞLU (Van) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin saygıdeğer üyeleri; İçişleri Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarının 1991 yılı bütçesi üzerinde Anavatan Partisi Grubu adına görüşlerimi açıklamak üzere huzurunuza gelmiş bulunuyorum; bu vesileyle Grubum ve şahsım adına hepinizi saygıyla selamlarım.

Sayın milletvekilleri, uluslararası bir sorun olan terörizm hareketleri, ülkemizde de nefret uyandıran eylemlerle tezahür etmiştir. Yurdumuzda 1965 yıllarında gizli yürütülen terörist faaliyetler, yurdumuzun belirli kesimlerinde 12 Eylül 1980 öncesine kadar çok sayıda insan hayatını yitirerek, doruk noktaya ulaşmış, birçok maddî hasar meydana getirmiştir.

Günümüzde önemli bir sorun olarak karşımıza çıkan terörizm, hukuk nizamının teminatı altındaki toplumun hak ve hürriyetlerini yok farz ederek, kişilere, mülke, devlete, insan grubuna karşı şiddet kullanarak, korku, tereddüt ve panik şeklinde görülmektedir. Bu olayların arkasında olanlar, hiçbir haklı sebebi öne süremezler. Onların faaliyetleri, terörün olduğu her bölgede tezahür etmektedir.

Bu menfaat grupları, uyuşturucu ve silah kaçakçıları, herhangi bir amaç gütmeseler dahi, mevcut mallarının piyasaya sürülmesinde en iyi müşterileri terör örgütleridir. Bundan dolayıdır ki, terör örgütleri ile silah tacirleri arasında vazgeçilmez bir işbirliği mevcuttur. Terör örgütleri, silahların pahalı olması sebebiyle, uyuşturucu madde kaçakçılığına da önem vererek, büyük ölçüde menfaat temin etmişlerdir.

Yurdumuzda odaklarını tesis edemeyen teröristler, birçok çatışmada piyonlarını da kaybetmişlerdir. Silah ve mücadele araçlarını sağlamak için yurt dışından desteklendikçe yeni hedefler seçen teröristler, katliam ve sansasyon tarzında eylem tipine yönelmişlerdir. 1987 yılı buna örnektir. Terör gruplarıyla mücadelede önemli mesafeler kaydedilmiş durumdadır; ancak, milletlerarası alanda destek belirlilik kazanmadıkça olumlu netice almak da mümkün olmayacaktır.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; burada, kaçakçılığın ne boyutta olduğunu kısaca sizlere arz etmeye çalışacağım.

Son yıllarda pek çok ülkede ciddî bir tehlike olarak ortaya çıkan, insan sağlığını ve dolayısıyla toplum yapısını bozan uyuşturucu madde kullanımı ve kaçakçılığı, tüm dünya ülkeleri için başta gelen tehdit unsuru olma özelliğini hâlâ devam ettirmektedir. Uyuşturucu kullanımı, toplumların sağlıklı bir yapıya sahip olmalarını engellediği gibi, ülkelerin ekonomik ve sosyal yapısında olumsuz yönde etkiler göstermektedir.

Ülkemizin, uyuşturucu madde kaçakçılığının son derece önemli ve milletlerarası özellik taşıyan bir sorun olduğuna inanarak ve bir ülkenin tek başına göstereceği çabanın bu konuda yeterli olamayacağını, alınacak tedbirlerin etkin ve evrensel olabilmesi için, uluslararası işbirliğinin, yardımlaşmanın gerekliliğine inanan tüm dünya ülkeleri ile her türlü işbirliğine ve uyuşturucu madde ile mücadeleye hazır olması gerekmektedir. Bu inançla, 17 ülke ile ikili protokol ve anlaşmalar imzalanmış; Federal Almanya, Danimarka, Hollanda ile karşılıklı olarak; Amerika Birleşik Devletleri, İspanya, İngiltere ile tek taraflı olarak irtibat görevlisi atanmış; İspanya ve İngiltere'ye ülkemizden irtibat görevlisi gönderilmesi konusunda çalışmalar devam etmektedir.

Ülkemizde, millî ve manevî değerlere bağlılık, aile yapısı gibi sebeplerden dolayı, uyuşturucu kullanımı oldukça azdır. Ancak, çağımızda, turistik, ilmî, toplumsal temaslar ve iletişim araçlarının sağladığı imkânlar neticesinde, ülkeler arası etkileşim kolaylaşmaktadır ve bazı suçların uluslararası bir özellik kazanmasına neden olmaktadır.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; uyuşturucu madde kaçakçılığı, bu tip suçlara en güzel örnek teşkil etmektedir. "Balkan rotası" adı verilen ve Asya ile Avrupayı birbirine bağlayan ticaret yolunun en önemli kesiti, coğrafî yapının sonucu olarak, ülkemiz üzerinden geçmektedir. Özellikle son yıllarda Avrupa ülkeleriyle, ortadoğu ülkeleri arasındaki ticarî ilişkilerin gelişme göstermesi, taşımacılıkta daha çok karayolu nakliyeciliğinin tercih edilmesi, ülkemizin bu konudaki potansiyelini son derece artırmıştır. Nitekim, 1989 yılı içerisinde Kapıkule, İpsala, Haydarpaşa ve Derince gümrük kapılarından 245 856 adet TIR giriş çıkış yapmıştır. Yine, aynı yıl içerisinde ele geçirilen uyuşturucu maddenin yaklaşık yüzde 30'u çeşitli araçlarda ele geçirilmiştir. Polis bölgesinde, 1990 yılının ilk 11 ayı için, esrar 9 050 kilogram, eroin 826 kilogram, bazmorfin 261 kilogram, afyon 3,5 kilogram, kokain 1 kilogram olarak ele geçirilmiştir.

Sayın milletvekilleri, silah ve mühimmat kaçakçılığı, sıcak savaşların çıktığı, terör olaylarının tırmandığı dönemlerde ortaya çıkan ve artış gösteren bir kaçakçılık türüdür. En önemli özelliği, milliyet, taraf ve sosyal ideoloji göstermemesidir. Bu kaçakçılık, hedeflenen ülkelerin ekonomik kaynaklarına ve ülkenin yetişmiş insan gücüne yönelmektedir.

1980 öncesi silah ve mühimmat kaçakçılığı doğrudan doğruya ülkemize yönelik olarak, komşu bir ülke tarafından deniz yoluyla getirilen silahların kıyılarımıza çıkarılarak, yurt içinde dağıtımı şeklinde yapılmaktaydı. Ayrıca, karayollarıyla, TIR taşımacılığı suretiyle gelen silahlar, transit olarak Ortadoğu ülkelerine gönderiliyormuş gibi gösterilip, belirli bölgelerde boşaltılıp, ülkemizde kayboluyordu. Yine bu dönemde, "sırtçılık" tabir edilen usullerde, güneydoğu illerimize, yine bir komşu ülke üzerinden silah sokulma imkânları tırmanmış görünüyordu.

Ülkemizin üç tarafından denizlerle çevrili olması, bu dönemde silah ve mühimmat kaçakçılığının büyük bir bölümünün denizyoluyla yapılmasına neden olmuştur.

1980 sonrası alınan etkin tedbirler neticesinde, özellikle Güney ve Güneydoğu Anadoluda yoğunluk kazanmaya başladığı, ele geçirilen silahların güneydeki komşu bir ülkeden, şahıslar vasıtasıyla sokulmaya başlandığı anlaşılmıştır. Nitekim, 1990 yılı ilk 11 ayında meydana gelen silah ve mühimmat kaçakçılığı olayları baz alındığında, polis bölgesinde 40 olay meydana gelmiş, bu olaylarda 91 tabanca, 164 uzun namlulu silah, 69 457 adet, silah ve tabancalara ait mermi ele geçirilmiştir.

Meydana gelen bu 40 olayın yüzde 82,5'i, yani 33 olay doğu ve güneydoğuda meydana gelmiştir; yakalanan 91 adet tabancanın yüzde 92'si, yani 84 adedi, yakalanan uzun namlulu silahın yüzde 98'i, yani 162 adedi, yakalanan mühimmatın yüzde 86'sı, yani 50 711 adedi doğu ve güneydoğu illerimizde ele geçirilmiştir. Ayrıca, aynı dönemde polis bölgesinde, 878 adet, 6136 Sayılı Kanuna muhalefet olayı meydana gelmiş, 1 032 sanıkta 918 adet tabanca, 15 adet uzun namlulu silah ve bu silahlara ait 13 576 adet mermi ele geçirilmiştir. Ancak, ithal silah uygulamasının, bu kaçakçılığın türünü olumsuz yönde etkileyeceği de değerlendirilmektedir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bir kaçakçılık türü de, malumlarınız, kültür ve tabiat varlıklarımızdan kaynaklanan kaçakçılıktır. Yurdumuzdan binlerce yıl önce yaşamış Hıristiyan, Musevi gibi dinî inançlara sahip topluluklardan birçok medeniyet kesitlerinin gelip geçtiği bilinmektedir. Bu medeniyetler, ülkemiz üzerinde bir kısım kültür varlığı etkinlikleriyle ilgili emareler bırakmışlardır. Bugün dünyanın dört bir yanına yayılmış olan insanlarla ilgili kültür varlıklarının büyük bir bölümüne ülkemizde rastlamak mümkündür. Bu nedenle Türkiye, adeta doğal bir müze görünümündedir.

Ülkemizin bu özelliği nedeniyle, Batının, sanayi gelişimini tamamlayıp, ekonomisini düzeltmesi sonucu, kültür ve tarih arayışlarına başlaması, ekonomik gelişmenin sonucu olarak da özel kolleksiyonculuğun başlaması, turizm olayından tarih ve kültür zenginliğini ayırmanın mümkün olmayışı, bilim adamlarının, insanlığın tarihi ile kültürünü ispatlama çalışmalarındaki ihtirasları, ideolojik faaliyetler, ekonomik yönden sıkıntı içerisinde bulunan insanların kaçakçılıkta rol alması, kültür ve taibat varlıklarının değerinin anlaşılmaması gibi sebeplerle, eski eser kaçakçılığı yapıldığı müşahade edilmiştir.

Toprak altı ve üstü kadar, karasularımızın altında da, oldukça zengin kültür varlığına sahip bulunmaktayız. Karasularımızın uzun yıllar dalışlara kapalı tutulması, denizlerdeki tahribat ve kaçakçılığı önemli ölçüde etkilemiştir.

Bilindiği gibi, denizaltında yapılan kültür yağmacılığı, gelişmiş teknik araç ve gereçlerle kısa sürede gerçekleştirilmekte, çalınan eserler sürat motorlarıyla karasuları dışına çıkarılmaktadır. Bu nedenle, yakalansa bile, eserin hangi ülkeye ait olduğu konusundaki ispat güçlüğü, çalışmaları olumsuz yönde etkilemektedir.

Polis bölgesinde, 1990 yılı ilk 11 ayında, 113 adet eski eser kaçakçılığı olayına el konmuş ve 250 sanık yakalanmıştır. Bu olaylarda, 26 149 adet sikke, 1 434 adet çeşitli eski eser, 10 adet 1332 tarihli Osmanlı Parası ele geçirilmiştir. Ayrıca, 14 kaçak kazı olayına el konulmuştur.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; son yıllarda, ülkelerarası ticaret ve işbirliğinin gelişmesi, ekonomik gelişmesini tamamlamış olan bazı ülkelerin paralarının (dolar, mark, sterlin), uluslararası para sistemlerinde geçerlilik kazanmasına neden olmuştur. Uluslararası geçerliliği olan paralar, kalpazanlar ve ülkemize karşı kötü emel taşıyan ülkeler açısından geniş bir

faaliyet alanı yaratmıştır. Teknik imkânların gelişmesi ve basım alanındaki yeniliklerin getirdiği kolaylıklar, ülkelerin ekonomisini zora sokmak isteyen dış güçler ve kalpazanların faaliyetlerine büyük kolaylık getirmiştir.

Sahte para basımı, genelde, gelişmiş ülkelerde yapılmakta, gelişmemiş ya da gelişmekte olan ülkelerde piyasaya sürülmektedir. Ekonomisi yerleşmemiş ülkelerde enflasyon korkusu, halkın yabancı paraya yaklaşımını sağlamakta; eğitimde seviye düşüklüğü, yabancı paranın cazibesi, sahte olup olmadığı hususunun düşünceden uzak olması gibi sebepler, sahte paranın bu ülkelere yönelmesine neden olmaktadır. Bu şekilde piyasaya sürülen paralar, ülke ekonomisinin çökmesine neden olmaktadır.

Gerçekleştirilen operasyolarda ele geçirilen sahte paraların (dolar, mark, sterlin) oldukça kaliteli ve gelişmiş teknik imkânlar kullanılarak basıldığı gözlenmektedir. Bunların, İtalya, Suriye ve Lübnan'da basılarak yurdumuza sokulduğu; bir kısmının da, maalesef ülkemizde basıldığı tespit edilmiştir. 1990 yılının ilk 11 ayında, polis bölgesinde tespit edilen 445 sahte para olayında, 728 sanık yakalanmıştır. Bu olaylarda, 1 077 170 dolar (100'lük, 50'lik ve 20'lik banknotlar halinde); 588 150 Alman Markı (1 000'lik, 500'lük, 100'lük ve 50'lik banknotlar halinde); 6 milyon 130 bin İran Riyali (5 binlik ve 10 binlik banknotlar halinde); 925 Irak Dinarı (25'lik ve 10'luk banknotlar halinde); 2 bin Fransız Frankı (200'lük banknotlar halinde); 2 200 Hollanda Florini (1 000'lik ve 100'lük banknotlar halinde); ve 405 milyon 190 bin Türk Lirası (10 binlik banknotlar halinde) olarak basılmış sahte para ele geçirilmiştir.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; konu, bu kaçakçılık olayına gelmişken, benim de şahit olduğum bir hadiseyi anlatmadan geçemeyeceğim. 1979 yılında, Doğubeyazıt'ta iş yaparken, oraya, Türkiye'nin yetiştirmiş olduğu, hakikaten çok kıymetli bir sanatçı, tiyatro sanatçısı, grubu ile birlikte geldi. 1979 yılında, Doğubeyazıt'ın bütün pasajlarında her şeyin serbest satıldığını; fakat, alındığı zaman suç olduğunu ve hiçbir yerde böyle bir işlemin bulunmadığını da hepimiz biliyoruz. Bu kişi, ismi ve sanatı Türkiye hudutlarını aşmış bir sanatçı olan Lale Oraloğlu idi. Ben şahidim; 6 tane fincan almıştı... Taşlıçay Karakolunca bu kıymetli sanatçı yakalandı, sizlerin de çok iyi bilidiğiniz gibi, aylarca cezaevinde kaldı.

Sayın milletvekilleri, 1983'ten sonra Anavatan Hükümetlerinin getirmiş olduğu serbestlikle, 1979 yılını hafızalarınızda bir kere daha canlandırırsanız...

GÜRCAN ERSİN (Kırklareli) — Belli çevrelerin komplosuydu o.

SELAHATTİN MUMCUOĞLU (Devamla) — Sayın milletvekilim, komplo değil; ben oradaydım. O zamanki kanun oydu, o cezaları tatbik ettiler.

GÜRCAN ERSİN (Kırklareli) — Bile bile yaptılar.

SELAHATTİN MUMCUOĞLU (Devamla) — Efendim, bile bile hiç kimse, öyle bir sanatçıyı, o şekle sokmaz.

BAŞKAN — Sayın Ersin, karşılıklı konuşmayalım lütfen. Sözcünüz biraz sonra çıktığında cevap verir.

Buyurun Sayın Mumcuğlu.

SELAHATTİN MUMCUOĞLU (Devamla) — Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; sözlerime son vermeden, büyük bir özveri ile görevini yerine getirmek için azami gayreti sarf eden İçişleri Bakanı saygıdeğer Abdülkadir Aksu'ya ve İçişleri Bakanlığı elemanlarına, İçişleri Bakanlığına bağlı olarak görev yapan tüm görevlilere huzurunuzda teşekkür etmeyi bir borç

bilir, 1991 malî yılı İçişleri Bakanlığı bütçesinin, Bakanlığımıza ve milletimize hayırlı ve uğurlu olmasını Tanrıdan niyaz eder, hepinize saygılar sunarım. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Mumcuoğlu.

Anavatan Partisi Grubu adına son konuşmacı olarak Erzurum Milletvekili Sayın Mehmet Kahraman'a söz veriyorum.

Sayın Kahraman, 25 dakika süreniz vardır, buyurun. (ANAP sılarından alkışlar)

ANAP GRUBU ADINA MEHMET KAHRAMAN (Erzurum) — Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; İçişleri Bakanlığımızın çok kıymetli mensuplarını kanun hâkimiyeti ve cumhuriyetin muhafazası için canı pahasına hudutta, kentte, kırda nöbet tutan askerimizi ve polisimizi saygıyla selamlayarak sözlerime başlamak istiyorum.

Sayın milletvekilleri, hepinizin yüksek malumları olduğu üzere İçişleri Bakanlığı, yurdun iç güvenliğinin ve asayişinin sağlanması, kamu düzeninin ve genel ahlakın korunması, mülkî idare bölümlerinin kurulması, kaldırılması ve düzenlenmesiyle ilgili çalışmaların yapılması, mahallî idarelerimizin yönlendirilmesi, kaçakçılığın men ve takibi, yurt sathında sivil savunma, nüfus ve vatandaşlık hizmetlerinin yerine getirilmesi gibi, yurdumuz için hayatî önemi haiz görevleri üstlenmiş bir teşkilattır. Açıkça fark edileceği gibi, bu görevleri iki ana grupta toplamak mümkündür. Bunlar, iç güvenliğin ve hizmetlerin, yurdumuzun taşra mülkî idarî yapısına ve işleyişine ve geleneksel kamu hizmetlerinin izlenmesine, koordinasyonuna ilişkin hizmetlerdir.

Müsaadelerinizle, grubum adına, İçişleri Bakanlığının ve mülkî idarî yapımızın işleyişine ilişkin geçmiş çalışmaların hülasasını yaparak sözlerimi sürdürmek istiyorum:

Değerli arkadaşlarım, bilindiği gibi, mülkî idare sistemimiz, yukarıda önemini belirttiğim hizmetlerin yerine getirilmesi bakımından, bu etkisini çok üstün düzeye çıkarabilmiş ve kendi şartları içerisinde ispatlamıştır. Ancak, 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun getirmiş olduğu sistemden zaman içerisinde görülen sapmalar, mülkî idare amirlerinin yetkilerini sınırlamaya yönelik düzenlemeler, maalesef bu etkinliğin zaman zaman azalmasına ve bunun bir sonucu olarak da, mülkî idare amirlerinin yetkilerinin tartışılır hale gelmesine sebep olmuştur. Çıkartılan kanunlar, yönetmelikler, hatta kararnamelerle, çeşitli bakanlık kuruluşlarına verilen yetkiler, illerde valilerin, ilçelerde de kaymakamların yetkilerini sınırlar hale getirmiştir.

Osmanlıdan bu tarafa gördüğümüz, etkin, müessir kaymakam ve valinin yerine, yetkileri yönetmeliklerle, hatta kararnamelerle budanmış mülkî idare amirlerini görür hale gelmişizdir. Kanaatimce, etkin ve verimli çalışan bir yönetim mekanizmasının oluşturulması ve böylece halkımıza en iyi şekilde hizmet götürmek durumunda olan kamu kuruluşları arasında işbirliği ve koordinasyonun sağlanması, onların çalışmalarının gözetimi, denetimi ve yönlendirilmesini, kamu kaynaklarının en etkin bir şekilde kullanılabilmesi, il ve ilçelerde huzur ve güvenin bihakkın sağlanması, mülkî idare amirinin fonksiyonlarını yerine getirebileceği durumlarda tereddütlere mahal bırakmaması lazımdır. Mülkî idare amirlerine açık, kesin, net yetkiler verilmesi lazımdır. Bundan dolayı, taşrada devlet ve hükümetimizin temsilcisi durumunda bulunan mülkî idare amirlerinin görev ve yetkilerinin, bugünün ve yarının ihtiyaçları da göz önünde tutularak yeniden düzenlenmesi zarureti vardır. Hiçbir şey yapılmasa, 5442 sayılı Kanunun çıkarıldığı yıllardaki metninin yenilenmesi, bunun tarihinin değiştirilmesi dahi, mülkî idare amirlerini il ve ilçelerde daha etkin ve fonksiyonel hale getirecektir.

Asrımızdaki idare anlayışının fevkalede değişmiş olduğu, ekonomik boyutların artık her problemi etkilediği bir dönemi yaşadığımızdan, mülkî idare amirlerinin, özellikle ekonomik konularda ve yatırımlarda söz sahibi kılınmasında büyük fayda mülahaza etmekteyim. Artık, evrak havale eden mülkî idare amirleri değil, yatırımları yapan, yatırımlar arasında koordinasyonu sağlayan, ilinde ve ilçesinde etkin fonksiyonlar icra eden idareciler istiyoruz.

Bunun yanında, makro planlamanın, artık ülke düzeyinde yapılması gerektiği anlayışının, Devlet Planlama Teşkilatı geleneklerine de yerleşmesi temennisinde bulunmak istiyorum. Mahallî idarelerin ve il özel idarelerinin yatırımlarının yapılmasında ve bunların planlanmasında, Devlet Planlama Teşkilatının süratle devreden çıkarılması; artık Berlin Duvarının yıkıldığı, merkeziyetçiliğin terk edildiği bir dünyada, valilere bu yetkilerin verilmesi gerektiği kanaatindeyim.

Bir köyün okulunun, bir beldenin içme suyunun veya sulama suyunun planlanmasının, bir hastanenin, Devlet Planlama Teşkilatı tarafından Ankara'dan belirlenmesinin bürokratik sıkıntıları yanında, memlekete getireceği, sunacağı hizmet boyutlarındaki hesaplamalarda da büyük hataların olduğu, artık gözle görünen bir hakikattir. Dolayısıyla -Planlamacı arkadaşlarım kırılmasınlar- mahallinde valilere yetkilerin süratle devredilmesi; valilerin, planlayıcı, uygulayıcı, denetleyici ve kamu kurumları arasında süratli bir koordinasyonu sağlayan aktif idareci rolünde olması lazımdır.

Değerli milletvekilleri, verimli ve süratli bir hizmetin temel şartı ve nitelikleri, personelin yanı sıra, araç gereç bakımından da idarenin gerekli imkânlara sahip kılınmasıdır. Özellikle emniyet ve asayişe yönelik konularda bu hususun ne kadar önem taşıdığı yüksek malumlarınızdır. Bu nedenle, İçişleri Bakanlığı ve bağlı kuruluşların, araç-gereç ve teçhizat yönünden güçlendirilmesine, bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da devam edilmesi, özellikle güneydoğudaki anarşi ve terörle mücadelenin başarılı bir şekilde sürdürülmesi ve yürütülmesi açısından zorunludur.

Huzurlarınızda ifade etmek isterim ki, vatandaşın huzur ve güveninin maliyeti olmaz; devletin, böyle bir maliyet hesaplamadan ziyade, bunu nasıl ve ne şekilde temin edeceği anlayışı içerisinde, bugüne kadar verdiği desteği büyüterek, emniyet ve asayiş güçlerine vermesi temennisinde bulunuyorum. Bunun sağlanması için de ne gerekiyorsa, bugüne kadar idaremizin yaptığı gibi, bu başarılı yardımlarına ve aldığı tedbirlere devam etmesine taraftar olduğumu ifade etmek istiyorum.

Nitelikli personel yetiştirilmesinde eğitimin rolü inkâr edilemez bir hakikattir. Taşra idaremizde, diğer personelin de amiri durumunda olmaları itibariyle, özellikle mülkî idare amirlerinin yetiştirilmesi, dinamik bir idarenin oluşturulması için şarttır.

İl ve ilçelerde sicil amiri durumundaki valilerin, sicil amirliği konusundaki tartışmalarının süratle giderilmesi lazımdır. Özellikle, 1980'den sonraki ara dönemde düalist bir uygulamanın getirildiği; polisin sicilinin valiler ve kaymakamlar tarafından doldurulduğu demokratik bir ülke şartları içerisinde, jandarmanın sicilinin de mülkî idare amirlerine verilmesinde zaruret vardır. Eğer biz, vali ve kaymakamı asayiş ve emniyetten sorumlu kişi olarak, ilçede mesul kişi olarak görmek istiyorsak, buradaki noksanlığı en kısa zamanda ikmal etmemiz lazımdır.

Ayrıca, diğer kuruluşlarda da bu tip uygulamaların, biraz önce ifade ettiğim yönetmelikle ve kararnamelerle, getirilen noksanlıkların da süratle giderilmesi, vali ve kaymakamlara

-il ve ilçelerinde tam ve tek sorumlu durumunda olması hasebiyle- tüm kamu görevlileri üzerinde denetleme, sicil verme, takdir verme hakkı getirilmesi lazımdır.

İçişleri Bakanlığı, içinde bulunduğumuz 1990 yılında, sadece mülkî idare amirleriyle sınırlı kalmayarak, il nüfus teşkilatı personeli ile, il sivil savunma teşkilatı personeli, il planlama personeli ve Bakanlık merkezinde değişik nitelikteki diğer personeli de kapsayacak şekilde toplam 29 kurs ve seminer düzenlemiş; bu kurs ve seminerlerde 1 038 görevliye hizmet içi eğitim yaptırılmıştır.

Ayrıca, faaliyete geçirilen yabancı dil laboratuvarlarıyla, mülkî idare amirlerinin yabancı dil bilgilerinin geliştirilmesine imkân sağlanmıştır. Meslekî konularda derinleşmek üzere yurt dışına personel gönderilmesi, ayrıca büyük bir memnuniyet kaynağıdır.

Halen 156 mülkî idare amirinin İngiltere'de, 78 mülkî idare amirinin Amerika Birleşik Devletlerinde ve 18 mülkî idare amiri ile 4 mahallî idareler kontrolörünün de, diğer Avrupa ülkelerinde eğitim görmüş olduklarını tespit etmiş bulunuyoruz.

Sayın milletvekilleri, 1983'te Özal Hükümeti ile başlatılan bu eğitim, gerçekten, idarede büyük bir reform sağlamıştır. Sadece gazetelerden ve dergilerden, Batı hakkında yalan yanlış, noksan, fazla bilgi alan idarecilerimiz, artık hem lisan öğrenmekte, hem da Batıdaki idarî sistemi yakından yaşayarak görmektedirler. Gerçekten, o gün bunu başlatan ve bugün devam ettiren Sayın bakanları, müsteşarları ve ilgilileri kutluyorum. Son derece isabetli olan bu faaliyetlerin bundan böyle de devam ettirilmesi gerekir. İnsan idaresi, sanatların en zoru ve meslekların en acımasızıdır. Bunun için, devletin çalışma mekanizmasını iyi bilmesi şarttır; idarecinin, halkın duygularını da iyi bilmesi ve sevinçlerini, kederlerini kendileriyle paylaşmak becerisini göstermesi gerekir. Bunun anahtarı da, mülkî idare amirinin görev anlayışında; belirli programlar çerçevesinde idarecilerimize ve yanında çalışanlara hizmet içi eğitim vererek takviye etmektir.

1983'ten sonra İktidarımız döneminde, özellikle polisin tahsil seviyesinde yapılmış olan sıçrama, gerçekten takdire şayandır. Artık ilkokul mezunu, hatta ortaokul mezunu polislerin sayısı minumuma inmiş; fakat yüksek tahsilli -özellikle rütbeli- sayısında büyük bir artış gözlenmiştir.

Bu arada, değinmek zaruretini hissettiğim bir hususu daha ifade etmek istiyorum. İl ve ilçelerdeki kaymakam ve valilerin büyük bir yükünü yüklenmiş olan il yazı işleri müdürlerine de özel pozisyon temin edilmesi, maaş durumları, eğitimleri ve statülerinin yeni baştan mutlak surette gözden geçirilmesi lazımdır.

Sıradan bir memur durumunda bulundurulan bu arkadaşlarımız, mülkî idarenin en büyük yükünü dinamize etmektedirler. Dolayısıyla, bu konunun da Sayın Bakanlıkça gözden geçirilmesini temenni etmekteyim.

Ayrıca, İçişleri Bakanlığı, kendi personeline bilgisayar kullanımını öğretmek amacıyla, 1991 yılında 15 cihazlık bir bilgisayar ünitesinin kurulmasını planlamıştır.

Bilgisayar çağına girdiğimiz günümüzde, Bakanlığımızın bu faaliyeti de, gerçekten çağı yakalamak için takdire şayan bir uygulamadır.

Bilindiği gibi, Devlet Planlama Teşkilatımızın taşra teşkilatı bulunmamaktadır. Bu nedenle, il ve ilçe kademesinde merkezî ve mahallî nitelikteki yatırımların teklif edilmesi ve izlenilmesi görevleri valilere verilmiştir ve onlara niyabeten de ilçelerde bunu kaymakamlarımız yürütmektedir.

Bu konuda, ilk etapta valilerimize teknik düzeyde yardımcı olmak üzere, İçişleri Bakanlığının illerde, müdürü, uzmanı ve gerekli memuruyla oluşturma süreci içerisinde bulunduğu il planlama ünitelerinin elamanlarının hizmete yatkın olacak şekilde, periyodik aralıklarla formasyona tabi tutması ve bu ünitelerin altyapısını oluşturma yolundaki gayretlerini de, planlamada atılmış önemli bir adım olarak görüyoruz.

Bu arada, yeri gelmişken, Bakanlığımızın yeni bir faaliyetini de burada dile getirmek istiyorum. Bakanlıkça, illerimizde ekonomik ağırlıklı gelişmeler yönlendirilirken, kalkınma planları ve yıllık programlarda il düzeyindeki yatırımlar oluşturulurken, daha sağlıklı verilere istinat edilmesine yardımcı olmak üzere, bütün illerde standart verileri kapsayacak biçimde bir il envanteri modeli hazırlanması yönünde çalışmalar başlatılmış, son aşamasına getirilmiştir; başarıya ulaşmasını temenni ediyoruz. Zira, açıklamalı bölümü hariç, 440'ı aşkın tablodan oluşacağı anlaşılan bu modelin uygulamaya konmasıyla, başta valiler olmak üzere, il düzeyindeki, hatta merkezî düzeydeki bütün ilgililerin, il'e ilişkin ekonomik ağırlıklı konularda daha sağlıklı rakamlar almalarına, bilgi almalarına imkân sağlayacaktır.

Muhterem milletvekilleri, buraya kadar arz ettiğim Bakanlığın çalışmalarının yanı sıra, mahallî idarelerimize ilişkin olarak da, bu idarelerimiz, yöreleri insanlarına daha çok hizmet verebilmeleri için büyük malî imkânlarla donatılarak, hizmet yarışı içinde desteklenmektedir. Kaldı ki, devlet gelirleri arttıkça, bu gelirler de otomatik olarak artmaktadır. Bu gelirlere oranla da, dağıtım şekilleri objektif kriterlere göre kanunla belirlendiğinden, biz, genel bütçe vergi gelirlerinden yapılmakta olan bu desteği, diğer malî destekler arasında en istikrarlısı ve özelliği en uygun olanı olarak görmekteyiz. Harcaması, tamamiyle mahallî idarelerimizin kendi karar organlarının inisiyatifiyle olmaktadır. Ayrıca, Bakanlık emrindeki fonlardan bu idarelerimize önemli miktarlara ulaşan yardımların yapıldığı, desteklendiği ve ilgililerin bu konudaki faaliyetlerinin memnuniyeti mucip olduğu görülmektedir. Örnek vermek gerekirse: 1990 yılında Mahallî İdareler Fonundan, belediyeler için toplam 51 milyar 779 milyon, Bakanlığa sunulan çeşitli projeler karşılığında 1 183 belediyeye para dağıtılmıştır. Ayrıca, köylere yardım olarak da, beher ile 155 milyon Türk Lirası üzerinden, toplam, 11 milyar 315 milyon Türk Lirası gönderilmiştir. İl Özel İdareleri Ortak Fonundan da 35 milyar 644 milyon Türk Lirası, çeşitli projeler karşılığında, il özel idarelerinin projelerinin finansı için gönderilmiştir.

Yıl içinde, muhtaç asker ailelerine yardım amacıyla, talepte bulunan belediyelere yapılmış olan yardımlar, bu rakamların dışında tutulmaktadır. Bu arada, diğer bir kısım mevzuat yanında, belediyelerimizin hesap ve işlemlerinin daha düzenli bir şekilde yürütülmesi bakımından, özellikle önemli gördüğümüz belediye bütçe ve muhasebe usulü tüzüğüyle, bu tüzüğe bağlı olarak, söz konusu işlemlere daha detayda yön veren belediye bütçe ve muhasebe usulü yönetmeliği ve belediye zabıta kıyafet yönetmeliği hazırlıklarının da ikmal edilerek, tüzük ve yönetmeliklerin 1990 yılı içerisinde yürürlüğe kondukları anlaşılmaktadır.

Nüfus ve Vatandaşlık İşlerine ilişkin çalışmalara gelince; İçişleri Bakanlığınca daha önce başlatılmış bulunan ve kısaca "MERNİS" adıyla ifade edilen Merkezî Nüfus İdaresi sisteminin geliştirilmesi ve genişletilmesi yönündeki çalışmalar başarıyla sürdürülmektedir.

Sistem, nüfus kayıtlarının bilgisayar makineleriyle tutulmasına ve nüfus hizmetlerinin bu esasa göre yeniden düzenlenmesine yöneliktir. Bu suretle, nüfus kayıtları eksiksiz, hatasız, güvenilir ve süratle sonuç alınır bir hale getirilmiş olacak; vatandaş, daha kaliteli hizmet alma

imkânına kavuşacaktır. Bu çalışmaların teknik yönlerine girerek vaktinizi alacak değilim. Sadece, çalışmalarda ilk aşama olarak tarama çalışmalarını bitirilmiş olduğunu, kodlama çalışmalarının Türkiye genelinde yüzde 37 oranına ulaştırıldığını, 25 milyon 320 bin vatandaşımıza ait bigilerin de, bilgisayar ortamına geçirilmiş olduğunu ifade etmek istiyorum.

Nüfus işlemlerine ilişkin bilgilerin merkezden taşraya, taşradan merkeze ve taşradaki birimlerin kendi aralarında daha süratli ve güvenilir bir şekilde ulaştırılmasına imkân verecek fax sistemi programı, ilk etapta bazı ilçelerimiz itibariyle uygulamaya konulmuştur. Yani, artık, nüfus idaresinden alacağımız nüfus kaydı için aylarca, günlerce beklemeye gerek kalmamıştır.

Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü için, yukarıda değinilen çalışmalara ilişkin tesis ve teçhizatı da kapsayacak biçimde ve genişlikte bir hizmet binası yapımı çalışmaları da sürdürülmektedir.

Halen, Bakanlığın başlıca uğraşısının, Bulgaristan'dan yurdumuza sığınmak zorunda kalan soydaşlarımızın vatandaşlığa geçirilmesi işlemleri olduğu görülmekte ve bu konuda da Bakanlık yoğun bir çalışma vermektedir.

İçişleri Bakanlığında, hükümet programları doğrultusunda, nüfus işlemlerinde formalitelerin basitleştirilmesi yönünde, günümüze kadar önemli çalışmaların yapılmış olduğunu da görmüştük. Bu çalışmalar cümlesinden olarak, doğum ve yer değiştirmeye ilişkin beyanlarda tanık sistemi kaldırılmış ve vatandaşın kendi beyanları yeterli kabul edilir hale gelimştir. Yani, Batı standartlarında olduğu gibi, vatandaşa itimadı esas alma uygulaması da, Özal hükümetleri ile 1983'te başlatılmış, bugün de genişletilerek, büyütülerek çoğaltılmaktadır. Posta ile beyan usulü de getirilerek, vatandaşlarımızın nüfus idarelerine gelmelerine ve bu konudaki zaman kaybına mani olunmaktadır.

Evlenme işlemi, tarafların yazılı beyanı üzerine, nüfus cüzdanı ibrazı suretiyle yapılır hale getirilmiş; bu cümleden olarak, uygulamada herhangi bir yararı görülmemiş olan 15 günlük ilan, ikametgâh ilmühaberi, boşanma ilamı ibrazı gibi zorunluluklar da kaldırılmıştır. Nitekim, Batı'da da uygulama böyledir. Konsolosluklarımıza da nüfus cüzdanı düzenleme yetkisi verilmiştir.

Değerli milletvekilleri, sivil savunmanın yurt düzeyinde daha etkin bir şekilde hizmet vermesini sağlamak amacıyla kurulmuş bulunan Sivil Savunma Genel Müdürülüğünün öneminin, özellikle Körfez krizinin meydana geldiği son aylarda ehemmiyetle dikkate alınması gerektiği malumunuzdur.

Sivil savunma teşkillerini oluşturan yükümlülerin eğitimleri, teşkilatın bina, araç ve gereç bakımından güçlendirilmesi konusunda İçişleri Bakanlığımızın olumlu adımlar atmış olduğunu da görmekteyiz. Körfez krizinin gündeme gelmesiyle, Genel Müdürlük bünyesinde bir idare merkezi kurulmuş olup, 73 valilik ile 24 saat esasına dayalı olmak üzere, sürekli temas sağlanmıştır.

Gerek sivil savunma teşkilleri yükümlülerinin ve gerekse Bakanlık bünyesindeki sivil savunma personelinin temel eğitim ve hizmet içi eğitimleri 1990 yılında programlar dahilinde sürdürülmüştür.

Sivil savunmanın araç, malzeme ve teçhizatlarını, yurt düzeyinde tamamlama çalışmaları ve gayretleri sürdürülmektedir. Sivil savunma müdürlüklerinin hizmet binası ihtiyacını karşılamak üzere de, yıl içinde şimdiye kadar 13 hizmet binasının temini işlemleri tamamlanmış ve binalar hizmete sokulmuştur.

Sivil savunmanın daha geniş kitlelere benimsetilmesi ve tanıtılması amacıyla, 1990 yılında yayın ve tanıtım faaliyetleri aralıksız sürdürülmüş, okullardaki sivil savunma kolları vasıtasıyla, 28 Şubat Sivil Savunma Gününde çeşitli etkinlikler yapılmıştır. Sivil savunmanın tanıtılması amacına yönelik olarak çeşitli kitap, kitapçık, broşür, afişler bastırılmış ve hatta, televizyonda bu konuda yayınlar yapılmıştır ve özellikle bu televizyon yayınlarının devam ettirilmesinde fayda görmekteyiz.

Körfez krizi nedeniyle stoklar gözden geçirilmiş, eksikliği görülen malzemeler, başta gaz maskesi olmak üzere, 15 bin adet maske Makine Kimya Endüstri Kurumundan satın alınmıştır. Kimyasal silahlara karşı koruyucu özelliği olan elbiseler ile, yine kimyasal silahlara karşı koruyucu ve tedavi edici özelliği olan ilaçların da alımı gerçekleştirilmiştir.

Keza, sivil savunma hizmetlerinde kullanılmak üzere 1990 yılında 37 adet taşıt ve 35 adet fax-mail cihazı alınmıştır.

1989 yılından günümüze kadar, Bakanlık denetim elemanlarınca yapılmış olan denetimlerle ilgili şöyle bilgi arz etmek istiyorum.

İlçe ve kasabalarda yapılan denetlemeler sırasında, toplam, 9 milyon 874 bin Türk Lirası tutarında kişi borcu, 454 milyon 360 bin Türk Lirası tutarında zimmet ve 148 milyon tutarında tazmini gerektiren ödeme payı tespit edilmiştir. 1990 yılında, günümüze kadar 162 köy kurulmuş, 5 köyün tüzelkişiliği kaldırılmış, 9 sınır anlaşmazlığı çözüme kavuşturulmuştur. 62 adet idarî bağımsızlık değişikliği yapılmış; 31 köy, 2 köy bağlısının adları değiştirilmiş; 33 adet mahallenin tescili yapılmıştır. Keza, kamu hizmetlerinin halkın ayağına götürülmesine yönelik çalışmalar cümlesinden olarak, 1990 yılında 2 il ve 135 ilçe kurulmuştur.

1990 yılı İçişleri Bakanlığı yatırım programında bulunan taşıtlardan 101 adet taşıt satın alınmış ve ihtiyaç duyulan il ve ilçelere de tahsisi yapılmıştır.

Özellikle, ilçelerde sıkıntısı çekilen kaymakam lojmaları yapımında da büyük gayretler sarf edilmiş, 1990 yılında 21 adet kaymakam evinin yapımı kararlaştırılmış ve yapılmış; 1991 yılında da 80 adet kaymakam evinin yapılması planlanmıştır.

Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; bana tahsis edilen süre içerisinde yapmaya çalıştığım açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, ülkemizin temel ve hayatî hizmetlerini yerine getirmekle mükellef bir bakanlığın sorunlarını görüşmekteyiz. Bakanlığın bünyesinde bu sorunların üstesinden gelinmesi yönünde yoğun, istikrarlı ve başarılı çalışmalar yapılmakta, başarılı adımlar atılmaktadır. Hatta, elimde basit bir rakam var, onu arz etmek istiyorum: 1980'de 114 bin suç işlenmişken, 1989'da 101 bine düşmüş olması ve 1983'te 5 247 faili meçhul suçun kalmış olmasına rağmen, 1989'da, artan sosyal şartlar ve nüfusa rağmen 4 163 faili meçhul suçun kalmış olması da, polisin ve jandarmanın daha teknik çalıştığını ve başarılı çalıştığını ve İçişleri Bakanlığının sorumlu olduğu konularda ileri ve akılcı adımlar atıldığının göstergesidir.

Bu çalışmaların bundan böyle aynı heyecanla sürdürülmesi ve bakanlığın bütçesinin ülkemize, İçişleri camiasına, milletimize hayırlı ve uğurlu olmasını dilerken, polis ve jandarmamızın cansiperane gayretlerle ülke savunmasında ve kanun hâkimiyetini sağlamakta verdiği mücadelede şehit olanları rahmetle anıyor, ülkesi ve milleti için canı pahasına koşturan bu kardeşlerime başarılar diliyor, hepinize saygılar sunuyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Kahraman.

Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubu adına ilk konuşmacı, Artvin Milletvekili Sayın Ayhan Arifağaoğlu.

Buyurun Sayın Arifağaoğlu. (SHP sıralarından alkışlar)

SHP GRUBU ADINA AYHAN ARİFAĞAOĞLU (Artvin) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İçişleri Bakanlığının 1991 malî yılı bütçesi üzerinde Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubunun görüşlerini sunmak üzere huzurunuzdayım. Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İçişleri Bakanlığı, devlet yapımız içinde önem ve önceliği olan bir bakanlıktır. İçişleri Bakanlığının görevleri, toplumsal yaşantımızın bütün alanlarını ilgilendiren, yönlendiren ve şekil veren görevlerdir. Kanun koyucu, bakanlığın görev ve yetkilerini belirlerken, çağdaş hukuk devletinde, özgür, örgütlü, demokratik, sivil bir toplumun da sınırlarını belli etmiştir. İçişleri Bakanlığı, kendisine verilen yetkileri, çağdaş hukuk devleti kuralları içerisinde tarafsızca kullanırsa, o zaman, özgürlüklerin kullanılması yaşam kazanır ve özlemle sözünü ettiğimiz toplumsal barış gerçekleşir.

Değerli milletvekilleri, ben, mülkî idare ve taşra örgütleri hakkında görüşlerimi burada belirteceğim.

İçişleri Bakanlığı, Anavatan iktidarları zamanında çağdışı bir yönetim anlayışı içinde yönetilmeye çalışılmaktadır. Bu yönetim anlayışıyla, Türkiye'nin 1924 Anayasasıyla oluşturulan ve güçlü valilik sistemiyle yetki genişliği ilkesine dayandırılan merkezî yönetimin, taşra teşkilatlanmasındaki tarihsel doku parçalanmaya başlamıştır.

Anılan sistem gereği olarak 1957 yılından beri 67 il ve 572 ilçe olarak hemen hemen dondurulmuş bulunan il ve ilçe sayıları, hiçbir bilimsel veriye dayanmaksızın değiştirilmeye başlanmıştır. Siyasal iktidarlar, halktan desteklerini kaybettiklerini görünce, Anavatan İktidarı gibi oy kaygısıyla siyasal şantaj yoluna başvururlar. Bunu deneyen iktidarların akıbetini hepiniz bilirsiniz. Kırşehir, Nevşehir macerası, o iktidarın oylarını artırmamış, maalesef daha fazla oy kaybına uğramıştır...

ANAP İkidarı, il ve ilçe sayılarını artırarak iktidara yetecek oy sağlayacağına inanıyorsa, bu bir hayal veya tatlı bir rüya olur. Uykudan uyanınca da iktidarın el değiştirdiğini en kısa zamanda görecektir.

Anavatan İktidarı, 1989 yılında il sayısını 71'e çıkarmış, bu artırım sırasında bilimsel verilere dayanılmamış, Adalet Bakanı Sayın Oltan Sungurlu'nun baskısı ile, iki ilçeli mini il Bayburt ve Devlet Bakanı Sayın Mehmet Keçeciler'in savunusu ile Karaman il oluyor.

1990 yılında asayiş ili olarak nitelendirilecek olan Batman ve Şırnak illerinin kurulması ile il sayısı 73'e, ilçe sayısı 826'ya ulaşmıştır.

Önümüzdeki yıl yapılması muhtemel bir ara seçim veya genel seçim öncesinde, yine, 15 veya 17 ilçenin il yapılacağı yolundaki vaadin, yetkililerce kamuoyuna açıklanacağı, Türk halkına, yine denenmiş siyasal bir şantaj yapılacağı görülmektedir.

Haberleşme ve ulaşım olanaklarının artması, il düzeyindeki merkezî idari birimlerin personel, araç, gereç açısından daha geniş alanlara hitap edebilecek düzeye gelmiş bulunması, eşgüdümün kolaylıkla sağlanması, bölgesel düzeyde örgütlenmenin giderek çoğalması, güçlü valilik sisteminden uzaklaşması gibi tüm göstergeler, 67 ilin Türkiye için fazla olduğunu açıkça ortaya koyarken, tüm dünyadaki yönetim gelişmeleri, idarî bölümlerin azaltılması yolunda bir

eğilimi yansıtırken, il sayının 73'e çıkarılması ve en kısa bir zaman süreci içerisinde 100'ün üzerine çıkarılacağının vaatedilmesi, ülkenin, önümüzdeki dönemde yönetilmez hale geleceğini açıkça ortaya koymaktadır.

İlçe sayısı daha çok kısa bir zaman içinde 572'den 826'ya yükseltilerek, yüzde 44 oranında artırılmıştır. Bu artırımlar sırasında keyfî uygulamalar, politik tercihler, sübjektif davranışlar egemen kılınmış, köy niteliğindeki -belediye teşkilatı dahi oluşturulmamış- yerleşim yerleri ilçeye dönüştürülmüştür.

Ancak, bu değişim ve dönüşüm sadece ismen olmuş, yeni ilçelere kaymakam atanmamış, kaymakamlık teşkilatı kurulmamış, memur kadrosu verilmemiş, hükümet konağı olarak kullanılabilecek bina tahsis edilememiş, adalet mekanizması faaliyete geçirilmemiş; kısacası, vatandaşa hiçbir hizmet götürülmemiştir.

Günümüz itibariyle mevcut 826 ilçenin yüzde 24'ünü teşkil eden 194'ünde kaymakam bulunmamaktadır. 826 ilçeden, yüzde 15'ini teşkil eden 120'sinin değerlendirmesi henüz yapılmıştır.

Ortaya konulan bu rakamlar, yeni ilçe kurma işleminin aslında nasıl boş çaba ve basit bir siyasal şantaj aracı olduğunu tüm açıklığıyla gözler önüne sermektedir.

Bugün Yozgat'ın 13 ilçesinden 7'sinde, Burdur'un 10 ilçesinden yine 7'sinde kaymakam bulundurulmaması, işlerin plansız ve programsız bir biçimde yürütüldüğünün açık bir kanıtıdır.

Mevcut 73 ilin 53'ünde, yani illerin yüzde 72'sinde, valinin hukuk danışmanı niteliğinde olan hukuk işleri müdürü bulunmamaktadır. Gerçi, yasal başvurularla yapılmak istenen toplantı ve gösteri yürüyüşlerine keyfî biçimde izin vermeyerek, tiyatro oyunlarının sahneye konmasına, yine keyfî biçimde engel olarak, hukuk kurallarını yok sayan valilerin, hukuk danışmanlarına ihtiyaç duymamaları doğaldır! Sanırız, Bakanlık yetkilileri de aynı görüşü paylaşmaktadırlar!..

İl ve ilçe sayılarının bu denli artırılması, kısa dönemde illerin ilçeleştirilmesi, ilçelerin kasabalaştırılması sonucunu doğuracak, ortaya çözümlenemez nitelikte yönetsel sorunlar çıkaracaktır.

Küçülecek il alanları, kamu hizmetlerinin rasyonel olarak yerine getirilmesine elverişli olmayacağından, bölgesel düzeyde örgütlenme gereksinimi artacak, artan bölgesel örgütler arasındaki ilişkiler ile, bölgesel örgütler alanı içinde kalan illerin gerek birbirleriyle, gerekse bölgesel örgütlerle olan ilişkilerinin yaratacağı uyumsuzluk, sonuçta merkezî idarenin bölge düzeyinde örgütlenmesini zorunlu kılacaktır.

Böylece koordinatör valilik, bölge valiliği veya eyalet sistemine geçiş yolu açılacak, taşra örgütünün tarihsel dokusu tamamen bozulacaktır.

Tarihsel dokunun nasıl bozulduğunu, yakın tarihlerde nasıl bozulacağının örneklerini sunmak istiyorum.

28.11.1990 tarihli Milliyet Gazetesinde yayımlanan haberin başlığı: "Özal: Alanya il olacak" şeklinde düzenlenmiş ve bir gün önceki televizyon yayınında da Cumhurbaşkanının, Alanya'da açılan PTT sergisinden telekonferans sistemiyle görüştüğü sırada, Alanya'nın il yapılacağı haberi Antalya Valisine bildirilmiştir.

Yine, 8.12.1990 tarihli Hürriyet Gazetesinde, Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın kabul ettiği Polatlı ve Alanya'dan gelen heyetlere, bu ilçelerin de il yapılacağını belirttiği ve hemşerilerine müjde verilmesini istediği yer almıştır.

Değerli milletvekilleri, Anayasanın 104 üncü maddesinde, Cumhurbaşkanının yetkileri sayısal bir biçimde belirlenmiş olup, bunların arasında ilçelerin keyfî biçinde il yapılması yetkisi bulunmamaktadır.

Yine, Anayasanın 123 üncü maddesi, idarenin, kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğunu ve kanunla düzenleneceğini hükme bağlamıştır.

Kanun yapmak ise, Anayasanın 87 nci maddesi uyarınca, Yüce Meclisin yetkisi ve tekelinde bulunmaktadır.

Cumhurbaşkanının, Yüce Meclisin yetkilerini kullanması veya kendisinin, Meclisin yetkilerinin üzerinde olduğu yolunda bir duyguya sahip olarak açıklamalar yapması, Yüce Meclisin yetkilerini gasp etmeye kalkması anayasal bir suçtur. Ancak, Cumhurbaşkanının bunu hep yapıyor olması da, sorumluluğunu teşkil etmektedir.

28.11.1990 tarihli Hürriyet Gazetesinde, "Akbulut'a Baba Sultan adını taktılar" başlığı altında, Başbakan tarafından, Aksaray Sultanhamam Kasabasının İlçe, Şereflikoçhisar'ın da il yapılmasına söz verdiği belirtilmiştir. Aslında, büyük sultanın (!) yanında yavru sultan (!) olması gereken, ancak baba sultan (!) olarak isimlendirilen Başbakanın yanı sıra, bir mini sultan (!) tarafından da, Kilis'in il yapılacağı haberine yer verilmektedir.

Padişahlık döneminde, bir kese altın ihsan eylemeye benzer tavır ve davranışlarla ülke idaresinin taşra örgütünün yozlaştırılmaya başlanması tehlikeli boyutlara varmaktadır.

10.12.1990 tarihli Tercüman Gazetesinde yer alan "18 yeni il belli oldu" şeklindeki haber, Bakanlar Kurulu üyelerince doğrulanmış; Alanya, Polatlı, Söke, Bandırma, Düzce, Tatvan, İnegöl, Tarsus, Ereğli, Lüleburgaz, Salihli, Bafra, Yerköy, Dinar, Menemen, Merzifon, Karabük ve Kilis'in il yapılacağı yetkililerce açıklanmıştır.

Çalışmaların devam ettiğini belirten İçişleri Bakanı Sayın Aksu'dan, yapılan çalışmaların ve değerlendirmelerin tüm sonuçlarını Yüce Meclisin huzurunda açıklamasını bekliyoruz ki, il olmayı hak edenlerle, Hükümet tarafından il yapılması teklif edilenler arasında karşılaştırmayı, Yüce Meclis sağlıklı bir biçimde yapma imkânına kavuşsun.

Yine aynı gazetede Hükümetin bir üyesinin "Böylece, hizmeti vatandaşın ayağına daha rahat götüreceğiz" şeklinde beyanı yer almakta ve il yapılacak yerlerin bir haritası verilmektedir. Harita incelendiğinde, Türkiye'nin doğu bölgesinde sadece Tatvan'ın mevcut olduğunu, diğer aday ilçelerin ise batı bölgelerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Bu harita ve bu açıklama doğruysa, bu Hükümetin, doğu bölgelerindeki vatandaşlara hizmet götürmek istemediği ortaya çıkmaktadır.

Değerli milletvekilleri, işte, Türk idaresinin taşra örgütünün tarihsel dokusu, keyfî uygulamalarla ve seçim endişeleriyle böylece parçalanmaktadır veya parçalanmak istenmektedir.

Merkezî idarenin taşra teşkilatlanmasıyla ilgili olarak İçişleri Bakanlığını doğrudan ilgilendiren bir başka husus, GAP'tır. GAP Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatının Kuruluş ve Görevleri Hakkında 288 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle oluşturulmak istenen yapı, il sisteminin ortadan kaldırması ve Anayasanın 126 ncı maddesine aykırı olarak bu teşkilata yetki

genişliği tanınarak, illerin üzerinde bir kademe oluşturmaktadır. Bu Kanun hükmünde kararnameyle getirilen hükümler, 3194 sayılı İmar Kanunu, 1580 sayılı Belediye Kanunu ve yerel yönetimlere özerklik tanıyan Anayasanın 127 nci maddesini fiilen ortadan kaldırmıştır.

Merkezî idarenin taşra örgütlenmesini düzenlemek durumunda bulunan İçişleri Bakanlığının, Türk idare geleneğine tamamen ters düşen, Anayasaya aykırı nitelikte bulunan böyle bir teşkilatlanma karşısında sessizliği ve vurdumduymazlığı, temeldeki yönetsel anlayış bozukluğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Merkezî idarenin taşra teşkilatlanmasıyla doğrudan ilgili bir başka oluşum, nevi şahsına münhasır bir yönetim biçimini sergileyen Olağanüstü Hal Valiliğidir.

Aslında, Anayasanın 126 ncı maddesinde belirtilen yetki genişliği ilkesine dayanmadığı için, bu kuruluşun valilik olarak nitelendirilmesi ve isimlendirilmesi bile sakıncalıdır. Klasik anlamda polis devleti uygulamasının çarpıcı bir örneğini oluşturan bölge valiliği, bölge insanının hizmet taleplerini daha fazla polis ve daha fazla jandarma göndermek suretiyle çözüme kavuşturmak isteyen yeterli kurumsallaşmadan yoksun, sorunların çözümü için gerekli sosyoekonomik tedbirlerin alınmasına yabancı bir görünüm sergilemektedir.

Değerli milletvekilleri, aktif olarak görev ifa eden 73 il valisine karşın, İçişleri Bakanlığında 87 merkez valisi bulunmaktadır. Aktif ve onurlu bir görevden, yetki ve sorumluluklarla donatılmış bir konumdan, merkeze alınarak, yetkisiz, makamsız, görev verilmeyerek pasifize bir konuma indirgenen bu yetişmiş, deneyimli yönetim birikimine sahip kadronun, diğer kamu kuruluşlarında üst yönetici, danışman veya araştırmacı olarak görevlendirilmesinde, ülkemiz açısından yarar görmekteyiz.

Değerli milletvekilleri, 5442 sayılı Kanun tarafından, valinin verebileceği iş ve görevlerin yürütülmesinde valiye yardımcı olmakla görevlendirilen vali yardımcıları, vali yardımcılığı müessesesinin niteliği itibariyle, yasa ile görev ve yetki sınırları çizilmemiş, bağımsız karar verme ve uygulama olanakları bulunmayan, bu nedenle pasifleştirilmiş mülkî idare amirleri konumundadırlar.

Vali yardımcılığı müessesesinin etkin, üretken ve verimli bir hale getirilmesi için, kısa ve uzun vadeli planlamanın İçişlelri Bakanlığınca gerçekleştirilmesini ve öncelikle il idaresine, yetki devri yönetiminin sokulmasını, vali yardımcılarının görev ve yetkilerinin açık bir biçimde belirlenerek karar verme ve uygulama olanaklarına kavuşturulmasını yararlı görmekteyiz.

Değerli milletvekilleri, İçişleri personelinin malî olanakları her yıl gerileme eğilimi içine girmiş, mülkî idare amirliği sınıfı, personel tazminat sisteminde yapılan değişikliklerle ayrı bir hizmet sınıfı olmaktan uzaklaştırılmış, ayrıcalıklı maddî olanaklardan yoksun bırakılarak, bir anlamda genel idare hizmetleri sınıfına dönüştürülmüştür. Mülkî idare amirliği dışında kalan personelin durumu ise, tam deyimi ile bir facia görünümündedir. Örneğin, nüfus teşkilatında dengesizlik öyle çarpıcıdır ki, aynı derecede bulunan memurlar, müdürlerinden fazla maaş almaktadırlar. Bu dengesizlik dışında, tüm bakanlık merkez ve taşra memurları, Hükümetin genel tutumu ile sahipsizlik ve unutulmuşluk içinde kaderlerine terk edilmişlerdir.

Değerli milletvekilleri, açıklanan çarpık yönetim anlayışı ve sakıncalı örgütlenme modelleri yanında, bu yönetimde aktif görev alan personel, niteliği ve daha açık bir deyişle, 1983 yılından beri İçişleri Bakanlığında oluşturulmak istenen kadrolaşma değerlendirmelerinde İçişleri Bakanlığının, bu dönemde, laik Türkiye Cumhuriyetinin iç güvenliğini sağlamak ve korumakla görevli bir kuruluş halinden çıkarak, Atatürk'e ve O'nun ilkelerine karşı kişilerin otağı haline geldiği görülmektedir.

Aktif görevde bulunan 73 vali ile, bakanlık üst düzey yetkililerinin büyük bir bölümüne, devlet olanakları ile, şeriatçı bir ülke kaynaklı Rabıta örgütü tarafından "hacı" sıfatı kazandırılmış, bu sıfat, mülkî idare amirleri açısından üst göreve atamalarda aranan nitelik haline getirilmiştir.

657 sayılı Yasanın 6 ncı maddesi uyarınca, insan haklarına ve Anayasanın temel ilekelerine dayanan millî, demokratik, laik bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı, görev ve sorumluluklarını bilerek, bunları davranışları ile göstereceğine namus ve şerefleri üzerine yemin eden valilerin, şeriat yasaları ile yönetilen bir ülkenin davetine, toplu olarak, 5442 sayılı Yasanın 11 inci maddesi uyarınca asayişinden sorumlu oldukları illeri kan ve ateş içinde bırakıp hacca gitmeleri, yönetimin sorumsuzluğu dışında, laik Türkiye Cumhuriyetine karşı bir davranış niteliğindedir. Burada bazı özel değerlendirmelerde yarar bulmaktayım.

Kendi adına cami yapmakla ün salan; laik Cumhuriyet Hükümetinin bir bayan üyesini kurtuluş bayramı törenlerinde konuşturmaktan kaçınan, bu nedenle terfian Urfa'dan Denizli'ye atanıp, bu il sınırında tekbirlerle karşılanan; hakkında bu Hükümetin bir bayan bakanı tarafından, basında pehlivan tefrikası gibi beyanatlar yayınlanan Vali Alpaslan Karacan; gerçekleştirdiği yasalara aykırı yasaklamalar nedeniyle kendisine "Dördüncü Murat" sıfatı yakıştırılan, Atatürkçü düşüncenin bayrağı olarak nitelendirilen hukuk adamı Muammer Aksoy'un katli karşısında, "Cezasını çekti, dilinin belasını buldu" şeklindeki beyanatları ile toplumun belli kesimine mesajlar veren Aydın Valisi Recep Yazıcıoğlu; basın organlarının değerli bir temsilcisini makamında bizzat döven ve "İçki içenler, benim indimde ikinci sınıf vatandaştır" sözleriyle tanınan Burdur Valisi Memduh Oğuz hakkında İçişleri Bakanlığında hiçbir soruşturma yapılmamıştır.

Değerli milletvekilleri, keyfî biçimde işkence yapmaktan, adam dövmekten insan onuruna aykırı bir biçimde Türk vatandaşının bıyıklarını tek tek yolmaktan dolayı bağımsız yargı mercilerince mahkûm edilmiş, mahkûmiyeti kesinleşmiş sabıkalı bir emniyet müdürü, Anavatan İktidarınca ödüllendirilerek valiliğe atanmış; ilk ve ikinci atamalarda, il sınırlarında tekbirlerle karşılanmıştır.

Eski Bitlis, günümüz Afyon Valisi olan, basında "işkenceci hacı vali" olarak tanımlanan Ali Sakallı, İçişleri Bakanlığınca yürütülen soruşturma sonunda Eskişehir Asliye Ceza Mahkemesinin 7.7.1988 gün, 1988/172 esas, 1988/195 karar sayılı ilamı ile mahkûm olmuştur. Bu mahkûmiyet kararını bize ileten vatandaşımızın satırlarını belirtmek, hepinizi duygulandıracaktır sanırım: "Değerli dost, bu Hükümetin gözde valilerinden Ali Sakallı'ya ait mahkeme kararlarının bir örneğini gönderiyorum. Demokrasiyi savunanların öldürüldüğü, işkencecilerin ve sahtekârların ödüllendirildiği bir dönem yaşıyoruz. Bu utanç belgesinden yüzü kızaracak kaç kişi bulabiliriz bu yönetimde? Hâsılı, namuslu insanların yüzünün gülmediği günlerdeyiz. Selamlar."

Kendisine memuriyetten men cezası verilen Afyon Valisi Ali Sakallı hakkında bu mahkeme kararı üzerine ne gibi bir işlemin yapıldığı, İçişleri Bakanlığınca en kısa sürede Türk kamuoyuna açıklanmalıdır.

Yine, İçişleri Bakanlığınca yürütülen soruşturma sonucu tutuklanan iki militanın kaçmasını sağlamaktan dolayı mahkûm edilen ve cezası kesinleşen Erdinç Büyükakalın şu anda Gümüşhane Valisidir. Belgelerle sabit olan bu olay hakkında Sayın Bakanın açıklamalarını bekliyoruz.

ABDURRAHMAN KARAMAN (Adıyaman) — Güzel çamur atıyorsun...

AYHAN ARİFAĞAOĞLU (Devamla) — Mahkeme kararları bunlar.

Bütün bunlar ülkenin hangi zihniyetteki kişilerce ve kadrolarca, hangi kriterlere göre yönetildiğini açıkça ortaya koymaktadır. İşkencecilikten ve suçluları korumaktan sabıkalı olanları, şeriatçı düşüncelere çanak tutanları, laik Türkiye Cumhuriyetine karşı olan ve bunu, görüntüsü, davranışları ve yaşam tarzı ile kanıtlayanları en kilit noktalara atayacaksınız ve Anayasadan, insan haklarından özgürlükten, Avrupalı olmaktan ve Avrupa Topluluğuna girmekten söz edeceksiniz... İşte, Anvatan İktidarının çelişkisi buradadır.

Bütün bu açıklamalardan sonra, Anayasanın "Başlangıç" bölümünde yer alan "Hiçbir düşünce ve mülahazanın, Atatürk milliyetçiliği, ilke, devrim ve medeniyetçiliği karşısında korunma görmeyeceği" hükmüne karşın, sonuç itibariyle İçişleri Bakanlığı, kökten dinci, geriye dönük niyetlere dayalı, bilimsellikten uzak bir yönetim ve anlayış egemenliği altında tarihinin en karanlık dönemlerini yaşamaktadır.

Bütçenin, ulusumuza yararlı olmasını diler, beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür eder, saygılar sunarım. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Arifağoğlu.

DEVLET BAKANI MEHMET KEÇECİLER (Konya) — Sayın Başkan, sayın hatip konuşmasında, adımı da vererek, "Karaman, Mehmet Keçeciler'in savunusu sonunda il yapıldı" demek suretiyle, yapmadığım bir şeyi bana mal etmiştir. Bunun tavzihi için söz istiyorum efendim, Meclis zabıtlarına geçmesi bakımından.

BAŞKAN — Efendim, bunu söylemiş bulunuyorsunuz; Meclis zabıtlarına geçti. Siz, sataşmadan dolayı söz istiyorsunuz zannediyorum.

DEVLET BAKANI MEHMET KEÇECİLER (Konya) — Evet, adımı da kullanarak...

BAŞKAN — Evet, adınızı da kullanarak söylediler. İcap ettiği zaman söz veririz Sayın Bakan; siz lütfen buyurun, biz müzakerelere devam edelim.

SHP Grubu adına ikinci konuşmacı olarak, Hatay Milletvekili Sayın M.Kemal Duduoğlu, buyurun efendim. (SHP sıralarından alkışlar)

SHP GRUBU ADINA M. KEMAL DUDUOĞLU (Hatay) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; İçişleri Bakanlığı 1991 yılı bütçesinde, iç güvenlik konusunda Sosyaldemokrat Halkçı Partinin görüşlerini açıklamak için huzurlarınızdayım. Bu vesileyle grubum ve şahsım adına Yüce Meclise saygılarımı sunuyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İçişleri Bakanlığı, ülkenin ve ulusun bölünmez bütünlüğünü temel alarak, cumhuriyet ilkeleri doğrultusunda yurdun iç güvenliğini, asayişini, kamu düzenini ve genel ahlâkı, Anayasada yazılı temel hak ve hürriyetleri korumakla görevli bir bakanlıktır. Bu görev alanı içerisinde İçişleri Bakanlığı, suç işlenmesini önlemek, suçluları takip etmek, yakalamak gibi işlevsel görevlerini, merkezde Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı, taşrada mülkî idare amirlerinin yetki ve sorumluluğu altında, bu kuruluşların taşra örgütü vasıtasıyla yerine getirir. Bu iki örgüt yada kuruluş ise, Türk Silahlı Kuvvetlerinden sonra, sayıca en kalabalık ve etkili silah gücüne sahip insanlardan oluşmaktadır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; ancak, bu yasal devlet örgütlerini, cumhuriyeti, cumhuriyetin temel ilkelerini, Anayasayı, kuruluşların kuruluş ve işleyişini düzenleyen yasaları ve bu konudaki Birleşmiş Milletler ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine ve bunlara dayalı güvenlik

güçleriyle ilgili bildiri ve kararları özümsemiş ve bunları korumayı üstlenmiş kişilerle yönetip, çalıştıramıyorsanız, İçişleri Bakanlığı yukarıda açıkladığımız görevlerin üstesinden nasıl gelecektir? Hele bu görevlilerin yetiştirilme ve yönlendirilmesindeki ilke, yöntem, araç ve kuruluşlarınız çağın gerisinde ve bilimsellikten uzaktaysa, uluslararası sözleşme ve kararları hemen hiç dikkate almamışsa; üstelik bu kuruluşları gerektiğinde belli bir politik amacın gerçekleştirilmesi doğrultusunda araç olarak kullanmaya çalışıyorsanız, bırakınız toplumun ve insanlarımızın can ve mal güvenliğini, İçişleri Bakanlığının, onun Bakanının, Hükümetinin, sonuçta hepsinin bağlı olduğu Anayasanın saygınlığını kim koruyacaktır?

Bu bütçe görüşmelerinde İçişleri Bakanlığına, onun Emniyet Genel Müdülüğüne bakış açımızın temelini bu sorular oluşturacaktır. Ancak, ortada bir sorun var: İçişleri Bakanlığını, onun yetki ve sorumluluğundaki polis ve jandarmayı eleştirirken, sorunlarına çözüm ararken, muhatabımız kim olacaktır; Hükümet mi, İçişleri Bakanlığı mı? Yüzde 20'lerin altına düşmüş oy oranıyla Hükümet etmeye çalışan bir Başbakan mı; gazetelerde, dergilerde çarşaf çarşaf yayımlanan "İçişleri Bakanlığı tarikatçıların işgalinde" haberlerine karşı etkisiz ve duyarsız kalmış İçişleri Bakanı mı? Hepsi Sayın Cumhurbaşkanlarının gölgesine sığınmış; dümeni, kumandayı terk etmişler!.. Hiçbir İçişleri Bakanlığı bütçesi görüşülürken, muhalefet sözcüleri böylesine muhatapsız kalmadı. Bu yüzdendir ki, şikâyetlerimizi, eleştirilerimizi Türkiye Büyük Millet Meclisinin asıl sahibi olan yurttaşlarımıza yapacağız, takdirlerine sunacağız.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Sayın İçişleri Bakanı Plan ve Bütçe Komisyonunda yuvarlak sözlerden oluşmuş bir üslup içerisinde konuşarak, ülkemizin iç güvenliği ve kamu düzeni konusunda pembe bir tablo çizmeye çalıştılar. Bu pembe tabloyu "Polise, jandarmaya şu kadar lojman yaptırdık, bu iki örgütü şu kadar araç ve gereçle donattık. Trafik kazalarında ve suçlarında yüzde şu kadar azalma oldu" gibi rakamlarla süsleyerek, 1990 yılını İçişleri Bakanlığı açısından kendince aklayıp, 1991 yılı bütçesi için kabul oyu istediler. Oysa, Türkiye'de anayasal cumhuriyet düzenini yıkmaya yönelik gerici ve yasadışı sağ ve sol akımların eylemleri ve bunlara karşı alınmış ve alınacak önlemler hakkında doyurucu hiçbir açıklama yapmayarak, asayiş ve kamu düzeni, özellikle büyük şehirlerde temelinden yıkılmak üzereyken, bu konuda kamuoyunu rahatlatacak hiçbir beyanda bulunmayarak, insanlarımızı, onların temsilcisi bizleri derin bir karamsarlığa itmiş oldular.

Sayın Bakan, Başbakan, tümüyle Hükümet, buraya, bütçe görüşmelerine, Türkiye'de birçok olayın, birçok sorumsuzlukların, Türkiye Cumhuriyetinin temellerine yönelik saldırıların, Hükümet adına vebalini ve sorumluluğunu taşıyarak gelmektedirler. Kamuoyu ve basında, Türkiye Büyük Millet Meclisinde yöneltilen ağır eleştirileri yanıtsız bırakarak gelmektedirler. Daha da vahimi, kendileri hakkında basında çıkan suçlamalara tekzip dahi göndermeyerek, bu suçlamaları kabul etmiş gözükerek gelmektedirler Türkiye Büyük Millet Meclisine.

Bunları Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonunda da söyledik. Şimdi bir kez daha soracağız, yanıt isteyeceğiz. Yanıtını alamadığımız her sorunun sorumluluğu ve vebali, önce İçişleri Bakanına, sonra da Hükümete aittir.

Sayın Bakan, Türkiye Cumhuriyetinin bir Bakanı olarak, İçişleri Bakanlığının tüm yetki ve sorumluluğunu üzerinde taşımakta mıdır? En üst devlet makamındaki kişinin kardeşinin bakanlık tasarrufları, özellikle vali, kaymakam ve üst düzey emniyet görevlilerinin atamalarındaki etkisi, kamuoyu ve basına aksettiği biçimde midir? Son bir yıl içerisinde iki bilim

adamı, Profesör Muammer Aksoy, Doçent Bahriye Üçok; iki gazeteci, Çetin Emeç, Turan Dursun, teröristlerce katledildiler. Atatürk ilkelerinin, özellikle laikliğin bu ödün vermez savaşçılarının katilleri aramızda dolaşıyor, yakalanmadıkları için de, kimbilir kimin katlinin planlarını yapıyorlar?.. İçişleri Bakanı da zaman zaman, "İz üzerindeyiz, soruşturmanın safahatını açıklarsak, katilleri ve örgütleri açığa çıkaramayız" diyor, buna benzer şeyler söylüyor.

Basın kendisinden sorduğu zaman, savunulması, inanılması güç bir açıklama. Oysa, Sayın Bakandan sormak isteriz: Bu cinayetlerin arkasındaki esrar perdesinin aralanamaması, teröristlerin gücünden mi, polisin aczinden mi kaynaklanmaktadır? Yoksa, polisin acz içerisinde kalmasını sağlayan bazı etkenler mi vardır? Neresinden bakılırsa bakılsın, İçişleri Bakanlığının ve onun sorumlu ve yetkilisi Sayın İçişleri Bakanının bu konudaki sorumluluğu devam etmektedir.

Cumhuriyet tarihinde ilk defa, tarikat gruplarının liderleri tek çatı altında toplanıyor; İslâmî Şûra kuruyorlar. Çekirdek kadrosunda birçok ANAP'lı siyasî yanında, Sayın Cumhurbaşkanının kardeşi de var... Kısa sürede bütün dinî tarikat ve grupları tek çatı altında toplayacaklarmış; dağınıklığı önleyerek siyasî iktidardan tavizler koparıp, siyaseti yönlendireceklermiş... Sanki yıllardar yönlendirmiyorlarmış gibi...

Bununla da kalmadılar, geçtiğimiz aylarda, başta üniversiteler olmak üzere, Türkiye'nin birçok bölümünde "İslamî Cephe" başlığı altında bir bildiri dağıtıldı. Laik şer cephesine karşı Müslümanları savaşa çağırıyor; sanki mahallelerde kuaförlerin, televizyon tamircilerinin kapı altlarından evlerimize bıraktıkları duyuruymuş gibi!..

Sayın İçişleri Bakanı olaya kayıtsız ve Plan ve Bütçe Komisyonunda, şûrayı kastederek, "Bizim İstanbul ANAP İl Başkanımız bunu basında tekzip etti" diyor.

İnanılması güç bir açıklama! Artık devlet adına yapılması gereken açıklamaların, böylece ANAP il başkanlarının sorumluluğuna verildiğini de, Sayın Bakanın kendi beyanlarından anlıyoruz! Bu, ANAP partizanlığının, ANAP sorumsuzluğunun en açık belgesidir.

Yerli ve yabancı basında Sayın Genelkurmay Başkanı Torumtay'ın istifasında bu tip aşırı tarikatçı grupların eylemlerinin de rolü bulunduğu yazılırken, Anayasaya ve yasalara aykırı olarak devletin temeline yönelik böylesine bir örgütlenmeye karşı İçişleri Bakanının, Bakanlığının aldığı önlemler hangi noktadadır, bilmek isteriz yine de.

Bir dergide, İçişleri Bakanından başlayarak, birçok vali ve emniyet müdürü ve amirinin hangi tarikata veya gruba bağlı olduğu, liste halinde yayımlandı. Yine basında "Emniyet Teşkilatı Tarikat İşgalinde" başlıklı geniş haberde, İçişleri Bakanlığının ve özellikle emniyet teşkilatının, hangi karanlık ve sonu belli olmayan noktalara kaydığı gözler önüne serildi. 8.11.1990 tarihli gazetelerin manşetlerinde ise, MİT Müsteşarının Bakanlar Kuruluna brifing verdiği haberleri yer aldı; Başbakan da, İçişleri Bakanı da, olayın vahametini yuvarlak laflarla geçiştirmeye çalıştılar, Körfez haberleri arasında olay boğulup gitti.

Plan ve Bütçe Komisyonunda Sayın Bakan açıklıyor ve diyor ki, "Laiklik konusunda üzerinde titizlikle durduğumuz husus, Anayasamızda öngörülen devlet düzenine karşı olan her türlü ideolojik, bölücü, yıkıcı akımları zararsız hale getirmektir" ve ilave ediyor, "Kanuna aykırı durumlarda, hemen gereğini yaparak, sanıkları adalete teslim etmek ana düsturlarımızdan birisidir."

Sayın Bakana sormak gerekiyor: Şimdiye kadar hangi sağ ve sol örgütü çökertip, yargı organlarına teslim ettiniz? Biraz önce açıkladığım gibi, emniyet örgütünün en alt birimlerine kadar yayılan tarikatçı bir kadrolaşma içerisinde, kimlerle irticanın üzerine gidip, kimleri

yakaladınız? "Yakaladık" dedikleriniz, olasıdır ki, dışarıda gezip, şeriatçı dış ve iç finans kaynaklarının parasıyla irticaî siyaset yapaların yanında masum kalabilir! Şimdi Yüce Meclisin çatısı altında İçişleri Bakanının açıklamasını bekliyoruz: Cumhuriyet Hükümetinin Bakanı mıdır? Anayasaya göre ettiği yemine sadık mıdır? Cumhuriyetin temelini tahribe yönelik -hangi yönden gelirse gelsin- aşırı akımların, terörün karşısında ve takipçisi midir?

Polis okullarından, polis kolejlerine, polis akademisine, Emniyet Genel Müdürlüğündeki en hassas noktalara, bir kısım vali ve emniyet müdürlerine kadar uzanan geniş bir çizgide yapılanan, çöreklenen tarikatçıların, ülkedeki laiklik karşıtı çizgiyle ilişkisi nedir? Niçin MİT Müsteşarı, Emniyet Genel Müdürlüğündeki bu yapılanmayı özenle ve önemle Bakanlar Kurulunun gündemine getirmiştir?

Anarşi, terör, siyasî cinayetler, sağ, sol ve gerici akımlardan söz açılmışken, Sayın İçişleri Bakanının konuşmasına dayalı olarak burada bir başka konuya değinmek istiyorum.

Halkımızın silah edinme konusunda gösterdiği aşırı istek, bugünlerde doruk noktasına vardı. Oysa Sayın Bakan bu Meclisin çatısı altında diyor ki: "Ülkemizde anarşi ve terörün denetim altına alınmış olması, silaha olan talebi gittikçe azaltmaktadır."

Ama bakanız, gazetelerin haber başlakıları Sayın Bakanı nasıl tekzip ediyor: "Makine ve Kimya Endüstrisi 10 bin adet tabanca ithal etme kararı aldı", "İthal tabanca yok satıyor", "5 bin kişi silah peşinde."

Ateşli Silahlar Yasasında değişiklik yapan son yasadan önce, Smith Wesson tabancalar, taşıma ruhsatı alabilecek olanlara 25 milyon liraya, bulundurma ruhsatı alacaklara ise 8-10 milyon liraya, şarjörlüler de bunun yarısına yakın fiyatlara pazar buluyor.

Bir yandan Papatya Vakfı bu olayı gelir kaynağı kabul edip, taşıma veya bulundurma ruhsatı alabilmek için bazı illerde Papatya Vakfı makbuzu karşılığı valiliklerce para toplanırken, öte yandan bazı bürokratlar, çoğunluğu üst rütbeli bazı emniyet görevlileri, silahlarını yüksek fiyatlarla satıyorlar. Alıcıya da taşıma ruhsatı garantisi verilerek, iki üç gün içinde bitirilip, Sayın Bakanın onayına sunulan bu dosyalarda, olasıdır ki, birçok gerekli belge, dosyasına konulmamaktadır! Hayatî tehlike kurallarına ve şartlarına sahip olup olmadıkları hakkında, kişiler için yapılması gerekli soruşturma, böylece ciddiliğini kaybetmektedir.

Sayın Bakandan soruyoruz: Son yedi sekiz ay içerisinde kaç yüksek bürokrat emniyet görevlisi, silahını, satarak devretmiştir? Satın alanlara verilen ruhsat hangi cinstendir? Mesela bunlardan birini somutlaştırarak söyleyeyim: Bu konuda güvenlik müfettişlerince Samsun İlimizde araştırma yaptırabilir mi?

Yine soruyorum: Böylesine, silah edinmek için çeşitli yasal olmayan yöntemler ayyuka çıkmış iken, binlerce kişi silah edinmek isterken, yurtumuzda asayiş ve güvenliğin sağlandığını söylemeye olanak var mıdır? Vatandaş bu silahları koleksiyon yapmak için mi değerinin çok üstünde paralar ödeyerek almaya çalışmaktadır?!

Yine Sayın Bakan, Plan ve Bütçe Komisyonundaki konuşmasında: "Güneydoğu'da teröristleri sindirdik" dedikten sonra, ele geçirilen ateşli silah, araç ve gereçler hakkında sıraladığı rakamlar, neredeyse küçük bir askerî birliği donatacak kadar fazla! Banların arasında 2 adet geri tepmesiz top, 53 adet roketatar, 1 adet uçaksavar ve 1 209 adet uçaksavar mermisi, 273 adet mayın, vesaire... Liste çok kabarık. Yani, Sayın Bakana teşekkür mü edelim?..

Biz Sosyaldemokrat Halkçı Parti olarak diyoruz ki, bunlar, ancak, ele geçirebildiklerinizin bir parçası olabilir; daha büyük çapta silahlar, patlayıcılar, teröristlerin elinde stoktadır.

Bu kadar silahın patlayıcının, top ve mayınların nasıl, hangi kişiler ve yollardan yurda sokulduğunu sormazlar mı insana? Bu kadar malzeme yurt içine sokulurken neredeydiniz? Kimler vardır bu işin içinde?

Sosyaldemokrat Halkçı Parti, olsa olsa canını ortaya koyarak bu malzemeleri ele geçiren güvenlik güçlerine teşekkür borçludur. Kış uykusuna yatmanın, başını kuma gömmenin, sorumluluktan kaçmanın bir gün bu ülkenin insanlarını bir hesaplaşmaya, kanlı bir çatışmaya götürmesinin vebalini, sorumluluğunu yalnızca İçişleri Bakanı değil, bu Hükümtet tümüyle taşıyacaktır.

Sayın Bakan teröre, asayişsizliğe değinirken, bütün şehirlerimize ve özellikle İstanbul'a değinerek, yorumlar getirdi. Biz de, terörün, asayişsizliğin odak noktası durumuna gelen büyük şehirlerimizden İstanbul'a bir bakalım.

Bir yandan terörist sol grupçukların intikam cinayetleri, öte yandan radikal İslamî grupların başlattığı cihat sonucu, laikliği savunan kişilere sonu ölümle biten saldırılar... Savcılar, gazeteciler, emekli subaylar, polisler öldürülüyor; bankalar, vergi daireleri, işyerleri ve mutemetler silahlı gruplarca soyuluyor... Bunun sonucu milyarlarca lira terörist grupların eline geçti.

Bunların katillerinden ve soyguncularından kaç kişi yakalandı? Devede kulak... Siyasî cinayetlerde olduğu gibi, sorumlular, elini kolunu sallayarak aramızda geziyor.

İstanbul'da terör ve asayişsizlik dorukta, İstanbullu umutsuz, sokağa çıkamaz olmuş geceleri. Devletin, belediyelerin, özel şahısların binlerce dönüm arazileri parsellenip, arazi mafyasınca satılıyor... Devletin önleyici kolluk güçleri sessiz, hareketsiz; belediye başkanlarımızın, vilayet ve kaymakamlık kapılarında çırpınıp, önlem alınmasını istemelerine rağmen...

11.12.1990 tarihinde televizyonda yayınlanan "Perde Arkası" programındaki ibret verici gerçekleri Sayın Bakan umarız izlemiştir; izlemişse, gelip bu dehşet verici yasa dışılığa karşı aldığı önlemleri lütfen açıklasın.

Mafyanın bir başka kolu, senet mafyası; hukukun, bağımsız yargı organlarının yerini almış. Ticaretin bütün tatlı kâr bırakan işkollarında, devletin gözü önünde cirit atıyor. İstanbul, bazı kaba güç odaklarınca paylaşılmış... Bunları, İstanbul Baro Başkanı da söylüyor.

Beyaz zehir ticareti, İstanbul'un sözüm ona sosyete gazinolarında, pavyonlarında, kadın ticareti ile iç içe...

Bu kokuşmuşluk, bu yasa dışı örgütlenme karşısında, devletin güvenlik örgütü ne yapıyor? Üniversiteli, liseli gençleri, işçileri, memurları takip edip sindirmeye çalışıyor! Bu Hükümete, bu Hükümetin icraatına alışmayanlara, İstanbul'daki valisiyle, polisiyle, güvenlik güçleri nedense çok duyarlı ve görevinin ehli!.. İstanbul'un asayişini bundan ibaret saydıklarından olacak, İstanbul'da cinayetler, soygunlar kol gezerken, İstanbul Emniyet Müdürü hacca, İstanbul Valisi Akdeniz seyahatine çıkabiliyor bu yaz!

İstanbul'un bu görütüsünün, sorunlarının ve çözüm yollarının karmaşıklığını kavrayamamış olmalı ki Sayın İçişleri Bakanı, biraz da basının baskısı sonucu, İstanbul Emniyet Müdürünü değiştirmekle, görevini yerine getirmiş olmanın rahatlığını yaşıyor! Başarısızlığı nedeniyle görevden alınan Enmiyet Müdürü, valilik kadrosuyla şimdi İçişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı.

İstanbul'da soygunlar devam ediyor, Devlet ormanları parsellenip satılıyor. Evvelki hafta İstanbul bir günde dört büyük soygun yaşadı, bir polis memuru can verdi.

Yalnızca İstanbul'u değil, Türkiye'nin tümünü rahatsız edecek bir sosyal patlamanın bütün koşulları İstanbul'da hızla oluşturulmaktadır. Bunları, Sosyaldemokrat Halkçı Parti olarak Plan ve Bütçe Komisyonunda da söyledik, ısrarla gene söylüyoruz; bunun tüm sorumluluğu Ankara'dan İstanbul'a göz ucuyla bakan bu Hükümetin üzerindedir.

Bu noktada bir konuyu özenle vurgulamak gerekir. Polis üzerindeki eleştirilerimiz, İçişleri Bakanlığındaki tarikatçı kadrolaşma zihniyetine ve bu zihniyet etrafındaki kümelenmiş kişilere karşıdır. Yoksa, Sosyaldemokrat Halkçı Parti, Türk emniyet teşkilatında tüm olayların üstesinden gelecek çok deneyimli, liyakatlı, yasalardan, cumhuriyet ilkelerinden yana polislerin çoğunlukta olduğunun da takdiri içerisindedir. Ancak, ne yazık ki, bu insanlar şu anda, Emniyet Genel Müdürlüğünün önemsiz görevlerinde pasifize edilmişlerdir; bir zamanlar sicil verdikleri, kendilerinden yaşça ve rütbece küçük personelin emri ve kumandasında görev yapmaya zorlanmaktadırlar.

Emniyet örgütünde hiyerarşi tümüyle bozulmuştur.

Polis okullarına, kollejlere girebilmek için, belli makamlara atanabilmek için, belli okullardan mezun ve belli tarikatçı görüşe sahip olmak, Emniyet Genel Müdürlüğünde, bu İçişleri Bakanının, bu Hükümetin temel ilkesidir. İçişleri Bakanı, geçen hafta Amerika Birleşik Devletleri'ne, terör ve çareleriyle ilgili araştırmalarda bulunmak üzere geziye çıktı. Gitmişken, oradaki polis teşkilatının ehliyet, liyakat ve moral değerlerine verdiği önem ve öncelik üzerine de bir araştırma yapsaydı, hem kendisi, hem de Türk emniyeti için yararlı sonuç almış olurdu.

Şimdi Sayın Bakana hatırlatıyoruz: 1979 tarihli ve 690 sayılı, Avrupa Parlamenterler Meclisinin polis hakkındaki bildiri ve kararını da, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini de, iyice gözden geçirsin; kendisini de, polisimizi de, sonuçta halkımızı da iç güvenlik açısından rahatlatacak, polisin öncelikle kendisine, sonra halka güven verecek konuma getirilmesini sağlayacak ipuçlarını orada bulacaktır. O bildiri ve kararları yaşama geçirebildiğinde, çağdaşlığını, demokratlığını bu kürsüden göğsünü gere gere savunabilir. Şimdiki konumunda İçişleri Bakanının başarı notu sıfırdır.

BAŞKAN — Sayın Duduoğlu, süreyi, konuşmacılar arasında nasıl teksim ettiğinizi bilmiyorum. Şu andan itibaren, sizden sonraki konuşmacıya 15 dakika kaldı.

Buyurun.

M. KEMAL DUDUOĞLU (Devamla) — Bitiriyorum efendim.

Sosyaldemokrat Halkçı Parti, Anayasa ve yasaların emrinde, cumhuriyet ilkelerine inanmış, ulusumuz insanına ayrıcalıksız hizmet veren çağdaş Türk polis örgütünün yaratılmasının koşullarını kesinlikle sağlayacaktır. Burada, Türkiye Büyük Millet Meclisinde, ulusumuza ve ulusumuzun siz temsilcilerine, bunu şimdiden beyan ve taahüt ediyoruz.

Sayın Başkan, sayın üyeler; jandarma Genel Komutanlığı hakkında da birkaç cümle söylemek istiyorum. Jandarmanın yasalardan doğan iki başlılığı ortadan kaldırılmalıdır ve tek bir yere bağlı hale getirilmesi acilen sağlanmalıdır. Korku verici jandarma imajı silinmeli; onun yerine, güven verici, sevecen jandarma tipi yaratılmalıdır. Daha doğrusu, bugünkü jandarma örgütünün yerine, kırsal kesimde görev yapacak, çağa uygun, iyi yetiştirilmiş, profesyonel sivil güvenlik örgütü kurulmalıdır. Jandarma görevininin yükü, ordumuzun üzerinden alınmalıdır.

Gerek jandarma ve gerekse sahil güvenlik örgütlerimizin, yasalardan doğan ve yerine getirmeleri istenen görevlerini başarıyla yaptıklarına inancımız tamdır. Ancak, bu görevlerini daha iyi yerine getirebilmeleri için, devamlı söylenen ve ilgililerce çok iyi bilinen araç-gereç, personel vesaire gibi eksikliklerinin tamamlanması ve modernize edilmesi zorunluluğuna inanıyoruz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; zamanın çok kısa olması nedeniyle, konulara ancak değinerek geçmek zorunda kaldık. Sözlerime son verirken, görevlerini yaptıkları sırada şehit olan tüm güvenlik güçleri mensuplarımızı, terör olaylarında kaybettiğimiz aziz vatandaşlarımızı saygı ve rahmetle anıyor; aynı şekilde, yaralananlara şifalar diliyoruz.

İçişleri Bakanlığı bütçesinin ulusumuza ve tüm bakanlık mensuplarına hayırlı olmasını diliyor, grubum ve şahsım adına saygılar sunuyorum. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Duduoğlu.

SHP Grubu adına son söz Kocaeli Milletvekili Sayın Rıza Sirmen'in; buyurun Sayın Sirmen. (SHP sıralarından alkışlar)

Sayın Sirmen, 14 dakikanız var, eğer konuşmanızı uzun hazırladıysanız, kısaltarak okumanızı rica edeceğim. Lütfen...

SHP GRUBU ADINA ALİ RIZA SİRMEN (Kocaeli) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; İçişleri Bakanlığının 1991 malî yılı bütçesi üzerinde, SHP Grubu adına, yerel yönetimler konusunda yapacağım konuşmaya geçmeden önce, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, çağımızda gelişmeler, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi yönündedir. Örnek aldığımız batılı damokratik ülkelerde, yerel yönetimlerin hizmet alanları, ülkemize göre çok daha geniş tutulmuştur. Yerel yönetimlerin üstlendiği hizmetleri yürütmek için, hem kendilerine özgü gelir kaynakları oluşturulmuş, hem de devlet tarafından kendilerine yapılan yardımlar yüksek tutulmuştur.

Dünyadaki bu gelişmelerin doğal sonucu olarak, Batı Avrupa ülkeleri, kendi aralarında, Avrupa Yerel Yönetimler Antlaşmasını imzalamışlardır. Bu antlaşma, aynı zamanda, Bakanlar Kurulunun 20. 9. 1989 gün ve 88/13296 sayılı kararıyla ülkemiz tarafından da kabul edilmiştir.

Şimdi, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından kabul edilen Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Antlaşmasının bazı maddelerini özetle sunmak istiyorum:

"Yerel yönetimler demokratik rejimin temel kuruluşlarından biridir.

Yerel yönetimler, kanunlarla tanınan alanlarda, kendi sorumlukları altında serbestçe faaliyette bulunurlar.

Yerel hizmetler, başka bir otoriteye verilmediği sürece, hizmetler yurtaşa en yakın konumda bulanan yerel yönetim birimleri tarafından yürütülür.

Özerk yerel yönetimlere verilen yetkiler, normal olarak, tam ve yalnız onlara özgüdür. Bu yetkiler, merkezî yönetimce zayıflatılamaz ya da sınırlandırılamaz.

Merkezî yönetimce, yerel yönetimlere yetki devri yapıldığında, yerel otoritelerce uygulamaların yerel koşullara uyarlanmalarında geniş takdir hakkı kullanmalarına izin verilir.

Yerel yönetimlerle ilgili konularda planlama ve karar alma süreçlerinde merkezî yönetimce yerel otoritelere danışılır.

Yerel yönetimlere yönetsel vesayet, denetim, sadece anayasa ve yasalarla belirtilen durum ve yöntemlerle uygulanabilir.

Yerel yönetimlere, yetkileri çerçevesinde özgürce harcayabilecekleri yeterli düzeyde ve sorumluluklarıyla orantılı öz malî kaynak kullanma yetkileri verilir."

Değerli milletvekilleri, özetlemeye çalıştığım bu ilkeler, ANAP İktidarı tarafından kabul edilmiştir. Belediyelere büyük yetkiler verilerek yaşama geçirilmiştir. Bu karar, ülkemiz ve demokrasimiz açısından çok yararlı ve olumlu olmuştur. Ancak, 26 Mart 1989 tarihinde yapılan yerel seçimlerden sonra, ANAP İktidarınca bu anlayış terk edilmiş, yerini, anlaşılması ve kabul edilmesi mümkün olmayan, Anayasaya, temel yasalara, uluslararası antlaşmalara aykırı düşen, seçim sonuçlarının yarattığı hazımsızlığın ürünü baskı ve sindirme politikalarını uygulamaya aktarmıştır. Bu uygulamanın somut örneklerinden bazılarını sergilemek istiyorum.

Seçim sonuçlarının açıklanmasından iki gün sonra, 28.3.1989 tarihinde, o günlerin ANAP Genel Başkanı ve Başbakan Sayın Turgut Özal, partisinin grup toplantısında yaptığı konuşmada, seçim yenilgisini değerlendirirken, "Belediyelerin bize verdiği yük üzerimizden kalkmıştır. Şimdi başka sahipleri, var. Onlar ellerinden geleni yapsınlar; zaten biz yapabileceğimizi yaptık, her türlü yardımı, desteği verdik. Bundan sonra artık belediyeler, gelip bizden -vaktiyle olduğu gibi- aman şunu da yapalım, bunu da yapalım "demesinler" demiştir.

O günlerden bugüne ANAP İktidarında bir zihniyet değişikliğini, ne yazık ki, göremiyoruz.

Sözlerimin burasında, bu ifademi doğrulayan, bölgemden bir örnek vermek istiyorum: Dünyanın en hızlı büyüyen ve en büyük kentleri arasına giren İstanbul Büyükşehir bir yana bırakılacak olursa, İzmit Kenti ve çevresi, ülkemizdeki hızlı sanayileşmeden ve kentleşmeden en çok etkilenen yöremizdir. Son otuz yılda Maramara Denizinin doğudaki uzantısı olan İzmit Körfezinin çevresi yoğun bir sanayi ve kentsel yerleşmeye sahne olmuştur. Sanayilşmenin ve kentleşmenin getirdiği sorunlar doruk noktasına çıkmıştır. Belediyenin, bugünkü yapısıyla, bu ağır sorunlarının çözümü mümkün olmadığından, büyükşehir yönetiminin kurulması ihtiyaç haline gelmiştir. Bu anlayış, 26 Mart 1989 yerel seçimlerden önce herkes tarafından benimsenmiş ve seçimlere katılan tüm siyasî parti adayları, büyükşehir yönetiminin kurulmasının gereğine inanmış ve seçim vaadi olarak söz vermişlerdi.

Şimdi elimde, çok tirajlı, ciddî, etkili ve ilgiyle okunan Kocaeli Gazetesine verilmiş bir ilan var; ilanda üç önemli mesaj yer alıyor: "İzmit büyükşehir belediyesi olacak", "Yuvacık Barajı ile devamlı su akacak", "Doğal gaz en kısa zamanda evinizde yanacak."

İlanın sol tarafında, "Vaat Ediyorum" ibaresi altında, ANAP İzmit Belediye başkanı adayının ismi ve imzası; sağ tarafında ise, ANAP adayının vaadine kefil olan, o günün Başbakanı Turgut Özal'ın imzası yer alıyor. Aradan yaklaşık yirmi ay geçti!..

Yine elimde konuyla ilgili olarak 13.12.1989 tarih 17829 sayıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş yasa teklifi var; verildiğinden bu yana tam 1 yıl 10 gün geçmiştir... Bu yasa teklifinde bölge milletvekillerinin tümünün imzaları var, yani ANAP Kocaeli Milletvekilleri Sayın Abdülhalim Aras, Sayın Bülent Atasayan'ın imzaları vardır. Özellikle bunu şunun için söylüyorum; 3 yıldır Parlamentoda gözlediğim bir olay var; bugüne dek iktidar partisi milletvekillerinin imzası bulunan yasa teklifileri veya değişiklik önerileri hemen hemen hepsi anında geçti ve kabul edildi. Şimdi, ister istemez insanın aklına şu sorular geliyor; Bu arkadaşlarımızın imzalarının ANAP Grubunda itibarları mı yok, yoksa, bu yasa teklifine istemeyerek, kerhan, tavşana kaç, tazıya tut anlayışıyla mı imza koymuşlardır?!

Bu durumu, öncelikle, 1 milyon insanın yaşadığı Kocaeli halkının takdirlerine bırakıyorum; Sayın Bakanımı da, bu konuda duyarlı olmaya ve yanıt vermeye davet ediyorum.

Değerli milletvekilleri, 1380 sayılı Yasaya göre, genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamı üzerinden belediyeler payının, yüzde 2.55'i değişik yerel yönetim fonlarına, yüzde 6'sı ise

ise belediyelere; il özel idareler payının binde 4'ü çeşitli tonlara, binde 8'i ise il özel idarelerin payı olarak nüfuslarına göre her ay İller Bankasınca yerel yönetimlere gönderilmekte idi. Nüfus ölçütüne göre yerel yönetimlere aktarılan bu gelirler, yasal güvenceye bağlanmış olduğundan, siyasal iktidarların, payların, fon kesintilerinden arta kalan bölümleri üzerinde herhangi bir kısıtlama veya yerel yönetimler arasında siyasal tercih kullanmaları olanaksızdı.

1989 - 1990 malî yılı bütçe yasaları ile, bu güvenceli uygulama terk edilerek, belediyelerin nüfusları, kalkınmışlık dereceleri, malî kaynakları, turistik durumları gibi keyfî ve siyasî ölçüler kullanılarak, İçişleri, Maliye ve Gümrük, Bayındırlık ve İskân Bakanlıklarınca birlikte belirlenerek, Başbakanlıkça uygun görülecek esas ve usuller çerçevesinde payların dağıtılması başlatılmıştır. Aynı uygulama 1991 Malî Yılı Bütçe Yasa Tasarısının 65/e fıkrasıyla sürdürülmek istenmektedir.

Yasal güvenceye bağlanmış olan yerel yönetimlere kaynak aktarım, siyasal iktidarın kararına ve tercihine bağlı kılınmıştır. Oysa, Anayasanın 127 nci maddesi ile, yerel yönetimlerin görev ve yetkilerinin kanunla düzenleneceği, hükme bağlanmıştır. Bütçe yasa tasarısının sözü geçen hükmü, Anayasanın 127 nci maddesine açıkça aykırı bulunmaktadır. Ayrıca, Anayasa Mahkemesi, 1990 Malî Yılı Bütçe Yasasının kimi maddelerini -3595 sayılı Kanun- iptal eden kararında, "Bütçe kanunlarına, bütçe ile ilgili olmayan hiçbir hüküm konulamayacağı; diğer yasalarla düzenlenmesi gereken konular, bütçe yasası ile düzenlenmeyeceği gibi, bütçe yasasıyla herhangi bir yasaya ek veya başka yasalarda değişiklik yapılamaz, hükmü getirmiştir.

2380 sayılı Yasa ile yerel yönetimlere aktarılan kaynakların dağılımında sadece belde nüfusunun ölçüt olarak esas alınması yeterli değildir. Nüfus ölçütüne ek olarak, nüfusun artış ve azalış hızı, nüfusu düşen yerleşme alanı, yerleşme düzeni, yerel yönetimin öz gelir düzeyi, yerel yönetimin nüfus başına yaptığı gider tutarı, konut durumu, arazî yapısı, yerel yönetim içinde üretilen katma değer ve nüfusun vergi verimliliği, yerel yönetim alanlarında düşük gelirli nüfus, özel fonksiyonlu yerleşme nitelikleri gibi ölçütlerin tümünün veya bir bölümünün de dikkate alınması gereklidir. Böylece fon kurulmasını gerekli kılan ortadan kalkmış olacaktır.

Yerel yönetimlere, 16 ayrı fondan, 9 adet bakanlık veya kuruluş tarafından, değişik amaçlarla ve değişik şekil ve koşullarda yardım aktarılmaktadır.

Devlet bütçesi, Meclisin etki ve denetiminden uzak, fonlar uygulaması yüzünden birlik görüntüsünü yitirmiş; devlet parası, hizmet önceliğine ve gereklerine göre değil, siyasî tercihlere göre çarçur edilmeye devam edilmektedir. ANAP, yeni ilçelerin kuruluşunda olduğu gibi, devlet imkânları ve fonları yeni kurulacak belediyelerin seçimlerinde de, seçmenler üzerinde bir baskı aracı olarak kullanma alışkanlığını, "Oy varsa, hizmet var" anlayışını artan bir yoğunlukla sürdürmekte; öbür yandan, SHP'li belediyelere uyguladığı ağır baskıları sürdürmeyi de ihmal etmemekte ve her fırsatta SHP'li belediye başkanlarını, gerçek dışı beyanlarla, başarısız göstermeye çalışmaktadır.

Değerli milletvekilleri, İller Bankasının, 26 Mart 1989 Yerel Seçimlerinden sonra, belediye paylarından yaptıkları kesintilere göz atarsak, ANAP İktidarının, İller Bankası aracılığıyla, SHP'li belediyelere karşı uyguladığı malî baskı daha somut olarak anlaşılır.

Sekiz anakent (İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Kayseri, Konya, Gaziantep ve Bursa) için, 1989 yılında ortalama yüzde 7,42 (1989'un ilk üç ayında yüzde 8 kesinti yaptığı halde) 26.3.1989 Yerel Yönetim Seçimlerinden sonra, Nisan 1989'da yüzde 24,9; Mayıs 1989'da yüzde 25 ve Haziran 1989'da yüzde 49,9'a yükseltmiştir.

Bütçe kanunlarıyla, belediyelerin vergi, prim, TEK ve diğer kuruluşlara olan borçlarını paylardan kesme uygulamasının, Anayasa Mahkemesince iptali üzerine bu kesintiler durdurulmuştur; sadece, bankanın, vadesi gelmiş kendi alacakları için uygulama sürdürülmektedir. Ancak, ondokuz aylık kesinti uygulaması, SHP'li belediyeleri büyük ölçüde malî sıkıntıya sokmuştur.

İller Bankası, Maliye ve Gümrük Bakanlığınca aktarılan paylar üzerinden yaptığı kesintilerin hesap dökümünü, faiz ve borç tutarını belediyelere bildirmemektedir; kendisi de bu konuda sağlıklı bir muhasebe sistemi geliştirememiştir. Hiçbir belediye, bankaya olan borç ve faizleri konusunda bilgi sahibi değildir.

Bankanın, "Belediyeler Fonundan" kredi vererek -belediye hizmet ve yatırımları için- belediyeleri borçlandırma uygulaması, Danıştay kararıyla iptal edilmiştir. Bu paraların, karşılıksız yardım olarak verilmesi gerektiği, yargıyla da kesinleşmiştir. Banka, şimdiye kadar olan bu tür borçlandırmaları sıfırlamalı ve belediye paylarından yaptığı kesintileri faiziyle birlikte iade etmelidir.

Değerli milletvekilleri, yerel yönetimlerin kadro teklifleri, 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile bu Kanun Hükmünde Kararnameye dayanılarak yürülüğe konulan "Yönetmelik" hükümlerine göre sonuçlandırılmaktadır. 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, kadro ihdası konusunda Bakanlar Kurulunu yetkili kılmıştır. İhdas edilmiş yerel yönetim kadrolarıyla ilgili sınıf, unvan, derece değişikliklerinin de aynı usule bağlı olduğuna ilişkin, kararnamede bir hüküm yer almamıştır. Buna rağmen, uygulamada dolu veya boş tüm kadrolarla ilgili değişikler de Bankalar Kurulu kararıyla sonuçlandırılmaktadır. 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede, kadro değişklikleriyle ilgili herhangi bir hüküm yer almadığı halde, yönetmelik, yasa koyucunun amacını aşan bir düzenlemeyle, kararnameye aykırı bu uygulamayı getirmiştir.

BAŞKAN — Sayın Sirmen, süreniz doldu, lütfen bitiriniz. Uzun bir metin hazırlamışsınız; bunu yine Sayın Bakana takdim edebilirsiniz.

ALİ RIZA SİRMEN (Devamla) — Birkaç paragraf daha okumama müsaade eder misiniz?

BAŞKAN — Hay hay.

ALİ RIZA SİRMEN (Devamla) — Bakanlar Kurulundan bu tür kararların çıkması uzun zaman almakta, merkezde İçişleri, Maliye ve Gümrük Bakanlıkları ve Devlet Personel Başkanlığı ve Başbakanlık arasında bir yetki kullanma yarışı içerisinde bürokrasiye boğulmaktadır. 1990 yılı kadro teklifleri hâlâ sonuçlanmamıştır.

Kadro işlemleriyle ilgili ağır yönetsel vesayetin yeni bir örneğinin de, önümüzdeki günlerde, 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede yapılacak bir değişiklikle, geçici işçi çalıştırılması konusunda yetkilerin ortadan kaldırılması olacağı anlaşılmaktadır. Hazırlanan kanun tasarısıyla, yerel yönetimlerin geçici işçi çalıştırabilmeleri, İçişleri Bakanlığının iznine bağlanmak istenmektedir.

Değerli milletvekilleri, ülkede terörün ve irticaî faaliyetlerin tırmanmasına seyirci kalan, iç güvenliği sağlamakta başarısız olan İçişleri Bakanlığının işi artık, çalışkan belediye Başkanlarımızı görevden almak olmuştur.

İLHAN AŞKIN (Bursa) — Hangisi çalışkan?

ALİ RIZA SİRMEN (Devamla) — Örnek verebiliriz, tartışmayalım.

Çanakkale Belediye Başkanı İsmail Özay, 18 Mart 1989 günü Çankkale Deniz Zaferinin 75 inci Yıldönümünü kutlama törenlerinde, protokol gereği yaptığı konuşmada, Cumhurbaşkanına hitap etmediği ve Cumhurbaşkanının şeref tribününe gelişinde ayağa kalkmadığı nedeniyle suçlanmış; ancak, başka bahanelerle, bir gecede görevinden uzaklaştırılmıştır.

Bu suçlama, ceza hukukunun, "kanunsuz suç ve ceza olmaz" ana ilkesine tümüyle aykırı bulunmaktadır. Belediye Başkanının görevden alınmasına gerekçe gösterilen soruşturma konuları bir gecede belirlenerek işlem uygulanmıştır. Soruşturma konularının hiçbirisinin Başkanın görvden uzaklaştırılmasını gerektirecek haklılıkta olmadığı, yargı kararlarıyla da saptanmıştır. İktidarın, görevden uzaklaştırma tasarrufu Anayasaya aykırıdır. ANAP'ın, SHP'li belediye başkanlarına karşı uyguladığı siyasal baskının somut bir örneğidir. ANAP İktidarı, göreve hâlâ iade etmediği Çanakkale Belediye Başkanı İsmail Özay hakkında yeni tezgâhlar hazırlamak için yeni soruşturmalar açmıştır.

Yine aynı şekilde, salt siyasal amaçla, Susurluk Belediye Başkanı Tahsin Bozoğlu da İçişleri Bakanlığınca 22.10.1990 tarihinde görevinden uzaklaştırılmıştır.

Yaratıcılığı, çalışkanlığı ve ürettiği hizmetlerle çevresine örnek olan Tahsin Bozoğlu hakkında soruşturma, ANAP Susurluk İlçe Başkanının özel çıkarlarına göz yummadığı için açılmış ve mülkiye müfettişi fezlekesini düzenlemeden, ön görüş formu dayanak alınarak görevden alınmıştır. Bu anlayış, ülkemize ve demokrasimize yarar getirmeyeceğinden, bu tür uygulamalara son verilmelidir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, geçmiş yılların anlayışının egemen olduğu, var olan sorunlara çözüm üretmeyip, sorunları artıracak olan İçişleri Bakanlığının 1991 malî yılı bütçesinin, Bakanlık mensuplarına ve ülkemize esenlik kanağı olması dileği ile saygılar sunarım. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Çok teşekkür ederim Sayın Sirmen.

IV. — SATAŞMALARA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR VE CEVAPLAR

1. — Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler'in, İçişleri Bakanlığı bütçesi görüşmeleri sırasında SHP Grubu adına konuşan Artvin Milletvekili Ayhan Arifağaoğlu'nun iddası münasebetiyle açıklaması ve cevabı.

BAŞKAN — Gruplar adına son sözü vermeden önce; Devlet Bakanı Sayın Keçeciler'in, İçtüzüğümüzün 70 inci maddesine göre bir söz talebi vardır; onu yerine getiriyorum.

Kendilerinden, yalnızca Karaman'ın il olması hususuna münhasır kalmak üzere konuşmalarını yapmalarını rica ediyorum.

Buyurun Sayın Bakan. (ANAP sıralarından alkışlar)

DEVLET BAKANI MEHMET KEÇECİLER (Konya) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sosyaldemokrat Halkçı Parti sözcülerinden Sayın Ayhan Arifağoğlu, iktidarımızın, il ve ilçeleri keyfî ve siyasî bir tutumla teşkil ettiğini anlatırken, Karaman'ın da, Devlet Bakanı Sayın Mehmet Keçeciler'in savunusu üzerine il haline getirildiğini iddia etmişlerdir.

Sayın milletvekilleri, bir kere, Türkiye Cumhuriyeti bir hukuk devletidir. İl ve ilçeler, hiç kimsenin şahsî menfaati uğruna teşkil edilemez, yapılamaz; ancak kanunla il ve ilçeler kurulur ve Yüce Heyetinizin kararı ile teşkil edilir.

İkinci konu, Karaman'ın il haline getirildiği dörtlü paket içerisinde, o günün şartlarındamahallî seçimlerden, hemen hemen üç dört ay sonra idi o dört ilin üçünde Anavatan Partili belediye başkanları yoktu, muhalefete mensup belediye başkanları vardı. Eğer siyasî bir tercih yapılmış olsaydı, biz oturur, Anavatan Partili belediye başkanlarının kazandığı yerleri ilçe yapardık.

Bunda bir yanlışlık var.

Bir diğer tespit hatası şudur -aynı şey Sayın Oltan Sungurlu için de bahsedildi, benim için de bahsedildi- ben, Konya merkezde siyaset yapan bir kişiyim. Karaman'ın il olması, benim, şahsî siyasî hedeflerime aykırıdır, bu bir ölçüde Konya'nın bölünmesi, parçalanması noktasındadır; ama biz siyasete, "önce vatan, sonra Anavatan" diye başladık. Öyle yaparız, öyle yapmaya da devam ederiz. (ANAP "Bravo" sesleri, alkışlar) Katiyen, hiçbir şekil ve surette, milletin menfaatlerini, şahsî menfaatlerimizin gerisine düşürmeyiz.

Değerli milletvekilleri, bizim iktidar dönemimizde altı tane il, 255 tane de ilçe teşkil edilmiştir. 1960 yılında, Türkiye'nin 576 ilçesi vardı, nüfusu da 24 milyondu. 1983 yılında biz iktidara geldiğimizde, Türkiye'nin 581 ilçesi vardır ve yine 67 ili vardı...

BAŞKAN — Sayın Keçeciler, o hususlara Sayın İçişleri Bakanımız cevap verir, lütfen...

DEVLET BAKANI MEHMET KEÇECİLER (Devamla) — Büyümüştür, nüfus artmıştır, vatandaşın ihtiyacı çoğalmıştır; ama il ve ilçe sayıları çoğaltılmamıştır. Adana'da İmamoğlu 20 bin nüfusa gelmiştir, "Büyüdün, ilçe olamayacaksın, kasaba olarak kalacaksın köy olarak kalacaksın" demek, doğru bir idarî mantık değildir, yanlıştır. Türkiye'nin gelişen, değişen şartlarına göre idarî yapısını kurmak her iktidarın yapabileceği bir iş değildir. Bunu ancak Anavatan İktidarı yapar.

Hepinize saygılar sunarım. (ANAP sıralarından alkışlar)

III.— KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

1. — 1991 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Bütçe Kanunu Tasarıları ile 1989 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Kesinhesap Kanunu Tasarılarının (1/752, 1/753; 1/732, 3/1398; 1/733, 3/1399) (S. Sayıları : 488, 489, 495, 493) (Devam)

A) İÇİŞLERİ BAKANLIĞI (Devam)

1. — İçişleri Bakanlığı 1991 Malî Yılı Bütçesi

2. — İçişleri Bakanlığı 1989 Malî Yılı Kesinhesabı

a) Emniyet Genel Müdürlüğü

1. — Emniyet Genel Müdürlüğü 1991 Malî Yılı Bütçesi

2. — Emniyet Genel Müdürlüğü 1989 Malî Yılı Kesinhesabı

b) Jandarma Genel Komutanlığı

1. — Jandarma Genel Komutanlığı 1991 Malî Yılı Bütçesi

2. — Jandarma Genel Komutanlığı 1989 Malî Yılı Kesinhesabı

c) Sahil Güvenlik Komutanlığı

1. — Sahil Güvenlik Komutanlığı 1991 Malî Yılı Bütçesi

2. — Sahil Güvenlik Komutanlığı 1989 Malî Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN — Gruplar adına son söz, Doğru Yol Partisi Grubu adına Erzurum Milletvekili Sayın İsmail Köse'nin; buyurunuz efendim. (DYP sıralarından alkışlar)

DYP GRUBU ADINA İSMAİL KÖSE (Erzurum) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, Sayın Bakan, İçişleri Bakanlığının çok değerli temsilcileri; 1991 Malî yılı İçişleri Bakanlığı bütçesi üzerindeki konuşmalarıma başlarken, Yüce Heyetinizi Grubum ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum.

Üzerinde konuşma yapma durumunda olduğumuz İçişleri Bakanlığı, ülkenin iç güvenliğinden, kamu düzeninden, asayişden, kaçakçılığın her türünden tutun, taşrada bakanlığın ve devletin temsilcisi olan, toplumumuzu da yakından ilgilendiren vali ve kaymakamlar vasıtasıyla da gerçekten çok geniş kapsamlı görevler üstlenmiş olan önemli bir bakanlığımızdır. Daha doğrusu, vatandaşımızın doğumundan ölümüne kadar en fazla muhatap olduğu bakanlık ve birimleri, İçişleri Bakanlığıdır. Öyleyse, bu bakanlığın üzerindeki tartışmaları, konuşmaları çok iyi değerlendirmek mecburiyetimiz vardır. Zira, İçişleri Bakanlığının muhatabı insandır. İnsana yapılan hizmetin de herkes tarafından gerçekten, en önemli bir hizmet olduğu kabul edilmektedir. Öyleyse, İçişleri Bakanlığının görevlerinin genişliği kadar, yapmış olduğu hizmet de, hem dikkat çekici, hem de önemlidir. Esasen, basına da baktığımızda, her gün en fazla olayların yer aldığı ve dikkatlerin çekildiği bakanlık, İçişleri Bakanlığıdır. Bugün, son haber olarak, bir eroin kaçakçılığının olması ve gazetelerde haber niteliğinde değerlendirilip manşet yapılması dolayısıyla İçişleri Bakanlığı gündeme gelmekte, yine bu olay da İçişleri Bakanlığının ilgilendirmektedir. Ancak, İçişleri Bakanlığı mensupları, özellikle bakanlığa bağlı Emniyet Teşkilatı ve jandarma mensupları, birçok husumet ve tenkitlere maruz kalmaktadırlar.

Değerli arakadaşlarım, birçok kuruluş ve teşkilatta hatalı hizmet yapan, yanlış hareketler yapan muhakkak vardır; ama bunu genele teşmil etmemek lazımdır. Nasıl başka müesseselerde yapılan kusurlu davranışlar münferit kalmak durumunda ise, öyel bir suçu olan güvenlik görevlisinin de münferiden muhakkak surette gerekli tahkikatları, işlemleri yapılır ve devletin alacağı karar ne ise, ona göre hareket edilir. Ancak, dikkat ediyorum, gerek inançları itibariyle, gerek yapılmış olan küçük ya da büyük hatalar dolayısıyla en fazla şimşekleri üzerine çeken İçişleri Bakanlığı mensupları oluyor.

Değerli milletvekilleri, İçişleri Bakanlığının, gerek kuruluş kanununu, gerek tarih içerisinde ve bugün yapmış olduğu görevleri göz önüne getirdiğimiz takdirde, bu görevler içerisinde bulunan insanların bu hizmetleri verilen bu maddî karşılığa rağmen, yapmaları, gerçekten vatan sevgisinin dışında başka bir şey değildir. Diğer müesseselerde müsteşarından müstahdemine kadar, hatta parlamentodaki temsilcilerimizden insanlarımızın çeşitli kaçakçılıkların, çeşitli suçların içerisinde bulunmalarına rağmen, bunların üzerine hiçbir şekilde gidilmezken, hele bir polis ya da jandarma en küçük bir harekette bulunmuşsa, bütün şimşekler o istikamete yöneltilmektedir. Herkes namızını kılar, herkes ibadetini yapar; ama hele bir jandarma ya da bir polis namaz kılıyorsa, en büyük suçludur!

Bu yanlıştır değerli milletvekilleri. Hem bir taraftan demokrat olduğunuzu iddia edeceksiniz, bir taraftan da 1789 Fransız İhtilalinden bu yana insan haklarıyla ilgili bütün beyannameleri elinize alacaksınız, sokak sokak dolaşacaksınız, insan hakları dernekleri kuracaksınız ve kurmuş olduğunuz bu insan hakları derneklerinin amaçları doğrultusunda çalışmanız gerekirken, Kıbrıs Rum kesimine ziyarette bulunacaksınız, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devletinin davetine rağmen, o Türk toplumunun hangi şartlar içerisinde yaşadığını görmemek için o topluluğa ziyarette bulunmayacaksınız. Bu kişi de, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ve İnsan Hakları Derneğinin mensubu ve de basında da insanları kasıklarını tutarcasına güldürme noktasında olan bir yazar.

Değerli milletvekilleri, işte bu düalist düşünceyi, bu ikili düşünceyi ortadan kaldırmadığımız müddetçe, demokrasinin kuralları üzerinde anlaşmamız mümkün değildir. Sözüme bu noktadan başlamamın sebebi ise, gerçekten her konuşmaya çıkışımda, İçişleri Bakanlığının hangi konusunda olursa olsun, özellikle asayiş ve emniyeti ilgilendiren konularda bu kürsüde konuşma

yapma durumunda olduğum zamanlarda yüreğim titremektedir. Her konuşmamız arasında, ister anarşi yönüyle, ister trafik kazaları sonucunda ölen insanlarımızın, şehit olan görevlilerimizin içerisinde bulunduğu şartları ve arkasında yetim bıraktığı sönen ocakta oturan insanları düşünmemek elimizde değildir. Konuşmalarımızla biten her toplantıdan sonra, "İnşallah bir sonraki konuşmamızda ülkemizde ne anarşik olaylar, ne de traif kazaları olmaz" diye temenni etmemize rağmen, maalesef her gün trafik kazaları ve de terör olayları devam etmektedir.

Değerli milletvekilleri, İçişleri Bakanlığı münhasıran kendi mevzuatında yazılı olan konuları yerine getirirken, o görevleri yaparken; Hükümetin siyasal, sosyal, ekonomik politikaları sonucundaki başarısızlığı dolayısıyla İçişleri Bakanlığının da görevleri zorlaşamaktadır. Onun için, Hükümetin başarısı, bir yerde, İçişleri Bakanlığının da başarısını doğrudan etkileyen bir faktördür. Ülkemizde bugün insanlarımızın ekonomik sıkıntıları vardır ve bu nedenle doğudan, kuzeyden, Orta Anadolu'dan milyonlarca insanımız yer değiştirmekte, hatta nüfusumuzun yüzde 50'si 10 - 12 büyük vilayetin kenar mahallelerine yerleşmek üzere, maalesef göç etmektedir. Şimdi, bu kenar mahallelere yerleşen, bu "gecekondu" dediğimiz ya da şehirleşme durumunda olan yerlerde oturan insanlarımız, ekonomik ve sosyal yönden kendi problemleriyle mücadele ederken, İçişleri Bakanlığı da orada oturan insanların asayiş, emniyet ve huzurunu temin etmek mecburiyetindedir. Dolayısıyla, her gün binlerin, milyonların gelmiş olduğu, sürekli bir mobilitenin olduğu böyle bir ortamda, İçişleri Bakanlığının, elinde mevcut olan kuvvetiyla bu meselelerin üstesinden gelmesi de mümkün değildir. Onun için diyorum ki, Hükümetin yanlış politikaları sonucunda, gerek ekonomik meseleler, gerek bu göç meseleleri nedeniyle şehirlere yanlış yerleşme dolayısıyla, çarpık yerleşme dolayısıyla orada meydana gelen bu sıkıntılı durum, İçişleri Bakanlığının da görevlerini elbette ki zorlaştırmaktadır.

Değerli milletvekilleri, bugün gerçekten dünyada olduğu gibi ülkemizde de en fazla dikkatleri çeken, bilgi ve teknoloji çağı olmasının ötesinde, insana değer verilmesidir. Bütün siyasî partiler ve politika yapan insanlar, insana hizmet etmeyi amaçlayarak ortaya çıkmışlardır. Politikacı olarak bizlerin, yaşadığımız topluma ve o toplumu onurlu ve büyük millet olarak üzerinde yaşattığımız aziz vatanımıza ve sonsuza dek var olacağından emin olduğumuz devletimize karşı görvlerimiz vardır. Politaka yoluyla hizmet etme durumunda olan bizler, toplumumuza, vatanımıza ve devletimize bir şeyler katmak mecburiyetindeyiz.

Marksizmin inançsız duvarları yıkılırken, vaat ettiği hayalî cennetler da, cehenneme dönmüştür. Ruhsuz kapitalizmin dişlileri arasına sıkışan insanoğlu, hak hukuk ve sosyal düşüncenin sağladığı yüce duygularla, vicdanı hür, fikri hür, irfanı hür bir varlık olma başarısını elde ederek, çağımıza, maddede ve manada mutlu olma birlikteliğini getirmiştir. Evet, insana hizmet, insanı mutlu kılma erdemiyle zorlaşmış; fakat o kadar da güzelleşmiştir.

Değerli milletvekilleri, elbette bunda demokrasi rejiminin payı büyüktür. Esasen demokrasi, uzlaşma ve paylaşma rejimidir. Hür insan, yönetime katılan insandır. Hukuka saygıyı, toplumun harcı kabul eden bir ahlakî değer olarak anlıyoruz. Demokrasiyi, halk için, halkla birlikte yönetim tarzı olarak kabul ediyoruz.

Günümüzde insan tarfinin içinde, kendi kendini yönetme şartı yer almıştır. Temsili demokrasinin kuralları ve hukuken terk edilip, çiğnendiği ortamda insanın hâlâ yönetimdeki yerini koruduğunu kabul etmek zordur. Yaşadığımız ortamda kuvvetler ayrımı ilkesi bir yana bırakılmış, Meclis, temsil ettiği toplumdan kopmuş, icra tek şahıs iradesine teslim olmuşsa, insan

unsurunun bu yönetimin neresinde olduğu sorulmalıdır. Cumhuriyet bir özdür, bir ruhtur. Kavram, kurum ve kurallar bütünüdür. Özü ve ruhu ise, millet egemenliğidir. Devletin, çoğunluğun irade ve idaresinden çıkıp azınlığın keyfî yönetimine girdiği yerde, özünü ve ruhunu millet egemenliğinde bulan cumhuriyetin ne ölçüde bu vasfını koruduğu, bugün olduğu gibi, tartışmalı hale gelir.

Değerli milletvekilleri, hürriyet, refah ve güvenlik üçlüsünü -birini, diğerine tercih etmeden, her üçünü- birlikte sağlamak, başarının sırrıdır. Bunun için, İçişleri Bakanlığının içerisinde bulunduğu sıkıntı, görevinde tam anlamında başarıya ulaşamamasının sebebi, işte bu siyasal, sosyal ve ekonomik çarpıklıkların sonucudur.

Refah herkes için mevcut olması gereken bir kavram olmalıdır. Toplumun bir bölümünün bir eli yağda, bir eli balda iken, geriye kalan birçok milyonlar, yüz yıl öncesinin yakacağı olan -afedersiniz- hayvan gübresiyle, tezekle ısınıyorsa, bu topluma refah toplumu ya da çağı atlayan toplum dememiz mümkün değildir. (DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

İçişleri Bakanlığı, ülkenin ve milletin bölünmez bütünlüğünü, yurdun iç güvenliğini, asayişi, kamu düzenini ve ahlakı, bu dengesiz gelir dağılımı ve kalkınmışlık farkının yaratmış olduğu bölgeler arası düzensiz yapılanma karşısında ve yine iç göçün meydana getirdiği çarpık yerleşim karşısında nasıl başarıya ulaştıracaktır? Sayın Bakanın da, bu sıkıntılardan dolayı rahatsızlanmış olduğunu da yakınen bilmekteyiz; kendisine yeniden geçmiş olsun diyoruz. Gerçekten yükü ağırdır.

Değerli milletvekilleri, İstanbul ve Ankara'da 20'ye yakın siyasî mahiyette cinayet olduğu söylenen birçok cinayetler işlenmiştir. Halen bunların faili meçhuldür. Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmelerinde de arz ettim, burada da yeniden söylemek mecburiyetindeyim; bunlardan en az bir tanesinin failini bulmadığınız müddetçe, buraya, kürsüye çıkan bütün milletvekillerimizden yahut basından sürekli tenkitlere maruz kalacaksınız. Sizin, tenkitlere maruz kalmanız önemli değildir; ama millî gücümüz, Türk Silahlı Kuvvetlerinin parçası jandarma ve polis, töhmet altındadır. Onun için, bu iki gücümüzü töhmet altından ve bu tenkitlere maruz kalmaktan kurtarmamız için, haksız yere bu tenkitlere maruz kalan bu güvenlik kuvvetlerimizi bu haksızlıktan kurtarmamız için, en azından bir tanesinin failini bulmak mecburiyetindesiniz.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'de yaşayan, oturan ve "Ben Türk vatandaşıyım" diyen herhangi bir insanın, silahlı örgüt kurmak suretiyle, yani bu vatana bağlı olduğunu ifade eden, bayrağa sadakatini ifade eden bir insanın örgüt kurmak suretiyle bir başka Türk vatandaşının hayatını ortadan kaldırmasına inanmıyorum; muhakkak surette yabancı bir elin, yabancı bir unsurun parmağının olduğu kesindir; ister geçmişte olsun, ister bugün olsun.

1970'lerden bu yana, 1990'lara kadar, güneydoğu olayları da dahil, hangi olayın altını kaldırırsanız kaldırınız ya Ermeni parmağı vardır ya dönmedir veya bir başka yerden görevlendirilmek ve maddî yönden desteklenmek suretiyle, bu ülkedeki insanlarımızın hem huzurunu bozmak, hem de ülkeyi ve milleti bölmek için görevlendirilmiş ajanlardır.

Şimdi, burada isimlerini açıklamak istemediğim; özellikle yabancı uyruklu ve silah kaçakçılığından eroin kaçakçılığına kadar, PKK olayından, işte, birçok insanın burada haksız yere itham ettiği ve birçok öldürme olayına karıştığı iddia edilen İslamî örgüt elemanlarının isimleri yazılı olan çok gizli bir evrak elime geçti. Yalnız, şu hususu hemen söyleyeyim; bazı öldürülme olaylarının İslamî örgütler tarafından gerçekleştirildiği iddiasını kesinlikle kabul etmiyorum. Müslümanın, hale İslam Dinine inanan, gerçekten inanan bir insanın, bir başka insanı

öldürmek için örgüt kurması kadar hayalî, yanlış bir iddia olamaz. Bir defa, İslamda, öldürme olayı diye bir olay yoktur. İslamın, sevginin, saygının dışında bir prensibi yoktur. Öyleyse, bu kuru iddialarla, saf, temiz yüzde 99'u Müslüman olan insanımızı da haksız yere rahatsız etmeye hakkımız yoktur. Çok değer verdiğim ve başarıya ulaşması için her gün gerçekten ümitle beklediğim polis ve jandarmanın faydalı çalışmalarına inşallah yardımcı olur düşüncesiyle, şahsıma gönderilen, gizli isimlerden müteşekkil bu evrakları Sayın Meclis Başkanımız vasıtasıyla Sayın İçişleri Bakanıma vereceğim. Bugüne kadar haksız şekilde tenkit edilen bu insanlarımız, bunlardan da istifade edilerek, faydalanılarak, inşallah töhmetten kurtarılır. Yurt dışında tezgâhlanıp, yurt içerisinde operasyonu yapılan; kim olursa olsun, hangi inançta olursa olsun, az önce de arz ettiğim gibi, "Ben bu ülkenin vatandaşı olmaktan gurur duyuyorum, bu bayrağın altında yaşamaktan heyecan duyuyorum, bu topluma hizmet etmekten şeref duyuyorum" diyen hangi vatandaşımız olursa olsun, onun hayatını ortadan kaldıran kim olursa olsun, onun elini ve kollarını beraberce kırmak, parlamentodaki bütün arkadaşlarımızın görvidir. (DYP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, Hükümet, yine yanlış politikalar sonucunda, "Olağanüstü Hal Bölgesi" dediğimiz, "güneydoğu olayları" dediğimiz güneydoğudaki uygulamalarda da çok yanlışlıklar yapmıştır. En baştaki yanlışlıklardan bir tanesi, o bölgedeki insanlarımızı silahlandırmasıdır.

Başından beri söylüyoruz; silahlı gücümüz vardır; gerek içeride, gerek dışarıdaki bütün güçlere karşı milletimizi ve devletimizi, bağımsızlığımızı koruyacak ve herkesin de içinden gelerek gurur duyduğu güçlerimiz vardır. "Vatandaşı silahlandırdığınız sürece, ola ki bir gün, birçok tahrik sonucunda, bu silahlar orada yaşayan insanlarımız tarafından, birbirlerinin aleyhine kullanılırsa, yazık olur; dökülen kanların vicdanî mesuliyeti sizin omuzlarınızda kalır" demiştik; ancak, ısrarla bu silahlandırma olayına devam edildi ve vatandaşımızın 3-4 adet silah sahibi olması sağlandı. Tabiî bu bir yerde, yapılan uygulamalara rağmen, orada huzurun ve asayişin temin edilmemesinin bir gerçekçesidir.

Benim asıl ifade etmek istediğim şudur: Bakanlığın, Emniyet Genel Müdürlüğünün, Jandarma Genel Komutanlığının, Sahil Güvenlik Komutanlığının, kanunlarda yazılı görevlerinin başında, "kaçakçılığın her türünün takipçisi olması" başta gelmekte ve kaçakçılığı takip etme durumunda görev yapmaktadırlar; ama gelin, görün ki, devletimiz, yanlış politikalar sonucu vermiş olduğu ruhsatlar vasıtasıyla silah kaçakçılığına meydan vermektedir. Verdiğimiz silahın mermisini de, devlet olarak biz vermiyoruz; bu mermiler, çuvallarla, dışarıdan kaçak olarak girdiği için, millî servetimiz, cebimizdeki paramız, demin bahsettiğim anarşi ve terörün kaynağında olan, ülkemizi, milletimizi sıkıntıya sokan yabancı unsurların cebine girmektedir. Onun için, olağanüstü hal bölgesindeki silahlanma olayının karşısındayız.

Alınan tedbirler yeterli değildir. Tedbirler yeniden gözden geçirilmelidir. Anayasanın 121 inci maddesine dayanılarak, Olağanüstü Hal Kanunu çıkarılmış, Olağanüstü Hal Valiliği ihdas edilmiş olabilir. "Kanunen kurulmuş bir müessese, illa insanlarımızın her türlü ihtiyaçlarını karşılayacak" diye bir kayıt da yoktur.

Demokrasi değişiyor, demokrasi düşüncesindeki kaideler değişiyor, insanların kafasındaki ve gönüllerindeki düşünceler değişiyor. Bakın, Doğu Blokundaki duvarlar yıkıldı... Gorbaçov'a, "Bundan sonra ne yapacaksın; bugüne kadar Leninizmle, Marksizmle yönetilen ve kafalarında, gönüllerinde herhangi bir manevi düşünce olmayan bu insanların kafalarına,

gönüllerine neyi yerleştireceksin ki, herhangi bir huzursuzluk olmasın?" yine "Çoğunluğu Hıristiyan olan ve çok miktarda da Müslüman Türklerin bulunduğu Sovyet Rusya'da, dinî cereyanlar harekete geçtiği takdirde ne yapacaksınız?" şeklinde sorular soruluyor. Bizim laik hususlara atfolması bakımından laikliği istismar etmek suretiyle, onun arkasına sığınarak, inanan insanlarımızın inançlarına haksız yere hücum edenlere atfolunması bakımından, Madrit'te Milliyet muhabirinin Gorbaçov'a sorduğu suale Gobaçov'un vermiş olduğu cevabı dikkatinize sunuyorum. Değerli milletvekilleri, "Halkınızın önemli bir kısmı Hıristiyan ve Müslümandır. Hıristiyanlık ve Müslümanlık bölgenizde, ülkenizde harekete geçtiği takdirde ne yapabilirsiniz? diye Gorbaçov'a soruluyor... Hırisytiyanlık bizim meselemiz olmadığı için, o kısmı belirtmeyeceğim; İslamla ilgili olarak Gorbaçov'un verdiği cevap çok enteresan ve dikkat çekicidir: "Zaten İslamiyet, barış ve hoşgörü isteyen bir dindir, düşmanlık ve nefret duygularına her zaman karşıdır." Bunu söyleyen Gorbaçov.

Onun için, artık, laiklik meselesi veya ülkemizdeki irticaî terörler, şeriat iddiaları konusunda konuşmaktan kaçınıyorum. Gorbaçov'un söylemiş olduğu bu söz karşısında, zannediyorum söylenecek başka bir şey yoktur.

Değerli Başkan, sayın milletvekilleri, silahın serbestçe satıldığı ülkelerle, silahın yasaklı olduğu ülkeler arasında, işlenen suç oranları da değişiktir. Eğer bir yerde, silahı rahatlıkla, serbest kaidelerle alma imkânınız varsa, orada suç oranı daha fazlalaşıyor; ama yasak devam ediyorsa, suç oranı azalıyor.

Size, ülkelerden bu konuda oranlar vermek istiyorum:

Ben gitmedim ama, giden arkadaşlarımız bilirler; Amerika Birleşik Devletlerinde silahın serbestçe satıldığını ve ruhsatın da çok kolay temin edildiğini tahmin ediyorum. Bu serbestçe satılan ateşli silahlardan dolayı suç oranı yüzbinde 10'dur; ama silah satışının yasak ve kısıtlı olduğu İngiltere, İsveç, İsviçre gibi devletlerde suç oranı yüzbinde 1'dir. Dolayısıyla, işte, hem ülkemizde bu silahlanmanın getirmiş olduğu suç oranının yükselmesinin bir gerçek olduğunu, hem de dünyada yasaklı olan yerlerde suç oranının azaldığını rakamlarla görmüş bulunmaktayız.

Değerli milletvekilleri, Olağanüstü Hal Bölgesinde çalışan, özellikle güvenlik kuvvetlerimize mensup insanlarımızın profesyonelleştikten, uzman statüsüne kavuştuktan kısa bir süre sonra, oradaki görevlerinden alınarak başka yerlere verilmemeleri lazımdır. Bu güvenlik kuvvetlerimizin, Olağanüstü Hal Bölgesindeki görev süreleri uzatılmalıdır, istihbarata değer verilmelidir. Birçok teşkilatça istihbarat yapılıyor: MİT teşkilatımızın, jandarmanın, emniyetin ve Silahlı Kuvvetlerimizin istihbaratı var. Güneydoğudaki asayişi temin etmek için tek elden yürütülmesi gereken bir emniyet, asayiş ve istihbarat düzenini kurmadığımız müddetçe, orada kısa zamanda başarıya ulaşmamız da mümkün değildir. Balistikten tutun, istihbarata kadar, hangi kesimde olursa olsun, orada görev yapan güvenlik görevlisi arkadaşlarımızın, yeterli bilgi ve beceriyi aldıktan sonra bu bölgede uzun süre kalmalarının, oradaki olayların önlenilmesinde fayda getireceğine inanıyorum.

Olağanüstü Hal Bölgesinden iki üç yıl içerisinde canımı kurtarayım diye mücadele veren insanlar dirayetle canla başla elbette görevlerini yapıyorlar; ama bu süre içerisinde kısıtlı kaldıklarından dolayı, görevlerine çok daha fazla devam edecekleri düşüncesinde olmadıklarından dolayı, belki kısa süre içerisinde yeterli bilgileri alamadıkları için başarılı olamamaktadırlar.

Tabiî, Olaganüstü Hal Bölgesinde asayiş ve huzur temin edilememiş olup, halen daha olaylar devam etmektedir ve burada mesele, yalnız emniyetin temin edilmesi değildir. Bu yüzyıldan bu

yana diyoruz; ama özellikle yirmi, yirmibeş yıldan bu yana, bölgede yaşayan insanlarımız, kendilerini bölmek ve bu bölücü olayların içerisine katma mücadelesi verenlere, elinin tersiyle müsaade etmeyen o bölgedeki vatanperver insanlarımız, süre uzadıkça bıkkınlık içerisine girmektedirler. Bu süre uzadıkça, korkarım ki, baskılar sonucunda ya da sempati duymaları durumunda, maalesef başkalarının düşünceleri istikametinde olurlar ki, o da milletimiz ve devletimiz için iyi sonuçlar doğurmaz.

Öyleyse, güneydoğudaki olayları çok kısa süre içerisinde bastırmak, durdurmak ve vatandaşımıza, 24 saat rahatlıkla dışarıda dolaşma imkânını sağlayacak hür bir ortamı meydana getirmek mecburiyetindeyiz.

Bunun yanında, o bölgedeki insanlarımızın eğitimi de aksamıştır. Şu anda Olağanüstü Hal Bölgesi kapsamında bulunan bu (yeni çıkarılan kararnameden bahsetmiyorum) illerimizde kapalı kaç tane ilkokulumuz vardır? Sayın Bakandan istirham ediyorum, lütfen bunu açıklayalım. Millî eğitim zemininde bu bunun mücadalesini vermek suretiyle eğitimi ve öğretimi hızlandıralım.

Bizi, her konuda olduğu gibi, Olağanüstü Hal Bölgesinde de -millî birlik ve bütünlüğünü temin etmek maksadıyla- tüm Türkiye'de de kurtaracak, eğitimdir. Okulların kapalı olduğu böyle bir yörede -ayrılıkçı güçlerin dıştan kaynaklanan maddî finansman sonucunda desteklenen bu varlık karışısında- kendimizi korumamız kollamamız, ancak eğitimle olacaktır.

"Yatılı bölge okullarını kurun" diyoruz; üç tanesi yeterli değilse otuz tane yapın. Mezralardaki, köylerdeki, kırsal kesimdeki az nüfuslu olan insanlarımızı, bu yatılı bölge okullarına toplamak suretiyle, 8 yıllık eğitimi verelim ve sekiz yıl sonra da, "Ben Türkiye Cumhuriyeti vatandaşıyım; ben bu vatanın toprağına sadakatle bağlıyım. Bu devletin ekmeğini yedim; 8 yıllık eğitim aldım; ben buna ihanet edemem" diyecek insanları yetiştirdiğiniz takdirde, o silahla halledemediğinizi, gönüllerde halletmiş olacaksınız. Gerçekten, eğitim konusu çok aksamıştır.

"TRT" diyoruz.. Hangi grupta olursa olsun, uyguladığı kaideler itibariyle, ne siyasî ahlaka, ne de millî ahlaka sığmayacak kadar, gözümüzün içine bakarcasına millî bünyeyi tahrip eden ve ahlak erozyonuna uğratan bu millî müesseseyi, eğer ANAP Grubu düzeltmeden giderse, bunun vebali hayatımızın sonuna kadar size yeter. (DYP sıralarından alkışlar)

Efendim, 9 tane kanal var... Allah rızası için 9 kanala da bakın! Hangi kanalda, güneydoğudaki olayları beraberce çözme imkânımızı sağlayacak, millî birlik ve bütünlüğümüzü sağlayacak, inançlarımız istikametinde, köyümüzde, gecekondumuzda yaşayan, şehirlerde yaşayan insanlarımıza hangi noktada ve kaç dakika eğitim vermektedir? Şu müesseseye bir ibretle bakınız...

"Dallas" dizisini kanallardan kaldırdınız, şimdi "Magic Box" ta gösteriliyor. Yani, korsan televizyon kanalıyla, vatandaşımızın ahlakî değerlerini alt üst eden -bırakın Hıristiyanlığı, din duygularının dışında, insan haysiyetine ve ahlakına sığmayacak kadar, hatta yerli programlarda da aynı şekilde- programları getirmek suretiyle, milletin bünyesi alt üst olmuştur.

"TRT'nin bir kanalını Olağanüstü Hal Bölgesine eğitici bir kanal olarak yerleştirelim" dedik; "GAP kanalı" dediniz ve yerleştirdik...

Bu kanala baktığımızda iki üç saatlik bir program içinde bu eğitimi bulamazsınız. Bizim aklımıza çok sonraları geliyor; Hıristiyanlarda veya Batı'da hayran olduğumuz, kapısını

zorlamak suretiyle içeriye girmek istediğimiz, mücadele verdiğimiz yerlerde, eğitim, başından halledilmiş, ondan sonra teknolojiye, bilmem nerelere gelmişler. Biz hâlâ, eğitim denilince, eğlenceyi anlıyoruz. Açın GAP programlarını, yalnız türkü ve şarkının dışında ya da aralara sokuşturulmuş iki üç Türk filminin dışında, oradaki insanımıza hitap eden eğitici bir program yoktur; arz ettiğim gibi, hangi kanalı açarsanız açınız...

Bütün Türkiye'de, hem millî bünyeyi tahrip eden, millî bünyeye maalesef uygun bir yayın yapmayan bu TRT'nin, özellikle GAP programının, hem saatleri itibariyle çoğaltılması, hem de eğitim sistemi içerisinde yer alacak nitelikleri olan bir programa kavuşturulması lazımdır.

Aslında yapmış olduğu yayınlar, kendi kanunu olan 2954 sayılı TRT Kanununa da aykırıdır. Açın TRT Kanununun 5 inci maddesini okuyun; o kanunun 5 inci maddesinin prensiplerine aykırı yayın yapmaktadır. Bunun hesabını, biz, Doğru Yol Partisi olarak yüz defa sorduk; savcılıkta sorduk, TRT Genel Müdürlüğünde sorduk; ama bugünkü şartlar içerisinde 60 milletvekilinin yapacağı bir iş değildir. Onun için...

ADİL ERDEM BAYAZIT (Kahramanmaraş) — Anayasa sorunudur, Anayasa sorununu birlikte çözelim.

İSMAİL KÖSE (Devamla) — Varız efendim.

Burada Sayın Genel Başkanımız söyledi efendim. Aradan yine bir süre geçmesine rağmen, ne Anayasa tadilatınızdan, ne de erken seçime gitme düşüncenizden bir haber yoktur. Biz, memleketin ve milletin bünyesine hissettiği ihtiyaçlara bir an önce çare olmak için, TRT de dahil, hangi konuda Anayasada değişiklik istiyorsanız -başta erken genel seçim olmak kaydıyla- buyurun Anayasayı değiştirelim.

Çok önemli ve ciddî bir bakanlığın bütçesi üzerinde konuşurken, böyle hafif meselelerle zamanımı geçirmek istemiyorum. Çünkü, sizi şu anda çok ilgilendirmiyor; ama seçimin ne olduğunu, ön seçimin ne olduğunu, sandığın ne olduğu gerçeğini gördüğünüz anda, o zaman ben de sizinle karşı karşıya gelmeyi arzu ederim. Yani, onun daha henüz farkında değilsiniz! O bakımdan, o konulara girmeyelim. Benim, çok önem verdiğim bu bakanlığın meseleleri üzerinde konuşmaya ihtiyacım var.

Değerli milletvekilleri, yine İçişleri Bakanlığımızın en önemli muhatap olduğu ve görevleri içerisinde bulunan meselelerden bir tanesi, de trafik meselesidir. Bir anarşi ve facia haline gelen trafiğe de bir çözüm getirilememiştir. Yılda 5 binin üzerinde insanımız ölmektedir; 70 bin insanımız yaralanmakta ve sakat kalmaktadır. Millî servetimizde milyarları aşan bir sürü maddi hasar meydana gelmektedir.

Çaresi nedir?.. Bu trafiğin, muhakkak surette ölüm sebeplerine manî olacak ve asgariye indirecek çarelerini bulmak lazım.

Şu sıralarda veya bu sıralarda oturan çok değerli milletvekili arkadaşlarımızı trafik kazalarında kaybettik, Allah rahmet etsin; ama rahmet dilemenin ötesinde, şu Meclis harekete geçmek suretiyle, İçişleri Bakanının yakasına yapışarak, "Sayın Bakan, bu trafiğe bir çare bulmak lazım. Dünya standartlarında mı, Avrupa standartlarında mı; bunun nerede uygulaması, statüsü, altyapısı varsa, bunu bir an önce getirelim; savaş meydanları gibi her akşam radyo ve televizyonda 5 kişinin, 10 kişinin, 15 kişinin, 20 kişinin trafik kazaları sonucunda vefat ettiklerini duymanın üzüntüsünden kurtaralım, demesi lazımdır. Ama maalesef, "otoyol yapıyoruz" iddiasıyla daha henüz 200 üncü kilometredeyiz. "Her şeyi hallettik, çift şeritli yollar yaptık" demenize rağmen, gelin 200 üncü kilometreden sonra, Gerede yokuşunda ne kadar

büyük bir zincirleme trafiğin meydana geldiğini de orada görün. Yani, bir tarafta yaparken, öbür tarafta binlerce insan ölüyorsa, yapmış olduğunuzu farkında olmadan yıkıyorsunuz demektir.

Trafiğe çıkan araç sayısı da 5 milyona yaklaşmıştır. Bu, özellikle büyük şehirlerde de bir problem meydana getirmiştir. Tabiî, biz, araç almanın veya araç kullanmanın karşısında değiliz; ama altyapıyı oluşturmadan, altyapıyı sağlamadan, bir yerde on kişinin gitmesi mümkün iken, o yere yüz kişiyi soktuğunuz takdirde, elbette ki onun altmış, yetmiş tanesi, maalesef ortadan kalkacaktır. O itibarla, trafik, gerçekten İçişleri Bakanlığımızın bu anarşi olayları kadar önem vermesi gereken bir olaydır.

İddia var efendim, "Polis rüşvet alır" derler.

Sayın milletvekilleri, eğer, vicdanında ve ahlakî yapısında durumu müsaitse, hangi makam ve mevkide olursa olsun, her müessese içerisinde o ahlaksızca hareketi muhakkak yapacak insanlar olacaktır; ama, bir tek insanın yapmış olduğu kusuru, bütün insanlara teşmil etmeye de hakkımız yoktur.

Trafikçi de töhmet altındadır. Kanun çıkarır, yetkiyi verirler, rayiçleri yükseltirler; başka yerlere dağıtırlar; Karayollarının, Şoförler Federasyonunun yetkisi olduğu için, tam anlamıyla bu meseleye sahip çıkamıyoruz" derler.

Onun için, bu trafik meselesini, bu şekildeki yanlış düşüncelerle değil de, ortaya koyacağımız gerçekten samimî ve çok iyi programlarla halletmemiz lazım.

Ben, zamanımın kısıtlı olması nedeniyle, çok kısa iki üç cümle arz etmek istiyorum : Trafiğin en önemli, halledilmesi gereken konusu başta eğitim, ikincisi de, ulaşım dediğimiz altyapıdır, altyapının iyileştirilmesidir. Eğitime, muhakkak surette, emniyet teşkilatı olsun, Bakanlık olsun, bazı yan kuruluşlar veya fahrî kuruluşlar olsun, çok çalışmalarla ve yapmış oldukları faaliyetlerle değer verdiklerini görmekteyiz. Ancak, Türkiye genelinde bütün vatandaşlarımızı rahatlatacak, tatmin edecek ve onları hem bir sürücü olma niteliğine kavuşturacak, hem de sürücü dahi olmasa, bir vatandaş olarak trafikte bir muhatap olduğunu hatırlatacak bilgileri vermekten uzağız.

İşte, "9 kanalı 20 kanala çıkaracağız" diyoruz, bunun bir kanalını trafiğe ayıralım, vatandaşımıza 24 saat bütün detaylarıyla, yanlışlarıyla, doğrularıyla bilgi verecek bir müessese haline getirelim. Trafikte en önemli konu, eğitim.

İkincisi, "Altyapı" diyoruz. Yollarımız iyileştirilmelidir ve vatandaşlarımızın da, birbirlerine, hiçbir şekilde astlık - üstlük meselesi olmadan, kurallara harfiyen uymalarının gereğini de onlara intikal ettirmek gerekir. Zaman zaman önümüz kesilince milletvekili kartımızı göstererek, trafik suçumuzun görmezden gelinmesini arzu etmekteyiz. Belki bunlardan bir tanesi de benim!.. İşte, başlangıçta kendimizin yapmış olduğu bir yanlış ve haksız hareketle başlayan bu olaylar, imam cemaat meselesi olur; biz olayı öyle başlatırsak, sokaktaki vatandaş da başka yollar aramaya çalışır. Onun için, hem memurumuzu töhmet altında bırakmamak, hem de vatandaşımızı devletin mevzuatına saygılı noktaya getirmek için, eğitim çok önemli bir unsurdur diyoruz.

Değerli milletvekilleri, mülkî idare amirlerimizin, İçişleri Bakanlığı bünyesindeki görevli kişilerimizin gelirleri, -tabiî 1980 öncesi, sonrası moda olduğu için, o zamanla mukayese etmek istiyorum- ister merkezde olsun, ister taşrada olsun, maddî yönden hem enflasyonun eroz-

yonuna, hem de puanlar itibariyle erozyona uğramıştır. Şöyle ki: Valilerimiz, illerde devleti ve hükümeti temsil etmektedir. Vatandaşın doğumundan ölümüne kadar, hükümetin bütün politikalarını uygulayan ve onlardan sorumlu tutulan -hatta evlenme, boşanma olaylarını dahi vatandaş adliyeye gitmeden vali ve kaymakama getirir- asayişten, bu kadar büyük sorumluluk altında olan valilerimize, müşteşarlardan 100 puan noksan tazminat verilmektedir. Yani, 24 saat görevli olan ve de 30 bakanlığın da görevi omuzunda olan, yani o 30 müsteşarın da görevi omuzunda olan valiler, müşteşarın bir tanesinin almış olduğu tazminattan 100 puan noksan alıyor. Onun için, bu haksızlığın giderilmesi lazım, hatta ona 30 tane müsteşarın aldığı tazminatın verilmesi lazım. Çünkü, 30 bakanlığın temsilciliğini yapıyor. Tabiî, devletimizin imkânları o kadar değil; ama yani bu dengesizliğin çalışma mahiyeti itibariyle göz önünde bulundurularak değerlendirilmesi lazımdır, onu demek istiyorum.

Özel hizmet tazminatında bir adaletsizlik olmuş; mülkî idare amirlerine tazminat verildiği için bakanlık merkez teşkilatındaki değerli temsilcilere de "özel hizmet tazminatı verilmez" diye kararnameye hüküm konulmuş. Halbuki İçişleri Bakanlığının başka bir biriminde iki tazminat alınıyor; ama mülkî idare sınıfında olanlar bu tazminatı alamıyorlar. Adalet Bakanlığındaki müfettişler de iki tazminat alıyor; ama İçişleri Bakanlığı mülkiye müfettişleri veya mahallî idareler de, iller idaresinde çalışanlar, maalesef bu tazminatları alamıyorlar.

İşte, bu çok önemli; hassas görevleri üstlenen ve gerçekten devletin omurgası niteliğinde olan İçişleri Bakanlığı mensuplarının maddî yönden tatmin edilmesi lazımdır, en azından adaletsizliklerin giderilmesi lazımdır.

Bakanlık bünyesinde, yine önem verdiğimiz bir müessese, mülkiye müfettişliği müessesesidir. 80'li yıllardan önce her kaymakamın mülkiye müfettişi olma arzusu, 80'li yıllardan sonra azalmıştır. Neden? Maaş farkında, yani maddî yönden bir faydası yoktur, sosyal yönden bir faydası yoktur. Gelip lojman da bulamamışsa, kazadaki hiç olmazsa, lojmanını terk etmemek, orada devletin vermiş olduğu araçtan da inmemek için, kaymakamlığı, mülkiye müfettişliğine tercih etmektedir.

Öyle ise, çok önemli olan, hatta belediyelerimizi de murakabe etmesi bakımından önemli olan ve yine bazı bakanlıklarda vuku bulan hadiseler dolayısıyla yıllardan bu yana, yani 100 yıldan fazla tarihi olan bu mülkiye müfettişliği müessesesinin, birçok konuda bilgisine müracaat edilen bu müessesenin, maddî yönden, sosyal yönden desteklenmesi lazımdır.

Değerli Başkan, sayın milletvekilleri; yine İçişleri Bakanlığımızın yan kuruluşu olduğunu ifade ettiğimiz; fakat İçişleri Bakanlığını en fazla ilgilendiren bir müsessesemiz de, emniyet teşkilatıdır. 150 yıldan bu yana şerefli bir tarihe sahip ve cumhuriyet dönemimizde de 3201 sayılı Kanunla kurulan emniyet teşkilatımız, gerçekten yapmış olduğu hizmetler itibariyle, vatandaşımızın her zaman muhatap olduğu önemli müesseseselerimizden bir tanesidir. Hayatlarını ortaya koymuşlardır; yani can pazarında görev yapmaktadırlar. Bu teşkilat mensupları normal olarak 150 saat çalışmaktadırlar; ama bunun dışında da 150 saat de mesai yapmaktadırlar. Çok enteresan; hiçbir müessesede 150 saat normal çalışma, 150 saat de mesai yoktur; ama polis teşkilatında vardır.

Bakın; bu 150 saat mesaiye rağmen, ayda ellerine geçen de sadece 25 bin liradır. Evet, özel sektöre bakın; özel sektörde mesai dışı çalışmanın 1 saati 25 bin liradır. Fazla çalışma yapanlara 1 saate 25 bin lira veriyoruz; polis memuru maalesef, 150-160 saatlik fazla mesaisinin karşılığında ayda 25 bin lira para almaktadır. Ondan sonra da, "Efendim, falan okuldan geli-

yorlar, filan yerden geliyorlar, şuna inanıyorlar, orada şu örgüt teşekkül ediyor" şeklinde, haksız yere de bu kadar tenkite uğrayan, canını ortaya koyan polis memurlarımız, çoluk çocuğunun rızkını da bu yoldan temin edecektir; bir taraftan da, haksızca itham altında, rüşvet olayı ile karşı karşıya bırakılacaktır.

Rüşvet olayını, "Milletvekilleri dahil" diyorum, devletin her kademesinde çalışan müsteşarı da dahil, herkesin, dediğim gibi, yani biz insanın kalbine girip de onun ahlak yapısını düzeltecek halde değiliz; eğer bu vatana inanıyorsa, fakirin hakkına, hukukuna riayet edeceğine şeref sözü vermişse -ki, her memur da, milletvekili gibi, yemin ederek göreve başlıyor- mal varlığı beyannamesini doğru dürüst doldursun, imzalasın; iki sene sonra da amirleri baksınlar.

Efendim, müsteşarlar, daire başkanları, genel müdürler, genel müdür muavinleri, daireler alırlar; 5 tane 10 tane 15 tane evi olur, kimse soruşturmaz, nereden aldığını da söylemez... Zaten şimdi bir moda var; "Efendim, benim yoktu; ama hanım çok zengindi, kayınpeder tarafından geldi; onun için 3-5 tane daire sahibi olduk" iddiasıyla bu suallere cevap vermektedirler; ama Allah korusun, bir jandarma veya bir polis herhangi bir şekilde haksız iddialar sonucunda böyle bir suale muhatap ise, artık, yer yerinden oynamaktadır.

İşte, polisi bu haksız tenkitlere maruz bırakmamak için, maddî yönden, hem de asayişin sağlanması bakımından da desteklemek mecburiyetimiz vardır. Lojmanı yoktur...

BAŞKAN — Sayın Köse, bir dakikanızı rica edeceğim.

Herhalde konuşmanızı iki dakika içerisinde bitiremeyeceksiniz.

İSMAİL KÖSE (Devamla) — Bitiremeyeceğim Sayın Başkan.

BAŞKAN — Öğleden evvelki çalışma süremiz dolmak üzeredir muhterem arkadaşlar; Sayın Köse'nin konuşmasını tamamlayıncaya kadar çalışma süremizin uzatılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... (ANAP sıralarından, "Süre ne kadar?" sesleri, gürültüler) Kabul edilmiştir.

HİLMİ BİÇER (Sinop) — Ne kadar süre vereceksiniz Sayın Başkan?

BAŞKAN — Efendim, normal olarak konuşma süresi 10 dakikadır; 10 dakika daha süresi var; 10 dakika içerisinde toparlamasını rica edeceğim.

Buyurun Sayın Köse. (ANAP sıralarından gürültüler)

ADİL AYDIN (Antalya) — Sıkıldınız mı?

BAŞKAN — Adil Bey, lütfen karşılıklı konuşmayalım.

İSMAİL KÖSE (Devamla) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; polisin lojmanı noksandır. Lojmanların yapılması ve her vilayette de polislerin birçoğunun lojmanda oturmaları bizi sevindiriyor; ancak, yeterli değildir. Yüzde 30'a, 40'a varan lojman ihtiyacının karşılanması dışında, yüzde 50-60 polisimizin maalesef lojmanı yoktur. Bu lojmanı olmayan polislerimize de ev kirası parası vermemiz lazımdır; bunu da değerlendirmek mecburiyetindeyiz.

Yalnız polisin değil, jandarmanın da lojmanı yoktur. Jandarmanın personelinin yüzde 40'ının lojman ihtiyacı karşılanmıştır, yüzde 60'ının ihtiyacı vardır. Jandarma iki senede bir de şark hizmeti görmektedir. Bu da çok enterasan bir uygulama. İki yıl şarkta kalıyor, dönüyor, batıdaki görevini yaptıktan sonra, tekrar iki yıl sonra yeniden şark hizmetine gidiyor. Bu şekilde bir hayat düzeninin, aile düzeninin, insan hayatının devam etmesi nasıl mümkün olacaktır, onu da sizin idrakinize bırakıyorum. Personelin iki yılda bir bu şekilde yer değiştirmesi, hem görev bakımından, hem de şahsî bakımından mahzurludur.

Ayrıca, jandarmaya çift görev vermişiz. Hem "Askersin" diyoruz, hem "sivilsin" diyoruz. Yani, "Akşama kadar veya gecenin muayyen zamanına kadar vatandaşla muhatap olacaksın; ama, yeri geldiğinde de Türk Silahlı Kuvvetlerinin bir parçası olarak savaşa gireceksin."

Gerçekten de, Kıbrıs Barış Harekâtında en önemli güç ve en büyük başarıyı sağlayan, jandarma komandosu olmuştur; onu da burada takdirlerimle söylemek istiyorum. İnşallah, Irak krizi dolayısıyla böyle bir şeye girmeyiz; zaten, Sayın Başbakan bu işe karşı. Böyle bir felaket olayına girdiğimiz takdirde -Allah göstermesin- burada da en önde gelecek olan gücümüz, yine jandarma olacaktır. Dolayısıyla, jandarmanın bu sivil ve asker görevine rağmen, diğer askerlerle bir farklı durumu da yoktur. Onun da, onlar içerisinde farklı konuma kavuşturulması lazımdır.

Yeni kurulmuş, 1982 yılından bu yana çok önem verdiğimiz, gerçekten, son zamanlarda kirlenme dolayısıyla dünyanın ve ülkemizin dikkatini çeken, denizlerin kirlenmesine dahi mani olan müessesemiz Sahil Güvenlik Komutanlığımızın da çok büyük sıkıntılar içerisinde olduğu malumlarıdır. 20-25 yaşını, ekonomik ömrünü doldurmuş botlarla, 8 bin küsur kilometre uzunluğundaki sahillerimizi koruyacak; 150 bin kilometrekare Karadenizdeki ekonomik sahamızı koruyacak; karasularımızda kaçakçılığı takip edecek, zararlı faaliyetleri takip edecek; yani, polisin ve jandarmanın görevini, denizlerde yerine getirecek!

Halen, Sahil Güvenlik Komutanlığımızın hizmet binası yoktur Sayın Bakan ve bugünkü teknolojiyle yeteri kadar teçhiz edilmiş botları yoktur.

Bir an önce, Sahil Güvenlik Komutanlığının da, hem lojmanlarına, binalarına hem de bu botlara kavuşturulması gerekmektedir. Gördüğüm kadarıyla 1991 yılı bütçesine lojman ödeneği de, bot ödeneği de ve jandarmanın ve polisin çok önemli ihtiyacı olan helikopterler için ödenek de konulmamıştır. 1988 yılında, o günkü fiyatlarla 10 milyara alınması gereken bir helikopter, Yüce Meclisin, Türk Milletinin vermiş olduğu vergilerden "Helikopter alınsın" diye 30 milyar lira ayırmasına rağmen, aradan üç yıl geçmiş, maalesef bu helikopterler alınmamış, şimdi helikopterin bir tanesi 30-40 milyar alınma noktasına gelmiştir.

Bunun da sorumlularını öğrenmemiz gerekmektedir Sayın Bakan. Niye topu atmışlardır? Emniyet neden almamıştır, jandarma niçin almamıştır? Türk Silahlı Kuvvetleri mi alacaktı ya da Hükümet mi alacaktı? Kimse, onun da sorumlusunu ortaya çıkarmak lazım.

Güneydoğuya gidip, oradaki olayları gördüğüm zaman, komutanlarla, polis amirleriyle, mülkî idare amirleriyle, Olağanüstü Hal Valisiyle görüştüğümde, en büyük sıkıntının helikopter sıkıntısı olduğunu öğrendiğim zaman gerçekten üzüldüm. Hayalî ihracat karşılığında trilyonlarca lira veriliyor; milyarlarca lira israf var...

Millî gücümüzü, havalarda, o, terörist, bölücü grupların başına 5 dakika sonra gönderme mecburiyeti vardır devletin. Ben gittiğimde polis bizden müsaade aldı, üç saat bekledikten sonra, Cudi Dağındaki çatışmaya üç defa, yirmişer kişilik timler gönderildikten sonra helikopter bizi tekrar alıp getirdi. Düşünün, Silahlı Kuvvetlerimizin elindeki bütün araç ve gereçler delik deşik edilmiştir. Helikopterlerde yarası olmayan yer bırakılmamıştır ve helikopter arızalı olduğu için, kalkamadığı için, bir tek, polisin helikopteri o anda faaliyette olduğundan, o elimizden alınmış ve oraya üç tane jandarma timi gittikten sonra tekrar bizi alıp götürmüşlerdir.

Devlet, varlığı ile, her şeyi ile, orada önce kendi otoritesini sağlamak mecburiyetindedir. Bir defa, asayiş kuvvetleri mensuplarının çocukları okula gidemiyor, jandarmanın, polisin,

oradaki taburlarımızda görevli subaylarımızın çocukları okullara gidemiyor... Bunların okuyamamasından, oradaki, yaşayan insanlarımızın eğitim bozukluğu, sağlık bozukluğu, ekonomik sıkıntılarından mesulsünüz Sayın İçişleri Bakanı.

90 bin kadro verildi emrinize. Ne zaman, kime, nasıl vereceksiniz, onu da merak ediyoruz. Bu 90 bin kadronun isabetle verilmesinden yanayız. Sizin şahsiyetiniz itibariyle, sizin yapınızı bilen bir insan olarak, yanlış yapmayacağınızı biliyorum; ama, Hükümetin yanlışlıkları, size o politikayı da yanlış uygulatabilir. Onun için, o 90 bin kadronun da ne şekilde uygulanacağını merak etmekteyim. Her soruşumdan sonra da, maalesef, hiçbir şekilde cevap alamıyoruz. Soru önergesi veriyoruz, onun da cevabını alamıyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; "polisimiz fazla" diyorlar. Polisin fazla olmadığına dair üç beş rakam vermek istiyorum. Fransa'da, 260 kişiye 1 polis, Almanya'da 120 kişiye 1 polis, İngiltere'de 110 kişiye 1 polis düşerken, ülkemizde 500 kişiye 1 polis memuru düşmektedir. Hem, çarpık yerleşme ve bu şekilde bir mobilitenin içinde olduğumuz ülkede, asayiş ve emniyeti sağlayacaksın, hem de, Avrupa standartlarında, o sayıda polis memurunu çalıştırmayacaksın... Onun için, sayı itibariyle de noksanlık vardır. Bunun da muhakkak surette, sayısının ve bilgisinin, becerisinin de o standartlara kavuşturulmasında fayda vardır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; İçişleri Bakanlığının hangi birimini alsanız, önem tarzı itibariyle, birbirinden ne farklıdır, ne fazladır, ne noksandır.

Sivil Savunmayı birçok insanımız belki kendisi muhatap olduğu için bilir de, muhatap olmayan insanlarımızın, sivil savunmanın ne demek olduğunu ve hangi görevi yaptıklarını bilemezler. Son günlerdeki Irak olayı, Körfez krizi dolayısıyla, bünyede çalışan Sivil Savunma Başkanlığının da çok önemli bir müessese olduğunun farkına vardık. Gerçekten, Türk vatandaşını, Türk toplumunu barışta savaşa hazırlayan bir müessesedir.

Yine, Bakanlığın bünyesinde, Araştırma, Planlama, Koordinasyon Genel Müdürlüğü dahil, Sivil Savunma, Mahalli İdareler, İller İdaresi, Nüfus Teşkilatı gibi çok önem verdiğimiz müesseselerimiz vardır. Bunların hepsi de ekonomik yönden sıkıntıdadır. Özellikle nüfus teşkilatımızın 10-15 yıldan bu yana MERNİS Projesi diyerek ortaya koymuş olduğumuz ve "Çağ atladık, bilgisayar çağına girdik, bilgisayarla eğitime başlayacağız" demenize rağmen, 10 yıldan bu yana, millî gücümüz, millî varlığımız olan nüfusumuzu henüz kompütürize edememişsiniz. Evet, üç, beş ilçenin dışında, 60 milyon Türk insanını daha kompütürün içine koyamadığınızın da, o MERNİS Projesinin tamamlanmamasından dolayı ortaya çıktığını görmekteyiz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; il özel idareleri, belediyeler, muhtarlıklar, partimizin gerçekten önem verdiği ve demokrasimizin de özellikle gelişmesi ve yerleşmesi bakımından önem atfettiğimiz müesseselerimizdir.

İl özel idareleri, malumunuz, özellikle, seçilmiş organlar olan il genel meclislerinden ve onların bünyelerinden seçilen daimî encümenlerle, başlarında görevli olan valilerimizin meydana getirmiş olduğu bir kuruluşumuzdur. İl özel idarelerinin Hükümetinizin getirdiği 3360 sayılı Kanunla maalesef, 1913'den de çok daha gerilere götürmüşsünüz. Şu bakımdan söylüyorum: Özerkliği, il genel meclisinden aldınız; yetkileri, validen ve il genel meclisinden aldınız, bütün yetkileri topladınız, merkeze getirdiniz... Milletin iradesiyle seçilmiş olan o organların yapmış olduğu il bazındaki programlar, genel müdürlüklerde, bakanlıklarda kuşa çevrilmektedir. Hele, özellikle il genel meclisinde, Doğru Yol Partisinin hâkim olduğu yerlerdeki programlar, maşallah, bakanlıklarda yüzde 80 değiştirilmek suretiyle illere gönderilmektedir. Onun için,

il genel meclisinin, millî iradenin temsilcisi olduğunu kabul ettiğimizden dolayıdır ki -demokrasiye inandığını ifade eden Anavatan Partisini yeniden ikaz ediyoruz- bu il genel meclisinin almış olduğu programların -çünkü, tam önümüzdeki günlerde bu yapılacaktır- bakanlıklarda değiştirilmemesi gerekmektedir.

Zaten belediyelere yapmış olduğunuz haksızlıklar çok fazladır. Onun da üzerinde bir iki cümle ile durmak istiyorum: 26 Mart 1989 seçimlerinden sonra ilanen yapmış olduğunuz o reklamı, gerçekten fiilen uygulamaktasınız; yani, Doğru Yol Partili belediye başkanlarını urganla bağlamış bulunmaktasınız!

Haksızlık yaptınız. Elimde 8 tane fon var, bu fonlardan bir iki tanesi 1980 yılından önce vardı ve göstermelikti, ben de o zaman kaymakam olduğum için biliyorum; ama, 1980'den sonra, özellikle 1983'ten sonra ihdas edilen fonlara bakın, belediyelerimizi ne hale getirdiniz...

1984'te Bayındırlık ve İskân Bakanlığının emrinde Belediyeler Fonu; kime, ne kadar isterse o kadar veriyor; Özel İdare Fonu, müessesenin kendi bünyesindeki tecrübeli ve tarafsız görevlileri tarafından bu mesele daha çok uygulandığı için, tabiî, para da az olduğu için pek fazla oraya hücum olmadığından, adaletli bir uygulama devam etmekte; ama yine de, Sayın Bakanın yapmış olduğu, Trafik Fonundaki farklı muamelelerden dolayı şikâyetçiyim. İçişleri Bakanlığının emrinde olan Trafik Fonu, farklı şekilde uygulanmaktadır.

Yazılı soru önergemde, "İçişleri Bakanlığı Mahallî İdareler ve Trafik Fonundan, Bayındırlık ve İskân Bakanlığının vermiş oduğu fonlardan, Maliye Bakanlığının vermiş olduğu fonlardan, 26 Mart 1989 mahallî seçimlerinden sonra hangi belediyeye, ne kadar, proje karşılığında ya da karşılıksız para verilmiştir?" diye sormuştum; cevap yoktur, cevabını ancak seçimde alacağız, Allah nasip ederse genel seçim sandığında alacağız. (DYP sıralarından alkışlar)

İçişleri Bakanlığı Mahallî İdarelerdeki Muhtaç Asker Ailelerine Yardım Fonu da kanun çerçevesinde uygulanmaktadır.

Malî Transferler Fonu, bu, meşkûk olan, Devlet Planlama Teşkilatı bünyesinde ayarlanan, düzen verilen ve kimin tarafından emir verilmek suretiyle hangi belediyeye gönderildiği meçhulümüz bir fondur. Enteresandır, geri kalmış bölgelerdeki (yani kalkınmada öncelikli yörelerdeki) belediyelere gönderilmesi gereken bu fonların nerelere gittiği de meçhulümüzdür...

ERTEKİN DURUTÜRK (Isparta) — Köşk Fonu ne oldu?!.

İSMAİL KÖSE (Devamla) — Akaryakıt Tüketim Fonu; Maliye ve Gümrük Bakanlığının emrinde, Bayındırlık ve İskân Bakanlığının emrinde Maliye Bakanlığına müracaat edip de bu fondan hakkı olan parayı alan bir Doğru Yol Partisi belediyeye rastlamadım. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı ile Maliye Bakanlığı, bu meselede fevkalade yanlış hareket etmektedirler. Sizin huzurunuzda o iki bakanı da şikâyet ediyorum. Lütfen bu adaletsizliğe son veriniz.

Geliştirme ve Destekleme Fonu; 1984 yılından sona, Ekonomik İşler Yüksek Kurulu tarafından Toplu Konutla birlikte uygulanan bir fon. Bu fonun da hangi belediyelere, kimlere ne şekilde yardım yaptığından maalesef haberimiz yoktur. Belediyelerimizden müracaat edenlere de verilmemektedir.

Sayın Bakan, İçişleri Bakanlığına, iki yıldan bu yana, kadro için müracaat eden, araç ve gereç ihtiyaçları için müracaat eden belediyelerimizin henüz bu ihtiyaçları karşılanmamıştır. İki yıldan bu yana bir tek memur ve işçi kadrosu alamayan belediyeler sıkıntı içerisindeler.

BAŞKAN — Sayın Köse, lütfen bitiriniz.

İSMAİL KÖSE (Devamla) — Bitiriyorum Sayın Başkanım, zatı âlinizi üzmeyeceğim.

Ancak, köylerimiz konusu kaldı. Köylerimiz de çok önemli birimlerimiz. Türk Milletinin millî ve manevî değerlerini devam ettiren, yüz yıllardan bu yana inançlarımızı nesillere aktaran ve bozulmadan, köyünü terk etmek suretiyle Anadolu'dan gelip büyük şehirlerde yerleşen bu inanç sahibi insanlara yapılacak olan hizmetler ve onlara yapılan haksızlıklardan bahsetmek isterdim.

1924 yılında çıkan 442 sayılı Kanunda bir değişiklik yapılmamış, zaman zaman çok cüzi değişikliklerle, ama günümüzün medenî ihtiyaçları karşılanmış ve insanca yaşamanın onurunu hissedecek yerler, köylerimiz, maalesef halen bıraktığımız yerde durmaktadır. Köylerin ihtiyaçlarını karşılayacak, köyde kendi ihtiyacını giderebilecek bir bütçenin varlığını ortaya çıkaracak, planlarını ve programlarını yapmak suretiyle imarı sokma durumunda olmamız gereken köylerimize, çok iyi bir şekilde değer vererek, hiç olmazsa, o bölgelerde yaşayan insanlarımızın ve milletimizin karnını doyuran bu insanlarımıza medenî ihtiyaçları götürecek bütün tedbirleri almamız gerekmektedir.

Değerli milletvekilleri, muhtarların, maaşları sembolik bir maaş durumuna düşürülmüştür. Muhtarların da muhakkak surette kendi ihtiyaçlarını giderebilecek, köyüne gelen, o misafir etmiş olduğu insanlara hiç olmazsa bir bardak çay içirebilecek bir parayı cebine koyma durumunda olmamız lazımdır. Onların da maaşlarının yükseltilmesinde büyük fayda mülahaza ediyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; görevi uğrunda, ülkenin hangi noktasında olursa olsun, vatanı ve bayrağı uğrunda şehit olan güvenlik görevlilerimize Allah'tan rahmet diliyorum.

Bütün bu anarşik ve milyarlarca lira gasp olaylarının olduğu, Lübnan'ın yerine kaim olmak üzere mücadele verilen İstanbul Şehrinin, yine geçmişte olduğu gibi, o güzelliğini, o huzurunu ve herkesin gitme arzusunda olduğu bir şehir haline getirilmesi bakımından -içerisinden üç vilayet mi çıkaracaksınız beş vilayet mi çıkaracaksınız iki ile mi çevireceksiniz- bir an önce asayişini ve huzurunu temin edecek tedbirlerinizi almanızı istiyoruz.

İstanbul gerçekten, dış güçler tarafından hedef alınmış bir vilayetimizdir. İstanbul'u düşürdüğü anda, Türkiye'yi düşürme kolaylaşacaktır. Bunun bilinci içerisinde olduğunu kabul ettiğim emniyet mesuplarının, İstanbul'da, muhakkak surette, gerek asayiş yönünden, gerek idarî yönden ikiye veya üçe bölmek suretiyle bu vilayeti, bu yabancı unsurların -ki, belgeleri vereceğim elinize- tezgâhından kurtarmak mecburiyetindeyiz.

Eroinci de, kaçakçı da, vatan haini de İstanbul'da oturuyor... Bir milyonun üzerinde İranlı geldi, yerleşti... Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı, Doğu Anadolu Bölgesinde, şimdi eksi 20 dereceden başlamak suretiyle altı ay kış yaşarken, İran'dan getirdiğiniz kişilerin, ne işle uğraştığı, ne yaptığı meçhul olan bu insanların arkasında neler olduğunu takip etmek mecburiyetindeyiz.

Elimde belki 30-40 tane, yabancı menşeli insana ait belge var; ama bunun bir milyonun üzerindekinin muhakkak suretle takipçisi İçişleri Bakanlığıdır; bunun tedbirini almak sizin görevinizdir.

İçişleri Bakanlığı bütçemizin, memleketimize, milletimize ve bakanlık mensuplarına hayırlı olmasını diliyor, Yüce Heyetinizi grubum ve şahsım adına saygı ile selamlıyorum. (DYP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Köse.

Saat 14.15'te toplanmak ve programa kaldığımız yerden devam etmek üzere oturumu kapatıyorum.

Kapanma Saati : 13.18

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 14.15

BAŞKAN : Başkanvekili E. Yıldırım Avcı

KÂTİP ÜYELER : Kadir Demir (Konya), Mustafa Ertuğrul Ünlü (Bursa)

BAŞKAN — Türkiye Büyük Millet Meclisinin 56 ncı Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

III. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

1. — 1991 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Bütçe Kanunu Tasarıları ile 1989 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Kesinhesap Kanunu Tasarılarının (1/752, 1/753; 1/732, 3/1398; 1/733, 3/1399) (S. Sayıları : 488, 489, 495, 493) (Devam)

A) İÇİŞLERİ BAKANLIĞI (Devam)

1. — İçişleri Bakanlığı 1991 Malî Yılı Bütçesi

2. — İçişleri Bakanlığı 1989 Malî Yılı Kesinhesabı

a) Emniyet Genel Müdürlüğü

1. — Emniyet Genel Müdürlüğü 1991 Malî Yılı Bütçesi

2. — Emniyet Genel Müdürlüğü 1989 Malî Yılı Kesinhesabı

b) Jandarma Genel Komutanlığı

1. — Jandarma Genel Komutanlığı 1991 Malî Yılı Bütçesi

2. — Jandarma Genel Komutanlığı 1989 Malî Yılı Kesinhesabı

c) Sahil Güvenlik Komutanlığı

1. — Sahil Güvenlik Komutanlığı 1991 Malî Yılı Bütçesi

2. — Sahil Güvenlik Komutanlığı 1989 Malî Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN — Programa, kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Komisyon ve Hükümet yerlerini almışlardır.

Söz, İçişleri Bakanı Sayın Aksu'nun.

Buyurun Sayın Bakan. (ANAP sıralarından alkışlar)

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (Diyarbakır) — Sayın Başkan, yüce Meclisin değerli üyeleri; Bakanlığımın 1991 yılı bütçesiyle ilgili olarak, siyasî parti grupları adına, değerli sözcülerin üç saati aşkın bir süre ile dile getirdikleri eleştiri, görüş ve tavsiyeleri büyük bir dikkatle ve gerçekten istifade ederek dinlemiş bulunuyorum.

Üstün millet iradesinin, hür ve demokratik parlamenter rejimin sembolü olan yüce Meclisin çatısı altında ortaya konan bu değerli görüş tenkit ve tavsiyeler, bizler için her zaman yol gösterici olmakta, bakanlığımızın üstlendiği görevlerin daha iyi surette yerine getirilmesine bir nevi rehber niteliği taşımaktadır. (ANAP sıralarından alkışlar)

Burada ortaya konan düşünceleri, bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da büyük bir samimiyetle değerlendireceğimizi bilhassa ifade etmek isterim. Bu sebeple, mensup oldukları siyasî parti grupları adına söz almış olan değerli sözcülerin hepsine en içten teşekkürlerimi sunarım.

İçişleri Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarının 1991 yılı bütçe teklifleri üzerindeki görüşlerimi arz etmeye bu duygu ve düşünceler içinde başlarken, Yüce Meclisimizin siz değerli üyelerini, şahsım ve bakanlık camiası adına da saygıyla selamlıyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerimin başında işaret ettiğim gibi, bu kutsal çatı altında, günün erken saatlerinden beri büyük bir heyecan içerisinde ortaya konan tenkit, düşünce ve tavsiyeler de açıkça göstermektedir ki, İçişleri Bakanlığı, yüce milletimizin huzur ve mutluluğu, devletimizin güvenlik ve bekası açısından hayatî nitelikte görev ve sorumluluklar üstlenmiş bulunmaktadır. Kısaca ifade etmek gerekirse, ülke çapında, kanun ve nizam hakimiyetinin sağlanması, vatandaşın can ve mal güvenliğinin korunması, sınır ve kıyı emniyetiyle karasularımızdaki hükümranlık haklarının takibi, kaçakçılığın önlenmesi, genel yönetimle ilgili olarak mülkî idare sistemimizin, gerekse demokratik hayatımızın okulu sayılan mahallî idarelerimizin etkin ve verimli çalışmalarına dayanak teşkil edecek çok yönlü tedbirlerin alınması, nüfus ve vatandaşlık işlerinin ve sivil savunma hizmetlerinin yürütülmesi şeklinde özetlenebilecek bu görevleri bihakkın yerine getirebilmek için, Bakanlığım teşkilatı, geçen bir yıllık dönem içinde üstün bir görev anlayışı içinde olmuştur.

Bunun sonucu olarak, güvenlik kuvvetleri mensuplarımızın, yeri geldiğinde, kanları ve canları pahasına, bilhassa Güneydoğu Anadolumuzda terörizmi kendisine metot edinmiş olan eşkiyaya karşı mücadele üstünlüğü devam ettirilmiş, keza, kıyılarımızın ve karasularımızın güvenliğinin muhafazası temin edilmiş, mahallî idarelerimizin daha verimli ve düzenli çalışmasına yönelik düzenlemeler yapılmış, sivil savunma hizmetlerinin geliştirilmesi, tanıtımı yönünde de önemli adımlar atılmış ve düzenlemeler yapılmıştır.

Her kademedeki personelimizin, yukarıda değindiğim hizmetlerde verimliliklerini artırmak için yapılan hizmet içi eğitim çalışmaları aksaksız devam ettirilmiş ve bütün bunlar için gerekli olan araç ve gerecin temini de, bütçelerle verilen imkânlar içinde yerine getirilmiştir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; bütün bu çalışmalar yapılırken, Bakanlığımız teşkilatının her kademesinde yüksek bir disiplin ve görev anlayışının hâkim olduğunu burada memnuniyetle ifade etmeliyim. Ayrıca, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına, demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti anlayışına, Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı, temel insan hak ve özgürlüklerine saygılı, her türlü eylem ve işlemleri hukuk kuralları içinde yerine getirmeye özen gösteren bir anlayış, yukarıda değindiğim görevlerimizi yerine getirirken, idaremiz ve güvenlik kuvvetleri mensuplarımızın temel dayanakları olmuştur.

Plan ve Bütçe Komisyonunda da ifade etmiş olduğum gibi, tekraren burada belirtmek isterim ki, laiklik konusunda üzerinde titizlikle durduğumuz husus, Atatürk'ün kurduğu ve onun tarafından bizlere emanet edilen, bizim de İktidar olarak, en çağdaş yöntemlerle yönetmek azim ve kararında olduğumuz çağdaş Türkiye Cumhuriyeti Devletini, çağdışı akımlara karşı korumak, her türlü irticaî faaliyetleri önlemek, Anayasamızda öngörülen devlet düzenine karşı olan her türlü ideolojik, bölücü, yıkıcı akımları zararsız hale getirmektir.

Sabahleyin burada konuşan bir arkadaşım bunun tam aksi bir beyanda bulundular ve İçişleri Bakanlığı personelinin önemli bir kısmının tarikat üyesi olduğu yolunda birtakım -ki bundan evvel de ileri sürülmüştü- iddiaları dile getirdiler. Ben, bunların tamamını kesinlikle reddediyorum.

İçişleri Bakanlığı, merkez ve taşra teşkilatıyla, bağlı kuruluşları, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve kendi kuruluş kanunlarının amir hükümlerine uygun bir icraat içindedirler. Kanun ve nizamlara, disipline uymayan herhangi bir davranışın takipsiz bırakılması da kesinlikle mümkün değildir. Ben, şunu ifade edeyim ki, 300 bini aşkın mensubu bulunan Bakanlığımın personeli arasında, bu gibi iddialar ve isnatlarla bugüne kadar sekiz kişi bize intikal etmiş; bunlar hakkında da gerekli soruşturmalar yapılmıştır. Yine, burada açıklıkla ifade ediyorum; arkadaşlarımızın elinde varsa bilgi ve belgeler, lütfen bize müracaat etsinler, bu bilgi ve belgeleri bize getirsinler, onlar hakkında da süratle işlem yapmaya hazırız. Şunu da ifade edeyim ki, vatanperver, gerektiğinde canı ve kanı pahasına huzur ve asayişimizi temin eden güvenlik kuvvetleri mensuplarımız arasında ayrımcılık yaparak, bu tür iftira ve bühtanlarda bulunmak, kimseye fayda sağlamaz. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar).

Laiklik konusunda şunu da ilave etmek istiyorum : Biraz evvel de açıkladığım gibi, temel prensip olarak kabul ettiğimiz bu konuya her türlü hassasiyeti göstermekteyiz. Bunun yanında, vatandaşlarımızın, din, vicdan, ibadet hürriyetine de gereken bütün saygıyı gösterirken, diğer yandan, bu ulvî duyguları istismar ederek kendi emellerine alet etmek isteyen herkese karşı da uyanık bulunmak ve kanunlara aykırı durumlarda hemen gereğini yaparak, sanıklarını adalete teslim etmek, ana düsturlarımızdan biridir.

Yine, bir arkadaşım, "Bu konuda ne yaptınız?" dediler.

Değerli arkadaşlarım, Plan ve Bütçe Komisyonunda da aynı meseleler görüşüldü ve bu konuların cevapları verildi. Müsaade ederseniz, bununla ilgili olarak çok kısa bir açıklamada bulunmak istiyorum; şimdi, sizlere, Plan ve Bütçe Komisyonunda sorulan aynı soruya verdiğim cevabı, zabıtlardan okuyorum : "1983-1990 tarihleri arasında, yedi yıllık dönemde, güvenlik kuvvetlerine, irtica iddiasıyla 471 olay intikal etmiş; bu olaylara ilişkin olarak 2 619 kişi yakalanmış; bunlardan (mahkemeye sevkedilenlerden) 500 kişi tutuklanmış, 212'si de mahkeme tarafından serbest bırakılmıştır."

Bunun aksini iddia etmek, "Yok, şunun üzerine gidiliyor, bunun üzerine gidilmiyor, pasif kalınıyor" demenin hangi ölçülere sığdırılacağını da vicdanlarınıza bırakıyorum.

Gerek, mülkî idare amirlerimizin, gerekse güvenlik kuvvetleri mensuplarımızın, cumhuriyetimizin laik olma özelliğine gölge düşürecek hiçbir kanunsuz duruma seyirci kalmayacağını huzurlarınızda, tekraren, içtenlikle belirtmek isterim. Ancak, laiklik konusunda gösterilecek hassasiyetin, Anayasamızla da teminat altına alınmış olan, vatandaşlarımızın dinine olan samimî bağlılığını rencide etmeyecek şekilde ve tüm ilgililerin, bu konuda özenli ve dikkatli davranarak, yerine getirilmesi de daima göz önünde tuttuğumuz bir başka ilkedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, buraya kadar ana çizgileriyle vurgulamaya çalıştığım ana ilke ve çalışmalarımızın, Hükümet programlarımızla da yakın bir paralellik içinde olduğunu sanırım. Gözünüzden belki kaçmıştır, hafızalarımızın tazelenmesi ve çalışmalarımızın istinat ettiği temel felsefenin yansıtılması bakımından, bunlardan, bilhassa 15 Kasım 1989 tarihinde Yüce Meclisimizin tasviplerine mazhar olan, en son hükümet programımızda, bakanlığımla ilgili bazı çarpıcı bölümlere müsaadenizle burada kısaca yer vermek istiyorum :

Ülkede, huzur, asayiş ve güvenin temini, vatandaşın can ve mal emniyetinin sağlanması, devletin ilk ve aslî görevidir. Bu görev yerine getirilmeden, devletin varlığından bahsedilemez. Huzur ve güvenin sağlam ve kalıcı temellere oturtulması, siyasî, iktisadî ve sosyal politi-

kaların bir bütünlük içinde uygulanmasına, birbiriyle ahenkli, dengeli yürütülmesine bağlıdır. Huzur ve güvenin bedeli, demokratik nizamdan, insan hak ve hürriyetlerinden vazgeçmek değildir. Son 30 yıllık tecrübeler göstermiştir ki, devlet otoritesinin zayıflaması, ülke ekonomisinin kötüye gitmesi, sosyal dengesizliklerin artması, huzur ve güvenin bozulmasında ana sebepleri teşkil etmiştir.

Huzur ve güveni sarsan olayların başında anarşi ve terör gelmektedir. Anarşi ve terör, basit bir zabıta olayı değildir; devlete karşı gelme olayıdır; bu yüzden de devletin bütün organlarının ortak sorumluluğu altındadır. Yasama, yürütme ve yargı organlarının, iktidarı ile muhalefeti ile, bütün siyasî partilerin, işçisiyle işvereni ile, esnafı ile, çiftçisiyle, milletin bütün fertlerinin üzerine düşen görevler vardır. Huzur ve güvenin sağlanmasında aldığımız ve öngördüğümüz başlıca tedbirler de şunlardır :

Bölgeler arası gelişmişlik farklarının asgariye indirilmesi amacıyla, başta doğu ve güneydoğu olmak üzere, kalkınmada öncelikli yörelerin geliştirilmesine büyük önem verilmiştir. Anarşi, terör, bölücülük ve aşırı cereyanlarla sürekli ve etkili bir şekilde mücadele edilmektedir. Bunun için, güvenlik kuvvetlerimizin kadrosu artırılarak, modern imkân ve araçlarla donatılmış, eğitim ve öğretime ağırlık verilerek, ücret ve sosyal imkânları hizmetin önemine uygun bir seviyeye çıkarılmıştır.

Güneydoğu Anadolu'daki birkaç ilimiz dışında, ülkede huzur ve güven sağlanmış, anarşik faaliyetlerin devam ettiği bu illerimizde ise, Olağanüstü Hal Bölge Valiliği tesis edilerek, emniyet ve güvenlik kuvvetlerinin ahenk ve uyum içerisinde çalışmaları temin edilmiştir. Bölge Valiliğine gerekli yetkiler verilerek, hadiselerin üzerine ciddiyetle gidilmiş ve gidilecektir.

Emniyet ve asayişin tesisi için, toplumun ihtiyaç duyduğu kanunî düzenlemeler yapılmıştır, ihtiyaca göre yeni düzenlemeler de yapılacaktır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Bakanlığımız çalışmaları, ülkeye hizmete yönelik bu ana hedefler ışığında kanalize edilmiş ve ileride daha teferruatlı bir biçimde açıklamaya gayret edeceğim, günümüzdeki müspet sonuçlar elde edilmiştir. Böylece, güneydoğu bölgemiz ve mücavir birkaç ildeki bölücü terörirst nitelikli ve yurt dışı irtibatlı; ancak, güvenlik kuvvetlerimizin üstünlük içinde olduğu bazı çırpınışlar ve nokta hedeflerine yapılan terörist eylemler dışında, anarşi, ülkemizde söz konusu olmaktan çıkmıştır.

Güneydoğu bölgemizde, terörist hareketler gerileme seyrindedir. Yıl içinde, kamuoyumuzun yakından tanıdığı bazı önemli kişilerle, görevlilerimizin ve bunların bazı emeklilerinin katledilmeleri gibi, hepimizi derinden yaralayan olaylar vuku bulmuş ise de sadece bunlara istinat ederek, ülkede huzur ve güven ortamının azalmakta olduğu yolunda kanaatlere varmanın doğru olmayacağını düşünmekteyiz. Kaldı ki, güvenlik kuvvetlerimiz, bunların faillerini de ortaya çıkarmanın peşindedir ve er geç burada da sonuca ulaşılacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türk öğrencisi, çok küçük bir azınlık dışında, kısır ideolojik tartışmalara taraf olmadan okuyabilmenin yarışı içindedir. Siyasî partilerimiz arasında, İktidarıyla, muhalefetiyle, saygıya dayalı diyalog sürdürülmektedir. Her şeyden önce de aziz milletimizde huzur ve sevgiye dayalı, birlik ve beraberlik içinde yaşama azim ve kararlılığının, eskilerden çok daha çarpıcı biçimde kendini hissettirmekte olduğu cümlenin malumudur. Güvenlik kuvvetlerimizin, huzur ve asayişi sağlamaya yönelik gayretlerine, toplum katındaki bu müspet ve bizim insanımızın gerçek vatanseverliğinden kaynaklanan unsurları katılınca,

ülkemiz güvenliğinden endişeye mahal olmadığı yolunda, yukarıda serd ettiğim kanaatlerin doğruluğu hakkında, sanırım bana hak verilir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemiz, ideolojik ve terör nitelikli suçlar dışındaki olaylar bakımından da genelde çok sakin diyebileceğimiz ülkeler arasında yer almaktadır. Plan ve Bütçe Komisyonunda arz etmiş olduğum gibi, mesela, 1988 yılında ülkemizde toplam 790 cinayetle sonuçlanan olay vuku bulmuşken, bu rakam, nüfusları ülkemiz nüfusuna yakın olan Fransa'da 2 567, İngiltere'de 992, İtalya'da 1 255'tir. Aynı yıl içinde Türkiye'de 711 gasp olayı vuku bulmuş iken, bu rakamlar, Fransa'da 426 266, İngiltere'de 849 229'dur. Gene 1988 yılında Türkiye'de 214 ırza geçme olayı zabıtaya intikal etmiş iken, bu olaylar, Fransa'da 3 766 ve İngiltere'de 2 855'tir. Benzeri durum hırsızlık, dolandırıcılık gibi olaylarda da söz konusudur. Bu olaylar bakımından da ülkemiz, bu ülkelerin çok gerisinde yer almaktadır.

Geçen 1 yıllık dönem, ülke sathında, adi suç nitelikli olaylar bakımından genelde sakin geçmiş diyebiliriz. Örnek olarak da, polis, jandarma sorumluluk alanında ve denizlerimizde, biraz sonra ayrıca açıklayacağım trafik olayları hariç, 1989 yılının ilk on ayı itibariyle toplam 115 105 olay meydana gelmişken, 1990 yılının aynı döneminde bu sayı 4 461 azalarak 110 644'e düşmüştür. Bu, toplam olay sayısında yüzde 3,87 oranındaki bir azalışa tekabül etmektedir. Bu genel azalış içinde, asayişe müessir dediğimiz, ağır nitelikli olaylardaki düşme oranı ise, yüzde 3,79, bu nitelikte olmayan, yani asayişe müessir olmayan olaylardaki düşme oranı ise yüzde 3,70 ve kaçakçılık olaylarındaki düşme oranı ise yüzde 6,22'dir.

Bu genel tablo da, yıllar itibariyle kaydedilen büyük nüfus artışına rağmen, güvenlik kuvvetlerimizin, ülkede huzur ve güvenliği temine yönelik, sürekli ve müessir gayretlerini rakama dayalı olarak kanıtlamaktadır kanaatindeyim.

Kaçakçılık olayları arasında, toplum sağlığını ve kamu düzenini yakından ilgilendiren uyuşturucu ve silah kaçakçılığı üzerinde özellikle durmak istiyorum. Zira, bizatihi denetimsiz silah ve mühimmatı, bir ülkede nasıl asayişsizlik ve anarşiye doğrudan kaynaklık eden bir vasıta ise, günümüzde uyuşturucu da, sadece insanları fizyolojik ve toplumları sosyal açıdan zehirleyen bir tahrip aracı olmakla kalmayıp, aynı zamanda, silah teminine de gizli kaynaklık ederek, anarşi ve terörü besleyen yıkıcı unsur haline gelmiştir. Günümüzde yıkıcı ve bölücü odakların, geçen yılki konuşmamda da ifade etmiş olduğum gibi, kendilerine silah teminine yönelik parasal kaynak sağlamak için dünya narkotik trafiğini yöneten yeraltı teşkilatlarıyla da yakın işbirliği içinde bulundukları gözlenmektedir.

Bütün bu sebeplerle, güvenlik kuvvetlerimiz, gerek uyuşturucu kaçakçılığı ve gerekse silah kaçakçılığı üzerinde hassasiyetle durmaktadırlar. 1990 yılının ilk on ayı içinde, ülke sathında, toplam 917 olayda 15 942,2 kilogram esrar, 747,6 kiloğram eroin, 119,9 kilogram baz morfin, 1,02 kiloğram kokain, 101,4 kilogram asit anhidrit ve 5 508 tablet uyuşturucu ele geçirilmiş ve failleri olan 1 559 kişi yakalanarak, adlî mercilere tevdi edilmiştir. Kaçak silah olarak da, aynı dönem içerisinde, toplam 310 olayda 224 uzun namlulu silah, 622 tabanca, 166 585 mermi, 30 dinamit lokumu ve 26 fünye yakalanmış ve failleri olan 561 kişi adlî mercilere tevdi edilmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu genel açıklamadan sonra, konuşmamın bu bölümünde, olağanüstü Hal Bölge Valiliğinin çalışmaları hakkında da kısaca bilgi arzına gayret edeceğim.

Bilindiği gibi, bu valilik, Güneydoğu Anadolu Bölgemizde sıkıyönetimin kaldırılması üzerine, sivil bir yönetim biçimi olarak terörist hareketlerle mücadele için kurulmuştur. Yine malumunuzdur ki, bu hareketlerin temelinde millî birlik ve beraberliğimizi, Marksist ideoloji uğruna parçalama emelleri yatmaktadır. 1984 yılından itibaren yeni bir şekil ve boyutta, yani aynı zamanda mala ve cana da saldırarak, bir eşkıya hareketi olarak ortaya çıkmaya başlayan bu eylemlerin temelinde, bu sapık düşünce yatmaktadır. Halbuki, bütün Anadolu halkıyla aynı toplumsal değerli paylaşan bu yöre insanımızın da, milletimiz ve memleketimizin yüksek menfaatlarını zedelemeye yönelik bu Marksist militanların kirli emellerine asla müsamahayla bakacak bir topluluk olmadığını unutmuş görünmektedirler.

İşte, milletin bu sesinden de güç alan hükümetlerimiz, bölgede, terör nitelikli hareketlere yeni şekil ve boyutta ortaya çıktığı 1984 yılından itibaren hareketlere şiddetle cevap verilmesi yönünden bütün tedbirleri almışlar; bu cümleden olarak, bölücü eşkıyaya karşı mücadele veren güvenlik kuvvetlerimiz, gerek sayı olarak, gerek eğitilmiş ve tecrübeli elemanlarla ve gerekse her türlü teçhizatla süratle güçlendirilmiş ve sonuçta, hareketler, günümüzdeki durgunluk, hatta gerileme seyri içine sokulmuştur.

Olağanüstü Hal Bölge Valiliğinin teşkil tarihi olan 19 Temmuz 1987 tarihinden 30 Kasım 1990 tarihine kadar bölgede meydana gelen terör nitelikli olaylarda toplam 10 899 kişi yakalanarak, haklarında yasal işlem yapılmıştır. Bunlardan 3 452'i tutuklanmış, 7 168'i sorgularını müteakip serbest bırakılmıştır. Aynı tarihler arasında bölgede terörle mücadelede 361 güvenlik görevlimiz şehit olmuş; 648 güvenlik görevlimiz de yaralanmıştır. Yine aynı dönemde, terörist saldırılarıyla 541 vatandaşımız hayatını kaybetmiş, 343 vatandaşımız da yaralanmıştır. Keza aynı tarihler arasında güvenlik kuvvetleriyle silahlı çatışmaya giren 640 terörist ölü, 249 terörist sağ olarak ele geçirilmiş, 162 terörist de kendiliğinden teslim olmuştur.

Güvenlik kuvvetlerimiz, bölgede üstün bir işbirliği anlayışı içinde görevlerini sürdürmektedir. Teröristin ortaya çıkmasını beklememekte, kendileri bizzat takip ve arama şeklinde önleyici hizmetler yapmakta ve bu hizmetler de kesintisiz olarak devam ettirilmektedir. Bu arada, teröristlerin de, rizikosu fazla eylem türlerinden ziyade, yollara patlayıcı madde yerleştirilmesi, tuzaklama, taciz ateşi gibi, rizikosu az ve kolay eylem türlerini gerçekleştirme yollarına ağırlık verdikleri de gözlenmektedir. Örneğin, 1990 yılında gerçekleştirdikleri eylemlerin ortalama yüzde 70'i böyle rizikosu az eylem türleri cinsinden olmuştur.

Gözden uzak tutulmayacak diğer bir husus da, özellikle son zamanlarda, güvenlik kuvvetleriyle karşılaştıklarında çoğunlukla zayiat verdikleri ve yakalandıklarıdır. Bu arada kendiliğinden teslim olanların sayısında da giderek artış gözlenmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu bölgede terörist hareketlerin, günümüze kadar, kendilerince tespit edilen hedefe ulaşamamış, güvenlik kuvvetlerimizin fedakâr gayretleriyle ulaştırılamamış olması, bundan böyle de bu hareketi küçümseyeceğimiz anlamında mütalaa edilmemelidir. Ortada, devlete bir saldırı söz konusudur. Zamanla cılızlaşsa da, bizzatihi hareketin küçümsenmesi doğru bir değerlendirme olmaz. Sonra, terör nitelikli bölücü hareket deyince, akla sadece silahlı bir avuç militan da gelmemelidir. Hareketin bir de, ortalarda görülmeyen bir yüzü vardır : Sinsice yeraltı çalışmaları ve işin, ülkemiz sınırları dışında planlanan faaliyetleri kapsayan bir yönünün de olduğu unutulmamalıdır. Biz bütün bu unsurları da göz önünde bulundurarak, hareketin yok edilmesine yönelik gayretlerimize, yöre halkımızla işbirliği içinde bunda böyle de devam edeceğiz.

Gerek bu mücadeleler sırasında, gerekse yurdumuzun diğer bölgelerinde huzur ve güvenliğimizi sağlarken, şahadet mertebesine erişen güvenlik kuvvetlerimiz mensuplarıyla, terörist saldırılarda hayatlarını kaybeden vatandaşlarımıza, huzurlarınızda bir kere daha Allah'tan rahmet diliyor, görevlerini feragat ve kararlılıkla yerine getirmiş ve halen getirmekte olanları da huzurlarınızda saygıyla selamlıyorum.

Biraz önce işaret ettiğim gibi, bölgede terörist hareketlerle mücadele eden güvenlik kuvvetlerimiz, eğitilmiş personel, araç, gereç ile, hiçbir fedakârlıktan çekinilmeksizin, programlı bir biçimde güçlendirilirken bölge köy ve mezralarında karakolların faaliyete geçirilmesine de önem verilmiştir. Zira, bilindiği gibi, bölgenin kırsal kesimlerindeki yerleşim birimleri genelde dağınık ve birbirinden uzaktır. Arazî ve iklim şartları umumiyetle serttir. Bunlara, bu coğrafî yapıdan kaynaklanan ulaşım güçlükleri de eklenince, bazı köy ve mezraların, genelde teröristlerin barınması için uygun bir ortam teşkil ettiği gözlenmiştir. Bu durumun, söz konusu yerler için karakolların önemini artırıcı bir unsur olduğu da şüphesizdir. Ayrıca, bu tür mahallelerde karakolların faaliyete geçirilmesi, bura sakinlerinin güvenliklerinin sağlanması yanında, devletle ilgili her türlü sorunları için yeni müracaat kapılarının yaratılması bakımından da önem arz etmektedir. Bir yerde karakolun hizmete girmesi, oraya, aynı zamanda daha iyi bir yolun, dolayısıyla ulaşım araçlarının, haberleşme ünitelerinin, elektriğin, sağlık imkânlarının da ulaşması demektir.

Bütün bu sebeplerle, Bakanlığımızca, merkezî planlamayla yapılanlar dışında, Olağanüstü Hal Bölge Valiliğince de bölgede bu tür mahallerde karakol binası yapımına önem verilmiş ve kurulduğu tarihten günümüze kadar toplam 173 karakolun inşaatı tamamlanmış ve hizmete sokulmuştur. 46 karakolun inşaatı ise halen sürmektedir. 50 jandarma karakolunun inşaatı da, Jandarma Genel Komutanlığı bütçesinden gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca, bölgedeki güvenlik kuvvetlerimizi daha da güçlü kılmaya yönelik olarak, mevcutlara ilaveten, gece görüş gözlüğü, özel harekât pusu elbisesi, telsiz, elde tanışabilir termal kamera, uzun menzilli tüfek, gece görüşlü tüfek, gözlem aygıtı gibi cihazlarla donatma yönündeki çalışmalarımız 1990 yılı içinde de sürdürülmüştür.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Plan ve Bütçe Komisyonunda da ifade etmiş olduğum gibi, devletimiz, geçen dönem içinde güneydoğuda bölücü terörle mücadelede başarılı sonuçlar almıştır; bundan sonra da almaya devam edecektir. Bundan kimsenin şüphesi olmasın. Vatandaşlarımızın huzur içinde olacağı bir Güneydoğu Anadolu hedefimizdir. Yürürlükten kaldırılan 424 ve son çıkarılan 430 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle, bölge halkından 90 bin kişiye iş bulma imkânı getirilmiştir.

Yeri gelmişken hemen ifade edeyim; yine, sabah burada konuşan değerli bir sözcü arkadaşımız, kadrolarla ilgili birtakım endişelerinin olduğundan bahsetti. Değerli arkadaşıma hemen ifade edeyim, hiçbir endişesi olmasın, bu kadroların kullanımı, atamalarla ilgili çalışmalar, Bakanlığım, Bölge Valiliği ve olağanüstü hal bölgesindeki valiler tarafından süratle yapılmaktadır; bir atama yönetmeliği yapılıp yayınlanmıştır. Bu yönetmeliğe göre, illerdeki vatandaşlarımızın müracaatları alınmıştır; bilahara bunlar belli kütüklere geçirilmiştir.

Değerli arkadaşım, "Şimdiye kadar ne yapıldı?" diyor. İlk uygulamayı Hakkâri Vilayetinden başlattık. Bilhassa, Hakkâri'nin -kanun kuvvetinde kararnamede de belirtilen köy, mezra, komları birleştirilen, bir yer değiştiren veya kendiliğinden yer değiştirmek isteyen veya daha

önce yer değiştirmiş olan vatandaşlarımıza öncelik verilmek suretiyle, 188 vatandaşımızın memur olarak tayinleri çıkmıştır; 177 vatandaşımızın da işçi olarak atamaları onay safhasındadır. Diğer illerimiz için de çalışmalara devam edilecektir. Bunu da bilgilerinize arz etmiş olayım.

Ayrıca, bölgede Şırnak ve Batman İlçelerinin, il yapılmasıyla da -kendilerine bağlı ilçelerle birlikte- ekonomik potansiyellerinin geliştiği ve bu yeni illerimizin bir kalkınma hamlesi içine girmiş olduğu da gözlenmektedir.

Bunun yanında, yoluyla, okuluyla, barajı ve sulama tesisleriyle, diğer alt ve üstyapı hizmetleriyle donatılmış bir güneydoğu görmek de en büyük emel ve hedefimizdir.

Hükümetimizin, kalkınma planları ve yıllık programlarla bölgede, bu sahada, her geçen gün mesafeler almakta olduğu da bir gerçektir. Bunu rakamlarla ifade etmemiz gerekirse, bölgedeki 13 ilde, toplam tutarı 9 trilyon 862 milyon Türk Lirası olan, 745 yatırım projesi gerçekleşme halindedir. GAP gibi, büyük ölçekli yatırım projeleri bunun kapsamı dışındadır.

Ülkede huzur ve güvenlik esastır, temel ihtiyaçtır. Bunun sağlanması, yönetimler için vazgeçilmez bir görevdir; fakat gönülden inanıyorum ki, gerçek huzur, bu iki unsurun, yani güvenlik ve ekonomik gelişmişliğin bir arada bulunmasıyla mümkündür.

Olağanüstü Hal Bölge Valiliği, bölgenin ekonomik açıdan kalkınması için girişilen büyük ölçekli kalkınma projelerine, kendi bütçe imkânları içinde teşvik ettiği, yol, su, okul ve donatım gibi altyapı hizmetleriyle katkıda bulunmak ve bölgenin kalkınmasına adeta bir itici güç durumunda rol oynamak gayreti içerisindedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ancak, bildiğimiz ve işittiğimiz gibi, bölücü teröristler, bu kalkınma hamlelerini de çekememekte ve zaman zaman işyerlerini, şantiyeleri ve okulları basarak, iş makinelerini ve şantiyeleri tahrip etmekte, okulları da yakmaktadırlar. Bu da, bu bölücü terörist eşkiyanın, bölge kalkınmasını arzu etmediklerini göstermektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şimdi de müsaadelerinizle, güvenlik kuvvetlerimize lojistik destek sağlamaya yönelik faaliyetlerimiz hakkında kısaca bilgi sunmak istiyorum.

Verimli, süratli ve etkili bir hizmette, idarenin nitelikli personelinin yanı sıra, araç ve gereç bakımından da gerekli imkânlara sahip kılınmasının temel şart olduğu yüksek malûmlarınızdır. Özellikle, emniyet ve asayişe yönelik konularda, bu hususun ne kadar önem taşıdığı aşikârdır. Bu sebep, güvenlik kuruluşlarımızın eğitilmiş personelle, araç, gereç vesair teçhizatla güçlendirilmesi, üzerinde en çok durduğumuz konular arasında yer almaktadır. Vatandaşın huzur ve güvenliğini sağlamanın her hangi bir maliyeti olmayacağını düşünmekte ve çalışmalarımızı buna göre yönlendirmekteyiz.

Geçen bir yıllık çalışma dönemi, güvenlik kuvvetlerimizi daha güçlü kılmaya yönelik olarak başarılı geçmiştir. Bu cümleden olarak, güvenlik kuvvetlerimizde yetişmiş insan faktörünün önemi göz önünde bulundurularak, eğitime büyük önem verilmiştir. Örneğin, polis ve jandarma okullarında verilen mutat öğretim hizmetleri dışında, içinde bulunduğumuz yılın ilk on ayı içinde açılan çeşitli kurslarda, toplam 4 260 jandarma subay ve astsubayı ile, 3 072 emniyet amir ve memuru hizmetiçi eğitime tabi tutulmuşlardır. Okullardaki eğitimimiz, bilgi yüklenmesi yanında, öğrencide meslekî davranışlara alışkanlık sağlayacak, kişilik kazandıracak, insanlarımızı sevdirecek, onlara yaklaştıracak, insan hak ve özgürlüklerini her şeyin üstünde tutacak şekilde düzenlenmektedir. Bu düşünceyledir ki, bütün polis ve jandarma okullarında, "halka ilişkiler" dersleri bulunmaktadır. Ayrıca, polis akademisinde, "insan hak ve hür-

riyetleri" dersleri de okutulmaktadır. Hizmetiçi eğitimlerde ise, özellikle yeni meslekî teknolojinin tanıtılmasına; yıkıcı faaliyetler, terörle mücadele, özel harekât, operasyon, kaçakçılıkla mücadele ve trafik hizmetlerine ilişkin olarak da temel trafik eğitimi, radar eğitimi, takograf eğitimi gibi meslekî konulara da ağırlık verilmektedir.

Dünyada ve ülkemizde meydana gelmekte olan toplumsal gelişmeler hassasiyetle takip edilmekte, güvenlik kuvvetleri mensupları, bu gelişen ve değişen şartlara göre, yurt dışında da eğitilerek, bilgi, beceri ve görgülerinin artması sağlanmakta, değişen ve gelişen teknolojiyi yakından takip etmelerine imkân verilmektedir. Örneğin; toplam 69 emniyet ve 40 jandarma mensubu, 1990 yılında bu amaçla yurt dışında kısa süreli kurslardan geçirilmiştir. Ayrıca, halen 97 emniyet mensubu da, gerek lisan bilgilerini geliştirmek, gerekse lisansüstü eğitim görmek üzere dokuz ay müddetle yurt dışında bulunmaktadırlar. Bu arada, polis memurluğuna, en az lise ve dengi okul mezunlarının alınmakta olduğuna, geçen yılki konuşmamda da değinmiştim. Bunun, emniyet teşkelatında giderek artan bir kalite yükselmesine yol açmakta olduğunu memnuniyetle görmekteyiz. Tabiatıyla, sürdürdüğümüz eğitimlerin bunda rolü bulunduğunu ifade etmeliyim. Bugün polisimizde ortaokul mezunları, toplam sayısının yüzde 32.6'sı oranına, ilkokul mezunları ise sadece yüzde 0.2 oranına düşmüştür. Halen Jandarma Subay Okulunda 129, Jandarma Astsubay Okulunda 1 040, uzman jandarma okullarında 1 700, Polis Akademisinde 2 355, polis kolejlerinde 2 418 ve polis okullarında da 6 371 öğrencimiz eğitim görmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hizmeti daha kaliteli ve daha süratli olarak halkımıza ayağına götürmeyi prensip olarak benimseyen Hükümetimiz, en ücra yurt köşelerine jandarma karakolu yaparken, 196 büyük ilçenin emniyet amirliğini de emniyet müdürlüğü haline getirmiştir. Zaman içerisinde, gelişmelere göre, daha pekçok ilçemizin emniyet teşkilatını da müdürlük haline getirmek, en halisane arzumuzdur.

Göreve uygun teşkilatlanma, ehil personel temini ve bunların eğitimi yönünden, her geçen gün mesafe alan güvenlik kuruluşlarımızda, ikmal ve donatım hizmetlerinin de ayrı bir önem arz ettiği yüksek malumlarınızdır. Bu sebeple, bu teşkilatlarımızın, uygun araç, teknik malzeme, özel donatım, muhabere malzemesi ve gereçleriyle donatılması, geçen yıllarda olduğu gibi, 1990 yılında da başlıca çalışmalarımız arasında yer almıştır. Burada amacımız, zabıtamızı, çağımızın gelişmiş teknik cihazlarıyla donatarak hareket kabiliyetini artırmak, günümüzde suçluların kullandığı teknikten daha ileri seviyeye getirmektir. Bu hususta da büyük mesafeler almış olduğumuzu ifade etmeliyim. Örneğin; 1990 yılında, satın alınanlarla birlikte, gerek polisimizde, gerek jandarma ve sahil güvenlik teşkilatımızda ateş gücü arzuladığımız düzeye ulaşmaktadır. Her üç teşkilatımız da son derece sağlıklı ve emniyetli muhabere ağına kavuşturulmuştur. Bu cümleden olarak, emniyet teşkilatımızda bütün illerle telefon, teleks, faksimile bağlantısı sağlanmış, jandarma ve sahil güvenlik teşkilatlarımıza da, karargâhtan başlayıp devriye seviyesine kadar uzanan bir telsiz ağı oluşturulması çalışmaları 1990 yılı içinde sonuçlandırılmıştır.

Emniyet ve jandarma teşkilatlarımızda, asayişe ilişkin olayları ve suçluları bilgisayar ortamında takip edebilmek, lojistik sistemi ve teşkilat personelini sağlıklı bir yapı içinde izleyebilmek, velhasıl, vatandaşlarımıza daha hızlı ve güvenli biçimde hizmet verebilmek amacıyla bilgisayar teknolojisinden yararlanmaya yönelik çalışmalarımız sürdürülmektedir. Emniyet teşkilatı polis bilgisayar ağı projesinin hazırlık çalışmaları geçtiğimiz yıl tamamlanmış olup,

bu yıl içinde de ihaleye çıkarılmıştır. Uygulaması 1991 yılı içerisinde başlatılacak olan projenin altı yıllık bir zaman dilimi içinde aşamalı olarak gerçekleştirilmesi planlanmıştır. Proje tamamlandığında, emniyet teşkilatımız, en uç birimine kadar bilgisayar desteğine kavuşturulmuş olacaktır. Ayrıca, suçluların teşhisinde önemli rolü olan parmak izi bilgisayar sistemiyle ilgili fizibilite çalışmaları da tamamlanmış olup, 1991 yılı içerisinde de alımı planlanmıştır.

Jandarma teşkilatımızda, müstakil tabur seviyesine kadar uzatılması planlanmış olan bilgisayar ağının gerçekleştirilmesi cümlesinden olarak, 1990 yılı içinde, 9 jandarma bölge, 21 il jandarma alay ve 5 jandarma tugay komutanlığı, bilgisayar ağına kavuşturulmuştur.

Hava birliklerimiz yurt çapında sürekli görev yapmaktadır. Özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolumuzun arazi yapısı, buralarda helikopterin önemini artırmaktadır. Bu sebeple, gerek polisimizi, gerekse jandarmamızı helikopterle donatma faaliyetlerimiz, önceki yıllarda olduğu gibi, 1990 yılında da sürdürülmüştür. Nitekim, yılı içinde emniyet teşkilatı için 6 adet yeni helikopterin daha satın alınması yönünde işlemler tamamlanmış ve böylece polisteki helikopter sayısı 30'a çıkarılmıştır.

Yine, burada müsaadenizle bir konuya temas etmek isterim. Değerli milletvekili arkadaşım helikopterin öneminden bahsetti; ki, bilhassa Güneydoğu Anadolu Bölgesinde gerçekten büyük bir ihtiyaçtır. Biz, geçen yıl bu ihtiyaçtan hareketle, olağanüstü hal bölgemizde Olağanüstü Hal Bölge Valiliği ve diğer illerimiz için helikopter alınmasını arzu etmiştik ve bunu Planlamamıza teklif etmiştik. Memnuniyetle gördük ki, 1991 yılı bütçemizde Olağanüstü Hal Bölge Valiliğine ve o bölgedeki illerimize tahsis edilmek üzere, 3 tane zırhlandırılmış silahlı helikopter, 7 tane de genel maksatlı keşif helikopterinin alınması için bütçeye ödenek konulmuştur. Bu bakımdan da, hem arkadaşıma bunu duyurmuş oluyorum, hem de emeği geçen arkadaşlarıma huzurlarınızda teşekkür ediyorum.

Jandarmamızda da helikopter sayısı 34'tür; ancak bunların 28'inin sekiz ila yirmiiki yıllık olduklarını düşünerek, bu helikopterlerin belirli bir program dahilinde yenilenmesi hususunda gerekli çalışmalar da sürdürülmektedir. İnşallah jandarma teşkilatımızı da helikopter bakımından güçlendireceğiz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; şimdi de ana sorunlarımız arasında yer aldığına inandığım trafik sorununa değineceğim.

Sürdürdüğümüz bütün gayretlere rağmen, trafik sorununun ülkemizde önemini hâlâ muhafaza eden bir sorun olmakta devam ettiğini üzülerek belirtmeliyim. Yılın ilk on aylık rakamları, ölü sayısında bir önceki döneme göre 119, yani yüzde 2,19 oranında azalış olduğunu göstermekte ise de, toplam trafik kazası ve yaralı sayısında, eskiye göre artışlar meydana gelmiş olduğu da bir gerçektir. Rakama dayalı bilgi vermemiz gerekirse, biraz evvel de bahsettiğim gibi, ölü sayısındaki azalışa rağmen, trafik kazası sayısı ve yaralı sayısında bir artış görülmüştür.

Değerli arkadaşlar, açık söylemek gerekirse, ölü sayısındaki azalışa rağmen, genelde, bu rakamlar karşısında üzüntü duymamak mümkün değildir. Bakanlığım, getirmiş olduğu yasal düzenlemelerle, (trafik kontrollerinin artırılması, trafik polisimizin eğitilmesi, teknik açıdan donatılması ve sürücülerle doğrudan temasların artırılması gibi tedbirler ve yaptığı sair uygulamalarla) daima bu gidişin geriye döndürülmesinin bilinci ve gayreti içinde olmuştur; ama bütün bunlara rağmen, trafik kazalarının, götürdüğü millî servet bir yana, insan hayatını da tehdit etmeye devam etmekte olduğunu söylemek mecburiyetindeyim. Demek oluyor ki, sadece iyi niyetle sürdürülen kontrol hizmetleri yeterli olmamaktadır.

Bakanlığım, bu kontrol hizmetlerini sürekli ve müessir biçimde sürdürmeye kararlıdır. Ancak, bu kaza tablosunda; yük ve yolcu taşımacılığında ağırlığın karayollarımıza kaymış olmasının, karayollarında sefer yapan araç sayısında hızlı seyreden bir artışın meydana gelmiş olması; fakat altyapı hizmetlerindeki gelişmenin hızlı artışa yetişememesi; ülkemizin coğrafî konumu itibariyle transit taşımacılıkta köprü vazifesi görmekte olması, en önemli olarak da, sürücülerimizin, ortamı müsait gördüklerinde, kuralları ihlale genellikle açık olmalarının, kaza sonrası acil yardım tedbirlerindeki yetersizliğin de, bu kazalarda büyük payının olduğu da inkâr edilemez.

Görülüyor ki, trafik kazalarının azaltılmasında, bakanlığımca alınacak kontrol tedbirleri yanında; bu kazaların özelliklerinden doğan diğer bazı tedbirlerin de buna paralel yürütülmesi zorunlu olup, bunun mücadelesini, trafik hizmetleriyle ilgili kuruluşlar ve trafiğe katılan tüm vatandaşlar olarak sorumluluk duygusu içerisinde, hep birlikte vermek mecburiyetindeyiz.

BAŞKAN — Sayın Bakan, sürenizin dolmasına iki dakika var.

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (Devamla) — Birkaç dakika herhalde bir süre tanırsınız?

BAŞKAN — Zamanında bitirirseniz, bütün arkadaşlarımız müteşekkir olurlar.

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (Devamla) — Çalışacağım Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Devam edin lütfen.

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (Devamla) — Bakanlığım, yukarıda arz ettiğim çalışmaların yanında, bu konularda üzerine düşen kontrol görevlerini, bugüne kadar olduğu gibi, bundan böyle de artan bir sorumluluk duygusu içinde yerine getirmeye devam edecektir.

Bu hizmet anlayışının işareti olarak, daha önce, yalnız il merkezinde bulunan trafik tescil büroları, şimdi 164 ilçede açılmış olup, ilçe halkı, ayağına götürülen bu hizmetten istifade etmeye başlamış bulunmaktadırlar. Buna ilaveten, 25 ilçede ise hazırlıklar tamamlanmak üzeredir. Böylece, 189 büyük ilçede verilecek olan hizmete önümüzdeki yıl da imkânlar ölçüsünde yeni ilçeleri eklemek gayreti içinde olacağız.

Ayrıca, çok önemli bir konu da mecburi olan trafik sigortasının, kaza geçirenler için, işler ve kolay uygulanabilir hale getirilmesi amacıyla, önümüzdeki yıl ilk defa uygulanacak olan sigortanın yapıldığını gösterir pul tatbikatının hazırlıkları yapılıp, tamamlanmıştır. Ayrıca, açıklama ve formlar düzenlenmiştir. Bu çalışmalarımızın yalnızca trafik kazası mağdurlarına haklarının tesliminde kolaylık değil, aynı zamanda trafik kazalarında azalma sağlayacağına da inanıyoruz.

Yine, diğer taraftan, önemli bir çalışmamız ise, özellikle İstanbul ilinde, trafiğin yoğun olduğu yolların zorlanması sonucu meydana gelen kazaları azaltmak ve sürücülere kolaylık sağlamak bakımından, polis radyosu vasıtasıyla, yollardaki trafik durumu ile, alternatif yolların duyurulması da planlanmıştır. Önümüzdeki 1991 yılı içerisinde İstanbul İlimizde bu uygulamaya başlayacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; üçüncü bir güvenlik kuruluşumuz olan Sahil Güvenlik Komutanlığı da, elindeki 46 botla, 8 272 kilometreyi bulan kıyılarımız, karasularımız ve Karadenize münhasır olan ekonomik bölgede tüm arama ve kurtarmaya deniz sahalarını kapsayan bölgede kanun hâkimiyetini sağlamaya ve uluslararası alanda yüklendiğimiz taahhütleri, caydırıcı bir güç olarak kararlılık içinde yerine getirmeye gayret etmektedir.

1990 yılının ilk 10 ayı içinde bu görevlerini yerine getirirken, Sahil Güvenlik Komutanlığınca, toplam 18 122 tekne kontrol edilmiş ve bunlardan 1 536'sı hakkında yasal işlem yapılmıştır. Ayrıca, 65 adet, denizde kurtarma olayında 34 kişinin hayatı kurtarılmış, çevre kirliliği yaratan 20 tekneye de, toplam 1,1 milyar TL. para cezası uygulanmıştır.

Sahil Güvenlik Komutanlığımız, yukarıda ana hatlarıyla değindiğim görevleri 46 botla yerine getirmeye gayret etmektedir. Bunların üçte ikisinin halen 20-28 yaşlarında tekneler olduğu dikkate alınarak, belirli bir zaman süreci içinde yerlerine yenilerinin ikame edilmesi yönündeki çalışmalarımız, bugüne kadar olduğu gibi, 1991 yılında da sürdürülecektir. Bu cümleden olarak, özellikle kıyılarımızdaki stratejik tesislerin denizden korunmasında ağırlıklı olarak kullandığımız mevcut 25 tonluk 10 bota ilave olarak, 1990 yılında dokuz piketbotun daha inşaası tamamlanma safhasına gelmiştir. Halen botların, radar ve telsiz teçhizatı takılmakta olup, fiilen kadroya ithal edilmek üzeredirler. Ayrıca üç piketbotun inşası sürdürülmekte olup, üç piketbotun da 1991 yılında inşası planlanmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanlığımın, yurt içi güvenliğine ilişkin görevleri yanında, genel yönetimle ilgili olarak da, mülkî ve mahallî idarelerimizin etkin ve verimli çalışmalarına yönelik önemli görevleri bulunduğuna da, konuşmamın başında değinmiştim. Müsaadelerinizle, konuşmamın bu bölümünde Yüce Meclisimize, bu konudaki çalışmalarımız hakkında da kısaca bilgi arz etmek istiyorum.

Mahallî idarelerimizin problemlerine kalıcı ve gerçekçi çözümler getirmek, bunları güçlendirmek, yedi yıldan beri hükümetlerimizin başta gelen görevleri arasında yer almıştır. Zira, mahallî idarelerimizi, ana felsefemiz olan mahallî nitelikteki hizmetlerin vatandaşın ayağına götürülmesi ve burada halkın denetimi altında yerine getirilmesinde en önemli araç olarak görmekteyiz. Bundan dolayıdır ki, 1984 yılından günümüze kadar hükümetlerimizce, bir taraftan 376 yeni belediye idaresi kurulmak suretiyle, teşkilatın sayıca artırılmasına önem verilmiş; diğer taraftan, mahallî idarelerimiz, tarihinde görmedikleri malî imkânlara kavuşturulmuşlardır. Sadece son iki yıla has olarak örnek vermem gerekirse, 1989 yılında mahallî idarelerimizin gelirleri, bir önceki yıla göre yüzde 71,80 oranında artırılarak, 5 trilyon 548 milyar TL.'na ulaşmışken, 1990 yılında bu gelirlerin, yüzde 72,3 oranında artırılarak, 9 trilyon 561 milyar TL.'na ulaşması beklenmektedir.

Diğer önemli bir husus da, bu gelirler içinde, bütün vergi gelirlerinden oluşan payın, 1988 yılında yüzde 84,7'sini, 1989 yılında yüzde 88,8'ini, genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan payların teşkil etmiş olmasıdır.

BAŞKAN — Sayın Bakan, lütfen bitiriniz.

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (Devamla) — Son cümlelerim Sayın Başkanım.

Bunlar, mahallî idarelerimize vermekte olduğumuz önemin, sanırım, en belirgin göstergeleridir. Ayrıca, tahsis ediliş biçimlerinin bir sonucu olarak, devlet gelirleri arttıkça, bu gelirlerde de kendiliğinden artış olmaktadır. Gelirler, kanunla, objektif kriterlere göre belirlenmiş olduğundan, mahallî idarelere yönelik destekler arasında en istikrarlısıdır ve dolayısıyla, mahallî özerklik anlayışına en yatkın olan türdendir. Böylece, mahallî idarelerimiz, zamanı idaremizde, kendi malî imkânları ile, eskiye göre çok daha fazla hizmet verebilen, şahsiyetli kuruluşlar haline getirilmişlerdir.

Savaşta, doğal afetlerde ve büyük yangınlarda halkımızın can ve mal kaybının en aza indirilmesi maksadıyla her türlü koruyucu ve kurtarıcı; silahsız tedbirleri almakla da kanunen yükümlü kılınmış olan Bakanlığım, bu amaçla kurulmuş olan sivil savunma teşkilatımızı güçlendirmeye yönelik olarak, yükümlülerin eğitilmeleri, teşkilatın araç, gereç bakımından güçlendirilmesi gibi çalışmalarına, Körfez krizi nedeniyle, daha da kesafet kazandırarak, 1990 yılında da sürdürmüştür. Bu cümleden olarak, yıl içinde, il ve ilçelerimizdeki sivil savunma teşkilatlarında görev alan, toplam 83 497 yükümlünün eğitimleri sağlanmıştır. Halen, 7 büyük şehrimizde mevcut telli siren sistemine ve 16 hassas şehrimizde mevcut merkezî telsizle uzaktan kumandalı siren sistemine ilave olarak son Körfez krizinde göz önünde bulundurularak, Güneydoğu Bölgemizdeki 6 il merkezinde de elektronik siren sistemi kurulması çalışmalarına başlanmış olup, bunlardan Batman İlinde kurulanı faaliyete geçirilmiştir, diğerleri de tamamlanmak üzeredir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; "Mernis" adıyla evvelce başlatmış olduğumuz nüfus hizmetlerinin, çağın ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde yeniden düzenlenmesi çalışmalarımız, 1990 yılında da sürdürülmüştür. (ANAP sıralarından alkışlar) Yurt çapında uygulama alanına sokulmaya başlanmış olan bu çalışmalarımızın ilk aşaması olan, nüfus kütüklerinin taranması çalışmaları 1989 yılında tamamlanmıştır. Çalışmalarımızın ikinci aşaması olan kodlama çalışmaları ise, 1990 yılı Ekim ayı sonu itibariyle, ülke düzeyinde, yüzde 37 oranında tamamlanmıştır. Yine aynı tarih itibariyle, kodlama çalışmaları yapılan formları da merkeze gönderilen, 636 ilçede kayıtlı 25 320 292 vatandaşımızın bilgileri, bilgisayar ortamına geçirilmiştir.

BAŞKAN —Sayın Bakan, gördüğüm kadarıyla çok fazla notunuz var. bunları teksir ettirerek sayın milletvekillerine dağıtınız; onlar bunları gayet dikkatli olarak okurlar. Süreniz 15 dakika geçti. Sizden sonra konuşacak Sayın Maliye ve Gümrük Bakanının hakkına riayete saygı gösterin lütfen.

Buyurun efendim.

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (Devamla) — Peki efendim.

Efendim, Bakanlığımın diğer birimleri ve çalışmalarıyla ilgili bilgileri, zamanımın dolmuş olması nedeniyle veremeyeceğim; ancak, müsaade ederseniz, sabah konuşan arkadaşlarım bazı konulara temas ettiler, onlara çok kısa olarak değinmek istiyorum.

Efendim, bu konulardan biri daha evvel bu kürsüde konuşuldu, Sayın Başbakanımız cevap verdiler, ben bu kürsüden cevap verdim ve Plan ve Bütçe Komisyonunda da cevap verdik.

Valilerimizin, görevlilerimizin Rabıta kanalıyla hacca gitmiş olmaları konusu, tekraren bu kürsüye getirildi. O zaman da ifade ettik; Suudi Arabistan İçişleri Bakanlığının davetlisi olarak gitmişlerdir bu valilerimiz. Bunu üçüncü defa olarak huzurlarınızda belirtiyorum.

Ayrıca, Bakanlıkta yapılan atamalarla ilgili olarak, "Birçok yüksek sayın görevlinin kardeşi etkili olmaktadır" deniliyor.

Aynı konu, Plan ve Bütçe Komisyonun da görüşüldü ve orada şunu ifade ettim : Bakanlığımdaki bütün atamalar, tarafımdan yapılmaktadır, sorumlusu benim. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Bunun aksini iddia eden bir arkadaşımızın gazetede beyanatı çıkmıştı; kendisini mahkemeye verip, ispata davet ettim. Bu konudaki muhakeme de devam etmektedir; aynı konuya temas ettiği için "İspat edin" dedik.

Efendim, bildiğiniz gibi, emniyet teşkilatına, yeni ithal ettiğimiz silahları dağıttıkça, kullanılmış silahları alıyoruz ve emniyet görevlilerimize satıyoruz. Bu silahları alan görevli-

lerimiz de, başkalarına devir ile satmaktadırlar. Yıllarını bu teşkilata vermiş olan bu görevlilerimizin, bu devir-teslimden birkaç kuruş para kazanmış olmaları çok mu görülüyor!

TURHAN HIRFANOĞLU (Hatay) — Ticaret haline geldi Sayın Bakan; 1 tane değil, 4-5 tane satanlar var.

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (Devamla) — Ayrıca, yine tekrarlıyorum, bir iki valimizin yeni illerinin hudutlarında tedbirle karşılandığı iddialarına Plan ve Bütçe Komisyonunda cevap vermiştim, yine söylüyorum : O soruyu sorun değerli arkadaşıma o zaman da, "Bunu buraya getirip sormadan önce, zahmet edip, o karşılama töreninde bulunan ve kendi partiniz mensubu olan belediye başkanına sormuş olsaydınız, doğrusunu öğrenirdiniz. Çünkü, o karşılamada vali vekili, garnizon komutanı ve belediye başkanınızla beraber diğer yetkililer de bulunuyorlardı. Böyle bir şeyin olmadığını, o karşılamada bulunan bir gazeteci, ertesi günü kendi gazetesinde tekzip etmiştir, bu haberi diğer gazetelere de göndermiştir" demiştim; tekraren söylüyorum.

Yine, iki vali arkadaşımızdan bahsettiler. Bunların atamaları İl İdaresi Kanunundaki prosedürlere tamamen uygundur. Memur olmalarını engelleyecek hiçbir hukukî engelleri yoktur; bunu da belirtiyorum. Çok özür diliyorum, vaktimi doldurduğum için konuları süratle geçmek zorundayım.

Ayrıca, yine "Görevden aldığınız İstanbul Emniyet Müdürü Hamdi Ardalı'yı vali yaptınız" deniliyor.

Hamdi Ardalı, vali olarak Emniyet Müdürlüğü görevini yapıyordu; daha önce Diyarbakır ve Tunceli illerinde valilik görevinde bulunmuştu, İstanbul Emniyet Müdülüğü görevini de, vali olarak ifa ediyordu. Merkeze müsteşar yardımcılığına alındığında da yine, vali olarak alınmıştır. Yani biz, görevden aldıktan sonra vali yapmadık onu.

Önemli bir konu da, "1990 yılı içinde mahallî idarelere, belediyelere hiç kadro verilmedi" denildi.

Bakın değerli arkadaşlarım, 190 sayılı Kadro Kanununa göre, 1990 yılı içerisinde belediyelerimize 1 150 kadro verilmiş, ayrıca 13 597 kadronun değiştirilmesi de yapılmıştır. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, beni dinleme zahmetinde bulunduğunuz için, hepinize teşekkürler ediyorum, Sayın Başkan ve değerli arkadaşlarıma saygılar sunuyorum, bütçemizin hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ediyorum. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Gruplar ve Hükümet adına yapılan konuşmalar bitmiştir.

Şahıslar adına söz alan sayın üyelere sıra gelmiştir.

Lehte Sayın Aycan Çakıroğulları, buyurun efendim.

AYCAN ÇAKIROĞULLARI (Denizli) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; 1991 yılı İçişleri Bakanlığı bütçesi üzerinde sizlere görüşlerimi ve düşüncelerimi arz etmeden önce, hepinizi en içten duygularımla selamlıyorum.

Anavatan Partisi, şimdiye kadar, gelmiş geçmiş iktidarlar içerisinde mahallî idarelere en büyük önemi, yetkiyi ve imkânı veren iktidar olmuştur. Muhalefet partilerimizin bu hususa bir itirazları olacağını zannetmiyorum. Anavatan İktidarı, mahallî idarelerde işbaşında bulunduğu 1984-1989 yılları arasında bunun en güzel örneklerini vermiştir. Vatandaşlarımız bugün mahallî idarelerde, belediyelerde, o günleri arar hale gelmişlerdir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 26 Mart 1989 seçimleri ile Sosyaldemokrat Halkçı Parti ve Doğru Yol Partisi, mahallî idarelerde iktidara gelmişlerdir. Esasen bu seçimler, onların kazanmasından ziyade, birtakım iç meselelerimiz yüzünden Anavatan Partisinin onlara ikramı olmuştur; ama her şeyde bir hayır vardır. Nitekim milletimiz, iktidara talip olanların halini, iki seneye yakın bir süredir, mahallî idarelerde yakinen görmektedir. Gerçek şudur ki, bütün vatandaşlarımız, daha önceki Anavatan belediyelerini ve Anavatanlı belediye başkanlarını bugün aramaktadırlar.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; değişen nedir? Bugün belediyelere bütün imkânların artırılarak verildiği rakamlarla açıkça ortaya konulmasına karşılık, onların ürettikleri, sadece bahanedir. Meşhur bir sözümüz var biliyorsunuz. "Oynayamayacak gelin, yerim dar, yenim kısa" dermiş.

Nitekim görüyoruz, SHP'nin uğraştığı, işin gölgesidir, DYP ise vitrin tanzimi meselesiyle meşguldür; fakat, milletimizin bu partilerimizden beklediği, memleket meselelerimizin çözümü için alternatif programlarını ortaya koymalarıdır. Ancak, maalesef bunu göremiyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; muhalefet partilerimiz, alternatif programlarını bir türlü yüce milletimizin huzuruna getiremedikleri ve Özal'dan başka meseleleri olmadığı için de, milletimiz onlara 3 haziranda, 19 ağustosta ve son olarak Denizli Baklan'da gereken cevabı sandıkta vermiştir. İşte en güzel kamuoyu yoklaması budur, işte en güzel anket budur.

M. KEMAL DUDUOĞLU (Hatay) — Kaç para harcadınız?

AYCAN ÇAKIROĞULLARI (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, Denizli Baklan'da, Anavatana karşı DYP adayı etrafında birleşen 5 parti, 94 olan farkın 316'ya çıkmasını önleyememiştir. Yenilen pehlivan güreşe doymaz; ama dikkatlerinizi çekmek isteriz ki, vatandaşlarımız, Meclis dışı muhalefeti, Meclis içi muhalefete alternatif görmeye başlamıştır.

Sayın Başkan, değerli millletvekilleri; Anavatan Partisi, memleketimizde birçok köklü ve kalıcı değişiklikler yapmaktadır. Bunlar, yüce milletimizce yakından takdirle takip edilmektedir. Anavatan'ın yaptığı bu değişikliklerden bir tanesi de, devamı olduklarını iddia ettikleri ve cenaze törenleri dışında bir türlü bir araya gelemeyen CHP ve AP yerine, bugün SHP ve DYP'yi bir araya getirmesi olmuştur. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Çakıroğulları, İçişleri Bakanlığı bütçesi üzerine konuşunuz lütfen.

AYCAN ÇAKIROĞULLARI (Devamla) — Diğer bir örnek de, daha önceleri tenkit ettikleri; ama bugün cankurtaran simidi gibi sarıldıkları tapu tahsis belgeleri meselesidir. Büyük törenler düzenleyerek, bugün onları dağıtmaya gayret etmektedirler. Allahım, sen ne büyüksün, bunları bizlere ve yüce milletimize açıkça gösteriyorsun...

Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; demokrasimizin gelişmesi, milletimizin layık olduğu ve geç kalan hizmetlerin daha süratli, daha ekonomik olarak milletimize götürülebilmesi için, mahallî idarelere, belediyelere, özel idarelere ve il genel meclislerine daha büyük önem, yetki ve imkân vermeye, Anavatan İktidarı olarak azimliyiz, kararlıyız.

Bu duygu ve düşüncelerle, 1991 yılı bütçesinin memleketimize, milletimize, Bakanlığımıza, Emniyet Genel Müdürlüğümüze, Jandarma Genel ve Sahil Güvenlik Komutanlıklarımıza hayırlı ve uğurlu olmasını diler; sabırla dinlediğiniz için hepinize teşekkür eder, Yüce Heyetinize saygılarımı ve muhabbetlerimi sunarım. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ediyorum.

Aleyhte, Malatya Milletvekili Sayın İbrahim Aksoy?.. Yok.

Yine aleyhte, ikinci sırada İçel Milletvekili Sayın Ekin Dikmen?.. Yok.

Sual sorma işlemine başlıyoruz. Soru sormak isteyenlerin kaydını yapacağım : Sayın Köse, Sayın Miski, Sayın Hırfanoğlu, Sayın Duduoğlu, Sayın Genç.

Soru sormak isteyenlerin kayıt işlemi tamamlanmıştır, suallere geçiyoruz. Ancak, daha önce de yazılı olarak Sayın Ertekin Durutürk ve Sayın Doğan Baran'ın soruları vardır.

Sayın Ertekin Durutürk?.. Yok.

Sayın Durutürk'ün sorusunu işleme koyamıyoruz.

Sayın Doğan Baran?.. Buradalar.

Sayın Doğan Baran'ın sorusunu okutuyorum :

"Sayın Başkan, aracılığınızla aşağıdaki suallerimin Sayın İçişleri Bakanı tarafından cevaplandırılmasını arz ediyorum.

1. Yurt dışına lisan öğrenimi için gönderdiğiniz Bakanlık mensupları için kaç milyon dolar harcanmıştır?

2. Memleketimizde resmî lisan okulları varken, ne sebeple bu yola tevessül edilmektedir?

3. Yurt dışında lisan kursu görenlerden, devlet lisan imtihanına girip de kazanabilenler var mıdır?

4. Ödenen bu paralar ile şiddetle ihtiyacını duyduğumuz helikopterlerden kaç tane alınabilir; hesapladınız mı?

Doğan Baran
Niğde"

BAŞKAN — Sayın Bakan, hemen cevap vermek istiyor musunuz; yoksa, bütün sualleri aldıktan sonra mı cevaplayacaksınız?

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (Diyarbakır) — Bütün soruları aldıktan sonra cevaplayacağım.

BAŞKAN — Sayın Köse, buyurun lütfen.

İSMAİL KÖSE (Erzurum) — Sayın Başkan, aracılığınızla Sayın Bakandan üç sual sormak istiyorum.

Esasen oradaki konuşmamda vardı; ama zamana saygım dolayısıyla, sizin ikazınıza riayet ettiğim için sual şekline getirdim; önemli olduğu için de açıklanmasını istiyorum.

Birincisi : 1984 yılından 1990 yılı Aralık ayına kadar güneydoğuda şehit olan, rütbeli, rütbesiz, sivil ve asker güvenlik görevlisinin adedi ve aynı zamanda yine o bölgede şehit olan vatandaşlarımızın adedi kaçtır?

İkinci sualim : 772 sayılı Kanunla kurulmuş olan bekçilik müessesesi, herkesçe malum. O müessesede çalışanlar, emniyet hizmeti görevinden ziyade, yardımcı hizmetler sınıfı muamelesi görmektedirler. Bekçilik müessesesinde herhangi bir iyileştirme bahis konusu mudur?

Üçüncü sualim : Bakanlığın bünyesinde mevcut olan APK dediğimiz, yani Araştırma Planlama Koordinasyon Genel Müdürlüğünün dışında, bir de emniyet teşkilatımızda APK kuruluşumuz var; yani bu Araştırma Planlama Koordinasyon Daire Başkanlığında kaç eleman vardır? Rütbeli, rütbesiz kaç kişi çalışmaktadır ve bunlar ne görev yapmaktadırlar?

Bu üç sualimin cevaplandırılmasını arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Köse.

Sayın Miski, buyurun.

ÖNER MİSKİ (Hatay) — Sayın Başkan, aracılığınızla Sayın Bakandan aşağıdaki sorularıma cevap verilmesini rica ederim.

1. Pasaport Kanununun 22 nci maddesi, insan hakları ve seyahat özgürlüğüne aykırıdır. İnanıyorum ki, Bakanlar Kurulunda benim gibi düşünen başka birçok arkadaşımız vardır. Bu 22 nci maddeyi değiştirmeyi düşünüyor musunuz? Bu konuda herhangi bir çalışma var mıdır? Varsa, ne yapacaksınız?

2. Sayın Başkanım, Bakanlıkta bir yönetmelik var ve polis memurlarının evlenmesi belli izinlere bağlanmıştır.

Kişinin, kendisinden kaynaklanmadığı halde -Sayın Bakan ve Bakanlık bilmekteler- polis memurları evlenmek için müracaat ettiği zaman, eşi olacak kişinin herhangi bir suçu, herhangi sabıkası olmadığı halde, onun amcasının, yeğeninin sabıkası var ise, bu kişiye evlenme izni verilmemektedir. Böyle bir olayı, biz getirdik, hiçbir sabıkası, suçu olmadığı halde, evlenme izni alamadık. Kişilik haklarına tecavüz olan bu olayı yönetmelikten çıkarmayı düşünüyor musunuz?

3. Sayın Başkan, Türkiye'de çevik kuvvetin konuşlandırılması istenmiştir. Böyle bir görüşmede Sayın Bakan da bulunmuş mudur? Böyle bir istek Bakanlar Kurulunda karara bağlanmış mıdır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Hırfanoğlu, buyurun efendim.

TURHAN HIRFANOĞLU (Hatay) — Sayın Başkan, Türkiye'de kişi başına düşen ortalama polis sayısı ne kadardır? Hatay ilinde bu sayı nedir?

Bir de, bugün yeni ilçe yapılan ilçelerimize kaç kaymakam verilmiştir, kaç tanesi boştur?

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Duduoğlu, buyurun.

M. KEMAL DUDUOĞLU (Hatay) — Sayın Başkan, benim üç tane sorum vardı; ancak bir tanesini arkadaşım sorduğu için, sormuyorum.

Birinci sorum şu : Olağanüstü hal bölgesinde kaç adet okul kapalıdır? Kapalı olan okullar, güvenlik nedeniyle mi, öğretmen yokluğu nedeniyle mi, öğrenci yokluğu nedeniyle mi kapalı bulunmaktadır? Okulların tekrar açılması için hangi önlemler alınmıştır, alınması düşünülmektedir?

2. Hatay İlinin iki kasabası, Kumlu 4 800 nüfusuyla, Belen kasabası 16 000 nüfusuyla ilçe olmuşlardır. Hataylı olarak çok sevindik. Ancak, ilçe olması için her türlü altyapısı hazır, sanayi merkezi olan 30 bin küsur nüfuslu Payas beldemiz, müracaatlarına rağmen neden ilçe yapılmamaktadır? Payas'ın ilçe olması Bakanlıkça düşünülüyor mu? Eğer yapılmayacaksa, siyasî bir engeli mi vardır?

Bunların cevaplandırılmasını istiyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Genç, buyurun.

KAMER GENÇ (Tunceli) — Sayın Başkan, bugünkü Hürriyet Gazetesinde, bir milletvekilinin eroin kaçakçılığına isminin karıştığından bahsediliyor. Aynı zamanda, gazete içindeki

haberde de bir emniyet yetkilisi diyor ki, "Biz, bu milletvekilini uzun zamandan beri gözetime, yakın takibe aldık."

Şimdi, Sayın Bakan kendisi de bir milletvekilidir ve kendisinden rica ediyorum; bu hangi milletvekili ise, açıklasın. Çünkü, bütün milletvekilleri zan altındadır. Onun için, bir an önce bunun açıklanmasını istiyorum. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Bir dakika arkadaşlar...

KAMER GENÇ (Tunceli) — İkincisi, yine, olağanüstü hal uygulaması bölgesi içinde olan illere 90 bin kadro ile "Hakkâri'den başladık" diyorlar Sayın Bakan.

Bizim Tunceli İline ne zaman sıra gelecek? Bunu öğrenmek istiyorum.

Bir de, Tunceli İlinde kırsal kesimde yaşayan birçok insan yerinden edilmiştir, yani, göç etmek zorunda kalmıştır. Bu insanlara, devlet ne zaman el uzatacaktır? Bu olağanüstü hal kararnamelerindeki devlete düşen görev ne zaman uygulanacaktır?

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Genç.

Sayın Bakan, sualleri aldınız; hangilerine şifahen cevap vereceksiniz, hangilerine yazılı cevap vereceksiniz; takdir zatı âlinizin, buyurun.

ERTEKİN DURUTÜRK (Isparta) — Sayın Başkan, benim de sorum vardı.

BAŞKAN — Efendim, siz olmadığınız için muameleye koymamıştık.

ERTEKİN DURUTÜRK (Isparta) — Şimdi geldim efendim.

BAŞKAN — Geldinizse muameleye koyarız, okuturuz efendim.

Efendim, Sayın Ertekin Durutürk dışarıda bulunuyorlarmış; emsal teşkil etmemek üzere sorularını muameleye koyuyorum ve okutuyorum :

"Sayın Başkanlığa

Geçen yasama döneminde gündem dışı söz alarak, İçişleri Bakanlığınca kaymakamlıklara, muhtarlıklara ve ziraat odalarına birer yazı göndererek, 3 bin traktörün ithal edildiğini, bunların çok uygun şartlarla çiftçilerimize verileceğini, almak isteyenlerin Beykoz Kaymakamlığına müracaat etmesi lazım geldiğini hatırlatarak, bu traktörlerin kimlere ve ne zaman dağıtılacağını sormuştum. O gün Sayın İçişleri Bakanı adına cevap veren günün Sayın Maliye Bakanı, Bakanlığın büyük bir kalpazanlık şebekesi tarafından aldatıldığını, konunun araştırılacağını, sonucun bildirileceğini söylemiş ve "Bakalım altından kim çıkacak?" demişti.

Aradan yaklaşık 8 aylık bir süre geçti. Bu konuda henüz bir cevap alamadım.

Konu araştırılmış mıdır? Tahkikat tamamlanmış mıdır? Tamamlanmışsa, altından kim çıkmıştır?

2. Kaç belediye başkanı hakkında Bakanlığınızca tahkikat açılmıştır; bunlar hangi partilere mensuptur?

3. Kaç belediye başkanı görevden alınmıştır; bunlar hangi partilere mensuptur? Görevden alınanlardan hangileri göreve geriye dönmüştür?

Bu hususların Sayın Bakandan sorulmasını saygılarımla arz ederim.

Ertekin Durutürk
Isparta"

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bakan.

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (Diyarbakır) — Efendim, Sayın Duduoğlu'nun birinci sorusuna yazılı olarak cevap vereceğim; araştırmam ve rakamların alınması lazım.

İkinci sorusu; "Hatay İlinin iki kasabası ilçe oldu; Payas neden olmuyor?" dediler. Ben, zaman müsait olmadığı için, konuşmamda bu konuya temas edemedim, yoksa bu konuya da temas edecektim.

İlçe olmak için belli şartları içeren ve dosyası tamamlanmış olan kasabaların dosyaları Bakanlığıma intikal ediyor ve bu tamamlanmış dosyalar üzerinden yapılan işlemlerle ilçeler yapılıyor. Ama, hiç dosyası gönderilmeyen, bu ilçe olmuş yerlerden çok daha büyük nüfuslu, çok daha gelişmiş olan kasabalarımız vardır, ilçe olmamıştır. Bir arkadaşımız da sürekli olarak, geçen yıldan beri, hem komisyonda, hem de burada, bana, "Bizim şu kadar nüfuslu kasabamız var, ne zaman ilçe olacak?" diye sorardı; hep aynı şeyi söyledim; "Mücaraatınızı yapın, gelsin" dedim. Eğer, Payas'ımızın da müracaatı varsa, bakacağım. Ki, bizim bu konuda siyasî bir düşüncemiz yoktur. Bizim amacımız, hizmeti vatandaşın ayağına götürmektir. Şartlar uygun, dosyası tekamül etmiş, Bakanlığımıza intikal etmişse, sırası gelince Payas da ilçe olur; bir endişeniz olmasın.

Sayın Hırfanoğlu'nun da iki sorusu vardı; müsaade ederse, bunuda yazılı olarak cevaplandıracağım; polis sayısını ve kaç kaymakam atanacağını soruyor.

Efendim, Sayın Miski'nin de birinci sorusuna yazılı cevap vereceğim.

İkinci sorusu; evlenmek isteyen polis memurlarının eşleriyle ilgili soruşturmayla ilgilidir.

Bu bizim yönetmelik gereğidir. Takdir edersiniz, emniyet hizmetleri, önemli ve kritik bir görevdir. Biz, polisliğe alırken de bu şekilde birtakım süzgeçlerden geçirerek, çok inceleyerek almaktayız. Aynı şekilde, polise eş olacak kişiler hakkında da, bu yönetmeliğe göre böyle bir soruşturma yapılmaktadır. Şu anda bu yönetmeliğin değiştirilmesini düşünmüyoruz.

ÖNER MİSKİ (Hatay) — Sayın Başkan, kişinin kendisi değil, amcası, dedesi gibi kişiler de araştırılacak mı?

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (Diyarbakır) — Belki bir tane istisnadır o. Onu getirin, söylediğiniz kişiyi bana lütfen getirin, ben onu ayrıca inceleyeyim; ama, yönetmeliği şu anda değiştirmeyi düşünmüyoruz. Bunu inceleyeceğim.

Üçüncü sorusu, benim İçişleri Bakanlığımın görev alanıyla ilgili değildir; o bakımdan onu cevaplamıyorum.

ÖNER MİSKİ (Hatay) — Sayın Bakan, Bakanlar Kurulu üyesisiniz...

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (Diyarbakır) — Ama, benim Bakanlığımın bütçesi görüşülüyor; o konulara cevap veriyorum.

Sayın Köse'nin birinci sorusu görevli şehitlerimizle ilgili.

Ben aslında, konuşmamda 1987'de, olağanüstü halin ilan edildiğinden bugüne kadar olanları verdim; ama, diğer kısmı müsadenizle yazılı cevaplandıracağım.

Diğer, bekçi ve APK ile ilgili sorularınıza da yazılı olarak cevap vereceğim.

Sayın Genç, dün gazetede çıkan bir haberle ilgili...

KAMER GENÇ (Tunceli) — Bugün de çıktı...

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (Diyarbakır) — İlk haber dün çıktı; "Avusturya'da, Alman polisiyle Avusturya polisinin müşterek operasyonu sonucu yakalandı" diye. Biz o haberi okur okumaz, İnterpol Daire başkanlığımız teşebbüse geçti; temas halindedir,

bu ismi öğrenmenin gayreti içerisindeyiz; öğrenince de açıklarız. Hemen İnterpolü harekete geçirdik; dün Avusturya ve Almanya ile temas kurdular, cevabı bekliyoruz.

KAMER GENÇ (Tunceli) — Ama, sizin teşkilat diyor ki, "O milletvekilini yakın takibe almıştık zaten."

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (Diyarbakır) — Onu bugün gazetede okudum; onu da ayrıca araştıracağız.

İkinci sorunuz : "Olağanüstü hal bölge kadrolarından Tunceli'ye ne zaman sıra gelecek?"

Demin kürsüden de belirttim, Hakkâri'den başladık ve uygulama başlamıştır, hemen; yani belki yılbaşından sonra Tunceli ve diğer illerimizdeki müracaat eden vatandaşlarımızın tayinlerini yapacağız.

Aynı şekilde, göç edenleri sordunuz.

Biliyorsunuz, son 430 sayılı Kararnamede değişiklik yaptık, "mecburi iskân" yerine kendi rızasıyla ikamet" dedik. Biliyorsunuz, bu konuda, bu vatandaşlardan o sınırlar içerisinde, Olağanüstü hal bölgesi veya dışarıda oturmak isteyenler hakkında gerekli yönetmeliği yayınladık. Bu kararnamenin uygulanmasıyla ilgili ve gerekli destek sağlanacaktır; onların oraya yerleşmesi evinin nakli ve iş temini de dahildir. Zaten o uygulama başlayınca, o üçüncü sorunuzda sorduğunuz kişiler de iş bakımından ona dahildirler efendim.

Niğde Milletvekili Sayın Doğan Baran arkadaşımız, yurt dışına gönderdiğimiz kaymakamların sayısını ve bunlarla ilgili masrafları soruyor.

Buna da yazılı olarak cevap vereceğim.

Sayın Durutürk'ün traktörlerle ilgili sorusu var.

Bizim İller İdaresi Genel Müdürlüğümüz, Emniyet Genel Müdürlüğüne ve ilgili emniyet birimine initikal ettirmiştir; o konu araştırılmaktadır.

İkinci sorunuz : "Kaç belediye başkanı hakkında Bakanlığınızca tahkikat açılmıştır, bunlar hangi partilere mensuptur?"

Onu da söyleyeyim : 26 Mart 1989 sonrası toplam 176 belediye başkanı hakkında tahkikat açılmıştır.

"Kaç belediye başkanı da görevden alınmıştır?" diyorsunuz.

16 belediye başkanı açığa alınmış; 1 belediye başkanının ise, mahkeme kararıyla görevine son verilmiştir.

Açığa alınan belediye başkanlarından 7 tanesi, açığa alınma sebepleri ortadan kalktığı veya Danıştay'dan yürütmeyi durdurma kararı getirdikleri için tekrar görevlerine iade edilmişlerdir.

Teşekkür ediyorum efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

İçişleri Bakanlığı bütçesi üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Bütçenin bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bölümleri okutuyorum :

A — CETVELİ

Prog. Kodu	Açıklama	Bölüm Lira
101	Genel Yönetim ve Destek Hizmetleri BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	675 467 000 000
111	Mahallî İdareler Hizmetleri BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	131 594 000 000
112	Nüfus ve Vatandaşlık Hizmetleri BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	151 327 000 000
113	Sivil Savunma ve Seferberlik Hizmetleri BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	25 300 000 000
900	Hizmet Programlarına Dağıtılamayan Transferler BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	13 228 000 000
	TOPLAM BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	996 916 000 000

İçişleri Bakanlığı bütçesinin bölümleri kabul edilmiştir.

2. — İçişleri Bakanlığı 1989 Malî Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN — İçişleri Bakanlığı, 1989 malî yılı kesinhesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bölümleri okutuyorum :

A — CETVELİ

Prog.	Açıklama	Genel ödenek toplamı	Toplam harcama	İptal edilen ödenek	Ödenek dışı harcama
101	Genel Yönetim ve Destek Hizmetleri BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	203 954 260 160	199 313 193 301	9 939 083 485	5 298 016 626
111	Mahallî İdareler BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	47 855 041 000	47 483 553 922	371 487 078	—
112	Nufus ve Vatandaşlık İşleri BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	45 462 049 770	46 325 024 930	660 002 530	1 522 977 690

Prog.	Açıklama	Genel ödenek toplamı	Toplam harcama	İptal edilen ödenek	Ödenek dışı harcama
113	Sivil Savunma ve Seferberlik Hizmetleri BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	6 087 050 000	6 081 692 888	5 357 112	—
900	Hizmet Programlarına Dağıtılamayan Transferler KABUL — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	4 451 110 838	5 077 061 032	—	625 950 194
	GENEL TOPLAM BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	307 809 511 768	304 280 526 073	10 975 930 205	7 446 944 510

İçişleri Bakanlığının, 1989 malî yılı kesinhesabının bölümleri kabul edilmiştir.

a) Emniyet Genel Müdürlüğü

1. — Emniyet Genel Müdürlüğü 1991 Malî Yılı Bütçesi

BAŞKAN — Bakanlığa bağlı, Emniyet Genel Müdürlüğü bütçesinin bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bölümleri okutuyorum :

A — CETVELİ

Prog. Kodu	Açıklama	Bölüm Lira
101	Genel Yönetim ve Destek Hizmetleri BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	1 234 784 000 000
111	Güvenliği Sağlama ve Düzenleme Hizmetleri BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	2 651 420 000 000
900	Hizmet Programlarına Dağıtılamayan Transferler BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	108 030 000 000
	GENEL TOPLAM BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	3 994 234 000 000

Emniyet Genel Müdürlüğü bütçesinin bölümleri kabul edilmiştir.

2. — Emniyet Genel Müdürlüğü 1989 Malî Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN — Emniyet Genel Müdürlüğünün, 1989 malî yılı kesinhesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bölümleri okutuyorum :

A — CETVELİ

Prog.	Açıklama	Genel ödenek toplamı	Toplam harcama	Ertesi yıla devrolunan ödenek	İptal edilen ödenek	Ödenek dışı harcama
101	Genel Yönetim ve Destek Hizmetleri BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	186 891 699 749	171 661 696 718	—	15 230 003 031	—
111	Güvenliği Sağlama ve Düzenleme Hizmetleri BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	952 784 047 882	1 031 646 634 518	—	305 057 602	79 167 644 238
900	Hizmet Programlarına Dağıtılamayan Transferler BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	45 930 330 338	45 866 366 792	—	63 963 546	—
990	Özel Ödeneklere İlişkin Hizmetlerin Yürütülmesi BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	7 843 266 412	—	7 843 266 412	—	—
	GENEL TOPLAM BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	1 193 449 344 381	1 249 174 698 028	7 843 266 412	15 599 024 179	79 167 644 238

Emniyet Genel Müdürlüğü, 1989 yılı kesinhesabının bölümleri kabul edilmiştir.

b) Jandarma Genel Komutanlığı

1. — Jandarma Genel Komutanlığı 1991 Malî Yılı Bütçesi

BAŞKAN — Bakanlığa bağlı, Jandarma Genel Komutanlığı bütçesinin bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bölümleri okutuyorum :

A — CETVELİ

Prog. Kodu	Açıklama	Bölüm Lira
111	Güvenlik Hizmetleri BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	1 831 953 000 000
900	Hizmet Programlarına Dağıtılamayan Transferler BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	12 500 000 000
	TOPLAM BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	1 844 453 000 000

Jandarma Genel Komutanlığı bütçesinin bölümleri kabul edilmiştir.

2. — Jandarma Genel Komutanlığı 1989 Malî Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN — Jandarma Genel Komutanlığının, 1989 yılı kesinhesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bölümleri okutuyorum :

A — CETVELİ

Prog.	Ödeneğin çeşidi	Genel ödenek toplamı	Toplam harcama	Ertesi yıla devrolunan ödenek	İptal edilen ödenek	Ödenek dışı harcama
111	Güvenlik Hizmetleri	555 827 435 939	558 888 309 583	17 578 562 721	796 436 812	21 435 873 177
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.					
112	Jandarma Genel Komutanlığının Yeniden Teşkilatlanması ve Modernizasonu (RE-MO)	445 974 000	445 974 000	—	—	—
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.					
900	Hizmet Programlarına Dağıtılamayan Transferler	7 000 000 000	6 900 498 502	—	99 501 498	—
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.					
990	Özel Ödeneklere İlişkin Hizmetlerin Yürütülmesi	451 529 847	411 450 200	40 079 647	—	—
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.					
	GENEL TOPLAM	563 724 939 786	566 646 232 285	17 618 642 368	895 938 310	21 435 873 177
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.					

Jandarma Genel Komutanlığının, 1989 yılı kesinhesabı kabul edilmiştir.

c) Sahil Güvenlik Komutanlığı

1. — Sahil Güvenlik Komutanlığı 1991 Malî Yılı Bütçesi

BAŞKAN — Sahil Güvenlik Komutanlığının bütçesinin bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bölümleri okutuyorum :

A — CETVELİ

Prog. Kodu	Açıklama	Bölüm Lira
111	Sahil Güvenlik Hizmetleri	69 963 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	

Prog. Kodu	Açıklama	Bölüm Lira
900	Hizmet Programlarına Dağıtılamayan Transferler BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	600 000 000
	TOPLAM	70 563 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	

Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçesinin bölümleri kabul edilmiştir.

2. — Sahil Güvenlik Komutanlığı 1989 Mali Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN — Sahil Güvenlik Komutanlığının, 1989 yılı kesinhesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bölümleri okutuyorum :

A — CETVELİ

Prog.	Açıklama	Genel ödenek toplamı	Toplam harcama	İptal edilen ödenek	Ödenek dışı harcama
111	Sahil Güvenlik Hizmetleri BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	30 241 510 922	21 095 903 701	9 145 607 221	—
900	Hizmet Programlarına Dağıtılamayan Transferler BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	269 000 000	278 258 588	—	9 258 588
	GENEL TOPLAM BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	30 510 510 922	21 374 162 289	9 145 607 221	9 258 588

Sahil Güvenlik Komutanlığının, 1989 yılı kesinhesabı da kabul edilmiştir.

Böylece, İçişleri Bakanlığının ve bağlı kuruluşlarının 1991 malî yılı bütçesi ile, 1989 malî yılı kesinhesabı kabul edilmiştir.

Hayırlı olmasını temenni ediyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

B) MALİYE VE GÜMRÜK BAKANLIĞI

1. — Maliye ve Gümrük Bakanlığı 1991 Malî Yılı Bütçesi

2. — Maliye ve Gümrük Bakanlığı 1989 Malî Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN — Programımıza göre, Maliye ve Gümrük Bakanlığının bütçesi ve kesinhesabının görüşmelerine başlıyoruz.

Komisyon ve Hükümet yerlerini almışlardır.

Maliye ve Gümrük Bakanlığı bütçesi üzerinde grupları ve şahısları adına söz alan sayın üyelerin isimlerini okuyorum : Gruplar adına; Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubu adına Denizli Milletvekili Sayın Adnan Keskin, Doğru Yol Partisi Grubu adına Manisa Milletvekili Sayın Sümer Oral, Anavatan Partisi Grubu adına Muş Milletvekili Sayın Alaattin Fırat.

Şahısları adına; lehte, Bursa Milletvekili Sayın Mustafa Ertuğrul Ünlü; aleyhte, Sinop Milletvekili Sayın Özer Gürbüz; üzerinde, Manisa Milletvekili Sayın Hasan Zengin söz almışlardır.

İlk konuşmacı, Denizli Milletvekili Sayın Adnan Keskin.

Buyurun Sayın Keskin. (SHP sıralarından alkışlar)

SHP GRUBU ADINA ADNAN KESKİN (Denizli) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubunun, bir yıl süre ile Türkiye'nin ekonomik, malî ve sosyal politikalarını biçimlendiren, kamu gelirlerinin toplanıp, harcanmasının yasal dayanağını oluşturan bütçenin uygulanmasında en büyük etkinliğe sahip Maliye ve Gümrük Bakanlığı bütçesine ilişkin görüşlerini sunacağım. Yüce Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bütçeler, siyasal iktidarların temel tercihlerinin gösterge tablosudur. "Egemenliğin kayıtsız şartsız ulusun olduğu" ilkesine sarsılmaz inançla bağlı olan, emeği en yüce değer kabul eden siyasal iktidarların hazırladıkları bütçelerle; egemenliğin, ulusun olduğu ilkesine, "parmak çoğunluğu bende; değer yargılarına, temel hukuk ve adalet ilkelerine aykırı düşen kararları da alıp uygulamaya hakkım vardır" diye algılayan; emeği, önem verilecek, saygı duyulacak bir değer olarak görmeyen siyasal iktidarların damgasını taşıyan bütçelerin, hedefleri, tercihleri, dengeleri ciddî farklılık taşır.

Emeği en yüce değer kabul eden siyasal iktidarlar için, yatırımları, üretimi artırma, ekonomiyi büyütme, sosyal adaleti yaygınlaştırma, temel hedeftir. Bu hedefe gidişte, kamu maliyesinin sağlıklı bir yapıda olması, temel hizmetlerin en üst düzeyde yürütülmesi, parlamentonun tüm kamu gelir ve giderlerini etkin biçinde denetlemesi, vazgeçilmez ilkedir.

Sermayeyi, sermayedarı ön planda tutan; siyasal tercihlerini bu doğrultuda şekillendiren; emeği, emekçiyi oy günlerinde anımsayan siyasal iktidarlar için, devlet, borç alan, borç ödeyen terbiyeli bir tüccardır. Kamu maliyesi, borç alıp borç ödemenin aracıdır. Yatırım, üretim, ekonominin büyümesi, sosyal adaletin gerçekleşmesi, temel hizmetlerin yürütülmesi, devletin gündeminde yoktur; parlamentonun, gelirlerin ve harcamaların tümünden haberdar olması, denetlemesi, iş bitiriciliğin önünde ciddî bir engeldir.

Özenle vurgulayalım ki, parlamentomuz son yıllarda, birinci şıkta yer alan iktidarların hazırladığı bütçeleri görüşme olanağı bulamamıştır. 1991 yılında da haksızlıkları, ekonominin

sorunlarını büyüten; üretimin unutulduğu, yatırımın unutulduğu, kaynakların ağırlıklı bölümünün, borç ana taksitleri ve faizlerin ödenmesine ayrıldığı; fonlarda toplanan 31 trilyonluk kamu gelirinin, toplanma ve harcanmasını parlamentonun denetiminden kaçıran bir bütçe ile karşı karşıyayız. Bu bütçede, son dokuz yıldır uygulanan politikalar tekrarlanmaktadır. Bu nedenle, 1991 yılı bütçesi de, ANAP İktidarının başarısızlığının başka bir belgesini oluşturacaktır.

Değerli üyeler, Anavatan Partisi iktidarları, Türkiye'nin temel iktisat politikalarında kökten değişiklikler yapıyoruz görüntüsü altında, Türkiye'yi, kısa dönemli konjoktürel gelişmelerin peşine takıp sürüklemiştir. Günübirlik ekonomik politikaların, parlatılmış, cilalanmış tarafı sahneye sürülürken, Türkiye insanına masal anlatma ihmal edilmemiştir. Bir sene yüksek büyüme ön plana çıkarılmış, ekonomideki diğer olumsuzluklar ve dengesizliklerin önemli olmadığı söylenmiş; bir diğer sene, cari işlemler dengesinin fazla vermesi çok önemli gösterilip, diğer dengelerin fazla anlam taşımadığı vurgulanıp, Türkiye'nin dış ödemeler dengesinde sorun kalmadığı ilan edilmiştir. Başarı gibi sunulan politikalarda, olumsuzluklar ortaya çıkınca, tasarruflardaki artış, altyapı yatırımlarındaki hızlanma ya da ihracattaki büyüme gündeme getirilmiştir. Ekonomik denge, ayrı ayrı su geçirmez kompartımanlardan oluşmadığı için, genel dengedeki işleyişin en somut göstergesi olan fiyatlar seviyesinin artış hızı, iktidarın, dikkatleri her yıl bir başka yöne çekme çabalarına rağmen süreklilik kazanmıştır.

Bu dönemin son üç yılında fiyat artış hızı, sürekli yüzde 50'nin üzerinde seyretmiştir. Cumhuriyet tarihinin hiçbir döneminde, çağ atladığı savunulan dönemdeki kadar yüksek ve uzun süreli enflasyon yaşanmamıştır.

Böylesine hızlı enflasyonist süreçte, piyasa mekanizmasının işlediğini söylemek bir aldatmacadır.

ANAP iktidarları hiçbir zaman, ekonomik liberalizmin uygulayıcısı olmamışlar; aksine, sürekli ve tek elden ekonomiye müdahale ederek, vahşi kapitalizme işlerlik kazandırıp, borç batağına girmiş yapının mimarları olmuştur. Türkiye'de yaratılan köksüz ve göz boyayıcı politikalar, bir yandan artan dış bağımlılık ve çalışanların mutlak fakirleşmesi olarak ortaya çıkarken, öbür yandan da kamu ekonomisini hizmet veremeyecek biçimde tahrip etmiştir. Türk ekonomisi, gelişme, büyüme perspektifini ve dinamiklerini yitirmiştir.

Dile getirdiğimiz olumsuz politikalar uygulamaya aktarılırken, gelişme ve kalkınma yolunda Cumhuriyetin geliştirdiği mekanizmalar yok edilmiş; temel kurumlar, ideolojik saplantılar ve siyasal tercihler doğrultusunda yozlaştırılıp, etkisizleştirilmiştir. Bunların başında kamu maliyesi gelmektedir.

Kamu maliyesinde devreye sokulan yöntemler, Türkiye Büyük Millet Meclisinin, gelirlerin toplanması ve harcanmasına ilişkin işlevini güdükleştirmiştir.

Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Maliyeden ayrılarak, egemenliği ulus adına kullanan Parlamentonun yetkisine önemli bir darbe indirilmiştir.

İç ve dış anapara taksitlerinin ödenmesi, bütçe dışında tutulmaktadır. Alınan ve ödenen borçlar, bütçenin temel unsurudur. Türkiye Büyük Millet Meclisi 1986'dan bu yana, bu temel unsuru, görüşüp tartışamıyor; buna yönelik karar oluşturma olanağını yakalayamıyor.

Fon uygulamaları, yetki ve görev gaspının hacmini genişleterek, darbenin şiddetini artırmıştır. Her yıl yenileri devreye sokulan fonlarla küçültülen bütçelerin, kamu ekonomisini temsil etme niteliği zedelenmiştir. Ülkenin kaynakları, trilyonluk fonlarda toplanıp dağıtılacak;

bu fonların neler olduğu, nerelerde toplandığı, nerelere harcandığı Parlamentonun bilgisi dışında kalacak; sonra da egemenliğin kayıtsız şartsız ulusun olduğu, demokrasinin tüm kurul ve kurallarıyla işlediği savunularak, TRT ekranlarında caka satılacak! Borç anapara taksitlerinin, fonlarda biriken 31 trilyon liranın yer almadığı bir bütçeyi görüşen Parlamentonun, kamu gelirlerinin toplanıp harcanmasını ulus adına biçimlendirdiği, kararlaştırdığı söylenebilir mi?

Kullanılışında denetimsizliğin, savurganlık ve keyfiliğin egemen olduğu fon gelirlerinin oluşmasında, vergi gelirleri ağırlık taşımaktadır. Ürününü yok pahasına satan köylülerin; sefalet ücretine çalışan işçilerin; bordro mahkûmu memurların; her gün birisi iflas eden esnafların; siftah etmeden kepenk indiren sanatkârların hak ve keselerinden alınan dolaylı vergilerin oluşturduğu fonların toplanma ve harcanmasını kapsamayan bütçeyi, işçileri, memurların, köylülerin özlem ve yüksünmelerini yansıtan bütçe olarak nitelemek olanaksızdır. Böyle bir bütçenin, ulusun tümünü kavradığı ileri sürülebilir mi? Yoksul halkın, nafakasından keserek ödediği dolaylı vergilerden oluşan fonların yağmalanmasını saptayan Devlet Denetleme Kurulu müfettiş raporlarını, arşivlerin tozlu raflarında beklemeye terk eden bir zihniyetin, kadronun; resmî araç konvoylarıyla cami cami dolaşıp, arkasında dizi dizi nöbet tutan polislerin nezaretinde namaz kılması, gerekli güvenceyi oluşturur mu?

Değerli üyeler, ANAP iktidarları, 1983 yılından bu yana, Türk ekonomisini düzlüğe çıkarıp, insanımızın ekonomik ve sosyal sıkıntılarını azaltacağını öne sürerek, kaynakları toplama ve harcama yetkisi alıyor. Dokuz yıldır geride kalan her yılın sonunda, ekonominin düzlüğe çıkarılması, Türkiye insanını yaşamından bezdiren sıkıntıları sona erdirmek için, yeni önlemler istenilerek 1991 yılına ulaşılmıştır.

1990 yılının sonunda da Türkiye ekonomisi düzlüğe çıkmamış, insanımızın ıstırabı, sıkıntıları azalmamıştır. Sorunlar, sıkıntılar, artarak doruk noktasına ulaşmıştır. Yaygınlaşan sefalet ve işsizlik, askıya alınan temel hizmetler, çığ gibi büyüyen iç ve dış borçlar, duran yatırımlar, azalan üretim, Anavatan Partisi iktidarlarının sabıka dosyasını kabartmıştır. Geçmiş yılların bütçelerine hâkim olan anlayışın egemen olduğu 1991 Malî Yılı Bütçe Kanun Tasarısı da, geniş halk kesimleri için sıkıntı kaynağı olacaktır; işçiyi, memuru, köylüyü, sanatkâr ve esnafı yoksullaştırıp; rant kesimini zenginleştirmek arzusuyla yanıp kavrulan İktidarın alın kiri olarak tarihteki yerini alacaktır.

TRT'yi işgal eden Hükümetin güzel günler vaat eden sözleri masal olarak kalacaktır. 1983 yılından bu yana aynı senaryoları birçok kez seyrettik...

Bütçe tasarısı, ne mevcut gelişmelere ve ne de 1991 yılında yaşanılması kaçınılmaz olan yüksek enflasyona ve 1991 yılının harcama bekleyişlerine uymamaktadır.

Bütçenin resmen deklare edilen, itiraf edilen açığı 21 trilyon lira, 1991 bütçesiyle, reel olarak, 83 trilyonluk bir kaynağın planlandığını gösteriyor. 83 trilyonluk kaynağın 21 trilyonu borç faizlerinin ödenmesine, 13 trilyonu iç ve dış borç anapara taksitlerinin karşılanmasına ayrılmıştır. 83 trilyonluk kaynaktan 34 trilyonluk borç ödenecektir. Başlangıç ödeneklerinin yetersizliği nedeniyle, uygulamada konsolide bütçe açığının 8 - 9 trilyon daha artacağı dikkate alınırsa, işin vahameti daha iyi anlaşılır.

Dile getirdiğimiz açıkları kapamak için, "benden sonrası tufan" zihniyetiyle yeni borçlanmalara gidilecektir. 6,5 trilyona yakın dış; 27,5 trilyona yakın iç borçlanma yapılacak; kamu maliyesinin sırtına 34 trilyon lira tutarında yeni borç kamburu eklenerek, borç batağı daha da büyüyecek, Türkiye'nin 1991 yılının sonunda iç ve dış borçlarının tutarı 180 trilyona ulaşacaktır.

Böylesi bir bütçeyle, açıkları yeni borçlanmalarla kapamaya yönelik yaklaşımlarla, yatırım yapılması, ekonominin sağlıklı işletilmesi, ülkenin kalkınması olanaksızdır.

Değerli milletvekilleri, Türkiye ekonomisi, sağlam kaynaklarla finanse edilmediği, ülkemizde vergi toplama unutulduğu için borca batmıştır. Bütçenin temel gelirleri vergilerdir. Vergi gelirlerini incelediğimizde, ağırlığın, Gelir, Kurumlar ve Katma Değer Vergisinden oluştuğunu görüyoruz.

Uyguladığı politikalarla, gelir dağılımı adaletsizliğini korkutucu boyutlarda büyüten iktidar, teşviklerle, primlerle, kredi kolaylıklarıyla, kamu kaynaklarını emrine sunduğu rant kesim için, Türkiye'yi bir vergi cennetine dönüştürmüştür. Bu kesime tanınan istisnalar, muafiyetler, kamunun vergiden gelen gelir kaynaklarını kuruttuğu için, ortaya çıkan bütçe açıkları nedeniyle iki yakası bir araya gelmeyen kamu maliyesini ayakta tutabilmenin yolu, yoksulun cebine el atmada, borçlanmada bulunmuştur.

Son yıllarda, ücretlilerin dışındakilerin Gelir Vergisi içindeki payı yüzde 36'lardan yüzde 45'lere; ulusal gelirden aldıkları pay, yüzde 71'lerden yüzde 85'lere yükselmiştir. Ücretlilerin millî gelirden aldıkları pay ise, yüzde 28,3'ten yüzde 15'e düşmüş; Gelir Vergisi içindeki payları da yüzde 63,9'dan yüzde 54'e inmiştir.

Vergi adaletsizliğini daha geniş boyutlara ulaştıran bir diğer uygulama da, dolaylı vergilerdir. Anavatan Partisini iktidara geldiği yıllarda, toplam vergi gelirleri içinde yüzde 48 düzeyinde olan dolaylı vergiler, 1990 yılında yüzde 59'lara yükselmiştir. Gelire orantılı olarak alınan dolaysız vergilerin payı ise, 1984'te yüzde 51,6 iken, 1990'da yüzde 41'e inmiştir. Bu tabloya, ağırlıklı bir bölümü geniş halk kitlelerinden, dolaylı vergi gibi toplanan 31 trilyonluk fon gelirlerinin yükü de eklendiğinde, İktidarın zenginin cebine sokmaktan korktuğu ellerini, yoksulun cebinden çıkarmadığı gerçeği daha da açıklık kazanır.

Vergi gelirlerinin üçüncü temel kalemini oluşturan Kurumlar Vergisi, muafiyetler ve istisnalar nedeniyle, çoğu anonim şirketlerde sıfır olmaktadır. Kamuya açıklanan bilançolara göre, 1989 yılında bankaların ortalama vergi yükü yüzde 16,9'dur. Sayıları 20'ye yaklaşan çeşitli vergi istisnalarından yararlanan bazı banka ve firmaların, kârlarıyla ödedikleri Kurumlar Vergisi karşılaştırıldığında, büyük firmaların birçoğunun, emirlerinde çalıştırdıkları ücretliler kadar vergi ödemedikleri görülüyor.

1990 yılında, İstanbul'da 43 921 kurumun ödedikleri ortalama vergi 54 milyon 615 bin lira. 43 bin kuruluşun 18 bini, teşviklerden yararlandığı için hiç vergi ödememiştir. Koç Yatırımın 1989 yılı kârı 17 milyar 182 milyon Türk Lirası, ödediği vergi 652 milyon lira. Garanti Bankasının 1989 yılı kârı 70 milyar 953 milyon lira, ödediği vergi ise sıfırdır. Ege Biracılığın 1989 yılı kârı 6 milyar 517 milyon lira, ödediği vergi ise sıfırdır. BAĞFAŞ Gübrenin 1989 yılı kârı 37 milyar 603 milyon lira, ödediği vergi ise sıfırdır. Bu listeyi uzatmak mümkündür. Sadece, isimleri kamuoyunun bilgisi içerisinde bulunan Peg Profilo, Çelik Halat, Bolu Çimento, Güney Bira, Deva Holding, Santral Holding, Netbank, Metaş, Eczacıbaşı Yatırım, Tuborg, Pınar Un ve Maret gibi firmaların 1989 yılında hiç Kurumlar Vergisi ödemedikleri anımsandığında, yatlarla koylara düzenlenen gezilerin, kurulan sultan sofralarının, Türk Kadınını Güçlendirme Vakfına yapılan bağışların karşılığında neler elde edildiği gün ışığına çıkar. (SHP sıralarından alkışlar)

Asgarî ücretler çalışıp, dört nüfuslu bir aileyi besleyen işçinin gelirinden, yüzde 20 oranında Gelir Vergisi alan, 1,5 - 2 milyar Türk Lirası kazananların bir kuruş ödememesine seyirci

kalan devlet için bu tablo yüz kızartıcıdır, utanç vericidir. İşin, Türkiye ekonomisini felç eden yönü, vergi almadan vazgeçilirken, harcamalardan kısıntıya yaklaşılmamasıdır. Harcamaları kat kat artıran aile efradının, yandaşlarının, destekçilerinin katıldığı tantanalı dış geziler, gösterişli merasimler düzenleniyor, garajlardaki arabaların, havaalanlarındaki uçakların sayısını artıran harcamalar yapılıyor; Cumhurbaşkanının ödeneği ise 7 milyardan 33 milyar liraya çıkarılıyor.

Türkiye ekonomisi böyle bir rahatsızlığı bünyesinde taşıyor. Kanser virüsünün insan vücudunu kemirmesi gibi, borçların ekonomiyi tahrip ettiği bir ortamda yatırım yapılamaz, kalkınma gerçekleştirilemez, sosyal patlamaların potansiyel tehlikesini oluşturan işsizlik azalmaz.

ANAP İktidarları, vergi kaynaklarını daraltmakla yetinmemiş, daralttığı kaynaklardan vergi toplamayı da savsaklamıştır. Tahakkuk eden vergilerin büyükçe bir bölümü toplanmamaktadır; vergi denetimleri şekilcilikten öteye gitmemekte, İktidara karşı duranları sindirme, yok etme silahı olarak kullanılmaktadır.

TUFAN DOĞU (Muğla) — Her gün bakallara gidiyorlar!

ADNAN KESKİN (Devamla) — Bu savımızın kanıtını, bir yazarımızın son günlerde yayınladığı kitapta yer alan savlar oluşturmaktadır.

Değerli milletvekilleri, 1991 malî yılı bütçe tasarısı, gelir dağılımı ve vergi adaletsizliğini daha da artırıcı bir anlayışla hazırlanmıştır. Tasarıda, vergi gelirlerinde yüzde 56'lık bir artış öngörülüyor. Yüksek gelir düzeyindeki kesimlerin ödedikleri gelir ve servet vergilerinde yüzde 50'lik bir artış öngörülürken, mal ve hizmetlerden alınan vergilerde yüzde 60'lık, dış ticaretten alınan vergilerde yüzde 62'lik bir artış düşünülüyor. Katma Değer Vergisi yüzde 64,7 ve Akaryakıt Tüketim Vergisi de yüzde 111 oranında yükseltiliyor. Buna karşılık, Kurumlar Vergisinde ise yüzde 43'lük bir artış arzulanıyor. Vurgulanan vergi artış oranlarına göre 1991 yılı bütçe tasarısıyla 69 trilyon 950 milyar lira vergi gelirinin toplanması hedeflenmiştir. Bu meblağın 25 trilyon 450 milyar lirasını Gelirler Vergisi, 19 trilyon 120 milyar lirasını Katma Değer Vergisi ve 6 trilyon 650 milyar lirasını da Kurumlar Vergisi oluşturmaktadır.

Serveti, büyük kazançları vergilendiren Kurumlar Vergisi rakamının gülünçlüğünü takdirlerinize sunuyorum. Zenginin de, yoksulun da eşit oranda ödediği Katma Değer Vergisiyle, ağırlığını işçinin, memurun ödediği Gelir Vergisinin toplamının onda biri oranında Kurumlar Vergisinin alınması hak mıdır? Oy zamanı bayrak yapılan, slogan olarak kullanılan orta direk böyle mi korunacaktır? Geçmiş yıllarda eğitimsiz, sağlıksız, karnı aç, sırtı açık bırakılan halka, "Sıkın kemerleri, kurtuluş yakın" dediniz; ama para sahiplerine, "Gevşetin kemerleri, banka cüzdanlarındaki rakamları devri iktidarımızda şişirebildiğiniz kadar şişirin" diye talimat verip, istekleri doğrultusunda hukukî ve ekonomik düzenlemeler yaptınız! Yetmedi mi bu halka yapılanlar?..

Ulusal gelirden aldıkları paylarını küçültüp, ödedikleri vergileri artırdığınız halkın, yaşamını sürdürebilmek için, yemesinden, içmesinden, eğlencesinden, sağlığından, barınmasından yaptığı özveriler de yeterli olmamaya başladı! Köylüler üretim araçlarını, traktörünü, sabanını; işçiler ve memurlar, analarının, babalarının eşlerine evlilik hediyesi olarak verdikleri armağanları satarak ayakta durmaya çalışıyorlar.

Finansmanı, adaletsizliklerle sağlanan bütçeden yapılacak harcamaları incelediğimizde, vergi yüküne en düşük oranda katılan kesimin, pastadan en büyük payı aldığını görüyoruz. Bu pay, 21 trilyonu bulan faiz ödemelerinden oluşuyor. Borç faiz ödemeleri bütçenin kanını emmektedir. Bu yapı, bu dengesizlik, ülke insanının birbirinden farklılaşmasına neden oluyor.

Günümüz Türkiyesinde, kuş sütünün eksik olmadığı sofra düzenlerle; kilo ile yakacak, sayıyla zeytin alanlar, kasabın yolunu unutanlar, simit alamadığı için intihar edenler, yakacak odun bulamadığı için camiden sanduka çalanlar, karnını doyurabilmek için tenini, organını satanlar yan yana yaşıyorlar. Ülkenin Başbakanı da, "kendi bahçesindeki ağacı görmeyip başkasının bahçesindeki çöple uğraşanlar gibi", yabancı ülkelerdeki açlık üzerine nutuk düzüp, Türkiye'nin çağ atladığını ileri sürerek, durumun ciddiyetinden habersiz ve sorumluluk duygusundan yoksun olduğunu Parlamentoda tescil ediyor.

Sayın Başbakan, bırakınız insanımızın çağ atlamasını, aç bıraktığınız insanlarımız, hendekten atlamaya yetecek gücü bulamıyorlar. (SHP sıralarından alkışlar)

Sayın üyeler...

ADİL KÜÇÜK (Konya) — Gözlerimizi yaşarttın (!..)

ADNAN KESKİN (Devamla) — Ağlama. O kadar duygulu olsaydın, bunlar olurken karşısına çıkardın. Nerede o duygu sizde? Nerede o kafa, nerede o duygu sizde?

ADİL KÜÇÜK (Konya) — Bu söylediklerinde biraz hakikat payı olsa...

BAŞKAN — Sayın Keskin, lütfen...

ADNAN KESKİN (Devamla) — Bunlara seyirci kalacaksın; ben bunları şimdi söyleyince üzüleceksiniz, nasırınıza basılmış gibi ayağa kalkacaksınız! Hocam, size yakışmıyor bu... (SHP sıralarından alkışlar)

İnsanımız, özellikle memurlarımız, bütçe yılı başlarında, sorunlarına yeni bütçenin çözüm getireceği umuduyla yaşamaya başlarlar. Siyasal iktidar sözcülerinin boy aynasına çevirdikleri TRT'nin ekran ve mikrofonlarında çizdikleri pembe tabloların aksine, insanımız sıkıntılıdır. Yaşamdan bezdiren ekonomik ve siyasal sıkıntıların altında ezilmektedir. Yalnız okuması, yazması, mesleği olmayanlar değil, üniversite diploması, meslek sahibi olanlar da işsiz dolaşmaktadır. Sorunu çözmekle yükümlü iktidar, işsizliğin tanımını, tarifini değiştirerek, soruna çözüm arayışı içindedir. Tanımları, tarifleri de değiştirerek rakamlar artırılıp eksiltilebilir ama, sosyal realite ters yüz edilemez. Anadolu'nun dört bir yanını örümcek ağı gibi saran, kahvelerde boş oturma gerçeği ortadan kaldırılamaz. Üniversiteyi bitirdiği halde, ailesinden harçlık almanın ezikliğiyle, kapı kapı dolaşıp, iş arayan gencin sorununu çözmez.

Hükümetin varlığını unuttuğu tarım sektörü, en sorunlu kesimdir. Çiftçinin sendikası, örgütü yoktur; ürününü değerlendirebileceği, güvenebileceği dayanışma, yardımlaşma kurumlarından yoksundur. Ürünü elinden çıktıktan kısa bir süre sonra, fiyatı bir misli artar. Gübrenin, ilacın, tohumluğun fiyatlarını belirleme etkinliğinden yoksundur. Girdilerin fiyatları, ürün fiyatlarının çok üzerinde oluşur. Ürünlerini satarken, geçen yılın fiyatları düzeyinde para alırlar. Girdileri alırken, bir yıl önce ödediği paranın 2 - 3 misli para öderler. Ürün teslim ederken, binbir meşakkat ve eziyet içinde, kuyruklarda bekleşirler, peşin para alamazlar. Alacaklarına işlemeyen faiz, borçlarında katlamalı yürür. Borç gelmiş dayanmışsa kapıya, ödenmesi onurdur, namustur onun için; bankaya koşar.

İmtiyazlı kişilere, siyasî gücü olanlara arkasını dayayıp trilyonları aldıktan sonra "gücüm yok" diyenlerin borçlarını unutan, ya da yüzde 5 faizle donduran Ziraat Bankası, yoksul köylüler gündeme geldiğinde, kaynağını korumada şahin kesilir. Kefil, kefalet, ipotek ister. Tarlasının tapusu yoktur, ipotek veremez. Türkiye'yi çağ atlattığını savunan iş bitirici kadronun içinde olmadığından, itibarı da yoktur, kefil bulamaz. Ziraat Bankasının 1 trilyonluk kredilerini batıranlar, banka müdürlerinin odalarında çay, kahve içerek sohbet ederken, kefil bula-

mayan, ipotek gösteremeyen köylümüz, banka kapısından geri çevrilir. Soluğu tüccarda ya da tefecide alır. Tüccarı ikna edebilirse, düşük bedelle, gelecek yılın ürününü satar. Tüccardan da eli boş dönerse, tefeciye başvurup yüzde yüzün üzerinde faizle borç para teminine çalışır. Hastalanırsa, parasızlıktan doktora gidemez, ilaç alamaz; yakı yakarak, kekik suyu içerek, atadan kalma yöntemlerle iyileşmeye çaba gösterir. Ciddî bir rahatsızlığın pençesine düşmüşse, örneğin kalbinden rahatsızsa, çitini çubuğunu satsa hastane giderlerini karşılayamayacağından, ölümü bekler. İş bitirici iktidar, eğitimi de zenginlerin emrine sunmak için paralı hale getirdiğinden, oğlunu, kızını okutamaz, neslini devam ettirecek insanların karanlıkta kalışlarını üzüntüyle seyreder. Gelecek yılda ürünün bol olacağını, değeri pahasına satacağını, pahalılığın azalacağını düşünerek avunmaya çalışır. Dokuz yıldır, gelecek yılın iyi olacağına yönelik arzuları gerçekleşmemiştir.

İktidar, tarımı verimsiz bir alan olarak görüp, gözden çıkardığından, tarım politikalarını değiştirmeden uygulayagelmiştir. Verimliliği artıran, üretim maliyetlerini azaltan önlemleri devreye sokmayı unutup, köylüleri, pahalılığın sorumlusu ilan ederek, tarım ürünlerine gümrük kapılarını açmıştır.

Bugün Türkiye'de çeltik üreticisinin elinde çeltik bekliyor, ithal pirinç tüketiliyor; Antalya yöresinde muz ağaçları sökülüyor, manavlar ithal muzun işgalinde...

Ayçiçeği üreticileri yok pahasına ayçiçeğini satarken, fabrikalarda ithal malı hamyağ kullanılıyor...

Maliyet bedeli altında para ödendiğinden, pancar üretim sahaları daralırken, bakkallar ithal şeker satıyor.

Binbir meşakkatle, masrafla yetiştirilen elmalar, ağaçların altında müşteri beklerken, iktidar iç politikada prestij sağlamak için, savaş çığırtkanlığı yapıyor.

Hayvan üreticileri, bir hayvan satıp beş torba yem alabilmek için çırpınıyorlar, iş bilir kadrolar, soğuk hava depolarında yıllanmış hormonlu etleri, yurda sokmanın gayretlerini sergiliyor...

Buğday üreticileri, kepek fiyatına ürün satabilmek için ofis şubelerinin önünde kuyrukta bekleşirken, toprak altına gömülmüş ithal buğdaylar çürümeyi bekliyor.

Geçimini sağlayamayan köylüler, evini yurdunu satıp coğrafyasını terk ederek, akın akın şehirlere göç edip, kentlerin çevresinde yeni varoşlar oluşturuyorlar.

Çiftçilerimizin içinde bulunduğu açmazın sorumlusu, Anavatan Partisi iktidarlarıdır. Batık kredilere Ziraat Bankası kaynaklarından 1 trilyon lira tahsis edip, kamu kaynaklarının hayalî ihracatçılarca yağmalanmasına seyirci kalan iktidar, kaynak kıtlığını gerekçe göstererek, önce sübvansiyonları kaldırdı; arkasından, destekleme alımları kapsamındaki ürün sayısını 22'den 9'a düşürüp, kredi faizlerini artırdı. Yönetiminden elini çekmediği üretici birliklerini, bünye içi alıma zorlayarak, reeskont kredilerini kesti. Köylülerin ürününü alıp, aylarca parasını ödemedi. Kendi yarattığı ve dokuz yıldır aşağıya çekemediği, çekmediği enflasyonun, hayat pahalılığının suçlusu olarak köylüleri ilan edip, gümrük kapılarını yol geçen hanı gibi açarak, çikita muzundan pirincine, kaz ciğerinden köpek mamasına kadar ne varsa yurda sokturdu.

Geçmiş yıllarda sorunlarına sırt dönülen, serzenişlerine kulak tıkanılan üretici köylülerin geleceğe umutla bakmalarını sağlayacak önlemler, yatırım harcamalarının yüzde 22'den yüzde 14'e düşürüldüğü 1991 malî yılı bütçe tasarısında da yoktur. Üretici köylülerimizin 1991 yılı beklentileri de, gerçekleşmeyen hayal olarak kalacaktır.

Sattıklarının yerine yenisini bir kat fazla fiyatla satın alan, yetersiz plasman ve yükselen faizler nedeniyle kredi kullanım imkânları daralan, hizmet sundukları düşük gelir grubundaki

müşterilerinin, borçlarını ödememeleri nedeniyle sermayelerini silip süpürdüğü esnafımızın sağlık sorunları bile güvenilir bir çözüme kavuşturulmamıştır. Ülkenin dört bir yanında, binlerce esnafımız iflas ettiği ya da sermayesini tükettiği için, işyerlerini kapatarak işsizler ordusuna katılmaktadır. Toplumumuzun istikrar unsuru olan esnaf, ândan tedirgin, gelecekten kuşkulu yaşantı sürmektedir. Ekonomide genel durgunluğun, geniş halk kesitlerinde yarattığı yoksulluğun amansız bir biçimde etkilediği sanatkârların çoğu, çoğu gün siftah etmeden kepenk indiriyorlar. Geçen yılın bütçelerinde Katma Değer Vergisi toplamanın aracı Gelir Vergisinin kaynağı olarak görülen esnaf ve sanatkârlarımızın sorunlarına 1991 Malî Yılı Bütçe Tasarısı da bir çözüm getirmemektedir.

Değerli milletvekilleri, bütçenin komisyona sunulmasının düş kırıklığına uğrattığı bir diğer toplum kesimi de, memurlardır. Bütçe tasarısı, maaş, sosyal yardım, tazminat ve ödenekleri birbirinden farklı düzenlemelere tabi yaklaşık 1,5 milyon memurla, 6 milyon emeklinin umutlarını karartmıştır. Ağırlıklı bölümü yoksulluk sınırının altında maaş alan memurlarımız, aileleriyle birlikte 6 milyonluk bir nüfus kesitini oluşturmaktadırlar. Bu kesime, 1980 - 1988 yılları arasında ödenen reel ücretler, yüzde 51,2 oranında gerilemiştir. 1989 yılında yapılan artışlarla bu durum bir ölçüde düzeltilmişse de, 1980 düzeyine gelinememiştir. 1989 yılında yapılan maaş artışları, devlet memurları için gelir transferi değil, dönemi yeni baştan yaşamak olmaktadır. Kamu kesimine ödenen reel ücretler, 1980 - 1990 yılları arasında yüzde 14,5 oranında gerilemiştir. Kamuoyu Araştırmaları Merkezinin 27 yerleşim biriminde 1 954 memurun katılımıyla yaptığı araştırmanın sonucuna göre, memur ve emekliler sefilleri oynamaktadırlar. Durumlarının facia haline geldiği saptanmıştır. Çoğunun gırtlağa kadar borçlu olduğu, maaşlarla ancak beslenme ve konut kredileri giderlerini karşılayabildikleri anlaşılmıştır. Durumundan memnun olmayanların oranı yüzde 91'dir. Memurların yüzde 75'i borçlu, yüzde 74'ü ise normal beslenmemektedir. Yüzde 88'i maaşlarıyla ihtiyaçlarını karşılayamadıklarını bildirmektedir. Okumayı, gezmeyi, eğlenmeyi çoktan unuttuklarını hatırlatıyorlar.

Yüzde 91'inin durumlarından memnun olmayan memurlarımıza, Türkiye ekonomisinin büyüdüğünü, ulusal gelirinin arttığını savunan iktidar, yüzde 20'lik maaş artışını yeterli görüyor.

Ulusal gelirin arttığına, ekonominin büyüdüğüne ilişkin savlar doğruysa, büyüyen pastadan memurların hissesi niçin verilmiyor? Niçin memurların alım gücü, 1980'li yıllara göre yüzde 15 oranında azaltılıyor? "Kaynak yok" diyemezsiniz. İç ve dış borçların faizleri gündeme geldiğinde 21 trilyonu buluyorsunuz; ulusal gelirin yüzde 55'ini alanların, 6 trilyon lira Kurumlar Vergisi ödemelerini sağlayacak istisna ve muafiyetleri uygulamaya aktarıyorsunuz; memur gündeme gelince, kaynak yetersizliğini hatırlıyorsunuz. Toplanmayan vergilerden, ulusça ürettiğimiz pastanın en büyük dilimini bir avuç insanın emrine sunan politikalardan, eşi dostu zengin etmenin karşılığında yapılan borçlardan memurlar mı sorumlu? Yoksa, Çankaya sırtlarından komut verenleri, Nirvana Yatlarında gezdirenlerden mi korkuyorsunuz?

Gözleriniz, memurların perişanlığını görmediğinden; kulaklarınız, ıstırap dolu seslerini duymadığınızdan olacak ki, bir de zorunlu tasarruf yutturmacasını devreye sokarak, memur ve işçilerin sırtlarından yeni yongalar kaldırıyorsunuz; açlıkla pençeleşen insanlardan, 1988 yılından bu yana, "zorunlu tasarruf" ismi altında para kesiyorsunuz.

Hayat pahalılığının yüzde 90'lara, banka faizlerin yüzde 85'lere çıktığı dönemlerde, memurlardan, işçilerden kestiğiniz paralara, yüzde 40 faiz taksidi ödeyerek, "sus payı" dağıtıyorsunuz.

2,5 trilyona yaklaşan zorunlu tasarruf kesintileri nerede? Hangi hesapta toplanıyor? Kim bu paraları kullanıyor? Ne kadar gelir getirdi? Var mı hesabını verebilecek bir iktidar mensubu.

Memurların aldıkları maaşlar, para biriktirmelerine elverişli düzeyde mi ki, Anayasaya aykırı olarak, sırtlarına zorunlu tasarruf angaryasını yüklüyorsunuz? Karnını doyuramayan, sabah okula giden çocuğuna harçlık veremeyen, yeni giysileri unutan, bayramların gelişinden korkan insanlardan, irade dışı kesilen parayı, hiçbir gerekçe haklı kılmaz, hiçbir yasa hukukilik kazandırmaz.

İktidara geldiğiniz 1983 yılından bu yana, temel gıda maddelerinin fiyatlarında 50 kat artış olurken, maaşları 19 kat artırdınız. Memurların tasarruf yapabileceklerini düşünüp, kabul ediyorsunuz da, 1,5 - 2 milyar kazanç sağlayanların vergi ödeyebilecekleri gerçeğine niçin gözlerinizi kapatıyorsunuz?

Maaşlarda öngördüğünüz yüzde 20'lik artışı uygulamaya aktarmadan, Katma Değer Vergisi oranlarını artırarak, silip süpürdünüz. Bir elinizle verdiğinizi, öbür elinizle geri aldınız.

Dokuz yıllık ANAP iktidarları döneminde, ülkemizde emeklilerin yaşadığı unutulmuştur. Değişik ülkelerde yaşayıp, farklı hayat şartlarıyla mücadele ediyorlarmışcasına, üç ayrı hukukî statüye tabi tutulan emekliler, ölümü kurtuluş olarak beklemektedirler. Kuru ekmek bedelini karşılayamayacak maaşla, bir ay geçinme sihirbazlığını sergileyen bu insanların Türkiye'de yaşadığını ne zaman hatırlayacaksınız?

Gün başı, işverenlere altın madalya sunan İktidar mensupları, emeklilerin sorunlarına ne zaman eğileceklerdir? İnsanı canından bezdiren enflasyonun, pahalılığın, emekli maaşlarını silip süpürdüğünün anlaşılması için, emeklilerin sokağa dökülmesi mi beklenmektedir?

Siz de biliyorsunuz yarattığınız haksızlığı adaletsizliği. Onun bilincinde olduğunuz için, memurların örgütlenmesini engelliyorsunuz. Birey birey kafalarına vurup, ağızlarından lokmalarını aldıklarınızın, örgütlü güç olarak karşınıza çıkmalarından korkuyorsunuz. Korktuğunuz için, bir yandan demokrasi nutku sıkıp, öbür yandan acınacak hallerini dile getiren memurları karakollara sürüklüyorsunuz. Tarihin hiçbir döneminde, haksızlığı, adaletsizliği kendisine ilke edinen iktidarlar, zorla, baskıyla işbaşında kalamamıştır. Ülkemizde de bu böyle olacaktır. Dokuz yıldır halk için zulüm kaynağı olan ANAP İktidarı çekip gidecek, halkın da yüzü gülecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Anavatan Partisi iktidarlarının, yatırımı, üretimi dışlayan; incelemeye, araştırmaya dayanmadan, ne götürüp getireceği saptanmadan, her alanı yabancı sermayeye açan, ülke pazarını yabancılara sunan politikalarının olumsuzluklarından en fazla nasibini alan Türk tütüncülüğü ve Türk tütün sanayii olmuştur. İç pazar ve tütün sanayii, iktidarın gözbebeği yabancı tröstlere sunulmuştur. Çoğu Amerika Birleşik Devletleri kökenli, çok uluslu sigara tekelleri, Türk tütününü önce Avrupa pazarlarından kovdular. İkinci Dünya Savaşına değin, Avrupa'da tüketilen sigaralarda, Türk tütününün payı yüzde 90'dı; İkinci Dünya Savaşı yıllarında, Avrupa'ya sürülen Amerika Birleşik Devletleri menşeli sigaralarla, Avrupa insanında geriye dönülmeyecek tüketici alışkanlıkları yaratılıp, 1979'a gelindiğinde, Şark tipi tütünün dünya pazarındaki payı yüzde 16'ya düşürüldü. Yasal yollardan tütün tekellerine açılamayan Türkiye pazarı, yasa dışı yollardan açılmanın gerekli kıldığı masraflara ve özveriye katlanılacak büyüklükteydi. 1970'li yıllarda Türkiye'ye Marlboro, Pall-Mall, Kent gibi yabancı marka sigaralar kaçak yollardan girmeye başladı. Zamanla, Türkiye'de kaçak sigara tüketimi 200 milyon pakete ulaştı. Dış güçler, iç yandaşlar bulmakta gecikmediler. Sokakta sigara satan çocuklar yakalanıp hapse atılırken, yurt içine sigara sokan armatörler, TIR filosu sahipleri haksız kârlarını sürdürüyorlardı. Sigara ithaline izin verildiği yıldan, on - onbir yıl önce, bazı büyük

firmaların, Türkiye'de, yabancı firmalarla ortaklaşa sigara üretmek için anlaştıkları dikkate alınırsa, senaryonun uygulanmasındaki yöntemin rafineliği ve inceliği daha iyi kavranır.

Kaçakçılıkla tüketicide alışkanlık yaratma operasyonunun ikinci perdesi, 1984 yılında, devletin, kaçakçıların yerini alarak sigara ithaline başlamasıyla açılır. İlk adım, gümrük kapıları yabancı sigaralara açılarak atılmıştır. İktidar sözcüleri, "Kaçakçıların ceplerine giden paraları Toplu Konut Fonuna aktararak yurttaşlarımızı konuta kavuşturacağız" sloganını kalkan yaparak yola koyulmuşlardır.

Sigara ithalinin serbest bırakılmasının, Türk tütüncülüğüne ve Türk tütün sanayiine darbe indireceğini ileri sürenleri, sigara ithalatının korkulacak boyutlarda olmadığını, yabancı sigaraların üretiminde kullanılan Virginia ve Burley tipi tütünleri Türkiye'de yetiştirmek için başlanılan deneme üretiminden olumlu sonuçlar alındığını, birkaç yıl içerisinde devreye sokulacak yeni sigara fabrikalarında, ithal sigaranın kalitesinde sigara üretileceğini, ithalatın da kısa bir zaman diliminden sonra kendiliğinden duracağını ileri sürerek yanıtlamışlardır.

Türkiye'nin geniş pazarını ele geçirme özlemiyle kavrulan yabancı sigara tröstleri, yaygın bir reklam kampanyasıyla işe başladılar. Sokakları, caddeleri, vitrinleri şehir girişlerindeki duvarları, at koşturan kovboyla, sigara paketlerinin resimlerini içeren afişlerle süslediler. Ağzı laf yapan binlerce propagandisti Anadolu'nun en ücra köşelerine salarak, Türk tütününden yapılan sigaraların sağlığa zararı; çekici ambalajlı yabancı sigaraların faziletleri üzerine övgüler döktürüldü, girişimler sergilendi. Günlük yayın organlarına sayfa sayfa ilan vererek, sigara tiryakilerinin damak ve dudak zevkini etkileme gayretine girdiler. Çabalar, ürün vermede gecikmedi. Türkiye'nin yabancı sigara ithal etmesine olanak veren iznin kotarıldığı 1984 yılında 2,4 bin ton olan yabancı sigara tüketimi, altı yılda 15 bin tona ulaştı. Bu rakam, gümrük kapılarında, havayollarında satılan yabancı sigaralarla kaçak sigaraları içermemektedir.

Yılda 60 bin ton filtreli sigara tüketilen Türkiye iç pazarının üçte biri elden çıkmıştır. 1983 yılından bu yana, Tekel ürünlerinde nicelik ve nitelik düşüşü başlamıştır. Gelişmiş teknolojileri kullanacak yeni fabrikalar devreye sokulmadığı gibi, kurulu fabrikaların modernize edilmesi de unutulmuştur. Sigara fabrikası yapılmak üzere temeli atılan binalar, tütün deposu olarak kullanılmaya başlanmıştır. İktidar, gümrük kapılarını açıp, yabancı sigara tröstlerinin iç pazara hâkim olmalarını gerçekleştirirken, ülkemizdeki tütün üretimini azaltacak politikaları devreye sokmayı da ihmal etmemiştir.

Üretim ve pazarlanması, ülke ve ulusların siyasal, sosyal ve ekonomik yapıları açısından önemli etkinliğe sahip olan tütün üretiminde, üreticilerin kapsamlı bir destekle korunması zorunludur. Tütün, yetiştirme ve bakım dönemlerinde her türlü dış etkene duyarlıdır. Üretim tekniği ve ekolojik koşulları bakımından diğer tarımsal ürünlerden önemli farklılıklar taşır. Tüketimindeki tek yanlılık da, ürün değerlendirilmesinde ayrı bir özeni gerektirir. Tütünün, aile tarımına dayalı bir üretim biçimi vardır. Bir ailenin tüm bireylerinin emeğine açık olduğundan, geniş bir iş alanı yaratır. Üretimine elverişli toprakların en elverişli biçimde değerlendirilmesine imkân sağlar.

Tütün alım fiyatlarının, tüm bu unsurları kapsayacak biçimde saptanması gerekir. Kaliteyi yükseltme ve elverişli topraklara kaydırma savları, düşük alım fiyatı uygulamalarını haklı kılmaz. Son yıllarda uygulanan fiyat ve alım politikaları, yabancı sigara tröstlerine, üretimi azalmış, tütün sanayii çökmüş, pazarı geniş bir Türkiye sunmayı amaçlayan özlemlerin somuta

yansımasıdır. Zamanında ödenmeyen krediler sonunda, gecikerek açılan kampanyalarda, maliyet fiyatına yakın baş fiyat uygulamaları, gradlar arası büyük farklılık nedeniyle maliyetin altında oluşan ortalama fiyat, kampanyanın açılışından uzunca bir süre sonra ürün teslim alma işlemlerinin yürütülmesi, ürün bedellerinin geciktirilerek ödenmesi, alımlarda iştahsız davranılarak, üreticiyi tüccarın kucağına itme gayretleri, tüccara satılan ürün bedellerinin tahsil edilmemesine seyirci kalan yaklaşımlar, üreticileri tütün yetiştirmekten vazgeçiren temel çarpıklıklar olarak sürüp gitmektedir.

Sigara tekelleri, tekellerin en acımasızıdır. Onlara elini veren, kolunu da kaptırır. Uygulamanın ortaya çıkardığı bu doğru, Türkiye açısından da değişmemiştir. 1990 yılında Türk tütüncülüğü ve Türk tütün sanayiinin geldiği durum, dehşet verecek kadar kötüdür. Tekelin fabrikaları, verimlilik ömrünü yitirmiştir. Yeni fabrikaların devreye sokulması bir yana, Tekeli özelleştirerek tümüyle elden çıkarma arzularını gerçekleştirmeye yönelik kamuoyu oluşturma çalışmaları yürütülüyor.

İthal edilen sigara karşılığı ödenen döviz tutarı, tütün ihracatından elde edilen dövizin üstündedir. Sayıları 450 bini bulan tütün üreticileriyle, üretim, işleme, bakım, fabrikasyon ve pazarlama aşamalarında çalışan 3 milyon insan, işini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Değerli milletvekilleri, Türk ekonomisi, ANAP iktidarları tarafından uygulanan yanlış ve yetersiz iktisat politikaları sonucu, özellikle 1987, 1988, 1989 ve 1990 yıllarında tam bir çelişki içinde uygulanmaya çalışılan hem arz yönlü politikalar, hem talep yönlü önlemlerle hızla büyütülen kamu açıklarının etkisiyle, 1990 yılında tekrar bir istikrar politikaları uygulama sürecine sokulmuştur. 1989'un ikinci yarısıyla 1990'ın ilk yarısında yaşanan yüksek konjonktür, tamamen iç ve dış kaynaklarla iç talebin şişirilmesi, pompalanması şeklinde yaratılmış bir sahte refah dönemi olmuştur. Kaynakları ve tasarrufları büyümeyen Türk ekonomisinde, kamu açıkları ve borçlanma artırılarak yaratılan gelir artımıyla kısa vadeli dış kaynak ve borç kullanımı sonucu yaratılan fiktif döviz bolluğu, son dört yılda yüksek enflasyonun en temel nedeni olurken, ekonominin rasyonalize ve stabilize edilmesi için gerekli tüm ekonomik önlemlerin alınmasını önlemiştir.

Körfez krizi öncesi ihracat durmuştu. İç talebe dayalı dayanıklı tüketim mallarına bağlı sanayi üretimi tıkanmaya başlamıştı. Tüketici bazında enflasyon yüzde 55 düzeyine takılmış kalmıştı. Konsolide bütçe açığı 15 - 16 trilyona merdiven dayamıştı. İthalat, iç ve spekülatif talebin baskısı sonucu hızla büyümekteydi. Dış ticaret açığının 8 milyar dolara yaklaşacağı bekleniyor, ekonominin finansmanı için 8 - 9 milyar dolar dış kaynak kullanmak gerekiyordu. Özel ve kamu kesimi yatırımları yavaşlayıp reel olarak gerilemekteydi. İnşaat sektöründe yatırım talepleri yüzde 20 oranında azalmış, çimento tüketimi gerilemişti.

Türk ekonomisi bu gelişmeleri yaşarken, ağustos ayında Körfez krizi patlak verdi. 1991 yılı bütçesi hazırlanırken bütün bu olumsuz gelişmeler unutulmuş, Körfez krizinin ve sonuçlarının 1991 yılında getireceği devasa sorunlar yokmuş gibi düşünülerek hareket edilmiştir. İktidar, ya bilmediği, anlamadığı için tutarsız ve gerçeklere aykırı düşen bütçe yapmıştır ya da ekonomik krizi görüyor, Körfez krizinin getireceği yükü biliyor; ancak, çaresizliğinden ve yetersizliğinden dolayı önlem almıyor ve bunları halka açıklamıyor. Her iki hal de Türkiye için kötü sonuçlar doğuracak gelişmelere yol açacaktır.

Bütçe tasarısında 1991 yılı için öngörülen 5,9 oranındaki büyüme gerçekçi değildir. Gerek ekonomide giderek kriz haline gelen gelişmeler, gerek Körfez krizinin etkisi, gerekse 1990 yılının yüksek konjonktrünün baskısı, 1991 yılında yüzde 2 - 3 düzeyinde bir büyümeye imkân

vermektedir. Kamu açıklarını düşürmek, iç talebin baskısını hafifletmek ve Körfez krizinin etkisi sonucu 1991'de yüzde 20 oranlarında azalması beklenen mal ve hizmet satışlarından dolayı da büyüme, tasarıda saptanılan oranda sağlanamayacaktır.

1991 yılında ihracatın 14 milyar 100 milyon dolar düzeyinde gerçekleşeceğine ilişkin yaklaşım da sağlıklı değildir. Son günlerde Dünya Bankası, 1991 yılında Türkiye'nin mal ve hizmet ihracatının yüzde 20 azalacağını açıklamıştır. 1990 yılında en iyimser tahminlerle 11 milyar 500 milyon dolar olması beklenen ihracatın, yüzde 23'lük bir artışla 14 milyar 100 milyon dolara tırmanacağını ileri sürmek gerçekçi değildir. Bu, bir aldatmacadır. Türkiye'nin ihracatı son dört yılda ortalama 11,5 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. Türkiye 1991 yılında uluslararası pazarlarda rekabet edebilecek güçte ve nitelikte bir sanayileşme mi gerçekleştirilecektir de ihracat tablosu bu oranda değişecektir?

Enflasyon tekrar hızlanmıştır. Eldeki veriler, fiyat artışlarının 1990 yılı sonunda toptan eşya fiyatlarında yüzde 60 - 65, tüketici fiyatlarında ise, yüzde 70 - 75 olacağını göstermektedir. Böylece, son üç yılın fiyat artışları toplamı yüzde 200 olmaktadır. 1991 yılında yüzde 45 ya da yüzde 47 olarak öngörülen fiyat artışları, en hafif deyimiyle iyiniyet, daha çok aldatmaca olarak değerlendirilebilir. 1990 yılı fiyat artış trendi, zaten 1991 yılına yüzde 30 dolayında bir enflasyon stokuyla girilmesine neden olacaktır. Tasarıda enflasyonun yüzde 47 olarak gerçekleşeceğine ilişkin değerlendirme, geçmiş yıllarda olduğu gibi, bir balon gibi sönecek, hayat pahalılığı 1991 yılında da başını alıp yürüyecektir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, devletin sosyal işlevlerini unutan, ülkenin gereksinimi olan sanayileşmenin, yatırımların ödeneklerini içermeyen, iç ve dış finans kaynaklarına borç ödemeden başka hedefi bulunmayan, ulusça yaşadığımız sorunlara çözüm öngörmeyen 1991 malî yılı bütçesinin,tüm olumsuzluklarına rağmen ulusumuza esenlik kaynağı olmasını diliyor, Yüce Kurulu saygıyla selamlıyorum. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Keskin.

Doğru Yol Partisi Grubu adına Niğde Milletvekili Sayın Mahmut Öztürk, buyurun. (DYP sıralarından alkışlar)

DYP GRUBU ADINA MAHMUT ÖZTÜRK (Niğde) — Sayın Başkan, sayın üyeler; Maliye ve Gümrük Bakanlığı bütçesi üzerinde Doğru Yol Partisi adına söz almış bulunuyorum; bu vesileyle Yüce Heyeti saygıyla selamlarım.

Sayın Başkan, sayın üyeler, Türkiye'de son on yıldır ve özellikle 1983 sonunda ANAP ile başlayan dönemde, ekonomik, sosyal, idarî ve malî alanlarda tam manasıyla bir Piza Kulesi inşaı devam etmektedir. Piza Kulesi diyorum, çünkü hepimizin bildiği gibi Piza Kulesinin, temeli eğri atılmış ve inşaı eğri olarak devam etmiştir.

Sayın üyeler, maliye ve maliye politikası denince, aslında bir ülkenin her türlü ekonomik ve sosyal politikalarını uygulama şansları ve onların başarı ve başarısızlıklarının alınyazısı akla gelir.

Ülkemizde her alanda son on yıldır uygulanan Piza Kulesi örneği, ekonomik, sosyal ve idarî politikalar sonucu geldiğimiz önemli tepe noktalarını belirtmek istiyorum. Zira, 1990 yılı, 1991 yılının bir önceki sayfasıdır. 1990 yılına kadar, son on yıllık dönemde Türkiye hangi noktaya gelmiş buna bir bakmak istiyorum.

Paranın nominal ve reel değerinde sürekli düşme olmuş; bunun sonucu olarak kâğıt 5 lira, 10 lira, 20 lira, 50 lira, 100 lira, 500 lira ve şimdi de 1 000 lira ortadan kalkarak, yerlerini

bozuk paraya; yani kuruş olarak nitelendirilen madenî paraya bırakmışlardır. Yedi tane para birimi ortadan kalkmıştır. Devletin ve ilgili bakanlığın politikası bu düşüşü şimdiye kadar önleyememiştir.

"Borç yiyen kesesinden yer" misali, ANAP'ın ekonomik politikası, borçlanmayı, ana malî politika haline getirerek, iç borcu 50 trilyon liraya, dış borcu da 45 milyar dolara çıkararak, Cumhuriyet tarihinin borç rekorunu kırmış ve bunun sonucu olarak da gayri safî millî hâsılanın yaklaşık yüzde 10'unu iç ve dış borç ödemesine ve nihayet yüzde 10'unu da faiz ödemelerine ayırmak zorunda kalmıştır.

Devlet ve vatandaşın kendi millî parası TL.'ye güveni kalmamış; vatandaş, tasarrufunu dövize çevirmek zorunda kalmıştır. Devlet ise artık, ihalelerini TL. cinsinden değil, dolar veya mark cinsinden yapıyor.

Sayın Bakan bütçenin tümünü burada sunarken Yüce Meclise TL.'nin değerinin arttığını, konvertibl olduğunu, TL.'nin ne kadar değerli para olduğunu söylemiştir.

Ben, Sayın Bakana tavsiye ediyorum; Çankaya'dan şöyle geçerken kiralık binalara baksın, dolar cinsinden kiraları görür... Kira bedelini TL. cinsinden teklif ettiğiniz zaman, ev sahibi derhal yüzünüze kapıyı kapatır. Burada, ANAP'ın TL. konusunda yapacağı tek iş, tabiî ki, onu yurt içinde ve yurt dışında geçerli hale veya güvenilir para haline getirmesidir.

Devlet, kendi millî mahsulünü, dışarıdan aldığı borç para ile alır hale gelmiş ve çiftçinin mahsulünü Amerikan bankerlerinin insafına bırakmıştır. Türk çiftçisi, Amerikan bankalarının açtığı kredilerle, mahsulünü kendi devletine satar hale getirilmiştir.

Gelir dağılımı çok bozulmuş ve dünyada gelir dağılımı en kötü olan ülkeler arasına itilmişizdir. Yoksulluk sınırı 560 bin lira olan bugünün Türkiye'sinde asgarî ücret 260 000 liradır.

Enflasyonla yaşamak kader haline gelmiş; bütün ekonomik, siyasî, idarî şartların ve dünya konjonktrünün uygun olmasına rağmen, altı yıldır uygulanan politikalar sonucu, enflasyon oranı ortalama yüzde 55 - 60'ların altına düşmemiştir.

Devlet harcamalarının bütününü teşkil eden bütçe kavramı terk edilmiş; yerine, hesapsız harcamaları ihtiva eden fon kavramı bütçenin önüne geçirilmiştir. Şimdi, devlet bütçe yaparken, fonlardan gelecek paralara umut bağlar hale gelmiştir. Bir başka deyimle, devlet bütçesi kronik böbrek hastası, fon da diyaliz makinesi durumuna geçmiş ve âdeta, biri diğerine bağlı hale gelmiştir.

Bir diğer önemli konu : İşsizlik çığ gibi büyümüş, artık Türkiye'de yaşlılar çalışır, gençler yer hale gelmiştir. İmalat sanayii, son on yılda yüzde 60 geriye giderek, bu alanda tam manasıyla bir durgunluk yaşanmıştır. Kamu, imalat sanayiinden çekilmiş; özel sektör de, çeşitli faktörlerle bu alanda yatırımlara pek istekli değildir.

İhracat, beklenilen seviyeye gelmemiştir. Çünkü, ihraç mallarımızın içerisinde karbonat vardır; yani, karbonatın, hamuru kabarttığı gibi, hayalî rakamlarla dolu olan hayalî ihracat birdenbire kabarmış, ihracat şirketleri çoğalmış, kamuoyunun tepkisi sonucu ihracat şirketleri bu alandan çekilince de, ihracat duraklamıştır. Nihayet, bütçe hazırlanırken devlet, "borcu, faizi nasıl ödeyeceğim ve anaparayı nasıl ödeyeceğim?" diye karar kara düşünür hale gelmiştir. Yani, borç ve faizin oranı bütçede önemli ağırlık noktalarına gelmiştir.

Bir diğer önemli konu : Devletin ekonomik ve malî politikalarında çok başlılık sürmektedir. Enflasyondan tek sorumlu olması gereken Maliye teşkilatı, bu hususta en son sıraya itilmiş, sadece "sen vergi topla, gerisine karışma" durumuna düşürülmüştür.

Bugün ekonomi ve enflasyonda sorumlu dört bakan, bir Cumhurbaşkanı ve önemli bürokratlar tarafından idare edilmektedir.

Yine, ekonominin bu çok başlı sorumlularının olması sonucu, 1990 yılında Türkiye Cumhuriyeti, yaklaşık 9 trilyon liralık lüks mallar ithalatına gitmiş; har vurup harman savurma dönemi yaşanmıştır.

Sayın Başkan, sayın üyeler; Sayın Bakan Kahveci, 1991 bütçesini Genel Kurula takdim ederken, 1991 bütçesinin özelliklerini, eğitim, sağlık ve personel bütçesi olarak takdim etti ve işi de burada bitirdi.

Peki, ben burada Sayın Bakana soruyorum : Devletin en önemli fonksiyonu olan güvenlik nerede, yatırımı kim yapacak, tarımın durumu ne olacak, gelir dağılımındaki bozukluklar ve işsizlik ne olacak, enflasyonun geleceği ne olacak? Özellikle Güneydoğuda PKK ve diğer şer güçlerini destekleyen teşvik sistemi devam edecek mi, ekonomide çok başlılık devam edecek mi, çiftçinin mahsulünün parası zamanında ödenecek mi; devlet, borcunu zamanında ödeyecek mi, TL.'nin değeri artacak mı, petrolün fiyatı düşecek mi, zulüm haline gelen vergi adaletsizliğin giderilecek mi, dış ticaret açığı kapanacak mı, fonların durumu ne olacak? Bunlar ve bunlar gibi daha birçok sorunun cevabını Sayın Bakandan alamadık.

Sayın üyeler, 1991 bütçesinin ana karakteristiğini taşıyan eğitime, sağlığa ve personele kısaca bir bakmak istiyorum.

Eğitim ve sağlık bütçesi üzerinde çok şeyler söylendi, fazla bir şeye girmeyeceğim. Ancak, eğitimi bizimki kadar bozuk bir ülkenin, daha dünyada benzeri yok...

Eğitimdeki ödenek artışı, Bakanın iddia ettiği gibi, Hükümetin ayırdığı kaynaktan değil, personel giderlerinden ve enflasyondan kaynaklanan giderlerden oluşmuştur. Bütün samimiyetimle söylüyorum; Millî Eğitim Bakanlığı ve Bakanı, bugün bütçeden çok, bütçe dışı fonlara umut bağlar hale gelmiştir.

Sağlık bütçesindeki artışa gelince; bunda da yine personel artışı ve fiyat artışlarından meydana gelen bir büyüklük var. Yani, devlet memurunun maaşını vermeyip de, ne yapacak?

Bir diğer konu : Zaten Türkiye'de yüzde 40 insan güvenlik şemsiyesi altında, diğer yüzde 60'ı da ya Bağ-Kur'lu ya çiftçi veya güvenlik şemsiyesi altında olmayan insanlar...

Sayın Bakan, "Sağlık bütçesi" derken acaba, güvenlik şemsiyesi altında olan nüfusumuzun yüzde 40'ını mı; yoksa, güvenlik şemsiyesi altında olmayan nüfusumuzun yüzde 60'ını mı kastediyor?

Bugün, üniversite hastanelerinin kapısında, "Bağ-Kur'lu giremez, eczanelerin kapısında Bağ-Kur reçeteleri kabul edilmez" yazıyor, eczaneler Bağ-Kur'luya ilaç vermiyor.

Hani bu, sağlık bütçesi idi? Vergiyi onlardan al; ama, üniversite hastanesinin kapısına "Bağ-Kur'lu giremez" diye yazı yazdır!.. Bunun neresi sağlık bütçesi? Demek ki, sağlık bütçesi değil.

Sağlık Bakanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığı, hiçbir zaman, konsolide bütçedeki şu rakamlara güvenmiyor. Bu rakamlar, her aybaşı zorunlu olarak ödenmesi gereken maaşlar veya alınması gereken yiyecek, içecek, ilaç paralarıdır. Esas sağlık için harcanacak paralar için, fonlardan gelecek gelire umut bağlanmış durumdadır. Sayın Bakanın, bu konuda bilgilerinin var olduğu kanaatindeyim.

Sayın üyeler, Sayın Bakanın, personel bütçesine bir göz atmak istiyorum. Sayın Bakan, personel bütçesi ile ilgili olarak, -yanlışımız varsa Sayın Bakan düzeltsin- "Biz 1991 yılı içerisinde, personelin ücret durumunu düzelteceğiz" demek istiyorsa, hemen söyleyeyim, külliyen yanlış, tamamen yanlış. Bunu açıklayacağım.

1991 yılı bütçesinde cari harcamalara, 48,9 trilyon lira ayrılmış; bunun, 39 trilyon lirası personel harcamalarına tahsis edilmiştir. Bu, personel harcamalarının, 1990 yılı bütçesine göre, yüzde 38,5 oranında artması demektir. Halbuki, siz, 1991 yılı bütçesinde enflasyon oranı, -o da tutarsa; ki her zaman 10 puan, 15 puan yanlış hesaplıyorsunuz- yüzde 45 olarak tahmin ediyorsunuz; personel ücretlerindeki artış ise, yüzde 38,5. Bu demektir ki, 1991 yılında, çalışanların reel ücreti, 1990 yılına göre yüzde 7 gerileyecektir. Bunun neresi artış, Sayın Bakan? Emekli, dul, yetim ve diğer düşük ücretlilerin durumunu söylemek istemiyorum. Yüzde 7 gerilemeyi, yüzde 7 veya daha fazla artış şeklinde gösteriyorsanız, ben buna sadece "ANAP uyanıklığı" derim, başka bir şey diyemem. Bu, yüzde 7'lik ücret azalışını, Bakanın, "artış" şeklinde takdim etmesi, bütün çalışan kesimde sükutu hayal yaratmıştır.

Sayın üyeler, her şeyden önce, personel rejimimizde büyük aksamalar, sıkıntılar vardır. Bunların birincisi, çalışanların ücret durumları, bunu söyledik. Bunun yanında, başka önemli sıkıntılar da var. Bu konuları Meclis mutlaka ele almalı ve halletmelidir. Bu sıkıntılar şunlardır : Bugün sözleşmeli, özel sözleşmeli, fon destekli desteksiz, ek göstergeli, ek görevli, ek görevsiz, tazminatlı, tazminatsız şeklinde, memurlarımızı birbirine düşürücü istihdam şekli ve ücret sistemleriyle, devlet ve çalışma hayatımız felç duruma düşürülmüştür. Sayın Bakan uzağa gitmesin; zira, Maliye ve Gümrük Bakanlığının bünyesinde, iki ayrı genel müdürlükteki personelin ücretleri bile çok farklıdır. Bugün, personel rejimimizin temel sıkıntısı da zaten budur. Aynı büroda, aynı görevi yapan iki ayrı masadaki personelin birisi sözleşmeli olursa, sözleşmeli olmayan memurun 2 misli ücret alıyor. Tabiî biri yer biri bakarsa, devletin işleri de böyle durur.

Sayın Başkan, sayın üyeler; 1991 bütçesinin kısa bir teknik tahlilini yaptıktan sonra, Maliye Bakanlığı ve bağlı diğer kuruluşları üzerinde görüşlerimi açıklamak istiyorum.

104,2 trilyon lira olan 1991 yılı bütçesi muhtevasında büyüme hızı yüzde 5,9; enflasyon oranı yüzde 45; ödeneklerin artışı yüzde 54,3 olarak öngörülmekte.

Biz burada hemen, yüzde 10 gibi bir reel büyüme olacağını ve bunun sonucu olarak da, enflasyonun 1991 yılında da artarak devam edeceğini görüyoruz.

1991 bütçesinde gözüken 14,7 trilyon liralık yatırım harcamaları, bütçe kaynaklı olarak sabit fiyatlarla yüzde 16,3 oranında artış öngörmektedir.

Bu çok yetersiz bir artıştır; zira, 14,7 trilyon liranın hemen yüzde 10'u, sonra yüzde 5'i -bu Meclisten çıktıktan sonra-, istikrar tedbirleri sonucu, tasarruf tedbirleri sonucu derhal kesilecek ve serbest bırakılmayacaktır; zira, 1991 bütçesinde 41,3 trilyon liralık transfer harcamasının 21 trilyon lirası faiz ödemelerine veriliyor. Kısacası, 1991 yılında devlet, faize 21 trilyon, yatırıma 14,7 trilyon lira para ayırıyor; yani faize ayırdığı para, yatırıma ayırdığı paradan yüzde 30 daha fazla. Sayın Bakanın, herhalde söylemek istemediği; ama bütçede, gerçek olan durum bu. Faiz ödemesi yatırımından çok olan, Türkiye Cumhuriyeti tarihindeki tek bütçe de bu, bence. Devlet, yine 1991 bütçesinde 20,7 trilyon lira iç borçlanma öngörmüş.

Sayın üyeler, bu durumu iki şekilde açıklamak mümkün :

Birincisi, devlet, 1991 yılında; yani bundan 10 gün sonra Türkiye Büyük Millet Meclisinin, Cumhurbaşkanlığının, Sayıştayın, Anayasa Mahkemesinin, Başbakanlığın, Devlet Planlama Teşkilatının, Çevre Müsteşarlığının, Danıştayın, Yargıtayın, İstatistik Enstitüsünün, Diyanet İşleri Başkanlığının, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün, Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğünün, İçişleri Bakanlığının, Emniyet Genel Müdürlüğünün, Jandarma Genel Komutanlığının, Sahil Güvenlik Genel Komutanlığının, Dışişleri Bakanlığının, Bayındırlık ve İskân Bakanlığının, Ulaştırma Bakanlığının, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının, Sa-

nayi ve Ticaret Bakanlığının, Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığının, Kültür Bakanlığının ve Turizm Bakanlığının bütçelerini borçla karşılayacak; yani devlet, borç alacak, bu kuruluşların ve bakanlıkların bütçesini karşılayacak.

Böyle bir bütçeyi tahayyül etmek bile, insanın rüyalarını kaçırır, düşlerini kaçırır, uykularını kaçırır.

Bunun bir diğer tahlili de şu olabilir :

Devlet, 20,7 trilyon liralık 1991 yılı bütçe açığını kapatmak için, 1992 yılında yaklaşık 10 trilyon lira faiz ödeyecek demektir; yani hem yaklaşık 20 kuruluşu borçla idare edecek, hem de 1992 yılında bu borca karşılık 10 trilyon lira faiz verecek.

Eminim ki, bir köy muhtarlığının bütçesi, köy ihtiyar heyetinin huzuruna, bu bütçeden daha sağlam bir şekilde getirilir. ANAP'ın "sağlam" dediği bütçe, bence kalburdan daha çok delik.

Yine, 1991 yılı bütçesinin içerisinde bir de vergi gelirlerinin durumuna bakalım :

1991 yılı bütçesi içerisinde toplam gelirlerin oranının, 1990 yılına göre yüzde 56,6 oranında artarak, 84,1 trilyon liraya ulaşması hedef alınmıştır. Bunun 70 trilyon lirası vergi gelirleridir.

Vergi gelirlerinin gayri safi millî hâsılaya oranının 1990 yılında yüzde 15,6'ya ulaşması beklenmektedir. Halbuki, 1991 yılı bütçesinde bu oranın yüzde 15,9'a yükselmesi öngörülmektedir. Bu da demektir ki, 1991 Yılı bütçesinde vergi gelirleri sadece binde 3 oranında artış gösterecektir.

Sayın üyeler, bu durumun çeşitli yorumları yapılabilir

Bunlar :

1. Vergi kaynaklarının kuruduğunu,

2. Kasıtlı olarak, asıl vergi kaynaklarına inilmediğini ve asıl yükü orta direğin çektiğini göstermektedir.

Sayın Başkan, sayın üyeler; Maliye Bakanlığı bütçesi gibi çok önemli bir bütçe üzerinde konuşuyoruz. Bürokratlar da olmasa, hakikaten, bu Meclisin gülünecek, ağlanacak durumu var : Çok önemli olan bu bütçe görüşmelerinde iktidardan sadece 9 kişi salonda bulunuyor... Bunu üzüntü ile karşılıyorum.

ÖMER OKAN ÇAĞLAR (Aydın) — Mahmut, biz seni dinliyoruz, bu yetmez mi?

MAHMUT ÖZTÜRK (Devamla) — 1991 yılı bütçesinde öngörülen 20,7 trilyon lira açık, gayri safi millî hâsılamızın yüzde 4,7'sine tekabül etmektedir. Bu durumda ANAP, borcu borçla ödeme yolunu seçtiğini gösteriyor. Yani 1991 yılı bütçesinde net geri ödeme planı önplana geçmiştir. Uygulanacak para programlarında Merkez Bankası kaynaklarından sadece 1,4 trilyon lira kullanılacak demektir. Tabiî ki, bunun sonucu olarak da, kullanılabilir kamu fonlarını da devletin kullanacağı, özel sektörün ise kaynak bulmada sıkışacağı ve bunun sonucu olarak da faizlerin yükseleceği ve bütçe üzerinde faiz baskısının artacağı kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

Sayın Başkan, sayın üyeler; şimdi de ülkemizde uygulanan ekonomik, idarî ve malî politikalar üzerindeki yanlışlıklar hakkında görüşlerimizi arz etmek istiyorum.

Sayın üyeler, ülkemizde çok sık, ekonomik, idarî ve malî alanda mevzuat değişikliği yaratılarak, bu sahada mevzuat kargaşası meydana getirilmiştir. Bu konuda bir misal vermek istiyorum :

24 Ocak 1980 tarihinden bugüne kadar, "Ekonomik istikrar tedbirleri" adı altında, 10 300 sayfayı bulan 23 cilt kitap yayınlanmıştır.

Bu kadar hızlı değişikliğe ne vatandaş, ne de kamu kesimi uyum sağlayabilir. Tam manasıyla bir kavram kargaşası içinde devlet yönetilmektedir; buna, mevzuat kaosu denir.

Sayın Bakan buraya çıktığında, biz Türkiye'de mevzuatı basitleştirdik; nüfus kâğıdı alımını basitleştirdik, ehliyet alımını basitleştirdik, diye övünüyordu; 10 300 sayfayı bulan 23 cilt kitabı Türkiye'de kim, nasıl anlar? Buradan çıkan ve yayımlanan vergiler ya da ekonomik tedbirler hakkındaki bir kanun, Hakkâri'de, Edirne'de, Antalya'da veya Rize'de anında nasıl anlaşılır? İşte, mevzuat kaosu ya da kargaşası burada yatmaktadır.

İkinci nokta : 1984 - 1990 yılları arasında, temel vergi kanunları üzerinde çok sık değişikliklere gidilmiştir.

a) Muhtelif tarihlerde çıkan 9 kanun ile, Gelir Vergisi Kanununun 58 maddesi değiştirilmiştir.

b) Vergi Usul Kanununda, yine muhtelif tarihlerde çıkan 10 kanun ile, 63 madde değiştirilmiştir.

c) Kurumlar Vergisi Kanununda, muhtelif tarihlerde çıkan 12 kanun ile, 46 madde değiştirilmiştir.

d) 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda, yine muhtelif tarihlerde çıkan 4 kanunla, 19 madde değiştirilmiştir.

Sayın üyeler, bu kadar hızlı değişikliğe, ne vergi dairesi, ne de vatandaş uyum sağlayabilir. İşte, çarpıklık... Vergi toplayamamanın temelinde de bu yatmaktadır.

Sayın Başkan, yeni çıkan 3690 sayılı Kanun hakkında da görüşlerimizi arz etmek istiyorum. Bu sene çıkarılan vergi kanunlarında, ilk bakışta görülen aksaklıklar şunlardır :

1. Vergi dairelerine şube açma yetkisi verilmiştir. Bu, vergi tahsilatını artıramaz, vergi dairelerinin yükünü hafifletemez. Gerçekte ise, vergi dairelerinin iş yükünü azaltacak tedbirleri alması gerekirdi.

2. Çok karmaşık olması nedeniyle, vatandaşın bunları anlaması ve uygulaması mümkün değil.

3. Vergi affı ile ilgili olarak 31.12.1990 tarihine çok az bir süre kalmasına rağmen, ne vatandaş, ne vergi daireleri, ne iş yapacağını bilememektedir.

4. Vergi dairelerinin bilgiişleme geçme işleri, tamamen yanlış teknoloji seçimi ve elemanların yeterince bilgili olamaması nedeniyle, vergi dairelerinin çökmesine yol açmıştır.

Vergi hadlerindeki artışlar, alt gelir gruplarının lehine olmamıştır. Bunun yerine, alt gelir gruplarındaki esnaf, memur için daha çok oranda vergi indirimi yapılmalıydı.

Hayat standardı temel göstergelerinin çok az artırılması gerekirdi ki, fakir esnafın, tüccarın daha az vergilendirilmesi sağlanırdı.

Doğuda faaliyet gösteren imalatçı kurumlar için, Kurumlar Vergisi oranlarının daha düşük belirlenmesinin yanı sıra, Damga Vergisinden ve harç istisnasından da istifade ettirilmeleri gerekirdi.

Çıkarılan vergi affı ise, vergisini zamanında ödeyen dürüst vatandaşı cezalandıran; vergisini zamanında ödemeyen vatandaşı ise mükâfatlandıran ve devletin acizliğini gösteren bir uygulama şeklindedir.

Bir yandan vergi affı çıkarma, öte yandan defterdarlıklara, tahsilatın hızlandırılması için talimat gönderme, önemli bir çelişki değil mi?

KDV iadeleri, bütçe gideri olarak dikkate alındığında, KDV, tahakkuk ve tahsilat rakamlarının net olarak belirlenmesi önlenmiş olmaktadır. Örneğin, 100 birim KDV tahakkuk ve tahsilatı mevcuttur. Öte yandan 60 birim KDV iadesi yapılmışsa, bu durumda devletin net kazancı 40 birimdir. Oysa, bütçe geliri olarak kamuoyuna 100 birim olarak açıklanmaktadır. Bu da kamuoyunu aldatmaktadır.

Sayın Başkan, sayın üyeler; uygulanan malî politikalar konusunda da görüşlerimi arz etmek istiyorum. Özellikle 1961 Anayasası ile devlete verilen, sosyal devlet ilkesinin yerine getirilmesi görevi, devlet harcamalarını ve fonksiyonunu daha da karmaşık hale getirmiştir. Tabiî ki, devletin bu harcamaları yapmak, karşılığını bulmak ve daha önemlisi, millî geliri, toplumun çeşitli kesimleri arasında daha adil dağıtma görevi de vardır. ANAP İktidarı, ekonomik politikayı önplana çıkardığı için, gelir dağılımı politikasını geri plana iterek, bu alanda bir uçurum meydana getirmiştir. Tabiî ki, verginin en önemli görevi olan gelir dağılımını düzenleyici fonksiyonunu ANAP, dikey ve yatay olarak değiştirmiştir. Dikey fonksiyonunda, ANAP İktidarı, alt gelir gruplarından vergiyi alarak, üst gelir gruplarına aktarmış; yatay fonksiyonunda ise, kaynak aktarımı, işçi, çiftçi, memur, emekli, dul ve yetim aleyhine bozulmuş; sanayi ve ihracatçılar önplana geçirilerek, bu alandaki denge de bozulmuştur.

Sayın Başkan, Maliye politikalarına gelince :

Vergi ve vergi ödeme gücü, ki bunlara "vergi yükü" denir. Biz buna, "vergi ödeme gücü fonksiyonu" da dersek; bu fonksiyonu, ödenen vergiyle doğru, ödeme gücüyle ters orantılı olarak tarif edebiliriz. Ödenen vergi arttıkça, vergi yükü azalır. Ülkemizde ele alınış biçimlerine göre, aşağıdaki vergi yüklerinden bahsetmek mümkündür.

Toplam vergi, bölgesel vergi, sektörel vergi, gelir gruplarına göre vergi, kişisel vergi, toplumsal vergi, net ve gerçek vergi yükü olmak üzere, çok çeşitli vergi yükleri vardır. Ülkemizde vergi yükü giderek azalmakta. Gayri safi millî hâsılaya göre, vergi yükü en yüksek değeri 1977 yılında, yüzde 24,7 iken, bu oran 1984 yılında yüzde 17,2'ye düşmüştür. Sonuç olarak, ülkemizde net vergi yükü yüzde 21 - 22'lerden, yüzde 14,1'lere düşmüştür. Bu vergi yükü de, genelde, toplumun az gelirli grupları üzerinde yoğunlaştırılmıştır.

Sayın Başkan, "Maliye ve vergi" denince, bir de vergi denetim elemanlarının durumunu gündeme getirmek istiyorum.

Sayın Başkan, sayın üyeler; hepimizin bildiği gibi, bugün Maliye ve Gümrük Bakanlığının bünyesinde Vergi Usul Kanunundan kaynaklanan vergi inceleme yetkisini haiz,

a) Merkezî denetim elemanları olan, maliye müfettişleri,

b) Hesap uzmanları,

c) Gelirler kontrolörleri bulunmaktadır.

Şimdi, bu üç yetkili eleman grupları arasındaki yetki ve ilişkilere kısaca bir göz atmak istiyorum.

1. Bunlar arasında Vergi Usul Kanunundan kaynaklanan bir yetki yoktur.

2. Bu elemanların öğrenim durumları ve mesleğe girişleri aynı olması nedeniyle, özlük hakları arasında da fark bulunmamaktadır.

3. Bu üç eleman gruplarının ayrı ayrı örgütlenmesi, meslekî çekişmeyi doğurmaktadır.

Bunlar mutlaka bir çatı altında toplanmalı ve bu alanda bir etkinlik sağlanmalıdır.

4. Maliye Bakanlığı bünyesinde 500 kadar, vergi inceleme yetkisini haiz gelirler kontrolörleri vardır. Bu kontrolörler, her türlü vergi incelemesi yapmakta, gelir idaresini merkez ve taşra teşkilatının tüm işlemlerini teftiş etmekte ve maliye memurları hakkında soruşturma yapabilmektedir.

Sözkonusu bu yetkili arkadaşlar, Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğü bünyesindeki bir daire başkanlığına bağlıdır. Tabiî ki, bu durum, bu arkadaşların, tam bağımsız çalışma şartlarını da etkilemektedir.

Sözkonusu vergi kontrolörlerine daha bağımsız çalışma ortamı hazırlanmalıdır.

ÖMER OKAN ÇAĞLAR (Aydın) — Sayın Öztürk, kim yazdı verdi onları sana?

MAHMUT ÖZTÜRK (Devamla) — Sen!.. Çünkü, Maliyenin ne durumda olduğu, sizin durumunuzdan belli de onun için...

Sayın Başkan, toplumun çok önemli konusu olan vergi cezaları ve vergi toplamadaki aksamaları da belirtmek istiyorum.

Sayın Başkan, sayın üyeler; sık sık değişen kanunlar ve karmaşık mevzuat işlemleriyle vergi toplayamayan ANAP İktidarı, çareyi ceza kesmekte bulmaktadır. Bugün adliye koridorları "Ekmeğe fiş kesmedin" diye ceza kesilen esnafla dolup taşmaktadır.

Bilindiği gibi, modern vergilemede esas olan, beyan sistemidir. Götürü vergileme, bu sistemin tezadını oluşturur. Hayat standardı, netice itibariyle bir götürü vergilemedir. Hal böyle olunca da, vergi mükellefleri, genelde, beyanlarını, devlet tarafından belirlenen hayat standartlarına yakın rakamlar halinde vermektedirler. Buradan da Maliye Bakanlığı kendini oyalamakta, vergi gelirlerini artıramamakta ve vergi mevzuatındaki reformlar da boşa çıkmaktadır. Zira, hayat standardı olmasa da, vatandaş, "götürü hayat standardı" adı altında aynı vergiyi vermektedir.

Sayın Başkan, ben, maliye konusunda Osmanlı defterdarlarından Sarı Mehmet Paşanın kısa bir hatırasını, Sayın Bakanın dikkatine sunmak için okumak istiyorum. Sonuç olarak, Defterdar Sarı Mehmet Paşa, günümüzün koşullarına ve ilkelerine uyan sonuçlar çıkarıyor. Gerçekten, mükelleflerden tahammüllerini aşan bir ölçüde vergi toplanmasını tenkit etmekle, verginin bir nevi, malî güçlere göre alınmasının gereğini ortaya koymuş ve yine, idare ile mükellef arasındaki çıkar dengesinin sağlanmasını Osmanlıya önermiş. Bunlar, Sarı Mehmet Paşanın görüşleri.

Vergilerin zulüm yaratmamasını belirtmek suretiyle, çağımız maliyesince geçerli bulunan, gereği kadar ceza, mümkün olduğu kadar rahatlık ilkesine de yer vermiş bulunmaktadır. Hatta, vergilerin çoğalabilmesi için, mükelleflerin kolay kolay askere alınmasına dahi karşıdır. Çünkü, "Hazine, vergi veren halkın çokluğuyla oluşabilir" diyor. Hazine işlerini devletin en önemli konusu olarak görüyor. Bu konuda iki politikanın dikkatle ve özenle uygulanması gerektiğini açıklıyor. Ona göre, bu politikalar, hazine gelirlerini çoğaltmaya, buna mukabil giderleri de azaltmaya yöneltiyor; azaltılmasını tavsiye ediyor. Sağlam para politikasına önem verilmesini belirtiyor, enflasyondan kaçınmayı vurguluyor, devlet hayatı için tasarrufun zorunlu olduğunu tavsiye ediyor. Defterdarların, sadrazamdan bağımsız olarak görev yapabilme yetkisine sahip olmasını öngörüyor. Buna karşılık da, defterdarların, konunun önemi gereği, dürüst, tedbirli, konusunda bilgili ve deneyimli; Hazine gelirlerinin artmasına ve giderlerinin azalmasına önem verici, akıl kurallarına uyan kişiler olması gerektiğini söylüyor.

Sayın Başkan, son on yıldır uygulanan ekonomik ve malî politikalarla, İstanbul defterdarlarından Sarı Mehmet Paşanın bundan 80 - 90 yıl önce söylediği sözler arasında tam manasıyla bir tezat var. Ya o yanlış söylüyor ya bunlar yanlış yapıyor.

Sayın Başkan, sayın üyeler; Maliye ve Gümrük Bakanlığının gümrük kısmına ilişkin hususta da görüşlerimi arz etmek istiyorum.

Sayın Başkan, sayın üyeler; ANAP'ın çok övündüğü,"AET'nin kapısını çaldık" iddiası ve buna paralel olarak da, gümrük duvarlarını kaldıracağı ve vergileri düşürerek entegrasyona gideceği iddiaları doğru değildir. Çünkü, her yıl çıkartılan ithalat rejimi kararlarıyla, ithalata yönelik birçok maddenin vergi hadleri sıfıra indirilmekte veya düşürülmekte ve böylece liberasyona gittiklerini, övünerek, televizyondan milletin gözünün içine baka baka anlatmaktadırlar. Halbuki, durum hiç böyle değildir.

İlk bakışta, Gümrük Vergisini sıfıra indirdiğiniz doğru; ancak, hile-i şer'iyeye giderek, Gümrük Vergisi yerine, ithal edilen birçok eşyadan ve maldan 7 adet fon alınmaktadır. Bunlar, Toplu Konut Fonu, Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu, Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu, Maden Fonu, Savunma Sanayii Destekleme Fonu, İhracatı Destekleme Fonu, Çevre Kirliliği Fonudur. Yani, siz bir taraftan, "Gümrük Vergisi hadlerini sıfıra indirdik" diyorsunuz, diğer taraftan, 7 tane fon bindiriyorsunuz!

Haydi, Türkiye'yi kandırdınız, televizyon da yetiyor buna; AET ülkeleri, Avrupa ülkeleri bunu bildiği için, çaldığınız kapı da açılmıyor, eşikte kalıyorsunuz... Sizin yanlışınız da burada.

Sayın Başkan, sayın üyeler; gümrük teşkilatında bazı sıkıntılar var; bunu Sayın Bakanın dikkatine sunmak istiyorum. Şöyle ki : 1615 sayılı Gümrük Kanununun 164 üncü maddesinde, gümrük görevlilerine verilen görev muvacehesinde, yine 165 inci maddede verilen fazla mesai ile ilgili hüküm uygulanmadığı ve gümrük memurlarının mağdur edildiği, fazla mesai ile ilgili hakların ilgisiz kişilere verildiği hakkında şikâyetler var.

Bu konunun ciddî bir şekilde Sayın Bakan tarafından incelenmesini istiyoruz.

Sayın Başkan, eskiden Gümrük ve Tekel Bakanı vardı, tabiî Maliye ve Gümrük Bakanı olunca, "Tekel" araya sıkıştı. Zaten "Tekel" de ortadan kalkıyor yavaş yavaş "Tekel" "Çok el" haline getirilerek, bugün Türkiye'de sigara ve içki, artık çok elin insafına bırakılmış durumdadır.

Sayın Başkan, sayın üyeler; ANAP'ın son altı yıldır uyguladığı politikalar sonucu Türk tütüncülüğü ölmüştür. Sigara fabrikalarımız revize edilmediği için, sigaralarımızın kalitesi iyileşmemiş ve meydan yabancı sigara ithalatçılarına bırakılarak, "Tekel" bunların büfecisi durumuna düşürülmüştür.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Ankara) — Geçmişteki atıl sigara fabrikalarından da bahset.

MAHMUT ÖZTÜRK (Devamla) — Efendim, şöyle izah edeyim : Sayın Bozkurt...

BAŞKAN — Sayın Bozkurt, vaktimiz çok kısıtlı. Vakti uzatacak şekilde söz atıyorsunuz ve de Grup Başkanvekilisiniz!.. Lütfen...

MAHMUT ÖZTÜRK (Devamla) — Sayın Bozkurt, ne de olsa geçmişi kötülüyor. Ben yeni geldim... Sayın Bozkurt geçmişi kötülemesin. Geçmişte...

BAŞKAN — Sayın Öztürk, lütfen cevap vermeyin.

MAHMUT ÖZTÜRK (Devamla) — Geçmişte -Allah rahmet eylesin- Gün Sazak gibi bir Gümrük ve Tekel Bakanı Türkiye'ye tek yabancı sigarayı sokmadı, sokturmadı, set çekti. Devletin kuruşunu kaçakçılara ve Türkiye'yi kana bulayan insanlara vermedi ve bunu da, kanıyla ödedi.

Siz devletseniz -gerçekten devletseniz- işte polisiniz, işte hukukunuz, işte jandarmanız... Gümrüğe hâkim olun. (DYP sıralarından alkışlar)

Keçi sakallı insanların ithal ettiği Marlboro'larla, Parliament'lerle körpe dimağları zehirleyerek, dumanını yel, parasını el alan bir Türkiye mi yaratmak daha iyi idi; yoksa, geçmişte kendi tütününe, kendi çiftçisine yaranan bir Türkiye mi daha iyi idi?..

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Ankara) — Efendim, veririz cevabını...

BAŞKAN — Efendim, rica ederim... Siz söz atıyorsunuz, bütçe dışına çıkıyor arkadaşımız. Buyurun Sayın Öztürk.

MAHMUT ÖZTÜRK (Devamla) — Efendim, geçmişte gocunacak bir şey varsa, o sizde, bende değil. Ben daha yeni geldim bu Meclise.

Şimdi, bugün Türkiye'de, artık Kızılay'da, nerede ise Meclisin yanındaki duvarları Parliament ve Marlboro, gece mavisi ve kovboylu atlar süslemektedir. Bu icraatsa, getirin onları buraya...

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Ankara) — Binalar yükseliyor toplu konutta...

MAHMUT ÖZTÜRK (Devamla) — Efendim, tabiî ki...

BAŞKAN — Sayın Öztürk, lütfen bütçeyi tenkide devam edin, cevap vermeyiniz laf atanlara.

MAHMUT ÖZTÜRK (Devamla) — Tabiî ki, siz tütünden geçinen 500 bin aileyi perişan ederseniz ve sigara fabrikalarımızı atıl duruma düşürürseniz, depo haline getirirseniz, tütün depolarını başka amaçla kullanırsanız, işte Türkiye'de olacağı bu! Bir gün Türk tütüncüsünün mezar taşına, "Seni ANAP öldürdü" yazılacak. (DYP sıralarından alkışlar) Bunu unutmayın.

Bugün Avrupa bile Amerikan illetinden kurtulamazken...

ŞEVKİ GÖĞÜSGER (Kırşehir) — Ananın bastığı yavru ölmezmiş, korkma...

MAHMUT ÖZTÜRK (Devamla) — Efendim, sizin ananız Amerika ise bilemiyorum yani!.. Vallahi, bizim anamız belli. Yani, sizin ananız Amerika ise bilemiyoruz bunu...

BAŞKAN — Sayın Göğüsger, lütfen... Çok geç saatlere geldik.

MAHMUT ÖZTÜRK (Devamla) — Sayın Başkan, tabiî ki, bugün Türk tütüncülüğü ölmüştür. Hükümetin açıkladığı sembolik başfiyatlar, sadece gazete sütunlarında kalmaktadır ve Tekel, başfiyatın yarısına dahi o tütünleri almamaktadır; alsa dahi, parasını vermemektedir. Yani, bir nevi, ANAP İktidarı, kendisini destekleyen tütün çiftçisinden, çay çiftçisinden ve her türlü tarım çiftçisinden intikam almaktadır. Hal böyle olunca, bugün, Türk tütüncülüğü ölmüştür. Ne kadar, "kaliteyi düzeltiyoruz, şunu yapıyoruz, bunu yapıyoruz" diyorsanız da, bugün meydan yabancı sigaralara kalmıştır.

Sayın Başkan, sonuç olarak, Maliye Bakanlığı ve maliye politikaları üzerindeki görüşlerimizi belirttik ve bu görüşlerimiz doğrultusunda da 1991 yılı bütçesinin uygulanmasında şu aksaklıkların olacağından endişe ediyoruz :

1. Çalışanın ekmeği 1991 yılında yüzde 10 daha küçülecektir.
2. Yatırımlar duracak ve işsizlik daha da artacaktır.
3. Çiftçi, mahsulünü satamayacak, mazot bulamadığı için traktörü tarlada kalacak, eve yaya olarak dönecektir.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Ankara) — O devri saadette idi!..

MAHMUT ÖZTÜRK (Devamla) — 4. Daha çok küçük esnaf işyerini kapatarak, işportacılığa başlayacaktır.

5. Gelir dağılımındaki uçurum daha da büyüyecektir.
6. Türk parasındaki aşınma ve düşüş hızlanacaktır.
7. Enflasyon daha da ezici olacak, nihayet Türk halkının bunalım ve sıkıntısı artmaya devam edecektir.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Ankara) — 12 Eylül öncesi idi...

MAHMUT ÖZTÜRK (Devamla) — Efendim, "1980 öncesi dönemi" deniyor.

Ben, 1980 öncesi dönemi bilerek ve o dönemin liderine güvenerek geldim. (DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) O dönemin liderine güvenerek geldim... O dönemin lideri iktidarda iken, o dönemin lideri Başbakanken, "Aman yanına yaklaşayım da şu mevkii kapayım, şu çıkarı sağlayayım diye el etek öpmedim." Biz iyi gün dostu değil, kara gün dostuyuz. Çok açık konuşuyorum, yarın da Özal'ın başına bir şey gelirse, yanında biz oluruz; ama bu sıralarda kim olacak, endişe içindeyim! (DYP sıralarından alkışlar) Bundan da hiç endişeniz olmasın, çünkü Türk Milletinin hasletinde, düşenin yanında olma vardır. Her türlü devir geçer, her türlü günler geçer.

Siz 1980 öncesinden neyi kastettiniz? "Anarşi" dediniz. Şimdi ben de, ona değinmek istiyorum.

Peki, 1980 öncesinde anarşi vardı, 1980 öncesinde Demirel de vardı, o dönemin Başbakanı idi... Niye tenkit edip de partisinden ayrılmadınız, yanından ayrılmadınız? Ayrılamazdınız, çünkü o zaman Başbakandı. Şimdi anarşi yine var, yine ayrılamıyorsunuz Özal'ın yanından!..

MEHMET ŞİMŞEK (Konya) — Anarşi ve terör çok farklı şeyler, karıştırma.

MAHMUT ÖZTÜRK (Devamla) — Ben niye karıştırayım? Birisi Başbakanken, diğeri memurdu... Niye karıştırayım?

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, sayın hatibin sözünü bağlamasına mani oluyorsunuz.

Buyurun Sayın Öztürk.

MAHMUT ÖZTÜRK (Devamla) — Sayın Başkan, her şeye rağmen, 1991 bütçesinin, milletimize, memleketimize, Maliye Bakanlığı mensuplarına hayırlı, uğurlu olmasını diler, Yüce Heyete saygılarımı sunarım. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Öztürk.

Anavatan Partisi Grubu adına Muş Milletvekili Sayın Alaattin Fırat.

Buyurun Sayın Fırat. (ANAP sıralarından alkışlar)

ANAP GRUBU ADINA ALAATTİN FIRAT (Muş) — Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin değerli üyeleri, Maliye ve Gümrük Bakanlığının 1991 malî yılı bütçe kanun tasarısı üzerinde, Anavatan Partisi Grubu adına görüşlerimi arz etmek üzere huzurlarınızdayım. Bu vesileyle Yüce Heyetinizi saygılarımla selamlıyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

Sayın milletvekilleri, Maliye Bakanlığı, ülkemizin malî ve iktisadî idaresinde kararların alınmasında, uygulanmasında ve izlenmesinde önemli ağırlığa sahip bir bakanlıktır. Kısaca, temel fonksiyonunu izaha çalıştığım sözkonusu Bakanlığın hizmet faaliyetlerini şu başlıklar altında sıralayabiliriz :

Kamu harcamaları ve genel politikasının geliştirilmesi, uygulanması ile, devlet bütçesinin hazırlanması ve uygulanmasının takibi ve yönlendirilmesine ilişkin hizmetleri yürütmek.

Vergiler başta olmak üzere, devletin gelir politikasını geliştirmek, uygulamak ve gelirlerinin tahsilatını yürütmek.

Devlet hesaplarını tutmak, saymanlık hizmetlerini yapmak; gümrük muhafaza ve gümrük kontrol hizmetlerini düzenlemek ve yürütmek; kaçakçılık, fiil ve teşebbüsleriyle mücadele etmek.

Devletin hukuk danışmanlığı ve muhakemat hizmetlerini yürütmek, devletin taşınmaz mallarına ilişkin alım, satım, kira, tahsis ve onarım hizmetlerini yürütmek; bu hizmetlerin teftiş ve denetlenmesini sağlamaktır.

Bunun yanında, Maliye ve Gümrük Bakanlığına bağlı kuruluşlar vardır; Tekel Genel Müdürlüğü, Çay - Kur, Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü, Türkiye Cumhuriyeti Emekli

Sandığı Genel Müdürlüğü ve bu sandık kapsamındaki vatandaşlarımıza ilişkin hizmetleri yapmak, Millî Piyango faaliyet ve hizmetlerini yürütmek, Arsa Ofisi aracılığıyla da konut, arsa ve organize sanayi bölgesi kurulması faaliyetlerinde bulunmaktır.

Kısaca, ana hizmet birimlerini, genel fonksiyonunu izah ettikten sonra, Maliye ve Gümrük Bakanlığının 1991 Yılı malî bütçesi hakkında da kısaca izahat vermek isterim.

Değerli milletvekilleri, Maliye ve Gümrük Bakanlığının 1990 yılı bütçesinin başlangıç ödenek toplamı 18 trilyon 34 milyar 842 milyon Türk Lirası olup, bu miktar, ekim sonu itibariyle 20 trilyon 789 milyar 81 milyon Türk Lirasına ulaşmıştır, ki bunun takriben 2 trilyona yakın kısmı yine diğer ödeneklerden yapılan kısıntılarla buraya aktarılmıştır.

Bakanlığın, 1991 yılı bütçe teklifi ise, Plan ve Bütçe Komisyonunca kabul edilen ve orada ilave edilen 702 milyar 200 milyon Türk Lirayla birlikte, 28 trilyon 332 milyar 791 milyon Türk Lirası olarak belirlenmiştir.

Hizmet ödenekleri itibariyle yapılan dağıtımı tüm milletvekili arkadaşlarımız tetkik etmişlerdir; o nedenle bu bölüm geçiyorum.

Değerli arkadaşlarım, bütçe müzakereleri, ekonominin dışına taşan ve genelde, siyasî, sosyal, hatta dış münasebetleri de içeren kapsam içinde enine boyuna hemen her meselenin tartışıldığı bir ortam yaratır. Maliye ve iktisadî politikalar ise, ekonomi yönetiminin temel ve vazgeçilmez araçlarından birisini oluşturmaktadır.

Türkiye'nin bugün geldiği nokta gerçekten çok önemlidir. Bundan on yıl öncesinde tatbik edilen karma ekonomi modelinin tabiî bir sonucu olarak, ekonomi âdeta dama demiş -dönemin yöneticilerini küçültmek için, tahkir etmek için söylemiyorum; ama bir gerçeğin ifadesi olarak söylemek istiyorum- ülke 70 sente muhtaç hale gelmiştir. O günkü yöneticiler bunu defaatle ifade etmişlerdir.

1980 öncesinde iç pazara yönelik ve ithal ikamesi üzerine dayalı bir model uygulanmasının sonucu olarak, verimliliğin, alternatif maliyetin, kalitenin, rekabet unsurunun, fiyat piyasa ekonomisi göstergelerinin dikkate alınmadığını görüyoruz.

Ekonomide enerji, ulaşım, haberleşme gibi altyapı hizmetlerinde eksiklikler vardır.

Türkiye ekonomisi dış ödemeler darboğazı içindedir. Türk Lirasının değeri, merkezî kararla, sunî olarak yüksek tutulmaktadır. Yerli üretimde, yüksek maliyet ve düşük kalite hâkimdir. Bunun neticesi olarak, ihracatın şevki kırılmış, ithalat malları talebi korkunç derecede artmıştır.

ALİ ER (İçel) — 1980'de değil mi bunlar?..

ALAATTİN FIRAT (Devamla) — 1980 öncesi..

İthalat baskısı ciddî dış ödeme sorunları ortaya çıkarmış, Türkiye 1980 öncesi bir satarken, üç almak zorunda kalmış ve özet olarak, gelinen nokta, 1980 öncesi Türkiye ekonomisi negatif bir büyüme hızı, dış ödemeler tıkalı bir ekonomi, altyapı sıkıntıları, kapasite altı bir üretim, yüksek maliyet, düşük kalite ve verim devlet bütçesine büyük yük teşkil eden KİT sektörü, yüzde 100'ün üzerine çıkmış bir enflasyon olmuştur. İşte, 1980 başında geldiğimiz nokta budur...

Sayın milletvekilleri, Anavatan Partisi iktidarları döneminde, dışa açık büyüme politikaları, daha önce izlenen, ithal ikamesine dayanan stratejilerinin yerini almış ve ödemeler dengesi problemi büyük ölçüde çözülmüştür.

Uygulanan maliye ve bütçe politikalarının, dış ticaret ve para politikaları uyumuna özel bir önem verilmiş ve bunun tabiî sonucu olarak da, Türkiye, başta dış ticaret olmak üzere, hizmetler, turizm, ulaşım, haberleşme, enerji gibi alanlarda büyük mesafeler kat etmiştir.

Nitekim 1983 yılını, 1980'le mukayese ettiğimizde, belli birkaç dengeyi şöyle göz önünde bulundurduğumuzda, açık bir şekilde kendisini ifade etmektedir.

1977-1978'de süratle yavaşlamaya başlayan kalkınma hızımız, 1979 yılında yüzde eksi 0,4'e düşmüş, 1980 yılında kalkınma hızımız yüzde eksi 1,1 mertebesine düşmüş; nüfus artış hızını dikkate aldığımızda, bu oranı yüzde 2,5 olarak kabul ederseniz, Türkiye ekonomisi yüzde 3-4 seviyesinde bir gerileme kaydetmiştir.

Anavatanın İktidara geldiği 1983'ten sonraki dönemlere baktığımızda; 1984 yılında büyüme hızımız artı yüzde 5,4 mertebesine yükselmiş, 1986 yılında yüzde 8'e yükselmiştir ve 1990 yılında ise, son altı aydaki gelişmeler dikkate alındığında, yüzde 9-10 mertebesinde gerçekleşme ihtimali sözkonusudur.

Fert başına düşen millî gelirde de aynı durum sözkonusudur. 1976 yılında 1 000 dolar seviyesinde, 1981 yılına kadar 1 000 - 1 021 dolar seviyesinde seyretmektedir, 1986'da 1 112, 1988'de 1 300 dolar ve 1990 yılı itibariyle de 1 969 - 2 000 dolar seviyesinde tahakkuk etmiş bulunmaktadır.

Değerli milletvekilleri, özellikle bütçenin tümü üzerinde görüşlerini belirten değerli muhalefetimiz ve muhalefet liderlerimizden biri de, burada millî gelirle ilgili görüşlerini belirtirken, şahsen katılmadığım, özellikle bilim adamlarının da katılmadığı, birtakım yanlış değerlendirmeler de yapıldı. O değerlendirmelerden biri şudur: "Biz, 1970-1980 performansı millî gelirde 1 000 dolar seviyesindeyken, siz on yıllık dönemde bunu 1 300 dolarlarda tuttunuz, ancak 2 000 dolara getirdiniz" denilmektedir.

Değerli arkadaşlarım, millî gelir hesabını eğer dolar bazında ifade ediyorlarsa, bir gerçeği daha vurgulamaları gerekir. O gerçek ne?. O gerçek şu: Hepinizin hatırladığı gibi, 1970-1980'li yıllar arasında Türkiye'de sabit kur tespiti, sabit kur vardı, sabit kur uygulaması devam etmekteydi ve o dönemlerde 1 dolar, 9 lira tespiti yapıldığı zaman, dolar, serbest piyasada, karaborsada 15 liradan işlem görmekteydi. Dolar 12 liraya çıktığında, karaborsada, serbest piyasada 30-35 liradan işlem görmekteydi. Şimdi eğer siz, millî gelir hesabınızı dolar bazında, o günkü ortama göre serbest piyasayı dikkate alarak yaparsanız, 1 000 dolarınız 300 dolar seviyesine düşmüş olur veya 500 dolar seviyesine düşer. Dolayısıyla, bu hesabı 1990 yılı Anavatan iktidarları döneminde getirdiği seviye ile mukayese ettiğinizde 3-4 katı bir gelişme olduğunu görürüz. Kaldı ki, Türkiye'deki millî gelir hesaplamaları bugüne kadar ciddî şekilde yapılmamış veya Türkiye'de millî gelir hesaplamaları, bir, satınalma paritesine göre yapılmıyor; iki, gelir paritesine göre de yapılmıyor. Neye göre yapılıyor? Türkiye'de millî gelir hesaplamaları gayri safi millî hâsıla hesaplandığında, katma değer dikkate alınarak yapılıyor. Katma değer dikkate alınarak, yapıldığı zaman, bugün Türkiye'de 2 500 sanayi kuruluşu dikkate alınarak, onların katma değeri hesaplanarak gayri safi millî hâsıla hesabımız şu noktadan şu noktaya gelir denilmektedir. Böyle olunca da, tarım kesiminde, özellikle kapalı ekonomi hâkim olan ülkemizin belli bazı bölgelerinde vardır; tarlasından, bağından, bostanından elde ettiği ürününü kendisi tüketmektedir, piyasaya sevk edilmemekte ve bu artı katkı değer dikkate alınmamaktadır; oturulan ev kıstası dikkate alınmamaktadır, günde yüz binlerce insanımızın birbirine gönderdiği çiçekler bu hesabın içerisine dahil edilmemektedir. Dolayısıyla, bu hesap tekniği dikkate alınarak yapıldığı takdirde, Türkiye'de -yine bilim adamlarının ifade ettiği gibi- gerçekten fert başına millî gelirin 2 000 dolar seviyesinde değil, 2 500 - 3 500 dolar seviyesinde olabileceği, bu varsayımla kendini ortaya koymaktadır.

Ortak pazarın, üyelerine, hazırlamış olduğu bir raporu tetkik ettiğinizde, satın alma paritesi dikkate alındığında, Türkiye, Yunanistan, Portekiz, millî gelir seviyesi itibariyle hiçbir fark taşımadığı; satın alma paritesine göre yüzde 54 birinin ise, yüzde 44 diğerinin, yüzde 44 Türkiye'nin olduğu görülür. Dolayısıyla -farkın büyük olmadığı ve hele nüfusu 70 milyon olarak dikkate alındığında- Türkiye bugün büyük bir ivme kazanmış, büyük bir performans göstermiştir ve ekonomik olarak önemli bir noktaya gelmiş bulunmaktadır.

Değerli arkadaşlarım, bu karşılaştırmalarda önemli bir unsur da, dış ticaretle ilgilidir. Bakın, 1970'lerde Türkiye'nin dış ticareti 589 milyon dolar seviyesinde, 1980 yılına geldiğimizde

2,9 milyar seviyesindedir; ama ANAP iktidarları döneminde, 1984 yılını ele alalım, 1984 yılında ihracatımız 7 milyar 134 milyon dolar seviyesine çıkmış, 1988'de 11,6 milyar ve içinde bulunduğumuz yıl 12,5 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmesi beklenmektedir.

Önemli bir unsur olarak bir de şu var: Dış ticaret ödemeler dengesinde önemli bir unsur, ihracat ile ithalatın birbirini karşılama oranıdır. Şimdi bakın, 1980 yılına gelinceye kadar Türkiye ihracatının ithalatını karşılama oranı, ortalama yüzde 30-35 seviyesindedir. Bunun anlamı şudur: Siz, 1 satarken 3 alıyorsunuz. Peki, ANAP iktidarları döneminde ne oldu? Yapısal bir değişme yapıldı ve bugün Türkiye, ihracatının ithalatını karşılama seviyesini tedricen yüzde 75-80 mertebesine yükseltmiştir. Bu durumda ne oluyor? 0,7 veya 0,8 oranında satıyorsunuz, 1 alıyorsunuz; dolayısıyla bu, ödemeler dengenizi rahatlatarak, sizi daha rahat bir hale getirmiş oluyor.

Görüldüğü üzere, genel dengelerde katlanarak giden bir gelişmeyi Türkiye Cumhuriyeti, Anavatan Partisi iktidarları döneminde kat etmiştir.

Sayın milletvekilleri, yurt için tasarrufların artırılması ve malî sistemimize derinlik verilerek tasarrufların verimli alanlara kanalize edilmesi, temel hedeflerimiz arasındadır. Bu sebeple, reel faiz politikası izlenerek yurt içi tasarruflar artırılmış, malî sistemimize yeni araçlar getirilerek, tasarruflar malî sisteme yönlendirilmiştir. Vergi sistemimizde, ekonomideki hızlı değişmelere ayak uyduracak tarzda, ekonomi politikasını tamamlar nitelikte değişikler yapılmıştır.

Ben detaya inmek istemiyorum; dosyanın içinden şöyle çekeceğim, hangisi çıkarsa onunla ilgili bilgi vereceğim. Maliye ve Gümrük Bakanlığımız da kendi bünyesi içinde gerçekten reform mahiyetinde ve bu gelişmelerin seyrine uygun olarak büyük değişiklikler yapmıştır. Tesadüfen karşıma vergilerle ilgili konu çıktı... İsterseniz, Maliye ve Gümrük Bakanlığının, Anavatan Partisi İktidara geldiği günden bugüne kadar, vergilerle ilgili neler yaptığını, ne gibi gelişmeler sağladığını şöyle kısaca sizlere arz etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, Maliye ve Gümrük Bakanlığı, ANAP İktidarı döneminde, 1984 yılı başında Vergi İadesi Kanununu yürürlüğe sokmuştur. Bu uygulama hem fiş, fatura gibi belgelerin alınmasını teşvik ederek, vergide otokontrolü sağlarkan; aynı zamanda toplumun dar ve sabit gelirli kesimi için, cumhuriyet tarihinde görülmemiş en geniş sübvansiyon olma özelliğini de taşımıştır. Bakın; 1984 yılında verilen vergi iadesi 52.9 milyar iken, 1987'de 923 milyara ve 1990 yılı sonu itibariyle -gelişmeler onu gösteriyor- 3 trilyon liraya yükselmiştir. Bu, dar gelirlilere, ücretlilere, dul ve yetimlere verilen bir iadedir.

Yine, ANAP iktidarları dönemindeki önemli bir gelişme de, Katma Değer Vergisi Kanununun 1984'te kabul edilmesidir. Katma Değer Vergisi 1 Ocak 1985 tarihinde bütün tereddütlere rağmen, son derece başarılı bir şekilde uygulanmaya başlanmıştır. Uygulama sonuçlarına bakıyoruz; 1984'te -ki o dönemde Katma Değer Vergisi geldikten sonra, diğer 8 çeşit gider vergisi kaldırılmıştır- Türkiye Cumhuriyeti toplam 489 milyar lira vergi toplarken, Katma Değer Vergisinin uygulamaya girdiği ve uygulamasının sonuçlarının alındığı 1985 yılında 1 trilyon 75 milyar lira vergi toplanarak bütçeye gelir sağlanmıştır. Giderek 1990 yılında Katma Değer Vergisinden 12-13 trilyon lira dolayında vergi sağlama noktasına gelinmiştir. Katma Değer Vergisi, basit, anlaşılır ve rahat bir biçimde uygulama imkânı da bulunduğu için, bugün Türk vergi sisteminde, toplam vergi içerisindeki payı yüzde 27-30 arasında seyretmektedir.

Ne yapılmış Anavatan Partisi iktidarları döneminde? Vesika sistemi getirilmiş. Nitekim, vesika düzenine işlerlik kazandıran kanunun yürürlüğe girmesiyle, vergi kayıp ve kaçağının azaltılması için önemli çalışmalar yapılmıştır. Noter tasdikli vesika sistemi getirilmiştir; anlaşmalı matbaalarla vesika basımı işlemi getirilmiştir.

Yine, KDV'nin yürürlüğe girmesiyle birlikte, yoğun bir şekilde açıklama ve eğitim çalışmaları ön plana getirilmiştir.

Değerli arkadaşlarım, yine bu dönemde sağlanan önemli gelişmelerden biri, ödeme kaydedici cihazların kullanımı konusundaki kanunun kabulüdür. Bu kanunun kabulüyle beraber, Türkiye'de yazarkasa sistemi geliştirilmiştir. Yoğun bir propaganda çalışması yürütülmüş ve hepinizin malumu olduğu üzere, "Bir dakika" spotlarının televizyonlarda yayınlanmasıyla, en küçük çocuklarda dahi vergi şuuru, devlete yardımcı olma, devletin gelirlerinin artırılması şuuru yerleştirilmiştir. Bunlar, Anavatan Partisi iktidarları döneminde yapılmıştır.

Yine, verginin daha anlaşılır ve daha rahat bir şekilde takibi için, dilimler ve oranlarda büyük değişiklikler yapılmıştır. Bakın, 1960-1962 yıllarında ilk dilime uygulanan vergi nispeti yüzde 60 iken, 1980'lerde ilk 1 milyon lira için ortalama vergi nispeti yüzde 60 iken, 1990 yılında ilk 8 milyon lira için yüzde 25 vergi uygulanması esası getirilmiştir.

Diğer ülkelerle bir kıyaslama yaptığımız takdirde, bugün Avusturya'da en düşük vergi oranının yüzde 21-62 arası, Belçika'da yüzde 24-70 arası olduğu görülecektir; Federal Almanya'da yüzde 12-54.5, İtalya'da yüzde 10-50 arası, İngiltere'de yüzde 25-40 arasında değişmektedir.

Gerek vergi dilimleri, gerekse verginin daha rahat anlaşılır belli bir noktalara getirilmesi, yine Anavatan Partisi iktidarları döneminde sağlanmıştır.

Değerli arkadaşlarım, benim burada vergilerle ilgili olarak kısaca arz etmek istediğim husus şudur: Anavatan Partisi iktidarlarının vergi ile ilgili çalışmalarını özetlersek şu sonuçlara varmış oluyoruz:

1. Katma Değer Vergisinin Türkiye'de konuşulduğu dönem, İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planının yürürlüğe girdiği 1970'lerdir. Bu konuda sekiz ayrı tasarı hazırlanmış, hiçbiri yasalaşmamıştır. Yıl 1984; Anavatan İktidarı, Katma Değer Vergisi Kanununu yüce parlamentonun tasvibinden geçirerek 1985'te başarıyla uygulamaya koymuştur.

2. 1984 öncesinde fiş veya fatura kelimelerini ancak bu konunun uzmanları bilirken, yıl 1990, bakkala gofret almaya giden küçük çocuk dahi bilmektedir.

Bu çarpıcı gerçeğin altını çizerek vurgulamak istiyorum, vesikasız mal satışının vergi kaçağına yol açtığının şuurunda olan İktidarımız, vesika düzenini de sağlamıştır.

3. Yıl 1983; Türkiye'de yazar kasanın adı dahi bilinmezken, yıl 1990; 500 bine yakın tacirimiz, esnafımız bu modern cihazları kullanmaya başlamışlardır.

4. 1970-1980 döneminde hiçbir vergi kanunu çıkarılmazken -dikkatinizi çekiyorum- 1984-1990 döneminde 48 ayrı vergi kanunu çıkarılarak uygulamaya konulmuştur. Böylece, Türk ekonomisinin yaşadığı çağdaş ve hızlı yapılaşmaya, vergi sisteminin uyum sağlamasına imkân yaratılmıştır.

5. Yıl 1930; -dikkatinizi çekiyorum- konuşulan konu muhasebecilik, yeminli malî müşavirlik konusudur. Bu konu Türkiye'de 1930 yılında konuşuluyor, "Sistemimize dahil edelim" deniliyor; ama hiçbir iktidar döneminde bu konu ciddî bir biçimde ele alınarak sonuçlandırılamıyor. Bu meselenin yasal kimliğe kavuşması, ancak 1989 yılında Anavatan Partisi İktidarının çalışmasıyla sonuçlandırılıyor.

6. Yıl 1984; Türkiye'de hiçbir vergi dairesinde bilgisayar yoktur... Yıl 1990; Türkiye'nin 11 büyük ilinde 76 vergi dairesi bilgisayara geçirilmiştir. Diğer bir ifadeyle, bugün toplam vergi gelirlerimizin yüzde 78.6'sı bilgisayar aracılığıyla toplanmaktadır.

Hem zamandan tasarruf, hem ciddî denetim, hem de kısa sürede sonuç alma Anavatan Partisi İktidarı döneminde sağlanmıştır.

7. Yıl 1984; Türkiye'de vergi daireleri çok kötü şartlarda çalışmaktadır; araç, gereç ihtiyacı büyük boyutlardadır. Yıl 1990, vergi daireleri çağdaş bir yapıya kavuşturulmuş, gerekli

araç ve gereçlerle donatılmış, banka şubelerinden farkı kalmamıştır. Ne ile sağlandı bu? Yine Anavatan Partisi İktidarının getirmiş olduğu fonlar sayesinde sağlanmıştır.

8. Yıl 1983; eğitime tabi tutulan gelir idaresi personelinin sayısı bir yılda 3 850'dir. Yıl 1990; eğitilen personel sayısı -bir yılda dikkatinizi çekerim- 20 795'e ulaşmıştır.

9. Yıl 1984; gelir idaresinin toplam personel sayısı 26 377'dir. Yıl 1990; bu personel sayısı 49 115'e ulaşmıştır.

10. Yıl 1984; her mükellef dilediği gibi, fatura, perakende satış fişi, irsaliye basmaktadır ve bir sürü karışıklığa meydan vermektedir. Yıl 1990; Anavatan Partisi iktidarlarının çalışmaları sonucunda bunlar belirli bir düzene bağlanmış, mükellefin bastırdığı fiş, fatura fibi belgeler, anlaşmalı matbaalar aracılığıyla yapılmakta ve izlenmektedir.

Bütün bu çalışmalar sonucunda, 1988 yılı hariç, vergi gelirlerinde sürekli reel artışlar sağlanmıştır, Anavatan Partisi iktidarları döneminde. 1990 yılındaki reel artış ise, yüzde 20 oranında gerçekleşmesi beklenmektedir ki, bu oran son yılların rekorunu teşkil etmektedir.

Değerli milletvekilleri, Anavatan İktidarının almış olduğu bu kararlar, elbette hedefleri tayin eden, tespit eden kendisidir; ama bu hedefleri ve kararlara uygun bir şekilde gerekli çalışmayı yapan, onları götüren yine Gelirler İdaresinin bir avuç insanı, bu ekip, -ben onlara isimsiz kahramanlar diyorum- yedi yıldan beri bu işi götürmektedir. Bu, Türkiye'deki uzmanların kalitesini ve kabiliyetini ifade etmektedir. Bu gelişmeyi sağlayan, çağdaş bu vergi sistemini oturtan Gelirler Genel Müdürlüğü ekiplerine ve Maliye Bakanlığı teşkilatında çalışan bütün yetkililerine huzurlarınızda teşekkür de etmek istiyorum.

Sayın milletvekilleri, benden önce söz alan, muhalefete mensup değerli arkadaşlarım, özellikle SHP Grubu adına söz alan değerli arkadaşımız, Türk tarımının geri gittiğini ve bu konuda büyük eksiklikler, noksanlıklar olduğunu ifade ettiler. Şimdi müsaadenizle bu konuya birkaç satırbaşıyla temas etmek istiyorum. Böylelikle, Türk tarımının geri mi gittiği, ileri mi gittiği konusunu Yüce Heyetinizin takdirlerine sunmak istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, bakınız, 1963-1983 yılları arasında, tarım sektörü, yılda ortalama yüzde 3 bir büyüme göstermiştir. ANAP iktidarları döneminde, yani 1983-1990 yılları arasında, 1989 yılındaki kuraklığı da dahil etmek suretiyle -ki 50 yılın en büyük kuraklığıdır, 1989 yılı tahmini de dahil olmak üzere- tarımdaki büyüme hızımız yüzde 6 oranındadır. Bu oran bile tek başına, arkadaşımızın söz konusu ifadelerini tekzip etmektedir.

Tarımsal ürün ihracatımız, 1963'ten 1980 yılına kadar, hiçbir dönemde 1,5 milyar dolar seviyesine çıkmamıştır; ama Anavatan Partisi iktidarları döneminde, bakın, 1988'de 2 milyar 350 milyon dolara yükselmiş, 1989'da 2 milyar 126 milyon dolar olmuş ve 1990 sonu itibariyle 3 milyar dolara yakın tarımsal ürün ihracatı gerçekleşmiş olacaktır, ki bu oran da, toplam ihracatımızın ancak yüzde 20'sine tekabül etmektedir. Halbuki 1980 öncesinde tarım ürünleri ihracatı, toplam ihracatımızın yüzde 70-80'ini teşkil etmekteydi.

Şimdi elimizi vicdanımıza koyalım; tarımsal kesimi geri götüren bir politikada bu gelişme nasıl olur?..

Değerli arkadaşlarım, arkadaşlarımız, Türkiye'nin tarımsal ürün ithal ettiğini ve bundan da Türk tarımını geri götürdüğünü söylemektedirler. İfade edildiği gibi, bu bir serbest piyasa ekonomisidir, bir alışveriş hadisesidir. Ucuz bulursunuz satın alırsınız, pahalı bir piyasa bulursunuz, satarsınız.

"Efendim, Türkiye, tarım ürünleri açısından kendi kendine yeten yedi ülkeden biriydi; ama şimdi değildir" ne demek?.. Böyle bir hadise olmaz. Üretirsiniz de, çoğaltırsınız da, satarsınız da... Zaten Türkiye'nin, belki en önemli sorunu bu tür düşüncelerdir. "Şunu satmayayım, bunu almayayım..."

Satmayıp, almadığınız zaman, ekonominiz 'dama' der ve dışa açılamazsınız. Bu vesileyle bu konuya da bu şekilde girdikten sonra, birkaç hususa daha değinmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, yine söz alan değerli hatiplerden biri, Türkiye'de devlet memurları ve enflasyonla ilgili bir rakamı -yanlış anlamadıysam- herhalde yanlış ifade ettiler; o da şu: "Türkiye'de enflasyon 50 kat artarken, ücretler ancak 16-19 kat artmıştır."

Bakın, bu aşınma olayını 1980 öncesine sirayet ettirebilirsiniz; ama 1980 sonrasına, özellikle Anavatan İktidarı döneminde bu sirayet söz konusu değildir.

1983 sonundan bu yana uygulanan politikalar sonucu, düşük dereceli memurumuzun çıplak aylığı 25,5 kat, en üst derecedeki memurumuzun aylığı ise 30 kat artarken, buna karşılık aynı dönem itibariyle toptan eşya fiyatları endeksinde 16,9, tüketici fiyatları endeksinde ise 19,3 kat artış meydana gelmiştir. İşte son yedi yıl içinde memur maaşlarının fiyat artışlarından olumsuz şekilde etkilenmesini önleme yönündeki çabaları takdirle karşılamak lazımdır. Geçmiş dönemlerin enflasyon rakamlarının yıprattığı memur maaşları eğer bugün yetmiyorsa, bu yetersizliği de bütün devlet imkânlarıyla Anavatan Partisi İktidarı çözme gayreti içinde olacaktır.

Değerli arkadaşlarım, Anavatan Partisi iktidarları döneminde güdülen ekonomik politikalar sonucu, gerçekten, Türkiye Cumhuriyeti önemli bir performansı yakalamıştır, önemli bir ivmeyi yakalamıştır. Bu ivme; altyapıda, ulaşımda, haberleşmede, enerjide devlet tarafından dışa açılmada, ihracatta, üst yapıda özel teşebbüsümüz tarafından yakalanmıştır. Ben bunları kısa kısa sizlerin bilgilerine sunmak istiyorum:

Bakın 1980'li yıllarda nüfusumuz 45 milyon iken, 1990'lı yıllarda nüfusumuz 57 milyona ulaşmıştır. 1980 yılında gayri safi millî hâsıla artış hızı yüzde -1,1 iken, 1990 yılında gayri safi millî hâsıladaki artış hızımız yüzde 10'lar seviyesine çıkmıştır. 1970 yılında ihracatımız 570 milyon dolar ve 1980 yılında 2,9 milyar dolar iken, 1990 yılında yaklaşık 13 milyar dolar seviyesine yükselmiştir. 1980 yılına kadar ihracatımızın ithalatı karşılama oranı yüzde 30-35'ler seviyesinde seyrederken, ANAP iktidarları döneminde bu oran, yüzde 75-80'ler seviyesine çıkmıştır. 1980'li yıllarda sürekli dış ticaret ve ödemeler dengesi açığı ekonomiyi tehdit ettiği halde, ANAP iktidarları döneminde bu tehdit ortadan kalkmıştır.

Değerli arkadaşlarım, bu misalleri, geçmişi kötülemek, ileriyi övmek amacıyla değil, bir realiyeti ortaya koymak ve Türkiye'nin yakaladığı bir ekonomik performansı özellikle, izah etmek için veriyorum.

1980'li yıllarda Türkiye Cumhuriyetinin döviz darboğazı en büyük sorunu iken, ithalat yapılamaması sonucu kuyruklar ve yokluklar, çekilmez bir durum alırken, ANAP iktidarları döneminde, yani 1990'lı yıllarda bu sorun tamamen çözülüp, sorun olmaktan çıkmış ve bugün ülkemizin döviz rezervi 12 milyar dolarlar seviyesine ulaşmıştır.

1980'li yıllarda Türkiye, dış borcunu ödeyememenin getirdiği birçok sorunu yaşarken, ANAP iktidarları döneminde, yılda yaklaşık 7 milyar dolara varan dış borç anapara ve faiz ödemeleri yapılmaktadır.

1980 yılına girerken fert başına millî geliri ancak 1 000 dolar seviyesinde olan Türkiye Cumhuriyeti, ANAP iktidarları döneminde yakaladığı performans ile 1990 yılında 2 000 dolar seviyesine ulaşmıştır.

1923'lü yıllardan 1983'lü yıllara gelinceye kadar refah seviyesi göstergeleri 1 iken, ANAP iktidarları döneminde 1990 yılında bu oran 2, hatta 3'e katlanmıştır. Örnek vermek gerekirse:

1983 yılına kadar ancak 27 milyar kilovatsaat olan elektrik enerjisi üretimi, ANAP iktidarları döneminde 1990 yılı itibariyle 67 milyar kilovatsaate çıkmıştır. Enerji deyip geçmeyin; enerji, bir ekonominin temelidir; siz enerjiyi bulamazsanız, sanayiniz de gelişemez, ekonominiz de gelişemez. Görüldüğü gibi, 27 milyar kilovatsaatten bugün 67 milyar kilovatsaate ulaşmış, 1991 yılı sonu itibariyle de bu 80 milyar kilovatsaatin üstüne çıkmış olacaktır.

Değerli arkadaşlarım, 1983 yılında yapılan 284 bin toplam konut inşaatına mukabil, 1989 yılında yakalanan performans sayesinde 720 bin toplam konut inşaatı rakamına ulaşılmıştır.

1923-1983 yılları arasında ancak 249 bin kilometre köy yolu yapılmış iken, 1983-1990 yılları arasında Anavatan Partisi İktidarı döneminde, yani son yedi yılda 271 bin kilometre daha ilave yapılmıştır. 1923-1983 yılları arasında yapılan toplam 74 baraja, son yedi yılda bir o kadar baraj ilave edilmiş ve bugün 70 küsur barajın inşaatı devam etmektedir.

1923 yılından 1983 yılına kadar ancak 1 milyon 673 bin telefon abonesi mevcutken, son yedi yılda, yani 1990'a kadar bu rakam 7 milyon 450 bine yükselmiştir.

Demir-çelik üretimi ikiye katlanmıştır.

Otoyol yapım çalışmaları bu dönemde ele alınmış ve hızlı bir şekilde yürümektedir. Asrın sonunda 3 bin kilometreye yükselecektir.

Siyah beyaz ve tek kanallı TV'den renkli ve sayısız kanallı, uydulu TV'ye bu dönemde kavuşulmuştur.

1983 yılına kadar trafikteki ancak 2 milyon 18 bin dolayındaki aracımıza mukabil, son yedi yılda 4 milyon 350 bin araca çıkılmıştır. Bu, sosyal refahın önemli bir göstergesidir.

1983 yılında ancak 142 sanayi sitesi mevcutken, son yedi yılda bu rakam 350'ye yükselmiş; işyeri sayısı bütün cumhuriyet döneminde ancak 41 619 iken, son yedi yılda 83 316'ya yükselmiştir.

Uçak filolarımız modernleştirilmiştir. Silah sanayimizde önemli merhaleler kaydedilerek, elektronik araç, gereç, telsiz, güdümlü mermi, tank imali, motor, yedek parça üretimi yanında, F-16 projeleri gerçekleştirilmiştir Anavatan Partisi iktidarları döneminde.

1983 yılına kadar Türkiye'de ancak 450 bin televizyon mevcutken, -ki bunun tamamı siyah beyazdı- bugün 7 milyon 200 bin, hem de renkli televizyon mevcuttur; üretilmiş ve satılmıştır.

Bugün, hemen hemen her işyeri bilgisayar donanımlı bir çalışma sistemine geçmiştir. 1980 öncesinde, ancak büyük kuruluşlar veya büyük devlet kuruluşlarının bazılarında, kiralık bilgisayar mevcutken, bugün insanlarımız cebinde bilgisayar taşımaktadır.

Kısaca, saymakla zamanımızın yetmeyeceğini, herkesin hafızalarını yoklamak suretiyle, daha da çok misal vermeleri veya bulmalarının mümkün olacağını söylemek isterim.

Sayın milletvekilleri, bu örneklerden hareketle şunu ifade etmek istiyorum: Türkiye Cumhuriyeti, ANAP iktidarları döneminde yakaladığı bu performansı, ivmeyi, bir engelle karşılaşmaması ve istikrarın bozulmaması halinde, asrın sonunda, yani 2000 yılında, 10 yıl sonra, dünyanın gelişmiş ilk 20-25 ülkesi içerisinde yer alacaktır. Çünkü, bu yakaladığımız performans ve cennet vatanımızın da potansiyel gücüyle, 2000 yılında nüfusumuz 70 milyon olacaktır.

Bakın, 1980'den sonra Anavatan Partisinin serbest teşebbüs hareketi, dışa açılma hareketi sonucu, Türk ekonomisi bir noktaya geldi. Şimdi, bu performansı aynen devam ettirmek suretiyle, 1990'dan 2000 yılına bakın; Türkiye, nasıl bir Türkiye olacak? İsterseniz, şöyle kabataslak bunları da size arz edeyim:

Nüfusumuz 70 milyon olacak. Fert başına millî gelirimiz 3 500 - 4 000 dolar seviyesinde olacak. Türkiye, 3 000 kilometrelik otoyola kavuşacak. 164 çalışan barajı, 2 nükleer santralı olacak. Dış ticaret hacmi 100 milyar dolar seviyesinde olacak. İhracatımız 40 - 45 milyar, ithalatımız da 50 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiş olacak; çünkü, 164 barajın devreye girmesi, Türk tarımını 3'e katlayacaktır. Ankara - İstanbul arası otoyolla 2 - 2,5 saate inecek ve yine hızlı trenle Ankara - İstanbul arası 2 - 3 saat arasında kat edilecektir.

Başta Türk Hava Yolları ve özel sektörümüz olmak üzere, Türk hava filoları, asgarî 100 uçakla yolcu taşıması yapacak. Havalimansız ilimiz kalmayacak. Ankara, İstanbul metroları devreye girecek. İstanbul'a 2, Çanakkale'ye 1 yeni boğaz köprüleri yapılacak. Trafikteki araç sayısı 17 milyona çıkacak. Her çeşit füze imalatı, radar, modern harp araç ve gereçleri üretilecek. Türkiye tarımı, yukarıda da ifade ettiğim gibi, 3'e katlanacak. Bugün 60 - 70 milyar kilovat/saate çıkan elektrik üretimi, asrın sonunda 150 milyar kilovat/saate çıkmış olacaktır.

Ankara, İstanbul, İzmir, Eskişehir, Bursa, Erzurum, Kars ve Diyarbakır illerimiz, büyük çapta, doğalgaza kavuşmuş olacak. 1980 - 1990 gelişmesini dikkate aldığımızda, bunların olmaması için hiçbir sebep yoktur. Yeter ki, bu ivmeden, bu performanstan istifade edelim ve bunu canla başla götürelim.

Bu, her on yılın bir yarışıdır. Türkiye Cumhuriyetinin Anavatan İktidarıyla götürdüğü 1980'lerin yarışını, inanıyoruz ki, iktidarıyla, muhalefetiyle gerçekleştirmeliyiz ve sonucun kıvancını da hep beraber milletçe, iktidarıyla, muhalefetiyle yaşamalıyız.

Değerli milletvekilleri, Türkiye, istikbal vaat eden bir ülkedir. Türkiye, önemli potansiyeli olan bir ülkedir. Yakaladığımız bu ekonomik fırsatları daha ileriye götürebilmemiz, ancak istikrarla olur, birlik ve beraberlik içinde olur. Çağı yakalamanın eşiğinde olduğumuz böyle bir ortamda, birbirimizi karalayarak, karamsar tablolar çizerek felaket tellallığı yaparak değil: gücümüzün, yaptığımızın ve yapacaklarımızın bilinci içinde meselelerimize sarılmalıyız. Başta ülkemiz olmak üzere, birbirimizi daha çok sevmeliyiz; birbirimizi sevmek mecburiyetinde olduğumuzun şuurunu her zaman taşımalıyız. İşte, biz ANAP'lıların hedefi, hülyası, aşkı ve coşkusu budur.

Bu aşk ve coşkuyla, Maliye ve Gümrük Bakanlığının 1991 malî yılı bütçesinin Bakanlık mensuplarına, ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diler, Yüce Heyetinizi, Anavatan Partisi Grubu ve şahsım adına saygıyla selamlarım. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Fırat.

Gruplar adına yapılan konuşmalar sona ermiştir.

Sayın Bakan söz istiyor musunuz?

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI ADNAN KAHVECİ (İstanbul) — Evet.

BAŞKAN — Buyurun.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI ADNAN KAHVECİ (İstanbul) — Sayın Başkan, değerli üyeler; konuşmamı çok kısa tutacağım.

Öncelikle, belki Maliye ile fazla ilgisi olmadığı halde, muhalefet grupları adına konuşma yapan arkadaşlarımızın bazı soru ve tenkitlerine cevap vermek açısından, burada gündeme çok getirilen bir konuya değineceğim; o da, tütün konusudur.

Tütünle ilgili olarak bazı iyi haberler vermek istiyorum: Birincisi, tütün ihracatından kazandığımız parayla, sigara ithalatına verdiğimiz para, iddia edildiği gibi değildir. Halihazırda ihracattan kazandığımız paranın yarısı kadar ithalat yapılmaktadır.

ABDULLAH AYKON DOĞAN (Isparta) — Ne kadar?.. Rakam...

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI ADNAN KAHVECİ (Devamla) — Rakamları ben size takdim edeceğim. Detaylı bir liste var. Yıl yıl vermek yerine, size onları yazılı veririm.

İkinci olarak şunu da memnuniyetle belirteyim: İthal sigaraya ödediğimiz parada bir azalma vardır. Bunun sebebini de izah edeceğim...

ADNAN KESKİN (Denizli) — Kaçaklar artmıştır...

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI ADNAN KAHVECİ (Devamla) — Bir dakika, bir dakika efendim...

1989 ve özellikle 1990 yılında Tekel 2000 üretimini ikiye, 3'e katladık, önümüzdeki yılda 4'e katlayacağız.

Sizi memnun edecek bir çalışmamızı da burada ilk defa açıklıyorum: Anadolu'nun üç tane ilini rastgele seçtik. Neresi olur?.. Aklıma önce Çorum geldi, sonra Burdur geldi, bir de Zonguldak geldi.

SELAHATTİN MUMCUOĞLU (Van) — Van yok mu Sayın Bakan?

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI ADNAN KAHVECİ (Devamla) — Van aklıma gelmedi.

Bu üç ile, istedikleri kadar Tekel 2000 gönderin dedim. Bu talimattan önce oralardaki yabancı ve yerli sigara satışlarının rakamlarını da aldım. Yabancı sigara satışları, Tekel 2000'in satışının iki, üç misli idi. Dikkat ediniz, yani Tekel 2000'e göre iki, üç misli yabancı sigara satışı vardı; yerli sigaralara göre değil. Bir ay süreyle istedikleri kadar Tekel 2000 sigarasını gönderdik ve bu göndermeye halen devam etmekteyiz. Sizlere bu bir aylık denemenin sonuçlarını anlatacağım. Hiçbir reklam yapmadık dikkat ederseniz ve basında da duyurmadık, yani o illere, o üç ile basın kanalıyla bol miktarda Tekel 2000 sevk ettiğimizi de duyurmadık. Ne olduğunu tahmin edin!.. Bir ay içinde Tekel 2000 satışları, yabacı sigaraların satışlarını ikiye katladı; yani yarısı idi yahut üçte biri idi; ikiye katladı.

Şimdi, bu başarı, reklam yapmadığımız halde sağlanmıştır ve önümüzdeki yıl Tekel 2000'in üretimini 12 bin tona çıkarıyoruz. Aynı zamanda da yerli tütünden daha kaliteli bir harman yaparak, -İzmir sigarasından da belki bir gömlek, belki iki gömlek daha üstün sigara imal ederek- yabancı sigaralara karşı daha iyi bir pazar mücadelesi vereceğimize inanıyorum. Hatta, belki yurt dışında da bir sigara fabrikası satın alma düşüncemiz vardır; yani içeriye çok daha fazla sigara sevk edebilmemiz için, bu pazar payını daha hızlı kazanabilmemiz için, dışarıda bir sigara fabrikası olarak, hem Sovyet pazarına, hem Türk pazarına sigara üretme düşüncemiz vardır; çünkü, içerideki kapasite yetmiyor.

Şimdi, Sovyet piyasasına sigara ihraç ettiğimiz zaman, içeride de Samsun ve Maltepe sigaralarının sıkıntısı başladı. Sovyetler Birliği bizden önümüzdeki yıl daha fazla sigara istemektedir. Onun için üretim kapasitesini çok hızlı bir şekilde artırmamız gerekiyor. Dışarıda, Doğu Almanya'da bulunan bir fabrikayla ilgili olarak görüşmeler yapıyoruz. Eğer, uygun şartlarda anlaşabilirsek, hem Türk piyasasında bizim yabancı sigaralara karşı rakip çıkarabileceğimiz sigara üretmeyi düşünüyoruz, hem de Sovyetler Birliği piyasasına daha fazla mal sevk etme imkânımız olacaktır.

Vergilor konusuna geliyorum: Muhalefet partili arkadaşlarımız, Plan ve Bütçe Komisyonundaki müzakerelerde; "Türk vergi sisteminin ideal vergi sistemi olmadığını" ifade ederek, "İdeal vergi sisteminde hayat standardı, götürü vergi gibi uygulamalar olmaz" dediler.

Doğrudur; ideal vergi sisteminde, hayat standardı, götürü vergi gibi sistemler olmaz; fakat vergi konusunda bizden yıllarca ileride olan Fransa gibi, İtalya gibi, Belçika gibi ülkelerde hâlâ hayat standardı var, götürü vergilendirme vardır!.. Fransız hayat standardı sistemi, esasında bizim kullandığımız sistemin tıpkısının aynısıdır derler.

Biz aynı sistemi burada adapte etmişiz; dolayısıyla Türk vergi sistemi gelişmemiş; onlarınki gelişmiş, onlar belge düzenini daha iyi oturtmuş gibi tezler geçerli olsaydı, onlar bu uygulamalarından vazgeçerlerdi.

Şimdi, Plan ve Bütçe Komisyonunda bahsettiğim, burada da arkadaşlarımızın duymasında yarar telakki ettiğim ve zabıtlara da geçmesini istediğim bir husus var. Muhalefet bizi, "Kanun hükmünde kararnamelerle şunu yapıyorsunuz, bunu yapıyorsunuz, Meclisi hiçe sayıyorsunuz" diye bizi tenkit etmektedir.

Ben de görünce önce inanamadım; İtalya'da vergi kanunu, hem de götürülerle ilgili bir vergi kanunu, kanun hükmünde kararname ile uygulamaya konulmuştur. Bizim Anayasamıza göre, kanun hükmünde kararname ile vergi konulamıyor. İtalya'da, kanun hükmünde kararname ile götürülerle ilgili vergi kanunu yürürlüğe konmuş! Daha da enteresanı, o kanun hükmünde kararnameye dayanarak, bir kararname istihsal edilmiştir. Yani bu gibi uygulamaların sadece Türkiye'de olduğunu iddia edenlere karşı verilebilecek güzel bir örnektir. İtalyanlar ki, vergi konusunda büyük sorunları olan ülkelerden birisidir, İtalyan zekâsı da kıvraktır, vergi ödememek için her türlü hileyi araştırmakta, bulmakta mahirdirler; ama İtalyanlar, vergi toplamak için kanun hükmünde kararname çıkarmayı anayasalarına uygun bulmuşlar.

Dış borç stokuyla ilgili de bazı bilgileri zapta geçmek istiyorum; eğer muhalefetteki arkadaşlarımız bunun detaylarını isterlerse, Hazineden veya Merkez Bankasından alabilirler, ben de alıp takdim edebilirim.

Şimdi, dış borç stokuyla ilgili devamlı tartışmalar var; bunları ANAP mı artırdı, yoksa bunlar geçmişten gelen borçların bugüne taşınma yüklerini mi içeriyor?

1989 yılının dış borç stoku 41 milyar 21 milyon dolar, 1983 yılının dış borç stokuysa 18 milyar 385 milyon dolar. Stok artışına bakarsanız, 22 milyar 636 milyon dolar; bunun 12 milyar 591 milyon doları kur farkıdır. 18'e 12'yi ekleyin, 30 eder. Demek ki, bugün üzerimizde taşıdığımız borcun 30 milyar doları, o 18 milyar doların ta kendisidir; kur farklarıyla beraber. 1,9 milyar doları FMS ve finansmanıdır. Yani, 1983'te de taşıyorduk o FMS borçlarını; ama o borç, o 18 milyar doların içinde gözükmüyordu. Bunu da o borcun üstüne eklersek, eder 32,8 milyar dolar eder.

ANAP iktidarlarının bu 41 milyar 21 milyon dolar dış borcun içindeki net kullanımımız, 8 milyar 139 milyon dolardır. İşte, çok borçlandığı iddia edilen Hükümetlerimiz, bu kadar borçlanmıştır. Bunu, Dünya Bankası, IMF, Merkez Bankası, hangi kritere göre analiz ederseniz edin, ortaya çıkacak rakam budur. Eğer, hesaplarımızda yanlış varsa, onu da lütfen düzeltiniz.

ALİ ER (İçel) — Sayın Bakan, bunu yazılı olarak verin de öğrensinler.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI ADNAN KAHVECİ (Devamla) — Yazılı olarak da veririz, gizlisi saklısı da yok.

Değerli arkadaşlar, vergi düzeniyle ilgili olarak bu Meclis kürsüsünde çok şeyler söyleniyor, söylenecek; her parlamentoda daha adil bir vergi düzeni tartışılacak.

Türkiye'deki sistemin en büyük sıkıntısı, belge düzeninin oturtulmasıdır. Bütçe açılış konuşmamda da belirttiğim gibi, bütün mükellefleri belge vermeye mecbur edebilirsiniz, o vergi düzeninde adalet yerini bulur. Esasında, bizim kanunlarımızdaki nispetler, hadler çok adaletli; ama belge düzenini oturtamazsanız, adaletsiz hale gelir. Yani o zaman ücretliden alırsınız, ücretli olmayandan daha az alma imkânını bulursunuz.

Sayın Keskin, konuşmanızın bir kopyasını bana verecektiniz?

ADNAN KESKİN (Denizli) — Özür dilerim efendim, fotokopisi geç geldi.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI ADNAN KAHVECİ (Devamla) — Ben fotokopi yaptıracaktım, sizin sorularınıza da daha detaylı cevap verme imkânını bulacaktım.

Şimdi, kanunlarımız, esasında adil bir vergi mekanizması getirmiş; ama belge düzeni oturtulamadığı sürece, adaleti sağlamanız zor. Yani, az kazanandan az, çok kazanandan çok almanız zor. İşte son altı yedi yıldır, bence sağladığınız başarının en önemli kısmı, bu belge düzeninin oturtulmasındadır. Tekrar ediyorum, belge düzeni, yedi yıl öncesine göre büyük ölçüde yerleşmeye başlamıştır. Kâfi midir? Değildir efendim; ama sağladığımız başarının takdir edilmesi gerekir ve örnek olarak tekrarlıyorum: 1990 Eylülünde yaptığımız paralı denetimde, talep edilmeden belge verenlerin nispeti yüzde 61'e çıkmıştır. Bunun yüzde 39'u da, talep edildiği takdirde belge veriyor, talep edilmeden belge vermiyor. Şimdi, 1980 ya da 1984 yılı öncesini düşünelim; o zaman, talep ettiğiniz takdirde bile belge verilmiyordu. Demek ki, ülkede bir vergi bilinci, bir vergi ahlakı oluşuyor ve unutmadan da söyleyeyim, bu kadar kısa yılda, bu kadar kişiye, vergi bilincini, vergi ödeme ahlakını yerleştirmek de öyle kolay bir iş değildir. Tabiî, bunun anlatılmasında her iktidar zorluk çekmiştir, biz de zorluk çektik, çekiyoruz da. Çünkü, hiçbir ülkede insanlar, vergilerini hiçbir zaman severek ödemezler. Eğer kendileri kullanmaya alışmışlarsa, onlara, "Hayır arkadaş, bu parayı artık bundan sonra sen kullanmayacaksın, ben alacağım" demeniz büyük bir beceri gerektirir. Vergi düzeninin oturtulması için, sadece kanunların çıkarılması ve insanların yetiştirilmesi değil, aynı zamanda, uygun psikolojinin de oluşturulması gerekir.

Ayrıca, -Sayın Keskin'in konuşmasından aklımda kalanların bazılarını notlar halinde almıştım; ama, hepsini alabilseydim belki biraz daha geniş şekilde cevap verebilirdim- Türkiye'de kurumlar vergi ödüyor mu, ödemiyor mu konusuyla ilgili olarak, zannediyorum komisyondaki arkadaşlara bir tablo sundum. Bu OECD ülkelerinde, kurumların, vergi gelirleri içindeki paylarını gösteren bir tabloydu ve orada 1965 yılından 1988 veya 1989 yılına kadar rakamlar vardı. Bu tabloda, toplam vergi gelirleri içinde Kurumlar Vergisi payı artan nadir ülkelerden biri de Türkiye idi. Almanya'da, İngiltere'de, Amerika'da, Kanada'da kurumların toplam vergi geliri içindeki payı azalıyor. Üstelik, orada kurumlaşma bizden daha fazla. Yani, bütün gelişmiş ülkelerde, kurumlaşmanın gelişmesi için teşvikler var. Çünkü, kurumlaşmanın, vergi düzeninin oturtulmasına da büyük katkısı vardır. Kurumlaştıkça vergi kaçağı azalıyor, onlar da bunun bilincinde; dolayısıyla, "İnsanlar kurumlaşsın" diye kurumlaşmanın vergi yükü ile, kurumlaşmanın vergi yükü arasına ayrıcalıklar getiriyorlar. Kurumlaşma oldukça, halk ortaklığı artıyor, halkın sermaye ortaklığı artıyor; sosyal ve demokratik faydaları da var. Bunları da düşünerek, kurumların vergi yükünü azaltıyorlar. Biz de, güya kurumlaşmayı teşvik ediyoruz; ama buna rağmen, Kurumlar Vergisinin, vergi gelirleri içindeki payı artıyor. Zannediyorum bu, önümüzdeki yıllarda da artmaya devam edecektir.

Unutmadan söyleyeyim, ihracat istisnaları da azalıyor. Dolayısıyla, üzerinde en çok takıldığınız ihracat istisnası olayı da giderek azalıyor. Yalnız şunu sorayım size: İhracat istisnası verilmeseydi, acaba Türk sanayii nasıl ihracat yapacaktı; vergi iadesi verilmeseydi Türk sanayii nasıl ihracat yapacaktı?.. 1980'deki yapıyı düşününüz, 1984'teki yapıyı düşününüz...

ADNAN KESKİN (Denizli) — Ama, şimdi kesiyorsunuz...

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI ADNAN KAHVECİ (Devamla) — Şimdi kestik, ihracatta vergi iadesi yok; ama, nasıl?.. Siz, dış sahalarda hiç güreş tutmamış bir pehlivanı, bir Japon Sumo güreşçisi ile güreştiriyorsunuz... O adamın hiçbir tecrübesi ve hiçbir becerisi yok. Japon'un kalitesiyle, onun kalitesi arasında; Japon'un fiyatıyla onun fiyatı arasında dağlar kadar fark var...

Sanayinizin verimliliği ve kalitesi belirli bir düzeye gelinceye kadar, malınızı Libyalıya, Romanyalıya, İtalyana satabilmeniz için ucuza vermeniz lazım. Şimdi, bunu sağlamadan, ihracat mallarında nasıl rekabet gücünü sağlarsınız? Bakın, son yıllarda Türk ihraç mallarının kalitesi de yavaş yavaş yükseliyor. Fiyatları da dünya fiyatları ile karşılaştırdığınız zaman, 1980 yılında, dolar bazında bir buzdolabının fiyatını alın ya da 1980 yılında Türk arabalarının fiyatını alın ve bugünkü Türk arabalarının fiyatını yabancı para birimi üzerinden alın; bugün dünya fiyatlarına yaklaşıyorlar. Demek ki, bir gün gelecek, Türk arabaları, hiç sübvansiyon olmadan ihraç edilebilecek. Yani, kaliteyi ve fiyatı düzeltiyorlar.

Tabiî ki, haklısınız, zaten olayın üzerine giden de bu Hükümettir, bu İktidardır. Hayalî ihracatı ortaya ne basın çıkardı, ne de siz çıkardınız; bunu biz çıkardık. Sayın eski Bakanımız burada, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarı ile kendisinin yaptığı bir araştırmayla ortaya çıkmıştır.

Ha, siz istismar ettiniz... Haklısınız istismar etmekte; muhalefetsiniz, istismar etmek mecburiyetindesiniz. Biz de üzerine gittik; sonuna kadar da gittik ve takır takır da paralarını alıyoruz, bir sürü kuruluşun iflasına da sebep olduk, oluyoruz da. Çünkü, bir sistem koyduğunuz an, memleketin faydasına olan bir sistemi istismar eden olursa, biz de çanına ot tıkarız. Olay bu kadar basittir...

Hayalî ihracattan haksız vergi iadeleri alanların ne kadar iade aldıkları ve onların karşılığında ne kadar ceza aldıklarını da önümüzdeki günlerde ben detaylı olarak açıklayacağım. Çünkü, kamuoyu bunun bir çetelesini istiyor. Çetele çıkarmak da benim meraklı olduğum bir konudur. Bakalım, akla karalar öne düşsün. Gerçekten bu konunun üzerine ANAP hükümetleri gitmiş mi, gitmemiş mi? Milletin hakkını kaptırmış mı, kaptırmamış mı? Göreceğiz.

ERTEKİN DURUTÜRK (Isparta) — Bir de onların hangi partiden olduğunu açıkla da tam olsun. Onlar hangi partiden?

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI ADNAN KAHVECİ (Devamla) — Yalnız, korkarım size bulaşabilir, ucu dokunabilir.

ERTEKİN DURUTÜRK (Isparta) — Bize de bulaşsın keşke; biz de görelim...

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI ADNAN KAHVECİ (Devamla) — Değerli arkadaşlar, vergi konusunda şunu söyleyeyim: Vergi gelirlerimizde gayri safi millî hâsılaya oranla artış, devamlı olmaktadır.

Yalnız bir tenkit var; ona da burada cevap vermek ihtiyacını hissediyorum: "Efendim, vergi gelirlerimiz, Almanya'ya nazaran gayri safi millî hâsılaya göre yüksek değil; işte, bir Fransa'ya göre yeterince yüksek değil."

Unutmadan şunu da söyleyeyim: Almanya'ya göre, Fransa'ya göre, vergi gelirlerimizin gayri safi millî hâsılaya göre aynı oranda olmamasının altında, biraz da bu ülkenin millî geliri yatar. Siz, aynı oranda vergilerseniz, çok daha yüksek vergi almaya kalkışırsanız, bu sefer alım gücüne göre çok yüksek vergi koymuş olursunuz. Onun için, Türkiye'de vergi kaçağı vardır. Kaçak azalmaktadır, gayri safi millî hâsılaya göre de vergi gelirleri giderek istikrarlı bir şekilde yükselmektedir; ama, "Bunu, bugün Almanya düzeyine getireceğim" derseniz, sosyal gerçeklerle, ekonomik gerçekleri bence bağdaştırmamış olursunuz.

Türkiye'deki vergi toplama düzeni, pek çok ülkenin dikkatini, ilgisini, takdirini çekmiş düzeydedir. Eksiklerimiz vardır; ama, önümüzdeki bu en son çıkardığımız vergi paketinde, sadece fiskal yönden değil, aynı zamanda ekonomik yönden de önemli bazı yenilikler getirdik; ücretli ile beyannamelinin, aynı bazlara göre vergilendirilmesi esasını getirdik. Çok büyük bir sosyal ve ekonomik yeni yaklaşım tarzıdır. Artık, beyannameli de asgarî ücrete orantılı olarak beyan vermek zorunda kalacak ve dolayısıyla "Ücretli ayrı skaladan, beyannameli ayrı skaladan vergilendiriliyor, ikisi arasında ilişki yok" tartışması -ki, burada çok yapıldı o tartışma da bu şekilde ortadan kalkıyor; daha da önemlisi, demokratik bir süreç geliyor. Yani, götürünün hayat standardının Bakanlar Kurulu tarafından belirlenmesi mi daha demokratiktir; yoksa, toplumsal bir süreç olan asgarî ücretin, toplumun çeşitli kesimleri tarafından belirlenmesi mi daha demokratiktir?

"Efendim, niye asgarî ücrete bağladınız?" diye tenkit edildik.

Asgarî ücret, bir demokratik belirlenme olayıdır. Toplumun çeşitli kesimleri bir araya gelecek, "Toplumumuzun sosyal ve ekonomik yapısına en uygun asgarî ücret budur" diyecek ve biz Hükümet olarak geriye çekildik. "Katılımcı demokrasi" denmesinden, biz bunu anlıyoruz. Demokrasi, kararları, mümkün mertebe toplumun vermesidir ve kararların dengeli bir mekanizma tarafından verilmesi demektir.

Zannediyorum, bu kanunlaşan vergi tasarısıyla önemli bir ekonomik hedefi de gerçekleştirmiş olduk: Kalkınmada öncelikli yörelere çok büyük vergi imtiyazları getirdik. Kalkınmada öncelikli yörelerde çalışan ücretlilerin ve beyannamelilerin durumlarında önemli bir iyileşme olmuştur. Zaten bu bölgelere yatırımlar yavaş yavaş gitmeye başlamıştı. Zannediyorum bu vergi teşviklerinden sonra da ciddî boyutta bir yatırım artışı olacaktır.

Ücretlilerle ilgili vergi dilimlerini yükselttik ve hepsini yüzde 50 oranında artırdık. Dolayısıyla, normal yörelerdeki ücretlinin de vergisinde önemli düşüşler olacaktır.

En son olarak, bir vergi affı maddesi vardır. Bu maddeyle de, küçük miktarda borçları olan ve özellikle esnaf ve sanatkârlar arasında yoğunlaşmış kesimin bazı borçlarının bir kısmını affederek tahsil imkânını getirdik. Zannediyorum, bu da, toplumun büyük kesimine olmasa da, gücü yetmeyen kesimine bir rahatlama getirmiştir.

Değerli arkadaşlar, 1991 yılında vergi gelirlerinde öngördüğümüz artış, her zaman olduğundan daha fazla muhafazakâr bir artış tahminidir. Özellikle şunu da belirtmek isterim: Plan ve Bütçe Komisyonunda da olsun, burada da olsun, bütçemizin gerçekçi olmadığı konusunda fazla iddialar duymadım. Bu bütçe, gerçekçi bir bütçedir, gelir tahminlerinin çok muhafazakâr olmasına rağmen gerçekçi bir bütçedir. İddiayı fazla sevmeyen bir insanım, ama, tahminim, 1991 yılında bu gelir hedefini aşacağımızdır.

Daha fazla bir şey söylemek istemiyorum. Eğer sorular olursa, onları da cevaplandırmaya çalışacağım.

Tekrar hepinize saygılarımı arz ederim. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Şahısları adına söz isteyen, lehte, Bursa Milletvekili Sayın Ertuğrul Ünlü, buyurun. (ANAP sıralarından alkışlar)

MUSTAFA ERTUĞRUL ÜNLÜ (Bursa) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Maliye Bakanlığı bütçesi üzerinde şahsî görüşlerimi dile getirmek üzere huzurlarınızda bulunmaktayım; görüşlerimi sunmaya başlamadan önce Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, Maliye ve Gümrük Bakanlığı, merkez, taşra ve yurt dışı birimleriyle 1983 yılından itibaren yeni teşkilat yapısı içerisinde hizmetlerini yürütmektedir. Bakanlığın yürüttüğü hizmetler ve üstlendiği temel görevlerin başlıcaları, maliye politikasının hazırlanmasına yardımcı olmak ve uygulamak; harcama politikalarının ve devlet bütçesinin hazırlanması, uygulanması, uygulamanın izlenmesi ve yönlendirilmesine ilişkin hizmetleri yürütmek; gelir politikasını geliştirmek, uygulamak ve devlet gelirini tahsil etmek, gümrük ve gümrük muhafaza hizmetlerini yürütmek; devlete ait taşınmaz malların yönetimi, korunması, kiralanması, işletilmesi ve gerektiğinde elden çıkarılması hizmetlerini yürütmektir.

Özet olarak sayılan bu görevler, sadece belirli bir kamu hizmetinin yürütülmesiyle sınırlı kalmayıp, tüm devlet teşkilatını ilgilendirdiğinden büyük önem taşımaktadır.

Bakanlığın görevleri arasında ilk sırada yer alan maliye politikasının hazırlanması ve uygulanması konusundaki görevi, ekonominin bütünü üzerindeki etkisi dikkate alındığında, ayrı bir önem taşımaktadır.

Çağımızda yüksek bir büyüme ve gelişme hızını gerçekleştirmek, fiyatlar genel seviyesi ve istihdam hacminde ortaya çıkan dalgalanmaları gidermek ve daha eşit bir gelir bölüşümünü sağlamak, başlıca iktisadî ve sosyal hedefler olarak kabul edilmekte ve bu hedeflere ulaşmak için kullanılacak araçların önemli bölümünü de maliye politikası araçları oluşturmaktadır.

Kamu hizmetlerinin miktarı ve dağılımı, kamu gelirlerinin miktarı ve gelirin kaynakları, kamu giderlerinin miktarı ve cari, yatırım, transfer harcaması olarak dağılımı, maliye politikasının temel araçlarıdır.

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planında, "Ekonomik ve sosyal gelişmeyi istikrar içinde sürdürmek, gelir dağılımını iyileştirmek ve yurt içi tasarrufları artırmak" şeklinde ifade edilen maliye politikasının temel amaçlarını gerçekleştirmek için kullanılacak araçların en önemlisi bütçedir.

Devletin bütçesinin hazırlanması ve uygulanması görevini ve sorumluluğunu üstlenen Maliye ve Gümrük Bakanlığının, kendi bütçesini de, bu sorumluluk anlayışı içerisinde, en iyi biçimde hazırlayacağına inancım tamdır.

Maliye ve Gümrük Bakanlığının, üstlendiği görevleri etkin bir şekilde yürütebilmesi, diğer kamu kuruluşlarının kendi hizmetlerini de en iyi şekilde yerine getirmesi açısından da önem taşımakta ve bu Bakanlığa, izlenecek politikada öncülük etme ve diğer kuruluşlara örnek olma sorumluluğu da yüklenmektedir.

Maliye ve Gümrük Bakanlığının, bu görev ve sorumluluğu, bugüne kadar sürdürdüğü hizmetlerinde en iyi şekilde yerine getirdiğine inanıyorum. Bunun en son örneğini ise, kamuda taşıt kullanımı konusunda gerçekleştirilen yeni düzenlemede görmek mümkündür. Bu yeni düzenlemede, kamu kurum ve kuruluşlarının ellerinde bulunan yabancı menşeli taşıtların, yerli taşıtlarla ikame edilmesi amaçlanmaktadır.

Ülkemiz hızlı bir sanayileşme ve kentleşme süreci içerisinde... Özellikle kentleşmenin yarattığı bazı problemler, devlete ait gayrimenkullerin yönetiminde büyük bir hassasiyeti gerektirmektedir. Maliye ve Gümrük Bakanlığımızın, devlet mallarının yönetimini, ekonomik ve sosyal ihtiyaçları karşılayacak biçimde gerçekleştireceğine kanaatim tamdır.

Kamu görevlileri, ülke kalkınmasında ve ekonominin yönlendirilmesinde kullanılan araçların başında gelmektedir. Bu bakımdan, devlet gelirlerinin, zamanında ve eksiksiz toplanması büyük bir önem arz etmektedir. Vergilerin etkin bir biçimde toplanmasının başlıca iki şartı vardır. Bunlardan birincisi, günün ve ekonominin şartlarına uygun vergi kanunları; ikincisi, iyi bir gelir idaresidir.

Hükümetimiz, iktidara geldiğinden bu yana, vergi kanunlarının günün şartlarına uygun hale getirilmesi ve etkinleştirilmesi çabası içinde olmuştur. Gelir idaresi 1984 yılından bu yana önemli gelişmeler kaydetmiş, her şeyden önce, vergi gelirlerinin büyük bir bölümü, otomasyonun girdiği vergi daireleri ile tahsil edilir hale gelmiştir. Eski, döşemesi demirbaşı olmayan vergi daireleri yenilenmiş; adeta mükellefleri cezbeder hale gelmiştir.

Vergi daireleri, personel yönünden takviye edilmiş, çalışanların eğitimine büyük önem verilmiştir.

Huzurunuzda bulunan 1991 Malî Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı ile Maliye ve Gümrük Bakanlığı için 28 trilyon 333 milyar liralık ödenek teklif edilmektedir. Bu ödeneğin, 1 trilyon 775 milyar lirası Bakanlığın kendi ihtiyaçları için ayrılan ödeneklerden, diğer bölümü ise, vergi iadeleri, Emekli Sandığına ödemeler gibi, müşterek transferlerle, 16 trilyon 30 milyar liralık Hazine yardımı ve devlet katkısından meydana gelmektedir.

Bu konudaki ilk uygulamanın Maliye ve Gümrük Bakanlığında gerçekleştirilmesi ve yabancı menşeli taşıtların satılarak, yerli otomobil alımına gidilmesi, bu bakanlığın diğer kuruluşlara örnek olması görevini yerine getirmesi açısından önemli bir göstergedir. Diğer kamu kuruluşlarının da en kısa sürede bu uygulamayı gerçekleştirip, hem yerli sanayinin teşviki, hem de araçların, bakım, onarım ve işletme giderlerinin azaltılarak, bütçelerde tasarruf sağlanması konusunda Maliye ve Gümrük Bakanlığınca başlatılan uygulamaya destek olmalarını bekliyoruz.

Maliye ve Gümrük Bakanlığımız, kamu personel yönetiminde en önemli role sahip müesseselerimizdendir. Kamu personelinin ücret rejimi, kamuoyunun gündemini sürekli olarak meşgul eden konuların başında gelmektedir. Keza, kamu personel istihdamı da yine en çok tartışılan hususlardandır. Ücret rejimiyle, istihdamıyla, kamu personel yönetimini yönlendirmek, idare etmek kolay iş değildir.

Maliye ve Gümrük Bakanlığımız, devletin imkânları çerçevesinde, kamu personeli yönetimi konusunda görevini layıkıyla yapma gayreti içerisindedir. Özellikle personel istihdamını, ekonominin gereklerine ve nüfus artış hızına paralel olarak yönlendirme konusunda oldukça başarılı neticeler aldığına şahit olmaktayız. Konsolide bütçe, memur kadrolarının 1989 yılında binde 8, 1990 yılında yüzde 1,4 artırılması bunun en bariz örneğidir.

Önümüzdeki gümrük vergileri ve bu konudaki fonlar, dış ticaret politikasının en önemli araçlarındandır. Dolayısıyla, dış ticaret politikamızın bugünkü başarısında Gümrükler Genel Müdürlüğünün, gümrük muhafaza ve kontrol müdürlüklerinin inkâr edilmez payı vardır. Özellikle otomasyon işlemlerinin tamamlanması ve personelin eğitimi konusundaki çabalar, bu teşkilatımızı daha da güçlendirecektir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, konuşmama burada son verirken, Maliye Bakanlığı bütçemizin, başta Bakanlık mensuplarına, milletimize ve memleketimize hayırlı ve uğurlu olması dileğiyle saygılar sunuyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Ünlü.

Aleyhte, Sinop Milletvekili Sayın Özür Gürbüz, buyurunuz.

ÖZER GÜRBÜZ (Sinop) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; kısa sürem içerisinde ben de, Maliye ve Gümrük Bakanlığının vergi ve tütün politikası üzerindeki şahsî görüşlerimi sunmaya çalışacağım.

Anayasamızın 73 üncü maddesinde belirtildiği gibi, herkes malî gücüne göre vergi ödemekle yükümlüdür. Vergi ödemekteki ölçü, herkesin malî gücüdür ve yine aynı madde, vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımını arar. Bu adaletli ve dengeli dağılım, maliye politikasının sosyal amacını oluşturur.

Anayasada da belirtildiği gibi, vergide önemli olan, adaletli ve dengeli dağılabilme. Nedir bu adalet; malî gücü çok yüksek olandan daha çok vergi, az olandan daha az vergi; çok kazanandan çok vergi, az kazanandan az vergi ölçüsü ve yine herkesten eşit olarak vergi alabilme ölçüsü...

Bizde bunlar var mı? Bakabildiğimizde, bütün anlatımlara, Sayın Bakanın, Sayın Anavatan Partisi Grup Sözcüsünün de belirttiği gibi, çıkan birçok yeni yasalara rağmen, vergi adaletinin ve vergideki dengenin sağlandığını söylemek pek güç. Hâlâ, öncelerde olduğu gibi, yine, Maliye Bakanlığı, kimden bulabildiyse, kimi yakalayabildiyse ondan vergi alabilmekte, kimin üzerine gidebildiyse, onu vergileyebilmektedir.

Vergide, daha çok, vasıtalı vergi dediğimiz dolaylı vergiler tercih edilmekte ya da vergiler otomatiğe bağlanmakta. Elbette ki, en çok vergiyi kim veriyor? Sabit ve dar gelirli; memur, çalışan işçi, belli vergiler vermek zorunda olanlar.

Yine bir kesim vergi vermede büyük bir rahatlık içerisinde... Kimdir bunlar? Faiz ve rant gelirleri, olanlar. Büyük bölümü, vergi beyannamelerinin dışında... Yine, büyük holdinglerin, ortakların elde ettiği kârlar yine vergi dilimleri dışında... Vergide kimler var? Demin de belirttiğim gibi, sabit ve dar gelirliler, esnaf ve sanatkârlar.

esnaf ve sanatkârlar, büyük vergi yükleri altında, neredeyse dükkânlarını kapatmak üzereler. Enflasyon ve hayat pahalılığı, sattıkları malı yerine koymayı önlüyor, engelliyor... Bir de ağır vergiler... Esnaf, dükkânıyla ters düşer hale geldi.

Küçük esnafın derdi bununla da kalmıyor; her yıl götürü usulde olanların götürü matrahı, gerçek usulde olanların hayat standardı göstergeleri her yıl yüzde 100'lere varan artışlar içerisinde... Esnaf, büyük vergilerle karşı karşıya... Bu da yetmiyor; Gelir Vergisi dışında, esnaf, çeşitli dilimlerde paralar ödemekte: Savunma Sanayiini Destekleme Fonu, esnafın vergilerinden biri; Çıraklık Fonu bir başka vergisi; Sosyal Yardımlaşma Fonu, yine bir başka vergisi; Damga Vergisi, yine başka bir vergisi...

Çoğu sözleşmelerde stopaj vergisi mal sahibine ait olmasına karşın, sözleşmelerde "kiracı tarafından ödenir" der ve yine işveren esnaf, mülk sahibi değilse, stopaj vergisini ve buna bağlı Savunma Sanayiini Destekleme Fonunu da yine küçük esnaf kendi dar imkânlarıyla öder.

Bununla da kalmıyor... Asgarî ücretten de vergi alındığından, esnaf, çalıştırdığı işçinin 57 bin lira sigorta primini, yine, 80 bin lira vergisini, 1 600 lira pulunu, toplam 138 600 lira parayı da, çalıştırdığı işçisi için öder ve yine, her çalıştırdığı işçi için ödemek zorunda olduğu 80 730 lira da buna katlanırsa, bir esnaf, çalıştırdığı bir kişi için 219 354 lira parayı ödemek zorundadır.

Bir yandan işsizlik alabildiğine gidiyor; esnaf, işçi çalıştırırken, hem işyeri açmış, hem de istihdama çözüm bulmuş oluyor; ancak, devlete, bir kişi için, bu kadar vergi vermek durumuyla karşı karşıya kalıyor... Bu sefer esnaf ne yapıyor? 5 kişi çalıştıracağına 3 kişi, 3 kişi çalıştıracağına 1 kişi çalıştırmayı tercih eder duruma gelebiliyor, böylesine yoğun vergiler karşısında.

Demin de belirttiğim gibi, asgarî ücret, mutlaka vergi dışı bırakılmalıdır. Sosyal bir hukuk devletinde, asgarî ücretten vergi almayı izah etmek ve açıklamak çok güçtür; hatta, mümkün değildir.

Bunun yanında, esnaf, "Bu kadar vergi veriyoruz. Belki Batı'da da veriliyor; ancak, birçok şahsî gider ve masraflarımızı beyannamelerle, belli ölçülerle vergi dışı tutamıyoruz, bunları gösteremiyoruz ve Batı ile kıyaslandığımızda çok fazla vergi veriyoruz. Bu vergiyi verirsek, işletmemizi sürdürmemiz mümkün değil" diyor; bu kez de, vergi kaçırmakta kendini haklı görür duruma geliyor; "Verirsem yaşayamayacağım, yaşamak için bir şeyler kaçırabilmem lazım" gibi bir ters orantı ile karşı karşıya geliyoruz. Bu kez Maliye, karşısındaki bütün mükelleflerin vergi kaçırdığını kabul ediyor ve bu anlayışla üzerlerine gidiyor. Bir tersli ikilem...

Yine esnafın yakındığı bir konu: "Hâsılat tespit yöntemi ile vergileme" diye bir yöntem uygulanıyor. Nedir bu hâsılat tespit yöntemi ile vergilendirme?.. Bir esnafa diyelim ki, bir pastaneye vergi memuru gidiyor, arife günü bir hâsılat tespiti yapıyor; bir başka gün yine gidiyor, ne kazandığını tespit ediyor, üç gün bu tespiti yaptığında, çıkan ortalamayı 365'le çarpıp, "Şu kadar vergi vereceksin" diyor. Bu da doğru bir tespit yöntemi değildir; esnafla vergi idaresini karşı karşıya getirme durumunda kalınıyor.

Fiş alma konusu var. Bir esnafa "fiş vermedin" deniyor.

Küçük fişleri almıyor alıcı... Bugün, küçük paralar geçerli değil fişte; ama, esnafa, küçücük fişleri kesmedin diye, Maliye ya da vergi memuru gelip, "Neden kesmedin? Şu kadar ceza" diyebiliyor. Esnafın fiş kesmediği üçüncü defa tespit edilirse, o dükkân kapatılıyor ve önüne bir yazı yazılıyor: "Filan filan kanun uyarınca, dükkânınız 3 gün kapatılmıştır" şeklinde.

Bu uygulamayı da haklı bulmak herhalde doğru değil. Çünkü aynı esnaf, bir başka uygulamayla da, yılın vergi rekortmeni seçilebiliyor. Çok küçük meblağlı fişleri kesmediğinden ötürü bir müessese kapatılıp, esnafın onuruyla oynanabiliyor!.. Bunlar, ciddî yakınmalar.

Bunun kadar önemlisi, o kadar çok vergi yasası, o kadar çok açıklaması çıktı ki, hukukçuların bile vergi mevzuatını izleyebilmeleri olanaksız. Bizzat ilgilenmedinizse, vergiyi bilebilmeniz çok güç; o kadar çok vergi çıktı.

Vatandaşımızın okuma yazma düzeyi de belli; "Gel bakalım vergini ver" dendiğinde, vatandaş tamamen bir çıkmazın içine düşüyor.

Vergi idarelerine ve Maliye Bakanlığına, bu nedenle, vergileri rahatlıkla anlaşılabilecek şekilde açıklama görevi düşüyor. Bu ne ile açıklanabilir?.. Televizyonda, "Önce alışveriş, sonra fiş" şeklinde açıklandığı gibi ve benzerî biçimde çeşitli örneklerle açıklanabilir. Bunun dışında, konferanslarla verilecek bilgilerle de açıklanabilir. Geçenlerde -yanlış duymadımsa- "telefonla bilgi verilecek" diye bir haber duydum, "Maliye Bakanlığı, telefonla, vergileme konusunda bilgi verecek" diye bir haberdi; çok güzl bir haberdi.

Gerçekten, telefonla da bilgi verilebilmeli; ancak, bunun için seçilecek memurlar, zorla konuşan değil, zorla cevap veren değil, vatandaşı azarlar gibi konuşan değil ya da, "Şu iş bir an önce bitsin de, gideyim" diyen değil; iyi yetişmiş, bu işin gönüllüleri, insanı seven, insana bilgi vermekten zevk alan ölçülerde olabilmeli ve buna göre yetiştirilebilmeli. Bilinçsiz yetiştirilenler, vatandaşı devletle karşı karşıya getiriyor.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; vergi olayı, vatandaşın, devletten bir şey istemeden yaptığı bir iki ödevdir. Askerlik görevi gibidir... Askere gelir, görevini yapar. Vergi hususunda da; kazanmıştır, devletine vergisini verir.

Buna çok iyi muamele edilmelidir, kuyruklarda bekletilmeler, horlanmalar, itilip kakılmalar ya da, "Vergi kaçakçısısın, hırsızsın" gözüyle bakıp ima edilmeleri vatandaş hak etmemiştir. Çok dikkat edilmelidir ve çok hassas davranılmalıdır. Bu konuda, vatandaşlarımızdan, çok ciddî şikâyetler ve yakınmalar almaktayız.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, bir de Sayın Bakan demin, "pek konumuza girmiyor; ama" dedi, tütünden bahsederken...

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI ADNAN KAHVECİ (İstanbul) — Gelirler politikasına girmiyor.

ÖZER GÜRBÜZ (Devamla) — Tekelin, Maliye ve Gümrük Bakanlığının pek konusuna girmediği hususunu hiç de anlayamadım.

Gelirler konusunda düşünülebilir belki; ama, tekelin ve tütünün tartışılacağı yer herhalde burası olmalıdır; yoksa, daha da endişe edeceğiz tütünümüz hakkında.

Son yıllarda tütünümüz ciddî bir gerileme içerisine girmiştir. Tütün ekicilerimiz âdeta dışlanmıştır. Bunların sayısı 3,5-5 milyonu bulmaktadır yan kuruluşları ile birlikte ve Anadolu'nun belli yerlerinde tütünden başka herhangi bir üretim yapmak da mümkün değildir. Toprak, tütüne alışıktır; aile, tütün ziraati yapmaya alışıktır.

Son uygulamalarla, dışarıda, Batıda, artık ikinci sınıf vatandaş durumuna düşürüldü sigara içenler... Lokantalarda, salonlarda, uçaklarda, otobüslerde sigara içemezsiniz; sigara içerken belli yerler arayacaksınız. Sigara aleyhine ciddî kampanyalar açılmıştır.

Bu kez, sigarayı tüketmek için yeni pazarlar lazım. Türkiye'de sigara tüketiminin artışı yüzde 5,1 ve 57 milyonluk da nüfus var. Bu bakımdan Türkiye, sigara üreticileri çin cazip bir pazar. Yıllardır yabancı sigara üreticileri, "Acaba Türkiye'ye tütünümüzü nasıl sokarız, sigaramızı nasıl sokarız?" diye yıllarca buna uğraştılar. Kaçakçılıkla bir şeyler giriyordu, zorlandı; ancak, bu da yetmedi, "Acaba, yasa ile, mevzuatla nasıl gireriz?" dediler.

1930 yılında çıkmış 3436 sayılı Tütün ve Tütün İnhisarı Hakkındaki Yasa ile 1177 sayılı Tütün ve Tütün Tekeli Yasası, dışarıdan yabancı sigara ve tütün girmesini önlemekte idi. Sonra, -geçen dönem burada olanlar- hatırlayacaklar- ANAP İktidarı zamanında, yabancı sigara üreticileri, bu emellerine de ulaştılar. Nasıl ulaştılar? 3.6.1986 günü Mecliste KİT'leri Özelleştirme Yasası görüşülürken, geceyarısı operasyonuyla 1 maddelik önerge ile, yasadaki yasaklayıcı madde yürürlükten kaldırıldı; hiç ilgisi olmayan bir yasa görüşülürken, tekelle ilgili bir yasak kalktı ve böylece, yıllardır özlemini çeken yabancı sermaye, "Türkiye'ye nasıl girebilirim; sigaramı, tütünümü nasıl sokarım?" şeklindeki amacına yasal olarak ulaşmış oldu, ANAP İktidarının katkılarıyla.

Sonra neler oldu; sonra amacımız neydi? Bununla, yabancı sigara kaçakçılığı önlecek idi. Kaçak da önlenemedi, kaçakçılık da önlenemedi.

Bugün konu incelendiğinde ve "Türkiye'de ne kadar sigara tüketimi var?" diye bakılabildiğinde, Türkiye'deki sigara tüketimi, resmî bilgilere göre 66 milyon kilogramdır. Oysa, elde edilen bilgilerden, ne kadar tüketim yapılabildiğine bakıldığında sigara tüketiminin yıllık harcamaları da dikkate alınabildiğinde, yıllık harcanan sigara miktarı 100 ya da 110 milyon kilogramı bulmaktadır. Arada 30-35 milyon kilogramlık bir fark vardır. Bu farkın kaçaktan ve kaçakçılıktan girdiği çok açık olarak görülecektir. Yani, yabancı sigarayı pazara sokmakla, kaçakçılığı önlemede hiç mesafe alamadığımız görülebiliyor.

Neyi önledik? Yerli tütün üretimini önledik. Neyi önledik? Yerli sigaranın içimini azalttık ve önledik; yabancı sigaraya özlemi ve alışkanlığı artırdık! 3-3,5 milyon kişilik tütün üreticisini çaresiz bir durumda bıraktık.

Tekel 2000 sigarasından demin Sayın Bakan da bahsetti; gerçekten, iç piyasada tercih edilen, aranan bir sigara. Ancak, sigarayı bir incelediğinizde -bendeki bilgilere göre- harmanlamadaki yerli tütün oranı yalnız yüzde 10, Virjinya ve Burley tütünü oranı yüzde 90; harmanlamadaki oran bu! Dolayısıyla yabancı tütün üreticisinin ürettiği tütünü Türkiye'de pazarlıyoruz ve onunla seviniyoruz! Araba üretiminde bile, "ne kadar yerli parça var?" diye bakarız ve yerli parça oranına göre sevinebiliriz, içeride bir şey yaptık diye. Yoksa, Virjanya ve Burley gibi yabancı tütün oranları harmanlamada yüzde 90 oranlarını bulduysa, bu sigara, herhalde yerli, Türk sigarası sayılamayacaktır.

Demin Sayın Bakan belirtti yine, "Çok tuttu. Dışarıda da bir fabrika yapmayı düşünüyoruz, Almanya'da veya başka bir yerde fabrika yapmayı düşünüyoruz" dedi. Niye içeride yapmayı düşünmüyoruz; onu merak ettim. Çünkü, bizim sigara fabrikalarımız önceki tekniklere ait ve yeni teknikler, araç-gereç ve teknik çok gelişti. Sigaramızın, günün pazarını yakalayamaması, biraz da araç ve teknik geriliğindendir. Yoksa, bizim tütünümüz, tütüncümüz ve Tekelin teknik elemanları, yıllarca özverili çalışmalarıyla dünya standartlarına yetiştiler ve bizim kalifiye tütün işçimiz var. Biz bu işçimizle ve ürettiğimiz, gerçekten dünya standartlarında tütünümüzle, dünyanın en güzel sigarasını ve tütününü yapabiliriz. Ancak, bu özlemde olacağız, bu inançta olacağız, bunun üzerine gidebileceğiz...

Geçenlerde "izmir" isimli yeni bir sigara takdim edildi ve çok iyi içimi var. Dünya sigaralarıyla kıyaslanabilecek, rekabet edebilecek kalitede olduğu söylendi. Oysa, poşetine baktığınızda, çiklet poşeti gibi, hiç tutulmayan renklerden yapılmış. İçimine baktığınızda, kolay içilebiliyor; ama, yakıcı özellikte bir içimi var.

BAŞKAN — Sayın Gürbüz, lütfen efendim...

ÖZER GÜRBÜZ (Devamla) — Sayın Başkan, hemen toparlıyorum.

Bu sigara tutulmadı ve vitrinlerde kaldı. "Acaba, bilhassa mı böyle yapılıyor; bizim tütün, bizim sigara rekabet etmesin diye mi böyle yapılıyor?" diye soruyor insan!..

Sayın Bakanın her konudaki samimiyetini, içtenliğini bilirim, ancak bu konuda da olayın üzerine gidebilmelidir. Yerli sigaranın en iyisi yapılabilmelidir, Türk tütünü tanıtılabilmelidir, Türk tütünü anlatılabilmelidir. Türk tütünü, dünya tütünleri ile kıyaslanacak çaptadır. Bu kavga verilmelidir.

Amerikan tütünü, bu kadar tanıtmadan sonra, Marlbora veya belli markalar, ışıklı levhalarla her mahallede reklam yapıyor; biz, Türk tütününü hiçbir yerde anlatamıyoruz. Bu tip bir girişimle tütünümüzü tanıtmalıyız.

Yine, bu yıl tütüne eldeki veriler ve enflasyon da dikkate alındığında 10-12 bin liraya mal olduğu dikkate alınarak, -yalnız maliyeti- enflasyon ve üretici kârıyla 20 bin lira ortalama fiyat, eğer verilemezse, tütüncümüz yine çok güç bir durumda kalacaktır. Tütün piyasası da bu fiyatlarla çok gecikmeden bir an önce açılabilmelidir...

Yüce Kurula saygılar sunarım. (alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Gürbüz.

Bütçe üzerindeki konuşmalar bitmiştir.

Şimdi sorulara geçiyoruz; Sayın Durutürk, sorunuz çok uzun olduğundan ve şahsî mütalaaya yer verdiğinizden sorunuzu kısaltmanız için geriye göndermiştim.

ERTEKİN DURUTÜRK (Isparta) — Sorumu yazılı kabul etmediğiniz için sözlü soracağım Sayın Başkan.

BAŞKAN — Öner Miski'nin yazılı bir suali var.

Başka sual var mı efendi?.. Sayın Aykon Doğan'ın sorusu var.

Sual soracakları tespit etme işlemi bitmiştir.

Önce yazılı suali okutuyorum, buyurun.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Sayın Maliye ve Gümrük Bakanı Adnan Kahveci tarafından cevaplandırılmasını saygı ile arz ederim.

Öner Miski
Hatay

1. Türkiye, tarımda bolluk yaşanırken, tarihinde ilk kez ithal ettiği tarımsal ürünler ithalatı 2 milyar 38 milyon dolar; ihraç ettiği tarımsal ürün ise 1 milyar 879 milyon dolar olmuş ve ödemeler dengesi açık vermiştir. Bu da, köylümüzün, çiftçimizin perişan olmasına neden olmuştur.

Bu durumun tekrarını önlemek ve köylümüzü, çiftçimizi korumak için, Avrupa Topluluğunda olduğu gibi, tarım ürünleri ithalatına, telafi edici bir vergi uygulamayı düşünüyor musunuz?

2. Tütün üreticileri, mahsullerinin kalite tespiti yapılırken, mahsullerinin nasıl değerlendirildiğini bilememektedir. Bu da, köylünün, üreticinin zararına olmaktadır. Bu tespitler yapılırken komisyon oluşturmayı ve bu oluşumda üretici temsilcisi bulundurmayı düşünüyor musunuz?

3. Tütünün kalite ve tespiti yapıldıktan sonra, üreticiye anında bir yazılı belge vermeyi düşünüyor musunuz ve bu belgede üreticinin de anlayacağı bir biçimde kaliteyi belirtecek misiniz?

4. Tütün fiyatlarını ne zaman açıklayacaksınız?

5. Tütünü peşin parayla alacak mısınız?

6. Pancar çiftçisi perişan; çiftçinin alacaklarını ne zaman ödeyeceksiniz?

7. Devletin, bu yıl sonu itibariyle köylüye, çiftçiye olan borçları ne zaman sıfırlanabilecek?

8. Üretici, ürününü devlete teslim ettikten sonra, bankalardan veya kooperatiflerden almış olduğu kredilerin faizlerini durdurmayı düşünüyor musunuz?

9. Yukarıda bahsettiğim faiz alınması durdurulamayacak ise, devletten alacağı olan köylünün, yine devlete olan borcu için faiz alınması haksızlık değil mi?

BAŞKAN — Sayın Bakan, bütün sualleri aldıktan sonra mı cevap vereceksiniz?

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI ADNAN KAHVECİ (İstanbul) — Evet efendim.

BAŞKAN — Bütün sualleri aldıktan sonra cevap vereceksiniz.

Sözlü suallere geçiyoruz.

Sayın Aykon Doğan, buyurun.

ABDULLAH AYKON DOĞAN (Isparta) — Sayın Başkan, sayın Bakana Komisyonda da arz etmiştim bu sualimi, bugüne kadar cevap alamadım. O da şu: Gelir Vergisinin dilimleri itibariyle vergi ödeyen mükellefler, farz edelim 1989 yılında 2 milyondan fazla vergi ödeyen mükelleflerin, 5 milyondan fazla vergi ödeyen mükelleflerin, 3 milyondan, 4 milyondan fazla gelir beyan eden veya vergi ödeyen mükelleflerin bir listesi var mıdır Maliye Bakanlığında?

Bunları komisyonda sordum; ama, bugüne kadar cevap alamadım. Daha önceki yıllarda, mesela 1988 yılında yayınlanmış, basında da çıkmıştı. Ankara'da, meslek grupları itibariyle, mesela "En çok vergi ödeyenler noterlerdir" denmiştir. Daha sonra, mimarlar gibi, listeler çıkmakta idi...

1989 yılında, Ankara'da Gelir Vergisi mükellefleri içinde, meslek grupları itibariyle en çok vergi ödeyen mükelleflerin sıralaması nasıldır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Doğan.

Sayın Durutürk, buyurun.

ERTEKİN DURUTÜRK (Isparta) — Sayın Başkanım, benim sorum şu: Muhtelif belediyelerimizin, gerek kasaba-ilçe, gerekse kasaba-il arasında sefer yapmak üzere minibüs ve otobüs talepleri var. Bu taleplerimiz, İçişleri Bakanlığından Maliye Bakanlığına aktarılmaktadır. Sayın Bakanı bu hususta üç dört defa telefonla aradım, sağ olsunlar her seferinde -huzurunuzda teşekkür ediyorum- bana cevap verdiler. Sayın Bakanın söylediği şey şudur: "Özel sektörün yaptığı işin belediyelerce yapılmaması görüşündeyim. Ayrıca, ortaklık yapın, yüzde 51'i vatandaşın, yüzde 49'u belediyenin olsun; proje için izin verelim."

Şimdi, öyle kasabalarımız var ki, cidden bu işe muhtaçtır; yani, kasabanın içinde bu işi yapacak vatandaş yoktur. Dolayısıyla, burada belediye başkanlarının ve belediye bu işe muhtaç durumdadır.

Sayın Bakandan şimdi soruyorum -belki prensibi doğrudur- eski bir belediye başkanı olmam hasebiyle kendisini takdir ediyorum; ancak, eğer o işi yapacak vatandaş yoksa, oranın vatandaşını mağdur ediyorsunuz. Vatandaş anayola kadar geliyor, 5 kilometre kadar geliyor oradan araca biniyor.

Sayın Bakanım bu taleplere izin verecek mi?

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Durutürk.

Sayın Bakan hepsine teker teker cevap verecek misiniz, yoksa yazılı mı cevap vereceksiniz?

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI ADNAN KAHVECİ (İstanbul) — Bir kısmına burada cevap verebilirim.

BAŞKAN — Buyurun.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI ADNAN KAHVECİ (İstanbul) — Sayın Miski'nin yazılı sorularının bir kısmı tütünle olanları Maliye Bakanlığını ilgilendirdiği için, şu açıklamayı yaparak cevap verebilirim: Tütünde kalite tespiti konusunda, geçmiş yıllarda devamlı tartışmalar oluyor. Tabiî ki, kalite, çoğu objektif, bir kısmı sübjektif unsurları içeren bir ölçü. Ne tüccarın eksperleri, ne Tekelin eksperleri yüzde 1 000 aynı puanı, randıman tespitinde, kalite tespitinde vermiyor. Bu bakımdan, bir dengi bu taraftan açtığınız zaman başka türlü, öbür taraftan açtığınız zaman başka türlü bir randıman rakamı çıkabilir. Bu bakımdan, bir komisyon kurulup, içine, tütüncünün de temsilcisini koymak görüşüne katılamıyorum. Çünkü, bu zaten büyük bir eksperlik isteyen iş. Yani, biz, eksperlerimizin daha iyi yetişmesi gerekir derken, çiftçinin temsilcisini oraya koymak, daha kaliteli, daha somut tespiti nasıl kolaylaştıracak? Önemli olan, eksperlerin, belki çok daha iyi, çok daha tecrübeli yetiştirilmesidir.

Tütün fiyatının açıklanması konusunda benim niyetim, aralığın ortalarında idi, yani geçtiğimiz hafta açıklamaktı. Ziraat Odaları Birliği Başkanı ile yaptığım görüşmede "Biraz geciktirin" dediler. Ben de şaşırdım, çünkü geçen sene geç açıklandığı için tepki göstermişlerdi. Niye geciktireceğiz?, dedik; "Geciktirdiğiniz zaman daha iyi pazarlık yapma gücümüz oluşabiliyor" dedi. İtiraf edeyim şaşırdım; ama, ben tekrar Oda ile görüştüm, bu görüşünüzde ısrarlı mısınız? dedim; "Yok, ısrarlı değiliz" dediler. 'O zaman, ben, en geç ocağın ilk haftasında veya ikinci haftasında açıklayacağım' dedim. Olay bu...

ÖNER MİSKİ (Hatay) — Mümkün olduğu kadar erken olursa, üreticilerin faydasına olur efendim.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI ADNAN KAHVECİ (İstanbul) — Biliyorum. Benim de ön yargım o idi. Ben de o şekilde şartlanmıştım, yani ne kadar erken açıklanırsa o kadar iyi olur dedim; fakat, öyle bir görüş gelince ben de durakladım.

Tarım ithalatında telafi edici vergi zaten var efendim. Fon var; ama, o fonları daha yükseltip, girişi tamamen durduralım gibi bir düşünceniz var; saygı duyarım. Önemli olan, biliyorsunuz, bu ithalat politikasında, içerideki aşırı fiyat yükselmelerini dengelemektir; ama, ithalatı tamamen durdurmak istiyorsanız, o da bir politik görüştür. Fonları daha da yüksek düzeye çıkarırsınız, göstermelik ithalat olur; sağlayacağınız etki ne olur? Ona artık siz karar verin...

Diğer sorularınıza, benim Bakanlığımla ilgili olmadığı için cevap veremeyeceğim; ama...

ÖNER MİSKİ (Hatay) — Finansmanı sizden çıkıyor Sayın Bakan..

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI ADNAN KAHVECİ (İstanbul) — Finansman kısmen benden, kısmen KİT'lerden çıkıyor.

Sayın Aykon Doğan'ın sorularının cevaplarını zannediyorum imzaladım; size gelmiş olması lazım; ama, hazırlanmış, burada da var.

TEVFİK ERTÜZÜN (Zonguldak) — Hiçbirine cevap gelmedi.

ABDULLAH AYKON DOĞAN (Isparta) — Kısmen geldi.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI ADNAN KAHVECİ (İstanbul) - 6-7 milletvekili arkadaşın sorularını cevapladım. Mesela, Etem Bey "Evet" diyor, "geldi" diyor; yani, hazırlananlar geliyor.

1990 yılı Martında beyan edilen bilgisayar sonuçları, Türkiye genelinde vergi dilimlerinde -beyannameliler bunlar, ücretliler değil- 1 ila 6 milyon arası, 1 milyon 9 bin 166 kişi, beyan-

ettikleri matrah 3 milyon 447 bin 278 lira, beyannameli sayısı yüzde 69; 6 milyonla 12 milyon arasında 284 bin kişi var, yüzde 19'u; 12 milyonla 24 milyon arasında 107 bin kişi var; 24 milyonla 48 milyon arasında 40 bin kişi var; 48 milyonla 96 milyon arasında 13 243 kişi var; 96 milyonun üzerinde 4 910 kişi var. Toplam 1 milyon 459 bin 493.

ABDULLAH AYKON DOĞAN (Isparta) — Ankara'daki esnaf gruplarını sormuştum Sayın Bakan...

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI ADNAN KAHVECİ (İstanbul) — Onunla ilgili zannediyorum; sorunuza detaylı bir cevap vereceğiz. Yani, lokantacı, avukat, doktor...

ABDULLAH AYKON DOĞAN (Isparta) — 2 ay önce sordum Sayın Bakan. Yarın, gelirler bütçesini görüşeceğiz... Eğer bunu 2 aydır hazırlayamıyorsanız...

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI ADNAN KAHVECİ (İstanbul) — Değerli arkadaşlar, Sayın Durutürk'ün sorusuna da buradan cevap vermek istiyorum:

Minibüs konusunda kendileri belki haklılar; ama, biraz zorlansa belediye başkanı, rahatlıkla bu işi ortak yapabileceği bir kuruluş bulabilir, hatta finansman da sağlayabilir. Ben, belediyeye para verilsin, verilmesin tartışması içinde değilim. Bunu, vatandaş, daha verimli, daha iyi yapar diyorum. Birisi günde belki sabah 09.00'da başlayacaktır, akşam 18.00'de bırakacaktır; ama, minibüs olduğu zaman adam belki sabahın 05.00'inden kalkıp, gecenin 21.00'ine kadar çalıştıracaktır bunu. Daha verimli hizmet verecektir. Benim söylemek istediğim o...

ERTEKİN DURUTÜRK (Isparta) — Yapan yok Sayın Bakan.

Biz sadece izin istiyoruz.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI ADNAN KAHVECİ (İstanbul) — Hayır, kaynak sağlarsınız, ben bunu yapabilirler, diyorum.

Sayın Başkan, arzım bu kadar.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Maliye ve Gümrük Bakanlığı bütçesi üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Bütçenin bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Bölümlere geçilmesi kabul edilmiştir.

Bölümleri okutuyorum:

A — CETVELİ

Prog. Kodu	Açıklama	Bölüm Lira
101	Genel Yönetim ve Destek Hizmetleri	226 870 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	
111	Devlet Bütçesinin Düzenlenmesi, Uygulanması ve Denetimi	26 836 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	
112	Devlet Gelirlerine İlişkin Hizmetler	691 112 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	
113	Devlet Muhasebe Hizmetleri	186 143 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	

Prog. Kodu	Açıklama	Bölüm Lira
114	Devlet Mallarına İlişkin Hizmetler BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	363 203 000 000
116	Devlet Hukuk Danışmanlığı ve Muhakemat Hizmetleri BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	41 190 000 000
117	Gümrük Kanunlarının Uygulanması ve İzlenmesi BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	108 224 000 000
118	Gümrük Kaçakçılığı ile Mücadele Hizmetleri BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	53 691 000 000
119	Gümrük Denetimine Tabi Eşyanın Tasfiye Hizmetleri BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	2 179 000 000
920	İktisadî Transferler ve Yardımlar BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	440 000 000 000
930	Malî Transferler BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	20 776 328 000 000
940	Sosyal Transferler BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	1 892 215 000 000
950	Borç ödemeleri BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	3 524 300 000 000
999	Dış Proje Kredileri BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	500 000 000
	TOPLAM BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	28 332 791 000 000

Maliye ve Gümrük Bakanlığının bütçesinin bölümleri kabul edilmiştir.

2. — Maliye ve Gümrük Bakanlığı 1989 Malî Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN — Maliye ve Gümrük Bakanlığı 1989 malî yılı kesinhesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bölümleri okutuyorum:

A — CETVELİ

Prog.	Açıklama	Genel ödenek toplamı	Toplam harcama	Ertesi yıla devrolunan ödenek	İptal edilen ödenek	Ödenek dışı harcama
101	Genel Yönetim ve Destek Hizmetleri BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	103 485 050 000	99 360 653 221	—	4 124 396 779	—
111	Devlet Bütçesinin Düzenlenmesi, Uygulanması ve Denetimi BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	10 642 975 000	10 283 715 608	—	359 259 392	—
112	Devlet Gelirlerine İlişkin Hizmetler BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	280 566 000 000	302 698 306 272	—	1 669 156 269	23 801 462 541
113	Devlet Muhasebe Hizmetleri BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	77 107 300 000	72 173 958 834	—	4 933 341 166	—
114	Devlet Mallarına İlişkin Hizmetler BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	60 431 902 098	53 061 681 352	2 305 292 000	5 064 928 746	—
116	Devlet Hukuk Danışmanlığı ve Muhakemat Hizmetleri BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	19 093 725 000	20 324 704 229	—	680 247 696	1 911 226 925
117	Gümrük Kanunlarının Uygulanması ve İzlenmesi BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	38 997 650 000	37 225 641 978	—	1 772 008 022	—
118	Gümrük Kaçakçılığı ile Mücadele Hizmetleri BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	22 173 750 000	20 948 130 687	—	1 225 619 313	—
920	İktisadî Transferler ve Yardımlar BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	171 301 000 000	100 501 000 000	—	70 800 000 000	—
930	Malî Transferler BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	6 215 125 506 527	5 652 652 655 818	—	562 472 850 709	—
940	Sosyal Transferler BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	1 456 721 988 313	1 455 994 288 282	—	727 700 031	—
950	Borç Ödemeleri BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	2 537 853 665 000	2 834 187 036 969	—	—	296 333 371 969

Prog.	Açıklama	Genel ödenek toplamı	Toplam harcama	Ertesi yıla devrolunan ödenek	İptal edilen ödenek	Ödenek dışı harcama
990	Özel Ödenekler BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	73 969 673 408	56 867 268 052	17 102 405 356	—	—
999	Dış Proje Kredileri BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	761 100 000	—	—	761 100 000	—
	GENEL TOPLAM BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	11 068 231 285 346	10 716 279 041 302	19 407 697 356	654 590 608 123	322 046 061 435

Böylece, Maliye ve Gümrük Bakanlığının 1991 malî yılı bütçesiyle 1989 malî yılı kesinhesabı kabul edilmiştir; hayırlı olmasını temenni ederim.

Sayın milletvekilleri, 1991 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçe Kanun Tasarılarıyla 1989 Malî Yılı Kesinhesap Kanun Tasarılarının 1 inci maddeleri kapsamına giren bakanlık ve ilgili kuruluşların bütçeleri ile kesinhesaplarının görüşmeleri tamamlanmış bulunmaktadır.

Şimdi, 1991 Malî Yılı Bütçe Kanun Tasarısının gider bütçesiyle ilgili 1 inci maddesini tekrar okutup, sonra oylarınıza sunacağım.

1 inci maddeyi okutuyorum:

1991 MALÎ YILI BÜTÇE KANUNU TASARISI

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Gider, Gelir ve Denge

Gider Bütçesi

MADDE 1. — Genel Bütçeye giren dairelerin harcamaları için (A) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (105 217 150 000 000) liralık ödenek verilmiştir.

BAŞKAN — 1 inci maddeyi, daha evvel kabul edilmiş bulunan cetvellerle birlikte oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okutuyorum:

Gelir Bütçesi

MADDE 2. — Genel bütçenin gelirleri bağlı (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (83 360 000 000 000) lira olarak tahmin edilmiştir.

BAŞKAN — 2 nci madde Gelir Bütçesiyle ilgilidir. Programa göre, Gelir Bütçesi üzerindeki görüşmeler yarınki birleşimde yapılacaktır.

Bugünkü program tamamlanmıştır.

Yarınki programda yer alan gelir bütçesini görüşmek ve 1991 Yılı Bütçe Kanunu Tasarılarıyla, 1989 Yılı Kesinhesap Kanunu Tasarılarının oylanmış maddelerinin oylanmasını yapmak için, 23.12.1990 Pazar günü saat 10.00'da toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 19.58

Türkiye Büyük Millet Meclisi

GÜNDEMİ

56 NCI BİRLEŞİM

22 . 12 . 1990 Cumartesi

Saat : 10.00

1

BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

2

ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

× 1. — 1991 Malî Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/752) (S. Sayısı: 488) **(Dağıtma tarihi: 6.12.1990)**

× 2. — 1989 Malî Yılı Genel Bütçeye Dahil Kuruluşların Kesinhesaplarına Ait Genel Uygunluk Bildiriminin Sunulduğuna İlişkin Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi ile 1989 Malî Yılı Kesinhesap Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/732, 3/1398) (S. Sayısı: 495) **(Dağıtma tarihi: 6.12.1990)**

× 3. — Katma Bütçeli İdareler 1991 Malî Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/753) (S.Sayısı: 489) **(Dağıtma tarihi: 6.12.1990)**

× 4. — 1989 Malî Yılı Katma Bütçeli İdarelerin Kesinhesaplarına Ait Genel Uygunluk Bildiriminin Sunulduğuna İlişkin Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi ile 1989 Malî Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesinhesap Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/733, 3/1399) (S. Sayısı: 493) **(Dağıtma tarihi: 6.12.1990)**

3

SEÇİM

4

OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

5

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

6

SÖZLÜ SORULAR

7

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

(×) Açık oylamaya tabi işleri gösterir.